

IHEC 2019

ABSTRACTS / BİLDİRİ ÖZETLERİ

**The 4th International
Higher Education
Studies Conference**

**October 10-12,
2019**

**Çanakkale
Onsekiz Mart
University
Anafartalar Campus
Çanakkale, Turkey**

**10-12 Ekim
2019**

**Çanakkale
Onsekiz Mart
Üniversitesi
Anafartalar Yerleşkesi
Çanakkale, Türkiye**

**4. Uluslararası
Yükseköğretim
Çalışmaları Konferansı**

Association for
higher education
studies | 2015

**ÇANAKKALE
ONSEKİZ MART
UNIVERSITY**

**The 4th International
Higher Education Studies Conference
10-12 October 2019
Çanakkale / TURKEY**

4. Uluslararası
Yükseköğretim Çalışmaları Konferansı
10-12 Ekim 2019
Çanakkale / TÜRKİYE

**IHEC 2019
ABSTRACTS / BİLDİRİ ÖZETLERİ**

IHEC 2019

ABSTRACTS / BİLDİRİ ÖZETLERİ

İstanbul - Ekim 2019
ISBN: 978-605-5169-86-2
Sertifika No: 15719

Compiled by: Assist. Prof. Dr. Barış USLU, Assoc. Prof. Dr. Fatma Nevra SEGGIE
Derleyen: Dr. Öğr. Üyesi Barış USLU, Doç. Dr. Fatma Nevra SEGGIE

Copyright © 2019 by Yükseköğretim Çalışmaları Derneği (“YÖÇAD”) strictly reserved. No parts of this material may be reproduced in any form without the written permission of YÖÇAD.

Permission has been obtained from the copyright holder, YÖÇAD to publish this document, which is the same in all material respects, as the original unless approved as changed. No parts of this document may be reproduced, stored in any retrieval system, or transmitted in any form, or by any means electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior written permission of YÖÇAD.

Telif hakları © 2019, Yükseköğretim Çalışmaları Derneği (“YÖÇAD”)’ne aittir ve kesinlikle saklı tutulmuştur. Bu dokümanın hiçbir bölümü, Yükseköğretim Çalışmaları Derneği’nden yazılı izni alınmadan herhangi bir formda çoğaltılamaz.

Onaylanmış değişiklikleri haricinde her bakımdan ve açıdan orijinalinin aynısı olan bu kopyanın yayımlanması için, telif hakkı sahibi olan Yükseköğretim Çalışmaları Derneği’nden gerekli izin alınmıştır. Bu dokümanın hiçbir bölümü, önceden Yükseköğretim Çalışmaları Derneği’nden yazılı izni alınmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt veya benzerleri de dahil olmak üzere herhangi bir yolla ve araçla çoğaltılamaz, herhangi bir erişim sistemi içinde depolanamaz veya saklanamaz ya da herhangi bir formda iletelemes.

Yükseköğretim Çalışmaları Derneği
Batı Mahallesi, Hat Boyu Caddesi, 42/50
Pendik-İstanbul • www.yocad.org.tr

Caretta Reklam ve Halkla İlişkiler Tic. Ltd. Şti.
Hrant Dink Sokak, No:106 Onur Apartmanı, Kat: 1, Şişli-İstanbul
Tel: +90 212 230 23 14 • Faks: +90 212 231 30 13
www.caretta reklam.com • www.caretta books.com
facebook.com/caretta kitapları • twitter.com/caretta kitap • [instagram/caretta kitap](https://instagram.com/caretta kitap)

Association for
higher education
studies

IHEC 2019

**The 4th International Higher Education Studies Conference
10-12 October 2019 - Çanakkale / TURKEY**

4. Uluslararası Yükseköğretim Çalışmaları Konferansı
10-12 Ekim 2019- Çanakkale / TÜRKİYE

**ABSTRACTS
BİLDİRİ ÖZETLERİ**

Advisory Committee / Danışma Kurulu

Prof. Dr. Marilyn J. AMEY

Michigan State University

Prof. Dr. Gülsün ATANUR-BASKAN

Istanbul Okan University

Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ

Canakkale Onsekiz Mart University

Prof. Dr. Fatma Çiğdem GÜLDÜR

Gazi University

Prof. Dr. Yüksel KAVAK

TED University

Prof. Dr. Reitemetse O. MABOKELA

Illinois University at Urbana-Champaign

Prof. Dr. Dzulkifli Abdul RAZAK

International Islamic University Malaysia

Organizing Committee / Düzenleme Kurulu

Assoc. Prof. Dr. Osman ÇEKİÇ

Canakkale Onsekiz Mart University

Assoc. Prof. Dr. Türker KURT

Gazi University

Assoc. Prof. Dr. Fatma Nevra SEGGIE

Boğaziçi University

Assist. Prof. Dr. Serap EMİL

Middle East Technical University

Assist. Prof. Dr. Barış USLU

Canakkale Onsekiz Mart University

Dr. Alper ÇALIKOĞLU

Association for Higher Education Studies

Res. Assist. Dr. Sezen APAYDIN

Canakkale Onsekiz Mart University

Res. Assist. Dr. Halime ÖZTÜRK ÇALIKOĞLU

Canakkale Onsekiz Mart University

Res. Assist. Şahabettin AKŞAB

Middle East Technical University

Scientific Committee / Bilim Kurulu

Prof. Dr. Hasan Hüseyin AKSOY

Ankara University

Prof. Dr. Naciye AKSOY

Gazi University

Prof. Dr. Ahmet AYPAY

Anadolu University

Prof. Dr. Melek ÇAKMAK

Gazi University

Prof. Dr. Temel ÇALIK

Gazi University

Prof. Dr. Burhanettin DÖNMEZ

İnönü University

Prof. Dr. İbrahim DUYAR

University of Arkansas at Little Rock

Prof. Dr. Mustafa Yunus ERYAMAN

Canakkale Onsekiz Mart University

Prof. Dr. Donald HOSSLER

University of Southern California (Emeritus)

Prof. Dr. Nurdan KALAYCI

Gazi University

Prof. Dr. Kasım KARAKÜTÜK

Ankara University

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ

Yıldırım Beyazıt University

Scientific Committee / Bilim Kurulu

Prof. Dr. Zeynep KIZILTEPE
Boğaziçi University

Prof. Dr. Yaşar KONDAKÇI
Orta Doğu Teknik University

Prof. Dr. Aigerim KOSHERBAYEVA
Abai Kazakh National Pedagogical University

Prof Dr. Servet ÖZDEMİR
Başkent University

Prof. Dr. Kseanela SOTIROFSKI
Aleksandër Moisiu University

Assoc. Prof. Dr. Adnan BOYACI
Anadolu University

Assoc. Prof. Dr. Zafer ÇELİK
Yıldırım Beyazıt University

Assoc. Prof. Dr. Nihan DEMİRKASIMOĞLU
Hacettepe University

Assoc. Prof. Dr. Enes GÖK
Karamanoğlu Mehmetbey University

Assoc. Prof. Dr. Sedat GÜMÜŞ
Aarhus University

Assoc. Prof. Dr. Bekir GÜR
Yıldırım Beyazıt University

Assoc. Prof. Dr. Mehmet Akif HELYACI
Uşak University

Assoc. Prof. Dr. Ali Çağatay KILINÇ
Karabük University

Assoc. Prof. Dr. Izabella PETRIASHVILI
Tbilisi State University

Assoc. Prof. Dr. Riyad A. SHAHJAHAN
Michigan State University

Assoc. Prof. Dr. Ayhan URAL
Gazi University

Assist. Prof. Dr. Mohammed Zaheer ASGHAR
Helsinki University

Assist. Prof. Dr. Melike Ş. ÇAĞATAY
Canakkale Onsekiz Mart University

Assist. Prof. Dr. Adil ÇORUK
Canakkale Onsekiz Mart University

Assist. Prof. Dr. Burcu ERDEMİR
Çankaya University

Assist. Prof. Dr. Seung-Hwan HAM
Hanyang University

Assist. Prof. Dr. Emine ÖNEN
Gazi University

Assist. Prof. Dr. Durmuş ÖZBAŞI
Canakkale Onsekiz Mart University

Assist. Prof. Dr. R. Şamil TATIK
Muş Alparslan University

Assist. Prof. Dr. Felix WEISS
Aarhus University

Assist. Prof. Dr. A. Adem YAMAN
Canakkale Onsekiz Mart University

Assist. Prof. Dr. Derya YORGANCIOĞLU
Ozyeğin University

Assist. Prof. Dr. Yisu ZHOU
Macau University

Dr. Afet DÜNDAR
National Student Clearinghouse Research Center

Dr. Meltem AKBULUT-YILDIRMIŞ
Munich Technical University

Dr. Tuncer FİDAN
Burdur Mehmet Akif Ersoy University

IHEC PARTICIPANTS AND THEIR COUNTRIES

The 4th International Higher Education Studies Conference (IHEC 2019) hosted 121 researchers from nine countries below:

- China
- Denmark
- England
- Malaysia
- Netherlands
- Pakistan
- Spain
- Turkey
- United States of America

IHEC KATILIMCILARI VE ÜLKELERİ

4. Uluslararası Yükseköğretim Çalışmaları Konferansı (IHEC 2019) aşağıdaki dokuz ülkeden 121 araştırmacıyı ağırlamıştır:

- Amerika Birleşik Devletleri
- Çin
- Danimarka
- Hollanda
- İngiltere
- İspanya
- Malezya
- Pakistan
- Türkiye

TABLE OF CONTENTS

İÇİNDEKİLER

■ KEYNOTE SPEAKERS

YÜKSEKÖĞRETİMDE BÜYÜME, ÇEŞİTLİLİK VE ÖĞRENCİ
HİZMETLERİNDE YENİ YAPILAR

Yüksel Kavak 16

SOCIAL INEQUALITY AND PARTICIPATION IN HIGHER EDUCATION:
PRESENT FINDINGS AND FUTURE CHALLENGES

David Reimer 17

■ PRESENTATIONS

CREATION OF BALANCED AND HOLISTIC STUDENTS VIA USIM'S GLOBAL
ISLAMIC STUDENTS OUTREACH (GISO)

Mohd Rushdan Mohd Jailani 18

A QUALITATIVE STUDY OF THE PARADOXES OF THE ERASMUS SOJOURN

Esin Aksay-Aksezer 20

ACTION RESEARCH: A TOOL FOR EFFECTIVE INSTRUCTION
IN A HIGHER EDUCATION COURSE

Seda Okur, Betül Bulut-Sahin, & Cennet Engin-Demir 23

GOVERNANCE OF HIGHER EDUCATION IN PAKISTAN: PERCEPTIONS AND
PROSPECTS ABOUT DEVOLUTION OF POWER

Ayesha Khawar & Seema Arif 26

POSTMODERN CAREER GUIDANCE IN HIGHER EDUCATION:
STORYTELLING APPROACH AS AN ARTS-BASED METHOD

**Burcu Erturk, Fatma Nevra Seggie,
Zeynep Kiziltepe, & Burcu Rodopman** 28

IMPACTS OF UNIVERSITIES' NEW LEARNING SPACES ON COOPERATIVE LEARNING AND TECH-TRANSFER ECOSYSTEM Gamze Sart	30
A GRADUATE-LEVEL INTERDISCIPLINARY COURSE: REFLECTIONS OF STUDENTS AND THE INSTRUCTOR Hanife Hilal Senay	33
DEREALIZATION OR EUDAIMONIA : REACHING OUT INTERNATIONAL UNIVERSITY STUDENTS IN TURKEY Pinar Ayyildiz & Hasan Serif Baltaci	35
TECHNOLOGY-ENHANCED LEARNING: VIDEO-BASED SIGN LANGUAGE VOCABULARY FOR THE HI STUDENTS Shafaq Rubab	38
TIPS: TRAINING INCOMING PROFESSIONAL SCHOLARS Elif Bengu, Kristin A. Sendur, Suphan Emine Bakkal, Aslihan Muazzez Unsal, & Yuki Kaneko	41
ACADEMIC PROCRASTINATION AND ITS RELATIONSHIP WITH FIVE FACTOR MODEL OF PERSONALITY Elif Keles & Meral Aksu	43
RETHINKING THE CHALLENGING DAILY LIVES AND ACADEMIC IDEALS OF GRADUATE LEARNERS Emine Karaduman & Zeynep Kiziltepe	46
“WORLD-CLASS” WAY OF INTERNATIONALIZATION! Hakan Ergin & Hans de Wit	48
PEDAGOGICAL APPROACHES TO EQUITABLE LEARNING IN SOUTH ASIA Abdul Hameed, Laila Mohsin Adeel, & Muhammed Zaheer Asghar	50
STUDENT ENGAGEMENT IN THE FIRST YEAR: THE CASE OF MIDDLE EAST TECHNICAL UNIVERSITY Serap Emil & Sahabettin Aksab	53

LEARNING TO LEARN: THE VALUE OF AND DEDICATION TO A SELF-REGULATED LEARNING EXPERIENCE Ebru Kilic-Bebek	56
PERSPECTIVE OF ACADEMICS ON THE IMPACT OF ACADEMIC PRACTICE Yasar Kondakci, Merve Zayim-Kurtay, Hanife Hilal Senay, Sevgi Kaya-Kasikci, & Busra Kulakoglu	58
THE REFORM OF THE ENROLLMENT EXAMINATION SYSTEM IN TURKEY'S COLLEGES AND UNIVERSITIES Ying Yang	60
EFFECTS OF UNIVERSITIES' INVOLVEMENT OF CLUSTERS ON STUDENTS' CAREER PLANNING Gamze Sart	63
FIRST-YEAR SUCCESS OF STUDENT TEACHERS: INTER-RELATIONS WITH SELF-EFFICACY AND SOCIAL INTELLIGENCE Baris Uslu & Sedat Gumus	66
PREJUDICES AGAINST EDUCATIONAL FACULTIES IN HIGHER EDUCATION: A CASE STUDY Rukiye Bektas, Emine Karaduman, Zeynep Kiziltepe, & Fatma Nevra Seggie	70
RESEARCH UNIVERSITY INITIATIVE: FROM PERSPECTIVE OF EDUCATIONAL ADMINISTRATORS IN THE UNIVERSITIES Yasar Kondakci & Sahabettin Aksab	72
YÜKSEKÖĞRETİMDE ÇOK AMAÇLI BİR ÖĞRENME YÖNTEMİ OLARAK PROJE TEMELLİ ÖĞRENME Zeliha Zühal Güven	75
ÜNİVERSİTE TERCİHLERİ: FARKLI LİSE TÜRLERİNDEKİ ÖĞRENCİLER ARASINDAKİ İLİŞKİ Çetin Kürşat Bilir, Fatma Yalman, Nihal Agduk, Gamze Şeyma Şen & Merve Akkelek	78
ÖĞRETMEN YETİŞTİRME PROGRAMLARINDA SOSYAL-DUYGUSAL ÖĞRENME Hanife Esen-Aygün & Çiğdem Şahin-Taşkın	81

TÜRKİYE' DE LİSANSÜSTÜ EĞİTİME DAİR GÜNCEL SORUNLAR Fırat Koç & Vahdet Özkoçak	84
ULUSLARARASI ZORUNLU GÖÇÜN YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDA MEYDANA GETİRDİĞİ ETKİLEŞİMİN ÖĞRENCİ VE ÖĞRETİM ELEMANI GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ Adem Yaman	86
NEOLİBERAL EĞİTİM DÜZENİNDE SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ AKADEMİK AYRICALIK BEKLENTİLERİ Naciye Aksoy & Ülkü Çoban-Sural	88
ÖĞRETİM ÜYELERİ VE LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE AKADEMİK ÖZGÜRLÜĞÜN İNCELENMESİ Gülsün Atanur-Baskan & Sakine Sincer	91
TÜRKİYE'DE MÜHENDİSLİK AKADEMYASINDA CİNSİYETÇİLİKLE BAŞ ETMEK İÇİN AKADEMİSYENLERDEN TAVSİYELER Fatma Fulya Tepe	94
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN DEMOKRATİK TUTUM VE ELEŞTİREL DÜŞÜNME BECERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ Emine Merve Uslu & Salih Zeki Genç	98
MESLEK YÜKSEKOKULLARINDA GÖREV YAPAN AKADEMİK PERSONELİN KULLANDIĞI ÖLÇME-DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMLARI Gökhan Demircioğlu & Esra Atabay	99
YÜKSEKÖĞRETİMDE ÖĞRENCİ KATILIMI, BAŞARI, MEMNUNİYET VE LİSANSÜSTÜ EĞİTİME KATILMA İSTEĞİ Yakup Öz & Adnan Boyacı	101
TÜRK ARAŞTIRMA ÜNİVERSİTELERİNDE HEDEFLenen 21. YÜZYIL BECERİLERİ Harun Serpil & Mehmet Şengül	105
TÜRKİYE'DE YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDA ÖĞRENME VE ÖĞRETME MERKEZLERİNİN TEKNOLOJİ KULLANIMI VE GELECEĞE BAKIŞI Alev Elçi & Erdem İşeri	107

YÜKSEKÖĞRETİMDE ERASMUS+ PROGRAMI (2014-2018): TÜRKİYE ÖRNEĞİ Bekir Burak Soyer, Hakan Şahin, & Ahmet Aypay	108
TÜRKİYE İŞGÜCÜ PİYASASI VE ÜNİVERSİTE MEZUNU GENÇ İŞSİZLİĞİ SORUNU: “MÜHENDİSLİK ÖRNEĞİ” Ahmet Şahin Ata	112
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ ÖĞRENCİ PROFİLİ (ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ) Adil Çoruk	115
KYK'DAN ŞİKAYET VAR: BAĞIMSIZ YARARLANICI GÖRÜŞLERİ Osman Çekiç & Kadir Tunçer.	119
TÜRKİYE'DE LİSANSÜSTÜ EĞİTİMİNDE GÖZLENEN SORUNLAR Fatma Öztürk	121
ENDÜSTRİ 4.0'DAN EĞİTİM 4.0' A YÜKSEKÖĞRETİMİN GELECEĞİ Nazan Yelkikalan, Sena Erden-Ayhün, Erdal Aydın, & Ünzüle Kurt	123
ULUSLARARASI EĞİTİM MEZUNU TÜRK BİREYLERİN ÜLKELERİNE OLAN KATKI ALGILARI: KARŞILAŞTIRMALI BİR BAKIŞ Yusuf İkbal Oldaç	126
TÜRKİYE YÜKSEKÖĞRETİM SİSTEMİNDEN ÖĞRENCİ BEKLENTİLERİ VE KARŞILANMA DÜZEYİ Metin Işık & İsa Bahat	129
LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİLERİN ALDIKLARI EĞİTİME İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ Temel Çalık & Gülten Türkan Güner	132
İŞLETME LİSANS EĞİTİM PROGRAMLARININ YARATICILIK VE İNNOVASYON KAVRAMLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ Hakan Yaman & Murat Esen	136
ULUSLARARASI YÜKSEKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN YEREL EKONOMİYE KATKILARI: KENT ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİNDE BİR DEĞERLENDİRME Adem Yaman	140
AKADEMİSYEN GÖZÜNDEN YENİ NESİL ÖĞRENCİLER Ayşe Mahinur Tezcan.	143

ÖĞRENCİLER ÜNİVERSİTELERİNDEN MEMNUN MU? TÜMA VERİLERİNİN BOYLAMSAL ANALİZİ Engin Karadağ	146
MİMARLIK TEKNOLOJİSİ EĞİTİMİNDE YENİ BİR YAKLAŞIM: ZORLAYICI ÇEVRE ŞARTLARI İÇİN YAPI TASARIMI Deniz Soyipek & Fatih Yazıcıoğlu	148
ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN SEMBOLİK DIŞLANMASI Saliha Karaköse	151
TÜRKİYE'DE YÜKSEKÖĞRETİM ARAŞTIRMALARININ GELİŞİMİ VE KAPSAMI: YÜKSEKÖĞRETİM DERGİLERİNİN ANALİZİ Mete Kurtoğlu	153
DIŞLANMA VE UMUT ARASINDA: SURİYELİ YÜKSEKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN DENEYİMLERİ Sümeyye Ayyüce-Şahin & Zafer Çelik	156
YÜKSEKÖĞRETİMDE EĞİTİM-ÖĞRETİM ETİĞİNE YÖNELİK ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ Özge Erdemli, Tuğba Güner-Demir, & Gül Kurum	158
TÜRKİYE YÜKSEKÖĞRETİM ALANINDAKİ DERGİLERDEKİ MAKALELERİN KONU ALANI/ KAPSAM AÇISINDAN İNCELENMESİ Enes Gök & Ali Faruk Yaylacı	161
ULUSLARARASILAŞMA TRENDLERİ BAĞLAMINDA HOLLANDA YÜKSEKÖĞRETİMİNDE TÜRK ÖĞRENCİLER Armağan Erdoğan	163
İNSAN SERMAYESİ VE İSTİHDAM EDİLEBİLİRLİK İLİŞKİSİ: BİR ÖZEL MESLEK YÜKSEK OKULU ÖRNEĞİ Mehmet Hilmi Koç, Tuncer Fidan, & Türker Kurt	165
ÜNİVERSİTELERDE SURİYELİ ÖĞRENCİLERİN YETERLİLİKLERİNİN TANINMASI: AYA ÇERÇEVESİNDE BİR DEĞERLENDİRME Zeynep Özde-Ateşok	169

YÜKSEKÖĞRETİMDE ÖĞRENMEYİ GELİŞTİRMEK: "BİRLİKTE ÖĞRENELİM" PROGRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ Esra Eret	172
YÜKSEKÖĞRETİMDE AMORF BİR İNCİ: TOPLUMA HİZMET UYGULAMALARI DERSİ VE ARAŞTIRMALARA İLİŞKİN ANALİZ Melike Türkan Bağlı	175
TÜRKİYE'DE İLETİŞİM PROGRAMLARININ AKADEMİK KİMLİĞİ: ÖĞRETİM ÜYELERİNİN ÇALIŞMA ALANLARI Nevfel Boz & Bekir S. Gür	178
YÜKSEKÖĞRETİMDE BİRİMLER ARASI EŞGÜDÜME DAYALI BİR UYGULAMA: YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ Zeliha Zühal Güven	181
EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN KARİYER PLANLAMA FARKINDALIĞI Çetin Kürşat Bilir, Fatma Yalman, Nihal Agduk & Merve Akkelek	185
ÖĞRETMEN ADAYLARININ YANAL DÜŞÜNME İLE BİLİŞSEL ESNEKLİK BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ Çiğdem Şahin-Taşkın & Hanife Esen-Aygün	188
LİSANSÜSTÜ EĞİTİME SAĞLANAN ULUSAL DESTEKLER: YÖK 100/2000 DOKTORA BURS PROGRAMI Fırat Koç & Vahdet Özkoçak	191
TÜRKİYE'DE REKTÖR BELİRLEME SÜRECİNDE YAŞANAN DEĞİŞİKLİKLERE İLİŞKİN ÖĞRETİM ÜYELERİNİN GÖRÜŞLERİ Gülsün Atanur-Baskan & Feyza Gün	194
TÜRKİYE'DEKİ DEVLET ÜNİVERSİTELERİ MEZUNLARININ NİTELİK UYUŞMAZLIĞI SORUNU Harun Serpil & Mehmet Şengül	198
TÜRKİYE'DE ÜNİVERSİTE REKTÖRLÜĞÜ Ahmet Aypay & Merve Alicı	200

11. KALKINMA PLANINDA YÜKSEKÖĞRETİME İLİŞKİN HEDEFLERİN 2023 EĞİTİM VİZYON BELGESİ KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ Adil Çoruk	202
TÜRK BURSİYERLERİNİN GELECEK KAYGISININ ARAŞTIRILMASI Tugay Durak & Yusuf İkbâl Oldaç	205
İŞLETME LİSANS PROGRAMLARI AKADEMİSYENLERİNİN YARATICILIK VE İNOVASYON EĞİTİMİNDEKİ GÖRÜŞLERİ Hakan Yaman & Murat Esen	208
İDEAL AKADEMİ ÇERÇEVESİNDE AKADEMİSYENLERİN TÜRK AKADEMİSİNE BAKIŞ AÇILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ Ayşe Mahinur Tezcan.	212
MİMARLIKTA TEKNOLOJİ KONULU DERSLERDE KULLANILAN EĞİTİM YÖNTEMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİNE VE GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK BİR ÇALIŞMA Deniz Soyipek & Fatih Yazıcıoğlu	215
ULUSLARARASI ÜNİVERSİTE SIRALAMALARININ TÜRKİYE'DEKİ GAZETELERDEKİ TEMSİLİ Ali Faruk Yaylacı & Enes Gök.	218
ÖĞRENCİLERİN ÜNİVERSİTEYE YÖNELİK KALİTE ALGISI İLE ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIK DAVRANIŞLARI İLİŞKİSİ Temel Çalık & Hasan Hüseyin Atasayar	220
RESEARCH COMPETENCIES AND SOCIAL MEDIA RESOURCES USAGE FOR DOCTORAL RESEARCH COMPLETION IN PAKISTAN Muhammad Zaheer Asghar, Elena Barbera Gregori, & Khalid Mehmood	223
STUDENT MOBILITY, EPISTEMOLOGICAL ACCESS AND DEGREE COMPLETION IN PAKISTAN Muhammad Zaheer Asghar, Seema Arif, & Irfana Umer	226
INCREASING STUDENT MOBILITY: SCOPE FOR PAKISTAN Seema Arif	229

UNIVERSITY EFFORTS FOR QUALITY TO ENSURE EPISTEMOLOGICAL ACCESS TO HIGHER EDUCATION IN PAKISTAN Irfana Umer & Seema Arif	232
YÜKSEKÖĞRETİMDE DEĞİŞEN BECERİLER, MESLEKLER VE İSTİHDAM EDİLEBİLİRLİK Nihat Erdoğan	235
ENDÜSTRİ 4.0, GELECEĞİN MESLEKİ BECERİLERİ VE EĞİTİM Veysel Bozkurt	237
MESLEKLERİN ENDÜSTRİ TOPLUMU SONRASI DÖNÜŞÜMÜ: DİPLOMA ÖNEMİNİ KAYBEDİYOR MU? Lütfi Sunar & Elyesa Koytak	239
YÜKSEKÖĞRETİM MEZUNLARININ İSTİHDAM EDİLEBİLİRLİĞİNİ ARTIRMADA KULLANILACAK POLİTİKA ARAÇLARI İÇİN GEREKLİ OLAN VERİ İHTİYACININ DEĞERLENDİRİLMESİ Yusuf Alpaydın	240

Keynote Speakers

YÜKSEKÖĞRETİMDE BÜYÜME, ÇEŞİTLİLİK VE ÖĞRENCİ HİZMETLERİNDE YENİ YAPILAR

Yüksel Kavak

TED Üniversitesi, Ankara, Türkiye

Türkiye’de yükseköğretim 1980’lerden bu yana çok hızlı genişlemiştir. Bu genişleme, azalan oranlarda da olsa devam etme eğilimindedir. Yükseköğretimde brüt okullaşma oranı %6’dan %90’lara yükselmiş, öğrenci sayısı yedi buçuk milyona ulaşmıştır. Yükseköğretim sistemi büyürken aynı zamanda çeşitlilik te artmıştır. Bu bağlamda, devlet-vakıf üniversitesi, cinsiyet dengeleri, yaş kompozisyonu, açık ve örgün yükseköğretim, uluslararası öğrenciler, büyük kent dışında okuyan öğrenciler, ön lisans ve lisans programlarında okuyan öğrenci sayı ve oranlarında da değişimler ortaya çıkmıştır.

Yükseköğretimdeki büyüme ve çeşitlenme beraberinde öğrenci hizmetlerine yönelik yapılar üzerinde etki ortaya çıkarmış; kamu üniversitelerindeki geleneksel yapı olan Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı ve Sağlık, Kültür, Spor Daire Başkanlığı’nı aşan yeni yapılar ortaya çıkmıştır. Örneğin; Öğrenci Dekanlığı, Kariyer Merkezi, Uluslararası Öğrenci Ofisi, Öğretme-Öğrenme Merkezi, PDR Merkezi, Engelli Öğrenciler Birimi, Sosyal Sorumluluk Merkezi, Sektör İlişkileri ve Mezunlar Merkezi gibi.

SOCIAL INEQUALITY AND PARTICIPATION IN HIGHER EDUCATION: PRESENT FINDINGS AND FUTURE CHALLENGES

David Reimer

Aarhus University, Aarhus, Denmark

In this keynote, I will give an overview over the literature on stratification in higher education, dealing in particular with horizontal stratification and inequality of access to different higher education institutions and fields of study. I begin by outlining the theoretical framework normally used to explain the association between socioeconomic background and participation in higher education. Subsequently, drawing on research on European and Anglo-Saxon countries, I discuss the role of institutional stratification, looking at differences between different types of higher education institutions such as university colleges, universities, and undergraduate and graduate degrees.

Next, I discuss the growing literature on students' choice of field of study in higher education before examining processes of cultural differentiation among higher education students. Finally, I point to some recent developments in the field – with particular emphasis on recent intervention studies designed to promote the choice of higher education and to reduce social inequality.

Presentations

CREATION OF BALANCED AND HOLISTIC STUDENTS VIA USIM'S GLOBAL ISLAMIC STUDENTS OUTREACH (GISO)

Mohd Rushdan Mohd Jailani

Universiti Sains Islam Malaysia, Negeri Sembilan, Malaysia

The limited exposure of students in higher learning institution to the international networking and mobility leads to the limited appreciation of the diversity of culture and lacking of the global sustainability issues. It also leads to the creation of local based driven students who have not been able to think globally. More critically the current conditions of civil society and markets demand students to possess excellent soft skills. Aware of these challenges, Universiti Sains Islam Malaysia (USIM) has initiated Global Islamic Students Outreach (GISO) program a kind of outreach program. The Outreach has been recognised as one of the best practice of Critical Agenda Program - Internationalization in the National Higher Education Strategic Plan in 2013 which has now been replaced with Malaysia Education Blueprint 2015-2025 (Higher Education).

Global Islamic Students Outreach (GISO) has been implemented since 2011, as a platform for students to engage in international mobility mission throughout the world through various community engagement and volunteerism activities especially in Muslim minority countries. Through the eight (8) years of implementation from 2011 to 2018, a total of 319 outreaches with participation of 7021 students have been executed in 25 countries including Brunei, Filipina, Kemboja, Vietnam, Laos, Thailand, Indonesia, Timor Leste, Singapura, China, Jepun, Korea Selatan, Taiwan, Australia, New Zealand, Sri Lanka, India, Mauritius, Maldives, Emiriah Arab Bersatu, Turki, Lubnan, Maghribi, Jordan and Poland. Hence, this study is aimed to identify the impacts of GISO in the process of nurturing the holistic and balanced characteristics of the students.

In this respect this study will deal with participation of students in volunteers and leadership activities while they organized GISO program. Among the volunteerism and community engagement activities are preparation of sanitation

facilities (well digging), construction of mini library, distribution of various donations and group and individual counselling sessions This study will also look into the preparation of students before and while organizing these GISO programs. To what extent the empowerment of students activities related to GISO programs also contribute to the creation of more holistic and balanced students. The discussion of creation of holistic and balanced characteristics of the students will be based on the Malaysia National Education Philosophy that emphasizes the creation of Malaysian citizens who are socially, intellectually, spiritually, emotionally and physically balanced and harmonious, based on a firm believe and devotion to God.

Interview and document analysis will be used as the data collection methods in this qualitative trajectory while thematic analysis and content analysis were employed respectively to generate the findings. A selection of 10 different GISO programs that organised in the past two years will be the main focuses of this study. Representatives of 20 students who involved in these GISO programs will be the sample of this study. Besides, all reports prepared from these 10 GISO programs will be examined. It is hoped this study will strengthen the importance of international students networking and mobility as one of the main agenda for the development of the present students in the Higher Learning Institutions. Ultimately, the intended view of having this study is to educate our students to be committed to pursue the world of peace, world of tolerance, world of respect and compassions, world of justice and dignity among human beings.

REFERENCES

- Brennan, J., King, R. and Lebeau, Y. (2004). *The Role of Universities in the Transformation of Societies: An International Research Project Synthesis Report*.
- Bryant, A. (2016). *What is Self-Leadership?* <https://www.selfleadership.com/what-is-self-leadership/>
- Dzulkifli, Abdul Razak (2017). *Nurturing A Balanced Person The Leadership Challenge*. Nilai, ITBM and USIM Press.
- Macfarlane, B. (2006). *The Academic Citizen: The Virtue of Service in University Life*, London, Routledge.
- Ministry of Education Malaysia (2015). *Malaysia Education Blueprint 2015 – 2025*. Retrieved from <http://lib.usim.edu.my/e-resources/malaysia-education-blueprint-2015-2025-higher-education>
- National Education Policy. Retrieved from <http://www.moe.gov.my/index.php/en/dasar/dasar-pendidikan-kebangsaan>

A QUALITATIVE STUDY OF THE PARADOXES OF THE ERASMUS SOJOURN

Esin Aksay-Aksezer

Tilburg University, Tilburg, Netherlands

Teichler (2009, 94) explains that “Internationalisation of higher education became a key issue in debates and policies in the 1990s. Experts agree that the single strongest driver for this emphasis was the success story of the ERASMUS programme, which has successfully stimulated and supported temporary mobility of students within Europe.” Launched in 1987, Erasmus has become so popular that all of the European youth, training, and education programs have been named after it as of 2014. For the Turkish case, Erasmus is by far the most significant international opportunity for university students who wish to spend part of their studies abroad in a different socio-cultural and linguistic setting.

Participants and institutions from Turkey generally report numerous positive aspects with regards to the opportunity (Arslan, 2013; Demir & Demir, 2009; İltel, 2013; Kasapoğlu Önder & Balcı, 2010; National Agency of Turkey Impact Assessment, 2009; Ünlü, 2015); however, there are also key issues that pose challenges to the implementation and lived experiences. Some of these challenges have widely been studied abroad and in Turkey such as cultural bias, adaptation, language problems as well as financial and bureaucracy related aspects (Ersoy, 2013; ESI Report, 2014; Önen, 2017; Yağcı, 2010; Yücelsin Taş, 2013). There are also less visited concepts in regards to challenges faced by students from Turkey.

This paper will first address the global education agenda in Turkey, situate the Erasmus program within that context and then reflect on some critical issues such as politics of difference (Doerr, 2017) and consumerist practices (Bolen 2001). This presentation will reflect part of the research conducted between 2016 and 2018 in Turkey. The Erasmus framework was chosen particularly because it is the single most popular study abroad scheme in the country. Participants were university students between the ages of 18-22 who attended the Erasmus exchange scheme for one/two semesters. This session will include presentation of the qualitative data gathered via semi-structured questions, interviews with

students, and ethnographic field notes.

Altbach & Teichler (2001) discussed the long term developments and challenges regarding exchange programs and emphasized issues of diversifying participation, efficiency, accountability, funding, competition paradigm as well as exchange being a peripheral enterprise all of which also apply to the outlook in Turkey. From a consumerist approach, the description and understanding of study abroad experiences as touristic packages may be more so for paid study abroad programs implemented across different US universities; however, there are certain patterns that apply to the exchange/sojourn experience of students from Turkey within the Erasmus program. One other paradox is that the program may increasingly be not reaching a diverse audience in Turkey due to financial and social realities.

Re-entry/reverse culture shock is an important and understudied dimension of the sojourn experience, generally resulting in stress and estrangement, due to a number of personal, social and cultural situations in the aftermath of the experience (Brubaker, 2017; Miller-Perrin & Thompson, 2014; Young, 2014). Institutions, to better ease the reintegration phase, could provide tools and means for formally and informally evaluating the global education experience which would in turn connect the experience to students' continuing studies, future plans as well as supporting other mobile or immobile students.

From a macro level perspective, the focus must diverge from achieving the greatest number of mobile students and international partnerships towards achieving quality implementations that maximize personal, academic, cultural and/or social growth. Additionally, these programs must be framed and presented as learning and development opportunities rather than mere marketing and/or travel opportunities as opposed to what the consumerist approaches promote.

REFERENCES

- Altbach, P.G. & Teichler, U. (2001). *Internationalization and Exchanges in a Globalized University*. *Journal of Studies in International Education*, 5(1), 5-25.
- Arslan, S. (2013). *Perspectives of the Turkish Participants on Erasmus Exchange Programme*. *The Online Journal of Counseling and Education*, 2(2), 9-18.
- Bolen, M. (2001). *Consumerism and U.S. Study Abroad*. *Journal of Studies in International Education*, 5(3), 182-200.
- Demir, A. & Demir, S. (2009). *The Assessment of Erasmus Program in terms of Intercultural Dialogue and Interaction (A Qualitative Study with Candidate Teachers)*. *The Journal of International Social Research*, 2(9), 95-105.
- Doerr, N.M. (2017). *Learning as Othering: Narratives of Learning, Construction of*

Difference and the Discourse of Immersion in Study Abroad. Intercultural Education, 28(1), 90-103.

- Ersoy, A. (2013). *Turkish Teacher Candidates' Challenges Regarding Cross-cultural Experiences: The Case of Erasmus Exchange Program. Education and Science, 38(168), 154-166.*
- European Stability Initiative (ESI). (2014). *Turkish Students, Isolation and the Erasmus Challenge. Background Paper. Retrieved from: [http://www.esiweb.org/pdf/ESI%20%20Turkish%20Students,%20Isolation%20and%20the%20Erasmus%20Challenge%20\(24%20July%202014\).pdf](http://www.esiweb.org/pdf/ESI%20%20Turkish%20Students,%20Isolation%20and%20the%20Erasmus%20Challenge%20(24%20July%202014).pdf)*
- İlder Genç, B. (2013). *How do Mobility Programs Change EFL Students' Points of View? Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [H. U. Journal of Education], 44, 181-188.*
- Kasapoğlu Önder, R. & Balci, A. (2010). *Erasmus Öğrenci Öğrenim Hareketliliği Programının 2007 Yılında Programdan Yararlanan Türk Öğrenciler Üzerindeki Etkileri [The Effects of the Erasmus Study Mobility Program on Turkish Students]. Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, 9(2), 93-116.*
- Önen, S. (2017). *An Investigation into the Experiences of Erasmus Students. Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi, 14-1(27), 339-367.*
- Teichler, U. (2009). *Internationalization of Higher Education: European Experiences. Asia Pacific Educ. Rev, 10, 93-106.*
- The National Agency of Turkey. (2009). *The Life-long Learning Programme (LLP) in Turkey: Impact Assessment Report (pp. 61-71).*
- Ünlü, İ. (2015). *Teacher Candidates' Opinions on Erasmus Student Exchange Program. Educational Sciences: Theory and Practice, 15(1), 223-237.*
- Yağcı, Y. (2010). *A Different View of the Bologna Process: The Case of Turkey. European Journal of Education, 45(4), 588-600.*
- Yücelsin Taş, Yaprak Türkan. (2013). *"Problems of the Erasmus Programme and their Solutions." Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic 8, no. 10: 763-770.*

ACTION RESEARCH: A TOOL FOR EFFECTIVE INSTRUCTION IN A HIGHER EDUCATION COURSE

Seda Okur, Betül Bulut-Sahin, & Cennet Engin-Demir

Middle East Technical University, Ankara, Turkey

The first years of teaching in higher education can be challenging for novice instructors. Contrary to the other educational levels where teachers expected to be educated in terms of teaching and instruction; the ones in higher education are mostly recruited on the basis of their education and research expertise in that specific academic area. This system is problematic especially for novice instructors in higher education who does not feel comfortable in the classroom environment with the lack of self-confidence in teaching and instruction skills. Realizing the problems in her teaching and classroom management strategies in EDS416 “Turkish Education System and School Management” course, a novice instructor wanted to conduct action research to understand and reflect on such problems with the help of two researchers in educational sciences.

With this purpose, a need analysis survey was applied to the students of this class after six weeks of teaching. The results of the needs analysis showed that the problems mainly arise due to the instructional materials and methods used by the instructor and that’s why the students found the course challenging and could not get involved in the course by making necessary connections with the real life. Purpose of Research and Research Questions: The purpose of this study was to help one novice instructor in higher education to find efficient ways of teaching and instruction through action research. The research question that guided this study is “How action research can contribute to a novice instructor in EDS416 course?”

According to Kemmis (2009) the aim of action research is to change in three things: “practitioners’ practices, their understandings of their practices, and the conditions in which they practice. These three things – practices, how we understand them, and the conditions that shape them – are inevitably and incessantly bound together with each other” (p. 1). Besides, for Carr and Kemmis (1986) action research helps ‘the development of practitioners’ own practices’, not in

a technical, instrumental sense but in a personal, existential and authentic approach (as cited in Kember& Gow, 2012). The literature contains some studies published stating that action research is a very useful technique for instructors in higher education to develop themselves professionally. Some scholars who made research with academicians found out that action research helps the professional development of academicians through raising awareness about teaching (Zhang & Amundsen, 2014; Bergman, 2016). For example, Reynolds (2016) developed his teaching methods in English language teaching classroom by increasing student participation. Moreover, Ennals et al. (2016) stated that action research helps academicians to question their personal and academic identity, to develop themselves professionally and most importantly, to enable them to plan their future actions.

The main target group was one novice academician and her 4th-year students in the Faculty of Education at Middle East Technical University at EDS 416 course. In the first phase of the research, to be able to get an overall picture of the course, a needs assessment study was conducted through questionnaires to 40 students in the spring semester of 2018-2019 academic year. After the needs assessment, based on the results an intervention was applied, which lasted for six weeks. During the intervention, the materials used in the classroom and the instructional methods were changed when compared to the first six weeks of the course. Instead of using only lecturing as it was in the first six weeks of the course, a variety of methods like brainstorming, interpretation of real-life case studies, group and whole-class discussions, etc. were employed by the instructor. Besides, videos, posters, online tools were also used effectively to support the instruction. In the end, the change in the instruction was evaluated by the students. Moreover, the instructor reflected and evaluated her experience in the classroom after the intervention.

The findings showed that after the intervention made through the action research, the students expressed more positive point of view towards the course and they explained that they were able to make connections between the subjects they were learning and the real life. The students added that through the new instructional strategies they learned more during the classes since the classroom environment became more appealing for them. Besides, the novice instructor felt more comfortable in the classroom environment and she taught that this action research helped her to develop herself professionally.

REFERENCES

- Bergman, L. (2016). *Supporting Academic Literacies: University Teachers in Collaboration for Change*. *Teaching in Higher Education*, 21(5), 516-531.
- Ennals, P., Fortune, T., Williams, A., & D'Cruz, K. (2016). *Shifting occupational identity: doing, being, becoming and belonging in the academy*. *Higher Education Research & Development*, 35(3), 433-446.
- Kember, D., & Gow, L. (1992). *Action research as a form of staff development in higher education*. *Higher Education*, 23(3), 297-310.
- Kemmis, S. (2009). *Action research as a practice-based practice*. *Educational Action Research*, 17(3), 463-474.
- Reynolds, T. (2016). *Striving for Discussion: An Analysis of a Teacher Educator's Comments in Whole-Class Conversation*. *Studying Teacher Education*, 12(2), 205-221.
- Zhang, Q., & Amundsen, C. (2015). *Exploring the Experiences of Faculty-led Teams in Conducting Action Research*. *Canadian Journal for the Scholarship of Teaching and Learning*, 6(1), 1-20.

GOVERNANCE OF HIGHER EDUCATION IN PAKISTAN: PERCEPTIONS AND PROSPECTS ABOUT DEVOLUTION OF POWER

Ayesha Khawar & Seema Arif

University of Technology and Management Lahore, Lahore, Pakistan

In the contemporary world of globalization, human capital and knowledge-based economy have become crucial determinants for a country's success and prosperity. Higher Education institutions have been utilized as one of the major sources for producing highly-skilled labour force. The attempt of governments to create high quality citizens has mainly been centralized within academic enterprise of Higher Education Institutions (HEIs), particularly universities. The 18th Constitutional Amendment was unanimously passed by the National Assembly of Pakistan on 8th April 2010 and was notified in the Gazette of Pakistan on 20th April 2010. The Amendment redefined the structural contours of the state through a paradigm shift from a heavily centralized to a predominantly decentralized federation. The Amendment introduced changes in multiple Articles of the Constitution and resultantly devolved forty seven subjects to the exclusive legislative and executive power of the provinces, and higher education is one of them.

Organizational autonomy is closely associated with institutional governance, in particular, the university leadership, decision making processes and accountability. Financial autonomy deals with acquiring and allocating funding, the ownership of the building and equipment, the ability to change tuition fees and salaries, to borrow and raise money.

The aim/purpose of this phenomenological study is to explore the impact of the devolution of power, as the result of 18th Constitutional Amendment on the institutional autonomy, governance structure and accountability mechanism of public universities since 2010.

Institutional autonomy implies freedom from interference by either the state or any other external force in terms of the internal organization of the university, its governance, the funding arrangement, the generation of income for its

sustainability, recruitment of its staff, admission of students and the freedom to conduct teaching, research and publications.

Governance models suggested by Dobbins, Knill, and Vögtle (2011) were used as the theoretical framework for the present study to examine: whether the governance of higher education in Pakistan has embraced one single model absolutely by the exclusion of all others or it is a fusion of more than one model.

At the first stage, the document analysis of policy documents issued by Government of Pakistan regarding devolution of power related to Higher Education was done. The aim was to know the exact status of devolution after nine years. Purposive sampling technique was used to extract sample for the structured interviews; an interview protocol was developed and 15 interviews were conducted with academia representing upper and middle management of six public universities of Punjab and selective representatives from HEC (Pakistan Higher Education Commission) Islamabad & PHEC (Punjab Higher Education Commission). Finally, the triangulation was reached by comparing and contrasting results of document analysis and interpretive analysis of interview data.

This pioneer study highlights issues faced by academia of public universities in terms of academic autonomy, organizational autonomy and financial autonomy during dual regulation and accountability by HEC and PHEC. Moreover, the barriers in the implementation of devolution of power are identified to suggest possible solutions, which will be helpful to policy makers of Higher Education in Pakistan for the overall improvement of the standard of the Higher Education in Pakistan to fulfill the national and international needs in a globalized environment.

REFERENCES

- Dobbins, M., Knill, C., & Vögtle, E. M. (2011). *An analytical framework for the cross-country comparison of higher education governance*. *Higher Education*, 62(5), 665-683.

POSTMODERN CAREER GUIDANCE IN HIGHER EDUCATION: STORYTELLING APPROACH AS AN ARTS-BASED METHOD

Burcu Erturk, Fatma Nevra Seggie, Zeynep Kiziltepe, & Burcu Rodopman
Bogazici University, Istanbul, Turkey

In the second half of the 1900s, postmodern ideology appeared with its neo-liberalist economic trends as well as its electronic and digital revolution in communications (Hargreaves, 2000). The intensified globalization created new patterns of international economic powers by decreasing the role and authority of the national actors on social and economic areas. Borders left their places to pluralistic, diversified, complex and economically unequal societies in the 21st century. Johansen (2007) explained four concepts generally used together for the new order: Volatility for the high speed of change, Uncertainty for the lack of predictability, Complexity for the multiple chaotic surrounding factors, and Ambiguity for blurring meanings in reality and truth, which totally created the popularly used acronym of VUCA.

In this new VUCA world, the higher education organizations have an important role to prepare students to this complex, and changing environment. Especially career guidance in higher education gained a crucial role to satisfy the requirement of their students to become whole persons who can actively react, critically and creatively solve problems, and intensively conceptualize the complexity on the world apart from having intellectual and academic knowledge. The arts-based methods are valued by the constructivist theories as the mechanism enabling students to become creative and thus, creatively solve problems in the new scenario of the 21st century, which has an insecure, instable and continuously changing environment. Moreover, arts-based methods appeared as a remedy for another problem of the postmodern world: within the diversified and unequal social structure, the active participation and construction of the person enabled a chance for the non-dominant cultures to reflect themselves in their own specific life context by creating a pluralist and more democratized environment. These requirements gave way to postmodern career counselling interventions that are

based on narrative paradigm using narrative art methods. Savickas (2011), who brought constructivist approach to career counselling area under the name of career construction theory, defines the aims of narrative career counseling to help people script their own life story to facilitate personal agency as taking them active and re-constructing agents in their own development. Instead of defining the identities and roles on static traits, Di Fabio and Bernaud (2018) explained counselling as supporting the students by re-conceptualizing themselves in a storied manner in order to create an intense reflection of the self by defining their values and meaning as an internal compass to deal with the challenges and difficulties of the postmodern world.

Storytelling approach, within this narrative paradigm, is differentiated with its emphasized inclusion of learning and reflection as constructs within the counselling process (McMahon, Watson, Chetty and Hoelson, 2012). As the main character of their life stories, students define their own role, by reflecting themselves and learning from this narrative through arts-based method of storytelling. We will analyze the storytelling approach in career guidance as an arts-based narrative intervention, and then try to figure out the situation and awareness in Turkish higher education about this postmodern trend. As a qualitative research method, we will apply semi-structured interviews with the staff and career counsellors of the career centers in Turkish universities in order to understand their views about the storytelling approach. We expect to have a low degree of awareness, because storytelling approach can be seen as quite a new trend in career guidance as a postmodern phenomenon in Turkish higher education context in which still the modern approaches prevail.

REFERENCES

- Di Fabio, A., & Bernaud, J.-L. (2018). *Narrative Interventions in Post-modern Guidance and Career Counseling: A review of case studies and innovative qualitative approaches*. Switzerland: Springer.
- Hargreaves, A. (2000). *Four Ages of Professionalism and Professional Learning. Teachers and Teaching: History and Practice*, 6(2),151-182.
- Johansen, R. (2007). *Get there early: Sensing the future to compete in the present*. San Francisco, CA: Berrett-Koehler.
- McMahon, M., Watson, M., Chetty, C. & Hoelson, C. N. (2012) *Examining process constructs of narrative career counselling: an exploratory case study*. *British Journal of Guidance & Counselling*, 40(2), 127-141.
- Savickas, M. L. (2011). *Career counseling*. Washington, DC: American Psychological Association.

IMPACTS OF UNIVERSITIES' NEW LEARNING SPACES ON COOPERATIVE LEARNING AND TECH-TRANSFER ECOSYSTEM

Gamze Sart

Istanbul University Cerrahpasa, Istanbul, Turkey

Since most of the universities in the world as well as in Turkey have outdated infrastructures in old campuses in which students' retention are becoming problematic due to the inefficient utilization of technology, inflexible learning spaces, and traditional faculty members (Lippincott, 2009). However, the universities play important roles as the ecosystem integrators and create the new learning spaces to address regional problems and needs (Celuch et. al., 2017) while empowering the students to be more engaged into the regional and global problems and needs and making them ready for the future work force. Nevertheless, there are few studies, particularly in Turkey, on how new learning spaces of the universities affect the cooperative learning and technology transfer ecosystem. The aim of this study is to analyze critically how these new learning spaces of the universities, comparison of classrooms, impact the cooperative learning and technology transfer ecosystem. In other words, the connections among space, teaching, learning, and technology transferring are studied while students' engagement to the local and global needs and readiness are analyzed.

According to McNeil and Borg (2018), there are strong interrelations between space and pedagogy. In other words, the design of learning spaces can deeply contribute to learning and teaching. As Kelly has pointed out (2015), "ecosystems are dynamic and co-evolving communities of diverse actors who create and capture new value through increasingly sophisticated models of both collaboration and competition" (p. 5). Hence, it is important to redefine learning ecosystem at the universities, which help to exist on strong platforms (Hagel, 2015); to engage diverse actors; to drive new collaborations; to accelerate engaged learning and innovation; and to create unique value (Kelly, 2015). For that reason, to analyze the effects of new learning spaces of the universities on the cooperative learning and technology transfer ecosystem, the qualitative research had been strategical-

ly conducted. The primary goal of the qualitative data is to deeply understand 'how' these universities' new learning spaces on the cooperative learning and tech-transfer ecosystem were correlated by taking insights from the participants (28) in three different universities in Istanbul.

By using a questionnaire that focused on these universities' new learning spaces on the cooperative learning and technology transfer ecosystem, the quantitative data were systematically collected. Additionally, the semi-structured interviews helped the participants to clarify their undeclared experiences on their new learning spaces. To understand the differences, some participants (25) who did not attend new learning spaces had also been taken. In that way, the main factors, which helped the participants on the cooperative learning and technology transfer, were critically analyzed. After the focused interviews were conducted both on participants' experiences who attended the new learning spaces and not, the data were analyzed by using NVivo, and the results were compared between the participants who attended new learning spaces and not.

All the participants, who had attended interactive ecosystem, had clearly mentioned that they had start-up plans to solve at least local problems and challenges comparing to the participants who did not attend. In other words, interactive learning spaces had positive impacts on participants' intensions of learning more and deeply from their professors as well as from other resources. More importantly, they did not have only the goal of having better grades but also the goal and intensions of becoming innovation-based entrepreneurs. Furthermore, the students agreed that they needed such learning spaces for their future employments while they could build up new networks. More importantly, these new learning ecosystems helped them in terms of self-confidence and motivation as well comparing to the participants who did not involved in new learning spaces. In addition, these participants could develop new technology transfer capabilities such as applying for new patents aimed toward co-creating unique solutions for local and regional problems and needs.

Consequently, the universities could change their classrooms and make them interactive learning spaces as new ecosystems to accelerate cooperative learning and technology transferring for the local and global problems more consistently and systematically. The universities can create strong and effective allowing more rapid development of the students for the next generation job and workforce (Brand, 2009). In addition, such platforms can reduce program development costs and, Additionally, since these new ecosystems are not structured bureau-

cratically, the cost could be lower than expected while attracting more better students, professors, startups, and venture capitals as they are seen in the case of Stanford and UC Berkeley. Hence, the outcomes of these new learning spaces should be redefined to revalue the universities for the coming two and even four decades.

REFERENCES

- Brand, S. (2009). *Whole Earth Discipline: An Ecopragmatist Manifesto*. New York, NY: Viking.
- Celuch, K., Bourdeau, B., Khayum, M., & Townsend, L. (2017). *The role of the university in accelerated learning and innovation as a regional ecosystem integrator*. *Journal of Research in Innovative Teaching & Learning*, 10(1), 34-47.
- Hagel, J. (2015). "The power of platforms", *Business Ecosystems Come of Age*. IFIP, 243, Deloitte University Press (pp. 79-89).
- Kelly, E. (2015). "Introduction: business ecosystems come of age", *Business Ecosystems Come of Age*, Deloitte University Press (pp. 3-15).
- Lippincott, J. (2009). *Learning spaces: Involving faculty to improve pedagogy*. *Educause Review*, 44(2), 16-25.
- McNeil, J., & Borg, M. (2018). *Learning spaces and pedagogy: Towards the development of a shared understanding*. *Innovations in Education and Teaching International*, 55(2), 228-238.

A GRADUATE-LEVEL INTERDISCIPLINARY COURSE: REFLECTIONS OF STUDENTS AND THE INSTRUCTOR

Hanife Hilal Senay

Middle East Technical University, Ankara, Turkey

While globalization, societal changes, and technological advancements have eased the way we solve our problems, on the other hand, they have given cause for more complex problems that require us to possess more information and knowledge, and more skills and competencies. This inevitably forces decision makers in any levels and types of education to scrutinize elements in teaching and learning processes. Based on the definition of curriculum in the broadest perspective (Dewey, 1938), this refers to any decision made towards student experience and curriculum design. A curriculum can be designed using different structures. It can be based on concepts (as supported by cognitive approach), traditional disciplines (as in knowledge-based approach), or competencies (Toohey, 1999). Taking into account the changing needs of the societies, recent educational policies mainly choose to follow essentialism and progressive philosophies, which place more focus on student and skills rather than the knowledge and content (Ornstein and Hunkins; 2018). In terms of higher education, such an approach can become even more apparent in the interdisciplinary nature of social sciences (Chandramohan and Fallows, 2009), and especially for graduate-level courses.

To this respect, a graduate-level interdisciplinary history course, which combines the knowledge from disciplines such as International Relations, Political Science, and Sociology, was aimed to be redesigned based on student needs, and competencies. In this paper, the aim is to present some of the findings of the needs analysis step of the process. For the needs analysis, 6 students and the instructor of the course were interviewed. In the interview, the participants were asked to comment on the course objectives, content, instruction, assessment, and context as well as the reason for taking the course and entry-level knowledge of the subject. In addition to that, participants were given a survey form, which includes competencies related to the course, and based on 5-point Likert scale, they

were asked to choose to what extent they believe the stated competencies were crucial to use and develop within the course. The examination of the qualitative data was conducted through descriptive analysis while the quantitative data were analyzed using frequencies.

The analysis of the data revealed that students and the instructor hold different views regarding the entry-level knowledge of the subject, course objectives, assessment, and some competencies. Overall, the results showed that the instructor is well aware why students are taking the course, however, in terms of course objectives and entry-level knowledge, students had more comprehension-level expectations while the instructor tries to aim at more analytical and application-level learning. In terms of student assessment, students indicated that the reason for making an exam in-class or take-home should be based on whether the exam aims at assessing knowledge or skills such as being able to write an argumentative essay on a topic. If it assesses knowledge, they stated that they preferred the exam to be in-class. As for competencies, although students and the instructor agree on the main competencies such as analytic thinking, they disagree on some competencies such as disciplinary thinking.

This study simply shows that student needs and expectations, which are discussed extensively in K-12 level but to a lesser extent in higher education level, can highly affect the effectiveness of a course if neglected. Particularly for graduate-level courses, in which students are from different undergraduate programs and with different types and levels of knowledge, it becomes even more crucial to design a course in a way that can be shifted to lower or higher cognitive levels of learning. Accordingly, this will require instructors from any discipline to be more knowledgeable about what points to pay attention to while developing and designing courses.

REFERENCES

- Chandramohan, B. & Fallows, S. (Eds.). (2009). *Interdisciplinary learning and teaching in higher education*. NY: Routledge.
- Dewey, J. (1938). *Experience and education*. NY: Macmillan.
- Ornstein, A. C. & Hunkins, F. P. (2018). *Curriculum: foundations, principles, and issues*. England: Pearson.
- Toohey, S. (1999). *Designing courses for higher education*. PA: SRHE and Open University Press.

DEREALIZATION¹ OR EUDAIMONIA²: REACHING OUT INTERNATIONAL UNIVERSITY STUDENTS IN TURKEY

Pinar Ayyildiz^a & Hasan Serif Baltacı^b

^aAnkara Medipol University, Ankara, Turkey

^bBaskent University, Ankara, Turkey

Young people who enter into higher education institutions encounter a fair number of challenges of various sorts (Barth, Nagy and Kiss, 2015). It would not be wrong to state that for the ones studying at university away from their homeland viz. international students these issues ramify and in fact pile up constituting problems that may not be overcome easily-usually without receiving (purposeful and systematic) guidance or support from other parties. To that end it would be a good idea for all the stakeholders i.e. professionals, educators and policy makers to pore over the very subject calculating the possibilities that can hinder the general well-being of international students who are intended citizens of the universities that they study at. It is mentioned in the literature that “the research of student well-being can be useful for colleges and universities in understanding the degree to which their students are self-accepting, are pursuing meaningful goals with a sense of purpose in life, have established quality ties with others, are autonomous in thought and action, have the ability to manage complex environments to suit personal needs and values, and continue to grow and develop” (Turashvili and Japaridze, 2012, p.74). When it comes to international students the concept of well-being seems to become even more ‘prickly’ and according to Poyrazli et.al. (2004) failure in effectively managing the acculturation process, coupled with the additional pressures associated with being an interna-

¹ According to Merriam-Webster online dictionary it is defined as ‘a feeling of altered reality in which one’s surroundings appear unreal or unfamiliar.’ (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/derealization>)

² According to Merriam-Webster online dictionary it is defined as ‘well-being and happiness.’ (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/eudaemonia>)

tional student can indeed result in adverse impacts on students' physical, mental and social well-being.

In light of the aforementioned realms of international students and also taking into account the relatively recent amendment³ to the existing regulations stating that The Higher Education Council (YÖK) in Turkey has eliminated the quota which allowed the acceptance of foreign students up to 50% of overall students a given university program, we could speak of a growing need to better care for and at the same time cater to the expected needs of international students studying at tertiary level in Turkey. Henceforth the research is centered on the questions given below.

1. What could be the potential needs of the international students who are enrolled in the higher education institutions in Turkey with respect to their personal, social and academic development and general well-being?
2. What are current practices addressing the emerging needs of international university students in Turkey and at a global scale that can be counted as examples?
3. What could be the (best) ways for all to optimize/maximize the cultural integration along with the psycho-social well-being of the international university students in Turkey in a sustainable manner?

It is mentioned in the literature that situation with students of international origin can be evaluated with respect to several measures such as sociodemographic characteristics and hence needs, satisfaction levels pertaining to living conditions and subjective well-being/global life satisfaction as well as general health (Skromanis et. a.l. 2018). It is also highlighted that concentrating upon the term well-being and its inherent components could not be more timely for the scientific study of human where current inquiry is now poised to predict important empirical outcomes (e.g., the health of individuals, their families, and their communities) based on reported levels of eudaimonic well-being of individuals (Riff and Singer, 2008).

So far in relation to the first set of findings coming out of a web analysis carried out it could be articulated that there are a number of attempts⁴ to help inter-

³ <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/yok-ten-yabanci-kontenjani-mujdesi.aspx>

⁴ e.g. <https://www.aalto.fi/en/services/allwell-study-well-being-questionnaire-in-february-2019>

national students with their social, personal and academic engagement in their novel environment in this case it is the universities abroad. As for Turkey despite studies conducted focusing on experiences of international university students no comprehensive work to encompass the notion with all its elements detected in particular within the bodies of universities. Thusly seeing well-being as “surely an integral part of human flourishing and an important motive for international development” (Anand, 2016, p.29) suggestions are to be put forward in this sense to plan, execute and evaluate systems to scaffold international university students.

REFERENCES

- Anand, P. (2016). *Happiness, well-being and human development: the case for subjective measures*. 2016 Human Development Report BACKGROUND PAPER, 1-36.
- Barth, A., Nagy, I. & Kiss, J. (2015). *Comparison of the psychological well being of university students from Hungary and Romania. Practice and Theory in Systems of Education*, 10(2), 186-193. DOI 10.1515/ptse-2015-0018.
- Poyrazli, S.; Kavanaugh, P.R.; Baker, A. & Al-Timimi, N. (2004). *Social support and demographic correlates of acculturative stress in international students*. *J. Coll. Couns.*, 7, 73–82.
- Riff, D. C. & Singer, B. H. (2008). *Know thyself and become what you are: a eudaimonic approach to psychological well-being*. *Journal of Happiness Studies*, 9, 13-39. DOI 10.1007/s10902-006-9019-0
- Skromanis, S., Cooling, N., Rodgers, B., Purton, T., Fan, F., Bridgman, H., Harris, K., Presser, J. & Mond, J. (2018). *Health and well-being of international university students, and comparison with domestic students, in Tasmania, Australia*. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 15(1147), 1-13. doi:10.3390/ijerph15061147
- Turashvili, T. & Japaridze, M. (2012). *Psychological well-being and its relation to academic performance of students in Georgian context*. *Problems of Education in The 21st Century*, 49, 72-80.

TECHNOLOGY-ENHANCED LEARNING: VIDEO-BASED SIGN LANGUAGE VOCABULARY FOR THE HI STUDENTS

Shafaq Rubab

University of Management and Technology Lahore, Lahore, Pakistan

This study aims to introduce an online resource which will help students to learn different Pakistan sign language vocabulary words mentioned in the curriculum of Science Book, and for the accomplishment of this task an educational website is created to teach students with hearing impairment, this study would introduce a new domain of learning i.e. learning through online resources or interactive learning interfaces especially for the hearing-impaired students and later on this kind of project would be scaled at a massive level in developing countries.

Collaborative and blended-learning can play a vital role in enhancing the reading and writing skills of children with hearing impairment. Pakistan Sign Language is one of the sign languages of the world used by the Pakistani deaf community. Unfortunately, Pakistan's Sign Language has developed over the years without any attention from the state institutions. Unavailability of any standard sign language is one of the major problems in the teaching-learning process of hearing impaired individuals. There is no method of teaching PSL by using interactive online resource. That is why hearing impaired students don't have any access to learning from internet resources. Automatized sign language recognition is one of the important areas of computer vision today, because of its applicability in vast fields of life. Since sign languages are not uniform throughout the world, there is a vast difference in sign language when we move from country to country and region to region. Information and communication technology can play a very important role to facilitate their communication among their deaf society and hearing community as well, along with enhancement in their level of learning.

This presentation will present a concept that teachers play a key role in the intellectual grooming of the students. Inclusive education is gaining momentum globally. Educators are seriously working to cater to the needs and requirements

of diverse and struggling learners in the schools. Attendees will be offered a practical demonstration of an interactive learning interface designed by a professional instructional designer. It would prove very helpful to accelerate the learning process of hearing-impaired students. Attendees will be introduced with a highly user-friendly interface that can be operated by any kind of learner without any manual or training.

The usefulness of this interface is that it is not only disability specific, but it can also be effectively used by diverse learners irrespective of language, gender, race, ethnicity, socio-economic status etc. In addition, this interactive learning interface will support the inclusion of students with disabilities but will also enhance education for other diverse learners.

1. Discuss the development of an online learning portal designed for the hearing-impaired students for their successful inclusion which is the aim of the Punjab Inclusive Education Project in Pakistan (PIEP).
2. Describe the availability of an online learning provision that is facilitating the teachers working in the urban and rural areas of Pakistan.
3. Determine the technological and pedagogical adaptations in instruction incorporated in an online learning system that supports diverse learners for their full inclusion.

This presentation is based on the methodology for creating sign-language based vocabulary for the students with hearing impairment and will elaborate that how this could help students while learning their lessons from Science Subject, what they need to have for this sign-based language vocabulary is to have access to the internet and the signs of all the difficult words would be provided on the websites according to the ascending order of the chapters. The videos developed for the signs of difficult words are designed according to the Pakistan Sign Language Signs. A lot of researches had been carried out to make stories and video simulations to describe things in the American Sign Language, but a very few had contributed to creating such a huge vocabulary of signs according to the Pakistan Sign Language Signs. The platform for developing these videos is WIX online resource; where lots of people create their own websites and provide data to the viewers all around the globe. These videos can be replayed according to desire/need of the students if they really want to see the required sign, again and again, however, the work on separate window opening for each sign has to be done.

REFERENCES

- Afari, E., Aldridge, J. and Fraser, B. (2012). *Effectiveness of using games in tertiary-level mathematics classrooms. Int. J. Sci. Mathematics Educ.* pp. 1-24.
- Ahmad, W., Shafie, A., and Latif, Allsopp, D.H., Kyger, M.M. and Lovin, L.H. (2007).
- *Teaching mathematics meaningfully: Solutions for reaching struggling learners.* Baltimore, MD: Paul H Brookes.
- Aser, S. S. H. Z.-. (2013). *Measuring Gender & Educational Inequality-Addressing the Marginalized. International Journal of Information and Education Technology*, 6(10).
- Astleitner, H., & Wiesner, C. (2004). *An integrated model of multimedia learning and motivation. Journal of Educational Multimedia and Hypermedia*, 13(1), 3-21.
- Bloom, B., Englehart, M. Furst, E., Hill, W., & Krathwohl, D. (1956). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals. Handbook I: Cognitive domain.* New York, NY: Longmans.
- Clark, A. C., and Ernst, J. V. (2009). *Gaming in technology education. Technology Teacher*, 68(5), 21-26.
- Shelton, B. E., & Scoresby, J. (2011). *Aligning game activity with educational goals: following a constrained design approach to instructional computer games. Educational Technology Research and Development*, 59(1), 113-138.

TIPS: TRAINING INCOMING PROFESSIONAL SCHOLARS

Elif Bengu^a, Kristin A. Sendur^b, Suphan Emine Bakkal^b, Aslihan Muazzez Unsal^b, & Yuki Kaneko^b

^aAbdullah Gul University, Kayseri, Turkey

^bSabancı University, Istanbul, Turkey

In the United States, universities are building teaching support such as faculty development programs to increase the quality of education. One well known program is Preparing Future Faculty (PFF). The Preparing Future Faculty program is a national movement to transform the way aspiring faculty members are prepared for their careers. The goal is to better prepare graduate students for faculty careers at a variety of institutions through a combination of seminars, mentoring, and practical classroom and departmental service experiences.

In Turkish universities, there are also centers, units, offices and services to further improve the quality of education and provide support for employees who are carrying out teaching duties. On the other hand, there is not a significant focus on graduate students who contribute to teaching, such as in the role of a teaching assistant. This might be related to the expectation that most graduate students prioritize their research. However, these graduate students might also continue to be faculty members, and therefore hold research, teaching and administrative roles at various higher education institutes.

To investigate the needs of the graduate students, we designed a focus group study at Abdullah Gul University and Sabancı University which are middle-sized state and private universities, respectively. Although both universities provide teaching support for their graduate students via special courses or seminar series, most graduate students at both universities expressed the necessity of a program that will prepare them for faculty roles and responsibilities in research, teaching and service.

To address the needs of our graduate students, we are designing a professional development program similar to the Preparing Future Faculty Program (PFF) developed in the United States, in collaboration with several U.S. experts on this topic. We have already begun implementing pilot courses and seminars,

from which we are obtaining positive results based on the participants' qualitative feedback.

As a result of this new designed program, we anticipate that Abdullah Gul University and Sabanci University graduate students will become better prepared for their academic job search with potentials for greater success and less confusion in their first faculty position. We further expect that this program will eventually improve classroom learning for participants' students and increase the quality of the education.

In this talk, we will present the structure, design, and implementation process of our preparing future faculty program. We will also share the outcome of the pilot trials and the prospect of possible expanded preparing future faculty network among Turkish universities.

This project is supported by the U.S. Department of State. The content of this abstract does not reflect the official opinion of the U.S. Government. Responsibility for the information and views expressed therein lies entirely with Abdullah Gul University and Sabanci University.

ACADEMIC PROCRASTINATION AND ITS RELATIONSHIP WITH FIVE FACTOR MODEL OF PERSONALITY

Elif Keles & Meral Aksu

Middle East Technical University, Ankara, Turkey

Procrastination is defined as postdating of the works. In this context, academic procrastination is defined as the tendency not to do tasks until the last minute. It is the behavior of not to have prepared for the examinations, not to complete the assignments. In other words, it is the delay in academic works (Rothblum, Solomon, and Murakami, 1986). Procrastination is very common among student population all over the world, namely 80-95% of college students (O'Brien, 2002) or maybe half of the student population (Ozer, Demir, & Ferrari, 2009; Solomon & Rothblum, 1984) procrastinate their duties (as cited in Kim & Seo, 2015). There can be different reasons for procrastination. According to literature, the most prominent ones are academic performance and motivation as mentioned before. However, the reasons for the academic procrastination seem to be multi-dimensional. For that reason, there can be many other factors such as self-efficacy, time management, and personality. In this study, procrastination behavior is explained and focused on mostly related to personality. In this concept, the main purpose of the study is to investigate the procrastination behavior of prospective teachers and its relation to personality traits. In accordance with this aim, it is tried to find answers to the problems below:

- What is the academic procrastination level of prospective teachers?
- Is there a significant difference in behaviors of academic procrastination in terms of the department?
- Is there a relationship between prospective teachers' personality traits and behaviors of academic procrastination?

In this study, it was mainly aimed to investigate the relationship between prospective teachers' personality traits and behaviors of academic procrastination. In accordance with this purpose, Correlational research design was utilized. Correlational research investigates the relationship between two or more variables (Frankel & Wallen, 2006). This study was conducted with 127 prospective

teachers, 104 of them were female (81,9%) and 23 of them were male (18,1%). They have all studied at the first (N=66) and second grade (N=61) at the Faculty of Education of Middle East Technical University (METU). These prospective teachers study at five different departments such as Early Childhood Education (ECE), Foreign Language Education (FLE), Elementary Science Education (ESE), Elementary Mathematics Education (EME), Computer Education and Instructional Technology (CEIT). They've taken the courses called "Introduction to Education" and "Educational Psychology" at the Faculty of Education. There are 10 sections for "Introduction to Education" course taken by first-grade prospective teachers and eight sections for "Educational Psychology" course taken by the second-grade prospective teachers. Five out of 10 sections and four out of eight sections were selected randomly, and instruments were implemented. Big Five Inventory (Benet-Martinez and John, 1998; translated into Turkish by Sumer, 2005) and Academic Procrastination Scale (Çakıcı, 2003) were utilized as instruments to collect the data. In order to analyze the data, descriptive statistics, t-test, the one-way analysis of variance (ANOVA), and Pearson product-moment correlation test were utilized in the study in accordance with research questions.

The results of the study indicated that more than half of the participants have a moderate level of procrastination (57%) and the others have a low level of procrastination (42.9%). No participant displays very low and high levels of procrastination. There is no significant difference in behaviors of academic procrastination in terms of the department. Studies in Literature indicate that there is a significant difference in procrastination behavior of prospective teachers in accordance with departments (Kachgal, Hansen & Nutter, 2001; Onwuegbuzic, 2004; Solomon & Rothblum, 1984). As a result of the Pearson product-moment correlation, it was found that there was a moderate negative correlation between conscientiousness and procrastination. There is a negative relationship between procrastination behaviors of prospective teachers and personality traits. The relationship was shown only in the subdimensions of conscientiousness. Studies show that the Big Five traits are related to academic procrastination and "Conscientiousness" is the strongest predictor of academic procrastination (Rimfeld, Dale, Kovas, & Plomin, 2016). Other dimensions of personality traits did not significantly correlate with procrastination.

REFERENCES

- Benet-Martinez, V., & John, O. P. (1998). *Los Cinco Grandes across cultures and ethnic*

groups: Multitrait-multimethod analyses of the Big Five in Spanish and English. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75, 729-750.

- Çakıcı, D. Ç. (2003). *An Examination of the general procrastination behavior and academic procrastination behavior in high-school and university students* (Unpublished master's thesis). Ankara University, Turkey.
- Frankel, J. R. & Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education* (6th ed.). New York: McGraw Hill Companies.
- Kachgal, M. M., Sunny, H. L.; Nutter, K. J. (2001). *Academic procrastination prevention/intervention: Strategies and recommendations*. *Journal of Developmental Education*, 25(1), 7-14.
- Kim, K. R. & Seo, E. H. (2015). *The relationship between procrastination and academic performance: A meta-analysis*. *Personality and Individual Differences*, 82, 26-33.
- Onwuegbuzie, A. J. (2010). *Academic procrastination and statistics anxiety*. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 29(1), 3-19.
- O'Brien, W. K. (2002). *Applying the transtheoretical model to academic procrastination* (Unpublished doctoral dissertation). University of Houston, USA.
- Rimfeld, K., Kovas, Y., Dale, P. S., & Plomin, R. (2016). *True grit and genetics: Predicting academic achievement from personality*. *Journal of Personality and Social Psychology*, 111(5), 780-789.
- Rothblum, E. D., Solomon, L. J., & Murakami, J. (1986). *Affective, cognitive, and behavioral differences between high and low procrastinators*. *Journal of Counseling Psychology*, 33(4), 387-394.
- Solomon, L. J., & Rothblum, E. D. (1984). *Academic procrastination: Frequency and cognitive behavioral correlates*. *Journal of Counseling Psychology*, 31, 503-509.

RETHINKING THE CHALLENGING DAILY LIVES AND ACADEMIC IDEALS OF GRADUATE LEARNERS

Emine Karaduman & Zeynep Kiziltepe

Bogazici University, Istanbul, Turkey

The idea of gaining knowledge that could be applied to new spheres and the notions comes into prominence with the changing demands of 21st century. The changes in social, economic and political notions have been created such demands for everyone in this century. All these changes have also increased the demand for graduate education within higher education system. Individuals need to make a continuous effort to catch up with such demands with further and further education. Graduating from an undergraduate program becomes not enough for these individuals day by day. Therefore, masters and doctorate programs are getting more attention to have new skills and expertise. This is the case both at local and global levels.

The recent statistics of YÖK (Higher Education Council) show that the number of graduate enrolments in Turkey, both for MA and PhD programs, has been increased. However, the number of learners who are graduated on time is somehow limited. The higher numbers in graduate enrolments show that these individuals have some ideals to catch up with the changes of this century, to meet their need and to become academicians through these graduate education programs in the long run. The limited numbers of graduations on time; however, show that the journey is not so easy to overcome for these learners.

Based on such statistics, the possible challenges faced by graduate learners during their masters or doctorate journeys and their academic ideals have been investigated in this qualitative study. First of all, consent forms and demographic information forms have been filled out by the participants. Then, semi-structured interviews about the daily lives and academic ideals of 18 MA and 18 PhD graduate learners have been conducted. Thus, how graduate students see their own lives has been identified. Also, the interviews have enabled the researcher to understand where these people put their graduate education in their daily lives. The participants of this study are graduate students aging from 21 to 50. These

people are mature and self-directed human beings in their actions (Knowles, 1984). Therefore, understanding their lives is one of the best ways to gain insight into their actions including pursuing a graduate education. Keeping this in mind, face-to-face meetings have been organized in different settings. Thematic analysis has been conducted for interview responses.

The volunteer participants are accessible for this study from different public and private universities. Snowball technique has been used to find out a new participant. All participants have different backgrounds and experiences. Hence, the results make good comparisons possible for the researcher and have opened new matters for discussions.

The results show that the participants of this study have different demographics and backgrounds. The demographics and their responses for the semi-structured interviews show that the lives of graduate learners are challenging. However, they have ideals to become an academicians in their minds and hearts regardless of such challenges. They put their education in the center of their lives even when they have many other challenges and commitments in their lives, which suggests a certain motivation for graduate education.

REFERENCES

- Knowles, M. (1984). *Andragogy in Action*. San Fransisco: Jossey-Bass.
- YÖK (2019). *Lisansüstü Öğrenim Gören Öğrenci Verileri*.

“WORLD-CLASS” WAY OF INTERNATIONALIZATION!

Hakan Ergin^a & Hans de Wit^b

^aIstanbul University, Istanbul, Turkey

^bBoston College, Boston, USA

Although scholarly discussions to clearly define and describe them have been ongoing in the last decades, “world-class” universities are regarded as flagship higher education institutions that have an excellence in research and teaching. In addition, these universities are considered to be good at global engagement. They rank top in the global university rankings by earning good scores with their highly international outlooks. They not only serve as a model for other universities across the world but also for governments who would like to make at least a few of their universities as excellent as they are. A policy by the Russian President Putin to move at least five Russian universities into the top one hundred in the global university rankings by 2020 and another one by the Japanese Prime Minister Shinzo Abe that at least ten Japanese universities should rank in the top one hundred in the global university rankings by 2023 can be provided as two recent examples of these excellence initiatives. As they are not only among the few popular hubs for international students and scholars but also successful at establishing active international research and collaboration networking, exploring their policy and practices for internationalization can be a good road map for other universities that follow them. In this respect, this study aims to reveal the “uncommon” tactics or practices of world-class universities to add their international outlook, expand their international connections and keep their current international students and scholars pleased.

For this purpose, twenty four academic and administrative staff members who hold a position regarding internationalization of their institutions at seven world-class universities in the United States were interviewed. The participants’ rights were protected by the ethical approval and guidelines of the Institutional Review Board at Boston College. The data collected through semi-structured interviews were analyzed in accordance with the “levels of abstraction” suggested by Corbin and Strauss in 2015.

The findings of this qualitative inquiry reveal that these seven universities have a “world-class” way of internationalization strategies which are unique and different from the mainstream ones. Rather than relying solely on physical mobility by hosting international students and scholars and sending their own students and scholars study or research abroad, these universities invest highly on innovative practices for internationalization such as internationalization through distance learning, internationalization of food on campus, internationalization of shuttle buses etc. It is explored that these uncommon internationalization practices are a result of a good leadership, teamwork and efficient planning. These delicately planned and implemented internationalization practices are expected to be good examples for higher education institutions across the world that take world-class universities as a model.

PEDAGOGICAL APPROACHES TO EQUITABLE LEARNING IN SOUTH ASIA

Abdul Hameed, Laila Mohsin Adeel, & Muhammed Zaheer Asghar

University of Management and Technology Lahore, Lahore, Pakistan

In the beginning of 21st century, it was realized that children with disabilities need to be included in mainstream schools. For that purpose, teacher education was modified to include courses on inclusion. The curriculum and instructional adaptation were discussed in order to enable the prospective teachers for providing diversified teaching. These outgoing teachers now have worked for more than fifteen years. There is a need to review the outcomes of these early efforts in South Asian countries, including Pakistan. The purpose of this research was to explore the status of special and inclusive education, barriers and gaps in fostering inclusion and current pedagogical practices to equitable learning in four large and populous countries of South Asia namely India, Pakistan, Bangladesh and Sri Lanka.

The research was qualitative in nature. Interview method and document analysis technique were used to collect and interpret the data respectively. Five experts of field of special and inclusive education were interviewed for this purpose. The study established that it has been approximately seventeen years since almost all countries under reviewed are struggling and efforts are being made to promote inclusion and equitable learning in the education system, however desired outcomes are not visible yet.

Findings of the study further revealed that common barriers in implementing inclusive and equitable learning in South Asian countries include lack of implementation of policies, unavailability of accurate data, inadequate facilities and trained personnel, lack of funding, rigid curriculum, standardized tests and pedagogy, inflexible assessment procedure, and shortage of disability friendly infrastructure and accommodations. Other challenges reported were negative mindsets, lack of preparedness of schools, ineffective and inefficient use of technology, shortage of resource material, absence of job supporting vocational education/training and lack of support and training to teachers practicing inclusion. Soci-

etal attitudes, unawareness on part of the parents, poverty, caste system, gender biased ness, stigmas, myths and misconceptions have also accelerated the social inclusion of children with disabilities in these countries.

The study has highlighted the pedagogical approaches that could bridge the learning gaps. Major recommendations for planners, implementors and administrators/teachers have made the study worthwhile. It was recommended for teachers, that teaching techniques and classroom strategies may be modified by them according to the requirements of the learners, since they are the key members. Multiple learning modalities and quality learning materials should be made accessible to the teachers and students. Implementation and adoption of best instructional practices like modifying the curricular content and assessment procedures should be inculcated. Use of strategies such as direct instruction, explicit teaching and precision teaching approaches should be ensured for equitable leaning at all educational levels, whether it is school or higher education. Peer mentoring technique and group discussions should be encouraged. Adaptive resources, should be provided, wherever possible, to the struggling learners. Suitable physical environment, classroom setting and use of ICT and assistive technology should be incorporated by teachers to achieve positive academic outcomes from struggling learners. The study would be significant in making the policy makers and implementors aware of the required changes in the education policy and legal provisions to support inclusion of children with disabilities in educational settings in a befitting manner.

REFERENCES

- Ahsan, Sharma and Deppeler, (2013). *Teacher Efficacy in the implementation of Inclusive Education- Journal of Educational, Health and Community Psychology*
- Ahsan, M. T. & Burnip, L. (2007). *Inclusive Education. Australian Journal of Special Education 31(1),61-71*
- Chatterjee, A. (2019). *Inclusive Education in India – Rooted in Rights. [online] Available at: <https://rootedinrights.org/inclusive-education-in-India/> [Accessed 31 Feb.2019].*
- Fururta, H. (2018). *Teaching students with special educational needs in an inclusive educational setting in Sri Lanka: Regular class teacher view.*
- Hameed, A. & Manzoor, A. (2014). *Making children visible as right bearers for education.*
- Hussain, (2012). *Fostering Inclusive Education in Pakistan – GRACE Association Pakistan.*
- Malak, M. (2013). *Inclusive Education Reforms in Bangladesh: Pre-service teachers' responses to include students with special educational needs in regular classrooms.*
- Rameez, R. (2016). *The plight of Sri Lanka's special needs children – ROAR Media.*

- UNESCO. (2018). *Sri Lanka. UNESCO UIS*

STUDENT ENGAGEMENT IN THE FIRST YEAR: THE CASE OF MIDDLE EAST TECHNICAL UNIVERSITY

Serap Emil & Sahabettin Aksab

Middle East Technical University, Ankara, Turkey

The transition from high school to university can be considered as a challenging experience due to life-course changes for the first year university students. According to the results of research studies (Askham, 2008; Cliniciu, 2013; Tinto, 1996), the first year in the university seems to be the most critical period for university engagement. This transition period can create significant difficulties and stress for first year students to meet the demands of the new academic and social environment they get involved in (Dyson & Renk, 2006). In other words, freshmen students are faced with a foreign environment that these new students must struggle against to get their personal and academic purposes. Student engagement in the university is a multifaceted and complex phenomenon. That means student engagement includes not only academic aspects but also non-academic aspects of university students' experiences (Krause & Coates, 2008).

When examined student engagement phenomenon in the literature, it can be seen that three dimensions of student engagement are described in many higher education studies. These three factors named as academic engagement, social engagement and psychological engagement can be used to understand the codes in student adaptation to university. Therefore, it has been decided to investigate the possible effects of these three types of student engagement to university in this study. The study aims to examine freshmen students' engagement into university life with respect to academic, social and psychological engagement. In line with the purpose of the study, the research question guided in the study is: How do first year students experience the challenges and opportunities in the process of transition to university life?

The study was designed as a case study. Middle East Technical University (METU) was chosen as a case because the case involves complex individual and environmental interactions. With the qualitative research method used, it is aimed to bring another point of view to the subject. The participants were

determined with the criterion sampling method which is one of the purposeful sampling methods. The literature shows that the students have faced some problems to adapt to university in first years (Beck, Taylor, & Robbins, 2003; Blimling & Miltenberg, 1981; Pike & Kuh, 2005). Therefore, the first year students of the university were identified as working group. The semi-structured interview was used to collect the data. The interview form containing 12 questions was developed by the researchers through analysing the related literature.

The preliminary results of first year students' experiences included five main themes so far: their overall experience, academic life, psychological development, social development, and campus life. Regarding overall experience, the English preparation school is seen as a transition phase from high school to university. For academic life, although the academic quality of the university as high and stimulating intellectual environment, there was a mismatch in their expectations and experiences in their first year. In addition, as part of being university student, they talked about their awareness on their own personal development after starting the university in terms of psychological development. The social, cultural and sports opportunities of the campus are all appreciated for they allow them to socialize with other people regarding social development. In terms of campus life, although the students underlined development of commitment to campus, overall crowdedness on campus due to high number of students is also an problematic issue for them. In sum, in the adaptation process, university students encounter opportunities, challenges and problems in the first year of their education within the scope of their interests, expectations and requirements..

REFERENCES

- Askham, P. (2008). *Context and identity: Exploring adult learners' experiences of higher education*. *Journal of Further and Higher Education*, 32(1), 85–97.
- Beck, R., Taylor, C., & Robbins, M. (2003). *Missing home: Sociotropy and autonomy and their relationship to psychological distress and homesickness in college freshmen*. *Anxiety, Stress, and Coping*, 16, 155–166.
- Blimling, G. S., & Miltenberg, L. J. (1981). *The resident assistant: Working with college students in residence halls (2nd Edition)*. Dubuque, IA: Kendall/Hunt.
- Clinciu, A. I. (2013). *Adaptation and stress for the first year university students*. *Social and Behavioral Sciences*, 78, 718-722.
- Dyson, R., & Renk, K. (2006). *Freshmen adaptation to university life: Depressive symptoms, stress, and coping*. *Journal of Clinical Psychology*, 62(10), 1231-1244.
- Pike, G. R., & Kuh, G. D. (2005). *A typology of student engagement for American colleges and universities*. *Research in Higher Education*. 46(2), 185–209.

- *Tinto, V. (1975). Dropout from higher education: A theoretical synthesis of recent research. Review of Educational Research, 45, 89-125.*

LEARNING TO LEARN: THE VALUE OF AND DEDICATION TO A SELF-REGULATED LEARNING EXPERIENCE

Ebru Kilic-Bebek

Ozyegin University, Istanbul, Turkey

A loud and clear expectation from university students is to become better learners, which is expressed using various terms across various frameworks. “Active learning and learning strategies,” for instance, are listed among the top skills that are in demand in today’s job market (World Economic Forum, 2018; p.12), and “lifelong learning” is listed among the six competencies for college graduates that are deemed to be important across various reports about the goals of higher education (National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine, 2016; p.123). Consequently, higher education institutions are recommended to provide opportunities for their students so that they can learn how to learn; however, it is not clear whether the students would be willing to pursue these opportunities in addition to their regular course loads or persistently dedicate their time and effort to become better learners even when they choose to pursue those opportunities.

This ongoing study is investigating university students’ dedication to a self-regulated learning experience in a free elective course (i.e., Learning to Learn), which provided them the opportunity to pursue a learning challenge of their choosing over a semester without going through any exams so that they can just focus on their self-determined efforts as a learner. The first goal was to understand “the value” students attached to this experience, and the second goal was to understand their “dedication” to it, specifically to the goals they set for themselves and their persistence in pursuing them. Students’ final reflective writings summarizing their learning experience are being examined to answer these questions: (1) What can we infer regarding the “value of this learning experience” based on students’ final reflective writings? (2) What factors can we infer to be affecting these students’ “dedication to their learning experience” in their final reflective writings?

This study seeks to contribute to the literature on understanding the academ-

ic experiences of university students. There is a clear expectation from university students to become better learners but issues surrounding this matter needs to be better explored and understood. The so-called expectation is defined as “becoming a self-regulated learner,” within the context of this study, therefore the conclusions and discussions are based on this framework.

This study’s findings will be based on an examination of student-generated texts at the end of the Spring 2019 semester submitted as final reports for a free elective course. The majority of the students who created these texts are male and from various engineering departments. The average year they spent at their university is five, which makes them “seasoned” students. Around 75 texts are being examined using a grounded theory framework with NVivo12 software to reveal emerging themes and patterns to answer this study’s questions about “value” and “dedication.”

Even though it would be misleading to share any initial findings here, it is probably safe to say that the majority of the students expressed “great value” about the opportunity provided by this course and their self-regulated learning experience. However, the “dedication” part is a bit blurry and needs further examination.

REFERENCES

- *National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. (2016). Supporting Students’ College Success: Assessment of Intrapersonal and Interpersonal Competencies. Board on Testing and Assessment, Division of Behavioral and Social Sciences and Education. Washington, DC: The National Academies Press. doi:10.17226/24697.*
- *World Economic Forum (2018). The Future of Jobs Report. Retrieved from: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2018.*

PERSPECTIVE OF ACADEMICS ON THE IMPACT OF ACADEMIC PRACTICE

**Yasar Kondakci, Merve Zayim-Kurtay, Hanife Hilal Senay,
Sevgi Kaya-Kasikci, & Busra Kulakoglu**

Middle East Technical University, Ankara, Turkey

The current fury around the ranking of universities refers to an anachronistic approach to evaluate the performance of universities. It can be argued that before any ranking practice, the universities need to decide on their performance criteria, which may not necessarily refer to a uniform assessment of impact as imposed by the rankings. Before the rankings, the scholarly community of higher education should have discussed the concept of impact. When the disputes around rankings are investigated it can be realized that the differences and contradictions across different ranking systems are related to the disagreement on how to conceptualize and measure impact, which gets more complicated as different disciplinary fields are likely to impact academy, economy, and society in different ways (e.g., Reale et al., 2018). Moreover, the diversity of the research within the fields, the ways these research findings come into use, and the different impact-related information demanded by various stakeholders including funding bodies, governments, and universities for different purposes exacerbate the issue of conceptualization, measurement, and presentation of information about impact (e.g., Davies, Nutley, & Walter, 2005).

The traditional approaches used to assess the impact of academic research majorly rely on peer-review published output and quantification including impact factors and citation indexes (Davies et al., 2005; Lindsey, 1989). These relatively narrow ways have been extended, which have ended up with a shift in the understanding of impact from numbers to the use and value of the research and the change created by it. In this respect, Reale et al. (2018) defined impact as “a change that research outcomes produced upon academic activities, the economy, and society at large” (p. 298). Thus, knowledge production, research capacity building, policy or product development, sector benefits, and wider societal benefits are the essential areas that we need to seek impact in research (Davies et al.,

2005). Against this background, it is crucial to scholarly settle down the concept of impact and then allow universities to determine their own goals, which can be used as the anchors of measuring the impact they accomplish in their environments. Therefore, investigating the perspectives of different constituencies' perception of impact would be an approach to reverse the fury of the sequentially confused practice of rankings around the world.

Based on this criticism, the current study aims at revealing the perspectives of academics about the impact of their institutions both at individual and institutional levels. The study was designed as a phenomenological one and twenty academics working at four different public universities, which are commonly labeled as the flagship universities in Turkey, were interviewed. The participants were selected through snowball sampling. Initial results suggest that there is a wide divergence between the impact perception of the academics and the measures of the rankings. This divergence leads to academic work crises which impede efficiency and effectiveness of the universities. As a result, although the rankings claim to uplift the performance of the universities, in reality, the impactful activities of the universities are sacrificed to numerical outcomes of the academics, which have very limited relevance to the needs and expectations of the societies.

REFERENCES

- Davies, H., Nutley, S., & Walter, I. (2005). *Assessing the impact of social science research: Conceptual, methodological and practical issues (A background discussion paper for ESRC Symposium on assessing non-academic impact of research May 2005)*. Retrieved from: <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/events-documents/4381.pdf>
- Lindsey, D. (1989). *Using citation counts as a measure of quality in science: Measuring what's measurable rather than what's valid*. *Scientometrics*, 15(3-4), 189-203.
- Reale, E., Avramov, D., Canhial, K., Donovan, C., Flecha, R., Holm, P., Van Horik, R. (2018). *A review of literature on evaluating the scientific, social and political impact of social sciences and humanities research*. *Research Evaluation*, 27(4), 298-308. doi:10.1093/reseval/rvx025

THE REFORM OF THE ENROLLMENT EXAMINATION SYSTEM IN TURKEY'S COLLEGES AND UNIVERSITIES

Ying Yang

Xiamen University, Xiamen, China

As a key cooperative country along the “Belt and Road” of China, Turkey’s college entrance examination system is very similar to Chinese GaoKao. The total population of Turkey is about 78 million. The candidates who participated in the Turkish college entrance examination in the past 10 years have maintained an average annual average of 3.2 million, accounting for 4% of the total population. The high competition, high interest and high attention of the Turkish college entrance examination is no less than China. At the same time as the reform of Chinese GaoKao continued to deepen, Turkey also carried out a new round of reforms in its college entrance examination system in early 2018. The reform not only reflects the commonality of the examination system reform in various countries in pursuit of improving the efficiency of examinations and promoting the fairness of examinations, but also reflects the reform of unique personality of the Turkish college entrance examination. Through this research, we will explore the motivations, reforms, and problems still existing in the reform of the college entrance examination system in Turkey.

First of all, Turkey’s new round of college entrance examination reform is based on the needs of the development of higher education in Turkey. In 2015, the gross enrollment rate of Turkish higher education reached 95.43%. At the same time that higher education entered the late stage of popularization, Turkey began to focus on building world-class universities and strive to improve personnel training standards. In the process, Turkish higher education has exposed many problems. The Turkish government believes that the source of the quality improvement of higher education is the disconnect between secondary education and higher education and the quality of college students are not high. By reforming the college entrance examination system, the problems in the education system can be effectively solved, which is conducive to enhancing the connection between secondary education and higher education, and at the same

time improving the quality from the source of supply to promote the quality of higher education.

Secondly, the shortcomings of the college entrance examination system have become the direct cause of the reform of the college entrance examination. In this context, the college entrance examination system that has been in operation for seven years can no longer meet the needs of reality. At the beginning of 2018, the Turkish college entrance examination ushered in a new round of reforms. The new round of college entrance examination reform in Turkey has mainly reformed three aspects: the reduction of examination forms, the scientific content of examinations, and the humanization of examination services. The main features of the new round of college entrance examination reform in Turkey are as follows: modularization of selected subjects to create professional and compound talents, orientation of students' knowledge structure by subject percentage, and improvement of examination service quality through humanized examination services etc. However, there are still some problems in the examination system. For example, the examination questions are single, the proportion of the subjects selected in the liberal arts and sciences examinations is not reasonable enough, and the "bridge" effect of the college entrance examination system in the high connection is insufficient. The national unified examination system is the product of the country's development to a certain stage, and it has become the general trend of the development of college admissions system in many countries in the world.

Due to the different levels of politics, economy, and education development and cultural traditions in the world, there are also differences in the formulation of the unified examination enrollment system in colleges and universities. However, the unremitting pursuit of the scientific and fairness of the college entrance examination system is consistent. Like China, Turkey is also actively exploring the road to reform of the college entrance examination enrollment system. However, the national unified examination enrollment system involves multiple stakeholders, and its complexity, its growth and maturity is never a one-step process. Step by step, steady reform, and unremitting exploration are the reform paths for college entrance examination admission systems in various countries.

REFERENCES

- TÜİK. *Yıllara, Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Nüfus, 1935-2017* [EB/OL]. [2018-9-2]: <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>.

- ÖSYM. Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı 2016 Yılı Faaliyet Raporu [EB/OL]. [2018-92]: <https://dokuman.ösym.gov.tr/pdfdokuman/2017/GENEL/2016FaaliyetRaporu14032017.pdf>.
- 黄维民. 中东国家通史土耳其卷[M]. 北京: 商务印书馆, 2002: 217-218
- YÖK. Üniversitelerimiz [EB/OL]. [2017-04-09]: <https://www.yok.gov.tr/universiteler/universitelerimiz>.
- 别敦荣. 面向2030世界高等教育发展的主要趋势与战略选择[R]. 厦门, 2017.
- OECD Data. School Enrollment Tertiary (%gross) [EB/OL]. [2018-5-5]: <https://data.worldbank.org/indicator/SE.TER.ENRR?locations=TR>.
- Turkey's Strategic Vision. Eğitimde Vizyon 2023 [EB/OL]. [2018-5-11]: <http://portal.ted.org.tr/yayinlar/EgitimdeVizyon2023veAvrupaBirligineGirisSureci.PDF>.
- ÖSYM. 2018 Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) Kılavuzu [EB/OL]. [2018-5-15]: https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2018/YKS/KILAVUZ_05062018.pdf
- Yildirim Ibrahim, Ergene Tuncay, Munir Kerim. High Rates of Depressive Symptoms Among Senior High School Students Preparing for National University Entrance Examination in Turkey [J]. *International Journal on School Disaffection* 2007(10): 35-44.
- YÖK. Yükseköğretim Kurumları Sınavı İle İlgili Sıkça Sorulan Sorular ve Cevapları [EB/OL]. [2018-5-1]: <http://www.yok.gov.tr/web/guest/yks-sss-ve-cevapleri-ile-puan-turleri>.
- Özge Bala, Ömer Kutlu. The Study on the Attitudes Towards the Student Selection System for Higher Education in Terms of Student Characteristics [J]. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2011(15): 2875-2880.
- YÖK. 2018-Yükseköğretim Kurumları Sınavı Lisans Programları-Puan Türleri Tablosu [EB/OL]. [2018-5-6]: http://www.yok.gov.tr/documents/10279/31137395/yuksekogretim_kurumlari_sinavi_puan_turleri.pdf
- ÖSYM. Engeli/Sağlık Sorunu veya Özel Durumu Olan Adaylara Yapılan Sınav Uygulamaları [EB/OL]. [2018-5-25]: <https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2018/GENEL/Engeliadayraporu09042018.pdf>
- ÖSYM. Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı 2018-2022 Stratejik Planı [EB/OL]. [2018-5-25]: <https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2018/GENEL/S-Planı13042018.pdf>
- 戴家干. 谈教育考试机构的职能与定位[J]. *教育与考试*, 2007(1): 4-6.
- 刘海峰. 高校考试招生制度改革研究[M]. 北京: 经济科学出版社, 2009. 64-65.
- 刘海峰. 中国高考向何处去? [J]. *北京大学教育评论*, 2010(4): 2-12.

EFFECTS OF UNIVERSITIES' INVOLVEMENT OF CLUSTERS ON STUDENTS' CAREER PLANNING

Gamze Sart

Istanbul University Cerrahpasa, Istanbul, Turkey

Most of the best universities play major evolutionary roles in the development of the small and medium sized clusters particularly in different technologies such as information technology and biotechnology (Keeble & Wilkinson, 2017). While developing regional clusters, these universities develop and accelerate also different startups and spinoffs by giving different opportunities to their researchers, academics, and students, particularly graduate students (Guzman & Stern, 2015). The main goal of this study is to understand critically how the universities' involvement of clusters affects the students' career planning, particularly in Turkey comparing to other clusters in the world.

The universities which have been involved in these clusters' development change their learning strategies while they are changing also careers of their students especially in terms of the technology and innovation perspective (Kellems et. al., 2015). The rapid technology-based innovations and developments in the clusters close to universities create explosive growth in demand of the new workforce who has been generated by the university students (Arthur et. al., 2016). This situation particularly explains also why there is exceptional growth in numbers of computer, the Internet, and information technology service Small Medium Enterprises (SMEs) in the clusters (Schwab, 2017). In that way, most of the students shape their own carries according to the needs and requirements of the clusters in which their universities have developed (Kellems et. al., 2015).

The well-rounded qualitative research study had been decided to perform to comprehend 'how' the effects of universities' involvement of clusters on students' career planning by working together with the related experts (32) who played important roles in the development of the clusters during the European Union Horizon 2020 Project called CLUSDEV, which aims to create the condition for the reinforcement of the existing clusters in the Mediterranean Area, with the support of other EU expertise and policies, and with the aim to bridge the dis-

tance among different stakeholders with the same objectives, and to find a way to create a common approach to solve the technology based innovation optimization. By using semi-structured interviews, the quantitative data were collected and analyzed under NVivo system. According to the collected and analyzed data of this study, all the participants agree that the demand, requirements, and needs of the clusters shape not only the careers of the students, particularly the post graduate students but also the career paths of the academics and the researchers.

In the case of Netherland, all the participants pointed out that the needs of the clusters even shape the area of the research studies so that the researchers from all level were selected proactively for these needs. However, among all these universities, the most unstructured universities were the Turkish universities in which most of the students, particularly graduate students came to work without any awareness in their career path and decisions. Only a few students had chosen their career after the mentoring of their professors who had their own spinoffs and/or startups. Their professors' and expert researchers' mentoring and demanding helped them to rethink and reshape their career. On the other hand, as the other experts had mentioned that those universities, which actively involved important roles in the development of the clusters particularly in the field of IT, Bio-technology, and Agriculture-technology, organized purposely and actively talent management in choosing right workforce in the clusters. Hence, they were strategically shaping the career paths of the students, researchers, and even academics to make all the stakeholders successful, efficient, effective, and even happy.

Additionally, the accelerated connectivity of the clusters close to the universities make the collaboration inter and intra disciplinary in the labs, research and development centers as well as in SMEs in which the students spent enough time and efforts on their career which affected positively their business success. The collected data also showed that there were productive impacts of such connections and networks, which even affected unevenly their income and economic outcomes. As a result, the examined data showed that the involvement of the universities on the clusters create mutual benefits, particularly for the students' career planning. When the involvement of the universities increased to meet the needs and requirements of the SMEs in the clusters, the success of the students on their career increased since SMEs shape the businesses and skills needed in the clusters. Hence, there should be policy and management intervention in the universities particularly in those Turkish universities where clusters were new

and shaping the career planning of the students as talent management were not known strategically.

REFERENCES

- Arthur, M. B., Khapova, S. N., & Richardson, J. (2016). *An intelligent career: Taking ownership of your work and your life*. Oxford: Oxford University Press.
- Guzman, J., & Stern, S. (2015). *Where is silicon valley?* *Science*, 347(6222), 606-609.
- Keeble, D., & Wilkinson, F. (2017). *High-technology clusters, networking and collective learning in Europe*. London: Routledge.
- Kellems, R. O., Grigal, M., Unger, D. D., Simmons, T. J., Bauder, D., & Williams, C. (2015). *Technology and transition in the 21st century*. *Teaching Exceptional Children*, 47(6), 336-343.
- Schwab, K. (2017). *The fourth industrial revolution*. Currency.

FIRST-YEAR SUCCESS OF STUDENT TEACHERS: INTER-RELATIONS WITH SELF-EFFICACY AND SOCIAL INTELLIGENCE

Baris Uslu^a & Sedat Gumus^b

^aCanakkale Onsekiz Mart University, Canakkale, Turkey

^bAarhus University, Aarhus, Denmark

Social Cognitive Theory of Bandura (1986) integrated two important concepts, social learning and self-efficacy. The learning process of students occurs in their social environment, especially in classroom and schools, and they need to have highly developed social intelligence to better learn. Students also need to believe their knowledge and skills in order to obtain higher success. The perceptions of students on their competencies originate their self-efficacy belief. Further, social intelligence and self-efficacy include various components (e.g. empathy, interpersonal communication, and classroom management) that are especially crucial for teachers. Therefore, it is important to examine the relations between the social intelligence, general and academic self-efficacy, and college success of first-year student teachers (FYSTs) in order to discover alternative ways to increase their college performance.

To examine the intermediary relations between the social intelligence, general and academic self-efficacy, and initial grades of FYSTs, this research was designed as a Structural Equation Modeling (SEM). The data was collected from FYSTs in Necmettin Erbakan University at 2017-2018 academic year using the questionnaire which included a question to ask respondents' GPA for their first (midterm) exams and three scales. Tromso Social Intelligence Scale (TSIS) was developed by Silvera, Martinussen and Dahl (2001), and then adapted to Turkish by Doğan and Çetin (2009). General Self-Efficacy Scale (GSES) was developed by Schwarzer and Jerusalem (1995), and then adapted to Turkish by Aypay (2010). Academic Self-Efficacy Scale (ASES) was developed by Jerusalem and Schwarzer (1981), and then adapted to Turkish by Yılmaz, Gürçay and Ekici (2007).

Among 300 questionnaires distributed FYSTs, 247 of them were completed and 223 were included to the data set after data purification. The researchers

performed Path Analysis of SEM to explore the direct and indirect relations between the success level of FYSTs and their social intelligence, general and academic self-efficacy. The model fit indicators of the research model evinced that the model was a valid with moderate fit ($\chi^2/df=3,191$; GFI=.962; CFI=.957; RMSEA=.099). According to standardized Beta coefficient (β), the social intelligence of FYSTs do not directly affect their first midterm success ($\beta=6.61$; $p>.05$). While their social intelligence significantly affect the general self-efficacy of FYSTs ($\beta=1.00$; $p\leq.05$), their general self-efficacy do not affect the first midterm success ($\beta=-6.72$; $p>.05$). On the other hand, FYSTs' social intelligence has a strong effect on the academic self-efficacy of FYSTs ($\beta=.67$; $p\leq.05$). The level of academic self-efficacy affect their first midterm success ($\beta=.29$; $p\leq.05$). Eventually, the social intelligence of FYSTs had an indirect effect on FYSTs' first midterm success mediated by their academic self-efficacy ($\beta_{indirect}=.67 \times .29=.19$).

The results firstly showed that both social intelligence and general self-efficacy perceptions of FYSTs do not have a significant direct impact on their first midterm success. However, similar with existing research on first-year college success (Choi, 2005; Komarraju & Nadler, 2013; Mills, Pajares, & Herron, 2007; Zajacova, Lynch, & Espenshade, 2005), this research evinced the significant relationship between academic self-efficacy of FYSTs and their success level. Thereby, the social intelligence of FYSTs also indirectly affect the level of first midterm success by means of the academic self-efficacy. Pajares (1996) outlined that properly explaining their ideas in academic setting is an important component of students' self-efficacy. The social intelligence of FYSTs may then enhance their confidence in classes and exams to find suitable ways to explain their ideas to other students and lecturers.

Taking the composition of the study group with FYSTs into consideration, it is important to provide educational practices to students during their pre-higher education training in order to improve their social intelligence. Such practices might be integrated to the hidden curriculum in K-12 levels. The potential increase in the social intelligence of student teachers will positively contribute to their college success. Social intelligence also associates with crucial skills for the teaching profession such as empathy (Kaukiainen et al., 1999), verbal/nonverbal communication (Jennings & Greenberg, 2009; Sternberg & Smith, 1985), and classroom management (Jeloudar & Yunus, 2011). Accordingly, teacher training programs should include various courses/practices that focus on social skills

of student teachers. Sociology-/humanity-oriented courses and societal service practices can also empower active citizenship approaches among student teachers (Ersoy, 2010; Gallavan, 2008; Hoskins, D'Hombres, & Campbell, 2008). This research tested the intermediary relations among the social intelligence, general and academic self-efficacy of FYSTs, and their first midterm success. However, a longitudinal research might be designed to compare the intermediary relations among social intelligence, self-efficacy, and college success of first and last year students.

REFERENCES

- Aypay, A. (2010). *Genel Öz Yeterlik Ölçeği'nin (GÖYÖ) Türkçe'ye uyarlama çalışması. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11(2), 113-131.*
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory.* Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Choi, N. (2005). *Self-efficacy and self-concept as predictors of college students' academic performance. Psychology in the Schools, 42(2), 197-205.*
- Doğan, T., & Çetin, B. (2009). *The validity, reliability and factorial structure of the Turkish version of the Tromso Social Intelligence Scale. Educational Sciences: Theory & Practice, 9(2), 691-720.*
- Ersoy, A. F. (2010). *Social studies teacher candidates' views on the controversial issues incorporated into their courses in Turkey. Teaching and Teacher Education, 26(2), 323-334.*
- Gallavan, N. P. (2008). *Examining teacher candidates' views on teaching world citizenship. The Social Studies, 99(6), 249-254.*
- Hoskins, B., D'Hombres, B., & Campbell, J. (2008). *Does formal education have an impact on active citizenship behaviour? European Educational Research Journal, 7(3), 386-402.*
- Jeloudar, S. Y., & Yunus, A. S. M. (2011). *Exploring the relationship between teachers' social intelligence and classroom discipline strategies. International Journal of Psychological Studies, 3(2), 149-155.*
- Jennings, P. A., & Greenberg, M. T. (2009). *The prosocial classroom: Teacher social and emotional competence in relation to student and classroom outcomes. Review of Educational Research, 79(1), 491-525.*
- Jerusalem, M., & Schwarzer, R. (1981). *Fragebogen zur erfassung von 'Selbstwirksamkeit': Skalen zur befindlichkeit und persoenlichkeit [Questionnaire for recording 'Self-Efficacy': Scales for the presence and personality]. Berlin: Freie Universitaet, Institut fuer Psychologie (Research Paper No. 5).*
- Kaukiainen, A., Björkqvist, K., Lagerspetz, K., Österman, K., Salmivalli, C., Rothberg, S., & Ahlbom, A. (1999). *The relationships between social intelligence, empathy, and three types of aggression. Aggressive Behavior, 25(2), 81-89.*
- Komarraju, M., & Nadler, D. (2013). *Self-efficacy and academic achievement: Why do*

implicit beliefs, goals, and effort regulation matter? Learning and Individual Differences, 25, 67-72.

- Mills, N., Pajares, F., & Herron, C. (2007). *Self-efficacy of college intermediate French students: Relation to achievement and motivation. Language Learning, 57(3), 417-442.*
- Pajares, F. (1996). *Self-efficacy beliefs in academic settings. Review of Educational Research, 66(4), 543-578.*
- Schwarzer, R., & Jerusalem, M. (1995). *Generalized self-efficacy scale. In J. Weinman, S. Wright, & M. Johnston (Eds.), Measures in health psychology: A user's portfolio. Causal and control beliefs (pp. 35-37). Windsor, UK: NFER-Nelson.*
- Silvera, D. H., Martinussen, M., & Dahl, T. I. (2001). *The Tromsø Social Intelligence Scale: A self-report measure of social intelligence. Scandinavian Journal of Psychology, 42(4), 313-319.*
- Sternberg, R. J., & Smith, C. (1985). *Social intelligence and decoding skills in nonverbal communication. Social Cognition, 3(2), 168-192.*
- Yılmaz, M., Gürçay, D., & Ekici, G. (2007). *Akademik Özyeterlik Ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 33, 253-259.*
- Zajacova, A., Lynch, S. M., & Espenshade, T. J. (2005). *Self-Efficacy, stress, and academic success in college. Research in Higher Education, 46(6), 677-706.*

PREJUDICES AGAINST EDUCATIONAL FACULTIES IN HIGHER EDUCATION: A CASE STUDY

**Rukiye Bektas, Emine Karaduman, Zeynep Kiziltepe, & Fatma Nevra
Seggie**

Bogazici University, Istanbul, Turkey

In 21st century, one of the main goals of educators and education policies is to make education holistic and equal for all. Because of the fact that higher education has directly been affected by fundamental local and global changes; unfortunately, different stakeholders have different opinions and practices regarding higher education. These social, economic and political changes has brought about an increasing demand for higher education. Higher education; therefore, tries to keep up with such changes while meeting the demand by reshaping itself. Some issues like equality is one of such demands and a reason for such changes. However, it is almost impossible to reach a consensus even on fundamental definitions and their practices within higher education. There are also some prejudices hindering such a consensus.

It has recently been observed that university students have some prejudices against students from different faculties or departments. What is more, academicians have also been observed that they have different attitudes towards one another based on such similar prejudiced behaviours. Because of the fact that other people's opinions affect behaviors and beliefs of a person, people position themselves in the communities according to how they see themselves among others. Social psychology tries to analyze all aspects of these interpersonal relationships and effects of these relationships on society. In the present study, interpersonal relationships in academical ecosystem of a university examined through lens of social psychology. The interaction between people shows a person what they should do and what they should not do, how they should act and how they should not act. That is why, in order to observe the attitudes of university students regarding educational faculties, this study has been conducted.

120 university students who come from different departments of the same university participated in the study. 68 male and 52 female university students

have participated in this study. Hence, gender has almost been equally distributed in the data. A questionnaire prepared by three different experts regarding prejudice and attitudes was implemented on the participants to examine their attitudes towards the educational faculty of that university. While collecting the data through online questionnaire, online consents of the participants have initially been requested. The participants are from different departments of the university with different grade levels. Therefore, they somehow represent the perspective of the whole in that university. Some participants have not participated in the study just because the study is about educational faculty, which is another critical point to be considered.

The results based on quantitative analysis showed that university students have positive attitudes towards educational faculties in theory. Nonetheless, they have prejudice against educational faculties because of entrance criteria, quality of faculty and building; and student profile of the educational faculty. Unfortunately, this prejudice of university students against educational faculty and educational faculty members has started to be normalized in the school culture of that university, which is rather critical and dangerous for future relations. The results also showed that this prejudice case is not just specific to this university, but it has the potential to be a common case for all universities in the country.

RESEARCH UNIVERSITY INITIATIVE: FROM PERSPECTIVE OF EDUCATIONAL ADMINISTRATORS IN THE UNIVERSITIES

Yasar Kondakci & Sahabettin Aksab

Middle East Technical University, Ankara, Turkey

The debates about world-class universities (WCU) have become popular in recent years. When looked at the discussions on the world class universities, it can be argued that the description of WCU is a complicated one. The descriptions regarding what constitutes WCU are incompatible with each other (Kirby & Joycelyn, 2015). Salmi (2009) recommended a comprehensive framework for defining what constitutes a WCU. Salmi recommends three core elements of WCU or research university: (a) a high concentration of talent (students and scholars in the institutions), (b) offering abundant resources and good conditions for academics to conduct leading research, (c) favorable governance features that foster vision, technology transfer, and academic freedom and that enable the universities to take autonomy and to distribute resources without bureaucratic actions (p.7). According to Salmi & Liu (2011), countries follow three basic strategies to establish WCU, which are selecting the potential universities to upgrade them, merging existing universities and opening new universities to establish world-class or research universities.

In line with this purpose, the transformation of universities in Turkey into world class universities has been planned through Research University Initiative which aims to upgrade the existing public universities selected on the basis of their research performance and focus. As a result of the investigations based on self-evaluation report, 10 research universities were selected by the Council of Higher Education (YÖK). The effort to create research universities attract the attention of higher education researchers in particular. The study aims at investigating middle and top level administrators' perceptions of the process and potential outcomes of Research University Initiative in Turkey under structural, human resources, political and symbolic frames of Bolman & Deal (2008) for change. The research question guided in the study is: How do educational administrators

in the selected research universities perceive the process of Research University Initiative?

The outcomes of the study contribute to the existing knowledgebase through revealing how the process of establishing research universities shapes the opinions of those who are possibly affected by the change. The study was designed as a phenomenological study. The participants were determined with the criterion sampling method which is one of the purposeful sampling methods. In this study, the participants are academicians who previously had/have middle and/or top level administrative positions at the selected universities. The semi-structured interview was used to collect the data. The interview form containing 14 questions was developed by the researchers through analyzing the related literature.

The preliminary results of perceptions of educational administrators regarding the initiative have presented five themes that are also in line with the literature: structural, human resources, political, symbolic and technological dimensions. The results of the study show that educational administrators in research universities have limited information and documentation on this initiative. They underline the government has not launched any document related to rules and regulations about research universities. Other developments such as rector appointment, associative professor criteria, research grants, etc. in the regulations and initiatives by YÖK do not seem compatible with the process. Moreover, they give point to lack of favorable policy environment and public initiative and support. It can be said that most of the participants find the effort to create a research university valuable and meaningful, they criticize the cooperation between policy makers and the actors of the universities. In sum, the Turkish WCU lacks necessary structure, human resource, political and cultural bases, which makes the Turkish WCU initiative highly futile when compared to other counterparts around the globe.

REFERENCES

- Bolman, L. G., & Deal, T. E. (2008). *Reframing organizations: Artistry, choice and leadership*. John Wiley & Sons.
- Kirby, W. C., & Joycelyn W. E. (2015). *World-class universities: Rankings and reputation in global higher education*. Harvard Business School Background Note 316-065. (Revised November 2016).
- Salmi, J. (2009). *The challenge of establishing world-class universities*. Washington, DC: The World Bank.
- Salmi, J. and Liu, N. C. (2011). *Paths to a world-class university*. In N. C. Liu, O. Wang &

Y. Cheng (Eds.), Paths to a world-class university. Rotterdam: Sense Publishers.

YÜKSEKÖĞRETİMDE ÇOK AMAÇLI BİR ÖĞRENME YÖNTEMİ OLARAK PROJE TEMELLİ ÖĞRENME

Zeliha Zühal Güven

Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya, Türkiye

İçinde yaşadığımız yüzyılın koşulları üst düzey düşünme becerilerine sahip dinamik, üretken, paylaşımcı ve iletişim yetisi güçlü bireylerin yetişmesini gerekli kılmaktadır. Ülkemizde yaygın olarak kullanılan öğretim yaklaşımı öğrenciyi edilgen kılan öğretmen merkezli bir anlayışa dayanmaktadır. Öğrencilerin iyi bir eğitim alabilmek ve üniversite öğrenimi görebilmek için çoktan seçmeli sorulardan oluşan bir dizi sınavdan başarılı olmak zorunda olması üst düzey düşünme becerileri kullanmalarında ayrı bir engel oluşturmaktadır. Bu nedenle yükseköğretimde öğrencilerin evrensel bilgiye ulaşma yollarını öğrenmelerine olanak sağlayacak ve gerçek hayat problemleri ile başa çıkabilmelerinde rehberlik edecek yenilikçi eğitim yaklaşımlarına ihtiyaç vardır.

Bu çalışma sosyal bilimler alanında eğitim alan üniversite birinci sınıf öğrencilerinin İngilizce Dinleme ve Konuşma Becerileri dersinde kullandıkları Proje Temelli Öğrenme yöntemi hakkında görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Öğrenci merkezli bir yöntem olan Proje Temelli Öğrenme öğrencilerin işbirliği ve dayanışma içinde çalışarak bilgi edinmelerini ve edinilen bilgilere dayalı bir ürün ortaya koymalarını gerektirir. Bu yaklaşıma dayalı öğrenme sürecinde öğrenciler ortak bir hedef için birlikte çalışma, dayanışma, iletişim kurma, farklı kaynaklardan bilgi toplama, analiz ve sentez yapma, eleştirel düşünme gibi çeşitli beceriler edinme ve kullanma fırsatı bulurlar (Blumenfeld, vd., 1991). Yükseköğretim gören öğrenci sayısının giderek artması ve 21. yüzyılın gerektirdiği koşullar dikkate alındığında, öğrencilerin hayata hazırlanmaları açısından Proje Temelli Öğrenmenin derslerde bir yöntem olarak kullanılmasının çeşitli açılardan faydalı olabileceği öne sürülmektedir (Du Toit, vd., 2016; Kalaycı, 2008). Alan yazında yer alan çeşitli araştırma sonuçlarına dayalı bu varsayımdan hareketle gerçekleştirilen bu çalışmada Proje Temelli Öğrenme yöntemi öğrencilerin görüşleri bağlamında çeşitli açılardan incelenmiştir.

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden Betimsel Analiz kullanılmıştır.

Betimsel analiz yönteminde çeşitli veri toplama araçları ile elde edilen veriler daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenir ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu çalışmaya Sosyal Bilimler alanında eğitim gören 28 üniversite birinci sınıf öğrencisi katılmıştır. Öğrencilerin görüşleri araştırmacı tarafından geliştirilmiş yarı yapılandırılmış görüşme formunun yanı sıra yine araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiş odak grup görüşmeleri yoluyla toplanmış ve elde edilen veriler tematik çerçeveye göre kodlanarak çözümlenmiştir.

Elde edilen verilerin analizi sonucunda bir öğrenci dışında diğer katılımcılardan hiç birinin daha önce Proje Temelli Öğrenme modeline dayalı bir eğitim etkinliğinde yer almadığı, yer alan öğrencinin de tek başına bir tür ödev hazırlama niteliğinde bir çalışma gerçekleştirdiği görülmüştür. Katılımcıların tümü proje temelli öğrenme etkinliğinden “çok memnun” ya da “memnun” kaldığını ifade etmiştir. Katılımcılara proje temelli öğrenme deneyimleri süresinde en çok veya en az sevdiği hususlar, bu yöntemde etkili ya da eksik bulunduğu yönler hakkındaki sorulardan oluşan görüşme formları verilmiştir. Katılımcıların bu formlarda yazılı olarak ve odak grup görüşmeleri esnasında sözlü olarak dile getirdikleri görüş ve düşünceler “sosyal bir soruna çözüm üretme, analitik düşünme, yabancı dil becerileri; işbirliğine dayalı çalışma, yaratıcılık, gerçek hayata yakınlık, iletişim becerileri, yeni bir deneyim” başlıkları altında sınıflandırılmıştır. Ayrıca katıldıkları bu proje öğrenme temelli öğrenmeye dayalı etkinliklerin ileride daha iyi hale nasıl getirilebileceğine yönelik önerileri de sorulmuş ve elde edilen veriler alt başlıklar halinde değerlendirilmiştir.

Üniversite öğrencileri ilk orta ve lise öğretim hayatları boyunca çeşitli nedenlerden dolayı aktif öğrenme deneyimini sınırlı ölçüde yaşamakta; öğretmen merkezli ve çoktan seçmeli sınavlarda elde edilen başarılarla endeksli bir eğitim anlayışına maruz kalmaktadırlar. Proje Temelli Öğrenme yöntemine dayalı etkinlikler bu öğrencilerin üniversite hayatlarında üst düzey düşünme becerilerini kullanmalarına katkıda bulunacak bir yöntem olarak değerlendirilebilir. Ayrıca özellikle 21. yüzyıl becerileri olarak son yıllarda alan yazında önemli bir yer tutan iletişim kurma, işbirliği/dayanışma içinde çalışma, ekip çalışmasına yatkınlık, bilişim teknolojileri kullanma, bilgi okuryazarlığı, yaratıcılık gibi pek çok becerinin edinilmesinde de araç olarak kullanılabilir. Bu yöntemin başarılı olabilmesi için sürecin çok iyi planlanması ve etkinlik süresince yönerge ve değerlendirme formlarının kullanılması önem taşımaktadır. Aktif öğrenme, özerk öğrenme, hayat boyu öğrenme gibi üst başlıklar altında çok çeşitli yönlerden incelenebilecek

Proje Temelli Öğrenme yönteminin yükseköğretimde yaygınlaşabilmesi için kuramsal ve deneysel sürdürülebilir çalışmalara ihtiyaç vardır.

KAYNAKÇA

- Blumenfeld, P.C., Soloway, E., Marx, R.W., Krajcik, J.S., Guzdial, M. & Palincsar, A. (1991). *Motivating Project-Based Learning: Sustaining the Doing, Supporting the Learning*. *Educational Psychologist*, 26(3-4): 369-398.
- Du Toit, A., Havenga, M. & Van Der Walt, M. (2016). *Project-Based Learning in Higher Education: New Skills Set for Consumer Studies Teacher Education*. *Journal for New Generation Sciences*. 14(3): 54-71.
- Kalaycı, N. (2008). *Yükseköğretimde Proje Tabanlı Öğrenmeye İlişkin Bir Uygulama. Projeyi Yöneten Öğrenciler Açısından Analiz*. *Eğitim ve Bilim*. 33(147): 85-105.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri (8th ed.)*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

ÜNİVERSİTE TERCİHLERİ: FARKLI LİSE TÜRLERİNDEKİ ÖĞRENCİLER ARASINDAKİ İLİŞKİ

Çetin Kürşat Bilir, Fatma Yalman, Nihal Agduk, Gamze Şeyma Şen & Merve Akkelek

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir, Türkiye

Üniversite tercihi gençlerimizin hayatında önemli ve kritik bir aşamadır. Üniversite tercihi kişinin farklı aşamalar (Briggs, 2006) ve araştırmalar sonrası üniversite veya bölümleri öncülleme konusunda karar verme işlemidir (Filter, 2010). Üniversite tercihlerinde çok farklı kriterlere değinilmiş (Akar, 2012; Briggs, 2006; Donnellan, 2002; Joseph, 2013; Mooğan et al., 2003) olsada Türkiye şartlarında farklı lise türlerindeki öğrencilerin üniversite tercihleri kriterleri ve bunların üniversite öğrencilerinin tavsiyeleri ışığında değerlendirilmesi yeni bir araştırma konusudur. Bu yüzden bu çalışmamızda aşağıdaki soruların cevaplanması amaçlanmaktadır.

1. Lise öğrencilerin üniversiteye gitme nedenleri ve bu nedenler doğrultusunda tercih kriterleri nelerdir?

2. Lise öğrencilerinin üniversiteye psikolojik ve maddi hazır oluş durumları nasıldır?

3. Üniversite öğrencilerinin Lise öğrencilerine önerileri nelerdir. Bu öneriler ile liselilerin bahsettikleri kriterler arasında nasıl bir ilişki vardır?

Bu çalışma 2018-2019 eğitim ve öğretim yılı bahar döneminde İç Anadolu'da bulunan bir şehrimizde gerçekleştirilmiştir. Hem 4 farklı liseden hem de üniversiteli öğrencilerden veriler toplanmıştır. Lise öğrencileri Fen lisesi, Anadolu lisesi, İmam hatip lisesi ve Mesleki ve Teknik Anadolu liselerinin 11.sınıfında öğrenim görmektedirler. Çalışmada üniversiteli katılımcıları da ilimizde bulunan üniversitenin farklı bölümlerinde okumaktadırlar. Her liseden 20 öğrenci olmak üzere toplam 80 liseli ve 80 üniversite öğrencisi çalışmaya katılmıştır. Tüm katılımcılar çalışmaya gönüllü olarak katılmışlardır.

Analiz süreci tam olarak tamamlanmadığından burada ilk bulguları paylaşacağız. Yaptığımız görüşmelerin sonucunda 4 farklı lisede okuyan 82 öğrencimizden yalnızca 2sinin üniversite okumak istemediğini elde ettik. Üniversite oku-

mak isteyen öğrencilerin ortak sebebinin ise “gelecek kaygısı” olduğunu gördük. Öğrencilerin birçoğu gelecek kaygısı ile maddi beklentilerini karşılayabileceği bir meslek sahibi olma zorunluluklarını ifade etmişlerdir. Üniversiteli öğrenciler kendilerinin de gelecek kaygısına sahip olduklarını ve ne yazık ki bu kaygının asil faktörleri görmelerine engel aktörün belirtip liseli öğrencileri bu konuda uyar- mışlardır.

Öğrencilerimize kendilerini üniversite konusunda parasal ve psikolojik ola- rak hazır hissedip hissetmediklerini sorduk. 40 öğrencinin her konuda tamamen hazır olduğunu, 20 öğrencinin parasal olarak hazır olduğunu, 9 öğrencinin ise psikolojik olarak hazır, 11 öğrencinin ise hiç bir konuda kendini üniversiteye hazır hissetmediklerini elde ettik. Burada önemli bir farklılık da Fen lisesinde okuyan öğrencilerden kendisini hem parasal hem psikolojik olarak üniversiteye hazır hissetmeyen bir öğrencinin olmamasıdır. Lakin, Lisedeki öğrencilerimizin sınav konusunda stres yapıp yapmadıklarını sorduğumuzda 71 öğrenci stresli ol- duğunu 11 öğrenci ise stres yapmadığını belirtmiştir. Stres yapanların etkilendiği faktörlerinde sınavı yapamama korkusu, psikolojik baskı altında kalmaları, aile ve çevre baskısının etkili olduğunu belirledik. Ayrıca liselilere üniversite tercih- leri için bir yardım isteyip istemediklerini sorduğumuzda 76 öğrenci bir uzman yardımı almak istiyorken 6 öğrenci bir yardım almak istemiyor. Üniversitede okuyan öğrencilerin çoğunluğu en az bir kez rehber öğretmenle görüşmüş olsa dahi herhangi bir uzman yardımı almadığını ve bu konuda pişmanlık duyduğu- nu belirtmiştir. Ve tüm üniversiteliler lise öğrencilerin son dakikaya kalmadan kesinlikle uzman yardımı almasını önermektedirler.

Öğrencilerimize tercih döneminde ailenin ya da çevrenin bir etkisinin olup olmadığını sorduk. Liseli öğrencilerimizin 38’i hiçbir şekilde etkilendiğini, 42 inin ise hem çevreden hem de aile baskısından etkilendiğini söylüyor. Etkilenen öğrencilerin 7 sı olumlu olarak etkilendiğini belirtiyor. Aynı soru üniversitede okuyan öğrencilere sorulduğunda kendilerinde de aile ve çevre baskısı yaşadık- larını ama liselilerin kesinlikle kendi yetenek ve ilgilerine göre tercih yapmalarını önermişlerdir. Liseli öğrencilerimize üniversitede bulmayı umdukları imkanla- rın neler olduğunu sorduk. Genel olarak üniversite yeterliliği, mesleki gelişim, arkadaş çevresi, sosyal çevre, kişisel gelişim, şehir olanakları ve sosyal gelişim gibi faktörler olduğunu görüyoruz. Üniversiteli öğrenciler de şehrin gerek sosyal ve gerekse kariyer olanaklarına vurgu yapmakla beraber asıl dikkat edilmesi ge- rekilen faktörün üniversitenin eğitim konusundaki yeterliliği ve kariyer yönlendirmedeki katkısı olduğunu vurguladılar.

Ülkemizin geleceği olan gençlerimizin hayatlarının dönem noktalarından biri olan üniversite tercihleri konusunda ne kadar bilinçli oldukları büyük önem arz etmektedir. Çalışmamızda üniversite tercihleri ile alakalı olabildiğine tüm paydaşlar hakkında liselilerin görüşleri lise türlerine bağlı olarak araştırılmıştır. Ayrıca şu an üniversitede bulunan öğrencilerden alınan önerilerle liseli öğrencilerin eksik oldukları bir noktanın olup olmadığı da kontrol edilmiştir. Çalışmamızda öne çıkan üniversitenin bilgiye erişim olanakları (Beşwick, 1989), kampüs imkanları (Akar, 2012; Briggs, 2006; Joseph, 2013; Mooğan et al., 2003), ve sosyal gelişim olanakları (Donnellan, 2002; Veloutsou et al., 2004) gibi faktörler daha önceki çalışmalar ile benzerlik göstermektedir. Liseli öğrencilerin gelecek kaygısı, aile ve çevre baskısı yaşamasının üniversite tercihinde yanlış seçimler yapmalarının nedenlerinden olabilir. Her ne kadar liseliler genel anlamda hazır olduklarını beyan etmiş olsalar da daha sonraki sorular ile gerek psikolojik ve gerekse mesleki anlamda profesyonel bir yardıma ihtiyaç duydukları açığa çıkmıştır.

İlk bulgulara bakarak bile birkaç öneride bulunabiliriz. Öğretmenlerin, ailelerin psikolojik baskı konusunda uyarılması gerekmektedir. Ayrıca çocuklara yardım hizmeti sunan profesyonellerin alanlarında ciddi bir eğitim ve deneyim sahibi olup olmadıkları kontrol edilmelidir. Bu öneriler bizzat şuan ki üniversiteler tarafından önemle vurgulanmıştır.

KAYNAKÇA

- Akar, C. (2012). *Üniversite seçimini etkileyen faktörler: ik sadi ve idari bilimler öğrencileri üzerine bir çalışma. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(1), 97-120.
- Beswick, R. L. K. (1989). *A study of factors associated with student choice in the university selec on process. Master thesis, University of Lethbridge.*
- Briggs, S. (2006). *An exploratory study of the factors in uencing undergraduate student choice: The case of higher educa on in Scotland, Studies in Higher Education*, 31(6), 705-722.
- Donnellan, J. (2002). *The impact of marketer - controlled factors on college - choice*
- Filter, S. (2010). *The choice-of-college decision of academically talented students, The George Washington University.*
- Joseph S. K. M. (2013), *University choice: Implications for marketing and positioning. Education*, 3(1), 7-14.
- Moogan, Y. J. & Baron, S. (2003). *An analysis of student characteriscs within the student decision making process. Journal of Further and Higher Education*, 27(3), 271-287.

ÖĞRETMEN YETİŞTİRME PROGRAMLARINDA SOSYAL- DUYGUSAL ÖĞRENME

Hanife Esen-Aygün & Çiğdem Şahin-Taşkın

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, Türkiye

Sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin, bireyin sosyal ve duygusal gelişiminin yanında akademik başarısına olan katkılarının örgün eğitimdeki öneminin fark edilmesi ile birlikte son yirmi beş yıldır sosyal-duygusal öğrenmeye artan bir ilgi söz konusudur. Özellikle, sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin erken yaşta kazanılmasına yönelik çalışmalar, sosyal-duygusal becerilerin gelişiminde öğretmenin rolüne dikkati çekmektedir. Öğretmenin çocuklara karşı yaklaşımının çocukların sosyal-duygusal gelişimleri üzerinde önemli rol oynadığı bilinmektedir. Ayrıca, öğretmenlerin sosyal-duygusal becerileri kazanmalarının mesleki yeterlikleri açısından onlara katkı sağladığı bilinmektedir. Bu nedenle, öğretmenlerin hem kendi gelişimlerine katkı sağlamak hem de öğrencilerine yardımcı olmak amacıyla, mesleki eğitim kapsamında sosyal-duygusal öğrenmeye ilişkin yeterlik kazanmaları gerektiği düşünülmektedir. Böylece, öğretmenler öğrencilerinin bilşsel gelişimine ek olarak sosyal-duygusal gelişimlerini de destekleyecektir.

Sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin dünyadaki gelişimi göz önünde bulundurulduğunda, pek çok sosyal-duygusal öğrenme programının okullarda etkili bir biçimde uygulanabilmesi için beraberinde öğretmen eğitim programlarını da içerdiği bilinmektedir. Ülkemizde, sosyal-duygusal öğrenme becerilerine yönelik ilgi bu konudaki öncü ülkeler ile paralellik göstermekle birlikte; henüz öğrencilerin, öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin eğitiminde yerleşmiş bir uygulamanın olmadığı dikkati çekmektedir. Ancak, öğretmen yetiştirme bakımından sosyal-duygusal öğrenme dikkate alındığında, öğretmen yetiştiren akademisyenlerin derslerde zaman zaman öğrencilerin sosyal-duygusal gelişimlerinin önemini vurguladıkları görülmektedir. Bununla birlikte, çocukları okulda ilk karşılayan kişiler olan sınıf öğretmenlerinin sosyal-duygusal öğrenmeye ilişkin yeterlik kazanmalarının öğrencilerin gelişimlerine olumlu katkıda bulunduğu bilinmektedir.

Öğretmen adaylarının, öğretmen eğitimi kapsamında sosyal-duygusal bece-

rileri kazanmalarının hem kendi yeterlikleri açısından hem de ileride öğrencilerinin sosyal-duygusal öğrenme becerilerine katkısı bakımından önemli olduğu düşünülmektedir. Bu bilgilerden hareketle, Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı'nda yer alan derslerin öğretmen adaylarının sosyal-duygusal öğrenme becerilerini geliştirmeye yönelik katkısını incelemek amaçlanmıştır.

Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı'nda yer alan derslerin sosyal-duygusal öğrenme becerileri açısından incelendiği bu araştırma, durum çalışması deseniyle tasarlanmıştır. Alanyazın incelendiğinde, öğretim programlarının değerlendirilmesinde durum çalışması deseninin önerildiği görülmektedir (Yin, 1994). Durum çalışması deseni, araştırmacılara yeni bir durum içindeki yapıyı görme imkânı tanımaktadır (Stake, 1995). Bu çalışmada 2018 yılında güncellenen Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı'nda yer alan derslerin sosyal-duygusal öğrenme açısından incelenmesi amaçlandığından durum çalışması deseninin uygun olduğu düşünülmüştür. Araştırma verileri, araştırılmak istenen materyal hakkında derinlemesine bilgi sunan doküman incelemesi yaklaşımı ile toplanacaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Verilerin analizi ise tümdengelimsel içerik analizi yaklaşımı ile yapılacaktır. Böylece, öğretmen yetiştirme programlarında sosyal-duygusal öğrenmenin öğretmen adaylarının gelişimine ne ölçüde katkıda bulunduğuna ilişkin bilgiler edinilecektir (Patton, 2002). Verilerin analizinde Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning'in [CASEL] (2013) belirlemiş olduğu sosyal-duygusal öğrenme becerileri esas alınacaktır. Böylece, öğretmen yetiştirme programında öz farkındalık, özyönetim, sosyal farkındalık, ilişki kurma ve karar alma becerileri incelenecektir. Geçerliğin ve güvenilirliğin sağlanmasında ise inandırıcılık, aktarılabirlik ve tutarlık stratejilerinden yararlanılacaktır.

Araştırma verilerinin analizi devam etmektedir. Bununla beraber, yapılan ilk incelemeler sonucunda 2018 yılından itibaren yürürlüğe giren Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı'nda seçmeli ders olarak yer alan Sosyal Beceri Öğretimi dersi kapsamında sosyal-duygusal öğrenme becerilerine dayanan bazı konuların yer aldığı görülmektedir. Ayrıca, Eğitim Psikolojisi dersi kapsamında da sosyal-duygusal becerilerin gelişimine yönelik bazı konulara yer verildiği görülmektedir. Sosyal Beceri Öğretimi ve programda yer alan diğer derslere yönelik kapsamlı veri analizi devam etmektedir.

2018 yılında güncellenen öğretmen yetiştirme programı incelendiğinde, sınıf öğretmeni adaylarının sosyal-duygusal öğrenme becerileri hakkında farkındalık

ve yeterli kazanmasına yönelik bazı çabaların olduğu anlaşılmaktadır. Bununla beraber, verilerin analizi tamamlandığında ayrıntılı bilgi ve sonuçlara ulaşılabilecektir. Araştırmadan elde edilecek sonuçların öğretmen eğitiminin niteliğinin artmasına katkı sağlaması beklenmektedir.

KAYNAKÇA

- *Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning [CASEL] (2013). 2013 CASEL GUIDE: Effective Social And Emotional Programs Preschool And Primary School Edition. <http://static.squarespace.com/static/513f79f9e4b05ce7b70e9673/t/526a220de4b00a92c90436ba/1382687245993/2013-casel-guide.pdf>*
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods*. Sage Publications.
- Stake, R. E. (1995). *The art of case study research*. SAGE publications.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yin, R. K. (1994). *Case study research design and methods (second edition)*, SAGE Publications.

TÜRKİYE'DE LİSANSÜSTÜ EĞİTİME DAİR GÜNCEL SORUNLAR

Fırat Koç & Vahdet Özkoçak

Hitit Üniversitesi, Çorum, Türkiye

Bugünün dünyasında lisansüstü eğitim, bilim insanlarının yetiştirilmesi, bilimsel faaliyetlerin sürdürülmesi ve teknoloji odaklı politikaların yürütülmesi için temel teşkil etmektedir. Çağın en değerli gücü, insan kaynağı ve dolayısıyla düşünsel yaratıcılıktır. Lisansüstü eğitim işte bu noktada, düşünen ve üreten insanın temel odağı haline gelmiştir. Bir ülkenin lisansüstü eğitim şartları ve istatistikleri kadar, bu süreçte öğrencilere verilecek destekler ve mezuniyet sonrası sunulacak istihdam olanakları da aynı derecede önem taşımaktadır ve o ülkenin gelişmişlik düzeyine yönelik göstergeler olarak kabul görmektedir (Alhas, 2006).

Lisansüstü eğitime yönelim nedenleri de bu noktada tartışılmalıdır. İşsizlik, herhangi bir şekilde boşa kalmama arzusu ve erkek adaylar için askerliğin ertelenmesi dikkat çekici yan unsurlardır. Bu tür yaklaşımlar lisansüstü eğitim sisteminin niteliğine yönelik zarar verici etmenler olarak göze çarpmaktadır. Bu noktada özellikle işgücü kaybı ön plana çıkmaktadır. Ana hedeflerin ve eğitimin temel amacının dışında kalan nedenlerle lisansüstü eğitime yönelmek, bireylere ve kurumlara herhangi katkı sağlamadığı gibi, bir noktadan sonra zarar vermektedir (Karaman ve Bakırcı, 2010). Esasında lisansüstü eğitim sürecinde, araştırma, uygulama, mesleki tecrübe edinimi, kültürel gelişim, düşünme, fikir üretme, akademik etik vb. konularda sürekli ilerleme amaçlanmaktadır. Ancak ülkemizde son dönemde lisansüstü eğitim, farklı amaçlarla tercih edilen bir eğitim olanağı olarak karşımıza çıkmaktadır. (İnce ve Korkusuz; 2006).

Lisansüstü eğitim almak isteyen adayların, bu amaçla ne tür hazırlıklar yaptıkları, bu eğitimi almak için yeterlilik düzeyleri ve başvurmayı düşündükleri programlara yönelik merkezi sınav koşullarını sağlayıp-sağlamadıkları diğer önemli hususlardır. Bir şekilde lisansüstü eğitime başlayan öğrencilerin, hedeflerine yönelik çalışmalarını yaparak, sonraki aşamalar için hazır duruma gelmeleri gerekmektedir. Bunun için öğrencilere düşen sorumluluklara ek olarak bazı önlemlerin alınması ve iyileştirmelerin yapılması gerekmektedir. Bu doğrultuda,

merkezi sınavların ölçme ve değerlendirme noktasında eğitim alınan programların göz önünde bulundurularak düzenlenmesi önerilmektedir. Ayrıca öğrencilere lisans sürecinde yoğun ve etkili bir yabancı dil eğitimi verilmesi büyük önem taşımaktadır (Aslan, 2010).

Akademik kariyer, profesyonel yaşama katkı ve özelleşme, görevde yükselme gibi amaçlarla tercih edilen lisansüstü eğitim alma hakkını kazanmak için bazı şartların sağlanması gerekmektedir. Halen sağlanmakta en fazla zorlanılan kabul şartının “yabancı dil” olduğu bilinmektedir. Yabancı dil eğitimi çok erken yaşlardan itibaren en iyi şekilde verilmeli ve artık bir sorun olmaktan çıkmalıdır (Demirel, 2019).

Bu derleme çalışmasının amacı geçmişten günümüze ülkemizde uygulanan lisansüstü eğitim sistemine yönelik politikalar nedeniyle ortaya çıkmış ve çıkmakta olan sorunlara dair gerçekleştirilmiş çalışmaları değerlendirerek, bugün gelinen durumun ve bu noktada karşılaşılan güncel sorunların ilişkilerinin incelenmesi ve çözüm önerilerinin sunulmasıdır.

Ülkemizde lisansüstü eğitime yönelik olarak ulaşılan en önemli sorun hazırlıksız ve amaçsız bir şekilde bu eğitim sürecine dahil olmaktır. Sağlanması gereken merkezi sınav koşullarını yerine getirmeden ve bu süreçte ihtiyaç duyulacak finansal kaynaklara ek olarak, temel amaç ve hedeflerden yoksun, izlenmesi gereken bir stratejiye sahip olmadan bu yola çıkmanın bir takım istenmeyen sonuçlar doğurabileceği de bilinmelidir. Bu sonuçlar bireysel ölçekli olabildiği gibi genel anlamda bazı problemlere de neden olabilmektedir. Özellikle iş gücü kaybı ülke politikaları açısından önemli bir sorundur. Tüm bu muhtemel sorunların önüne geçmek için sağlıklı bir eğitim/öğretim politikasının hayata geçirilmesi gerekmektedir. Adayların bu noktada kendilerini her anlamda lisansüstü eğitim sürecine hazırlamaları ve öncelikli hedefler belirlemeleri faydalarına olacaktır.

KAYNAKÇA

- Yılmaz AB ve diğ (2017), *Lisansüstü Eğitim Öğrencilerinin Aldıkları Eğitim Hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi*. GEFAD / GUJGEF 37(1): 1-45.
- Alhas, A. (2006). *Lisansüstü eğitim yapmakta olan millî eğitim bakanlığı öğretmenlerinin lisansüstü eğitime bakış açıları (Ankara ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karaman (2010), *Türkiye’de Lisansüstü Eğitim:Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi II:94-114.

ULUSLARARASI ZORUNLU GÖÇÜN YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDA MEYDANA GETİRDİĞİ ETKİLEŞİMİN ÖĞRENCİ VE ÖĞRETİM ELEMANI GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Adem Yaman

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, Türkiye

Türkiye, stratejik konumu itibarıyla Asya ve Avrupa kıtalarına köprü olma fonksiyonu üstlenmektedir. Türkiye’de yükseköğretim kurumları, neredeyse her ilde kapılarını her geçen gün artan sayıda uluslararası öğrencilere açarak birbirleriyle yarışır hale gelmişlerdir. Yükseköğretim kurumları, sadece yerel ekonomileri geliştiren kuruluşlar olarak değil aynı zamanda ekonomik gelişmenin sürdürülebilir olmasını sağlayan ve entelektüel, bilimsel ve modern toplumsal birikimin oluşmasına da önemli katkılar sağlamaktadır (Altuntaş ve Erilli, 2015). O nedenle de klasik fonksiyonlarının çok ötesinde üniversiteler “yeni nesil üniversite” ya da “girişimci üniversite” olmanın arayışı içinde çalışmalar yapmaktadır.

Bu çalışmalar kapsamında global ölçekteki göç ve benzeri gelişmelerden nasıl katma değer sağlanabileceğine yönelik çeşitli değerlendirmeler yapılmaktadır. Son yıllarda savaş nedeniyle komşu ülkeler Suriye ve Irak merkezli önemli bir kitlesel göç yaşanmıştır. Göç, çeşitli nedenlerle yaşanan global nitelikli bir olgudur (Giddens, 2010). Basit bir ifadeyle göç, insanların belirli bir zamanda geçici ya da kalıcı olarak bir yaşam alanından başka bir yaşam alanına yer değiştirmesi olarak tanımlanabilir (Şahin, 1999).

Türkiye konumu nedeniyle özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler ile Türk Cumhuriyetlerinden önemli ölçüde göç almaktadır. Özellikle Suriye’de yaşanan savaşın etkisiyle önemli ölçüde Suriyeli vatandaş Türkiye’nin çeşitli illerine göç etmiştir. Yükseköğrenimlerine, uluslararası öğrenci statüsünde Türkiye’de başlayan veya daha önceden yarım kalan akademik çalışmalarına devam eden Suriyeli öğrencilerin, özel öğrenci statüsünde kabulü için Yükseköğretim Kurulu tarafından bazı üniversiteler görevlendirilmiştir. Hatta Suriyeli öğrencilere ta-

nınmayan ekstra bazı kolaylıkların da sağlandığı değerlendirilmektedir.

Araştırmada göçmenlerin, göç ettikleri yükseköğretim kurumlarına uyumu ve göç alan eğitim kurumlarında kabullenme süreci hakkında öğrenci ve öğretim elemanları nezdinde saptamalar ve bazı değerlendirmeler yapılması öngörülmektedir. Uluslararası düzeyde yaşanan zorunlu göç olgusunun Türk Yükseköğretim sistemine etkisinin kısa ve orta vadede ne gibi etkilerinin olduğu? 2. Dünya savaşı sonrası yaşanan benzeri olaylar ile mukayese edildiğinde yükseköğretim kurumlarında nasıl bir algıya sebebiyet verildiği? Sürecin, Türkiye açısından başarılı olması için kurumsal beklenti ve hedeflerin tespitine yönelik öğretim elemanları ile uluslararası öğrencilerin görüşlerinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca yaşanan zorunlu göç olgusunun küresel ölçekte insanlığa olası etkilerinin saptanmasına yönelik tartışmalara yer verilmesi benimsenmektedir.

KAYNAKÇA

- Yılmaz AB ve diğ (2017), *Lisansüstü Eğitim Öğrencilerinin Aldıkları Eğitim Hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi*. GEFAD / GUJGEF 37(1): 1-45.
- Alhas, A. (2006). *Lisansüstü eğitim yapmakta olan millî eğitim bakanlığı öğretmenlerinin lisansüstü eğitime bakış açıları (Ankara ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karaman (2010), *Türkiye'de Lisansüstü Eğitim:Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi II:94-114.

NEOLİBERAL EĞİTİM DÜZENİNDE SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ AKADEMİK AYRICALIK BEKLENTİLERİ

Naciye Aksoy & Ülkü Çoban-Sural

Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye

Küreselleşme; siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel açılardan birçok gelişmeye olanak sunarken bir taraftan da hem bireysel hem de toplumsal yaşamı tehdit eden bazı problemlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur (Altıntaş, 2012). Rönesans, sanayileşme, kentleşme, kapitalizmin getirdiği üretim ilişkileri, tüketim kültürü, medya ve daha pek çok bileşenin meydana getirdiği mevcut sistem, modern bireyciliğin oluşmasında etkili olmuştur (Değirmen, 2015). Bu doğrultuda bireyciliğin en sert dışı vurumu olarak nitelenen bencillik (Kesikoğlu, 2016) ve ayrıcalık hissi artmaya başlamıştır. Günümüzde, 1980 ve 2000 yılları arasında doğan ve Y kuşağı (millennials) olarak bilinen neslin önceki nesillere göre daha ayrıcalıklı olduklarına dair bir mit bulunmaktadır. Bu mite göre gençler, karşılığında hiçbir şey yapmak zorunda kalmadan övgüyü ve iyi bir yaşamı hak ettiklerine inanmaktadırlar (Cairns, 2017, s. 161). Pek çok disiplinde olduğu gibi eğitimde de bu durumla karşılaşmaktadır. Yurtdışı alan yazında bu durum “academic entitlement” olarak ifade edilmektedir. Daha önce konu ile ilgili Türkçe çalışmaya rastlanmadığından kavram yazarlar tarafından “akademik ayrıcalık” olarak Türkçeleştirilmiştir. Kavramın bu şekilde Türkçeleştirilmesinde yurtdışı literatürde yer alan “psychological entitlement” kavramının Türkiye’deki alan araştırmacıları tarafından “psikolojik ayrıcalık” olarak kullanılması da belirleyici olmuştur.

Akademik ayrıcalık, yeni bir konu olmasına rağmen son zamanlarda yurt dışındaki eğitim araştırmalarında yoğunlukla üzerinde çalışılmaya başlanmıştır (Örn. Anderson, Halberstadt ve Aitken, 2013; Brown, 2013; Chowning ve Campbell, 2009; Greenberger, Lessard, Chen ve Farruggia, 2008; Jackson, Singleton-Jackson ve Frey, 2011; Singleton-Jackson, Jackson ve Reinhardt, 2011; Twenge, Konrath, Foster, Campbell ve Bushman, 2008). Chowning ve Campbell (2009) akademik ayrıcalığı, başarıya ulaşmak için kişisel sorumluluk almaksızın akademik başarı beklentisine sahip olma eğilimi olarak tanımlamaktadır.

Akademik ayrıcalık beklentisi üzerine gerçekleştirilen bu çalışma ile öncelikle Türkiye’de akademik ayrıcalık kavramına dikkat çekmek amaçlanmaktadır. Ayrıca gelecek nesillere saygı, eşitlik, adalet, dürüstlük, tarafsızlık, çalışkanlık, paylaşma, dayanışma, sorumluluk gibi etik ve toplumsal değerleri kazandırmada önemli roller üstlenen, özellikle temel eğitim kademesinde görev alan öğretmenlerin mesleğini icra ederken bu değerler çerçevesinde hareket etmesi ve öğrencilere rol model olması beklenmektedir. Buradan hareketle yaşamın ilerleyen yıllarında gündelik ve mesleki yaşantılarına da yansıyabileceği düşüncesiyle, sınıf öğretmeni adaylarının akademik ayrıcalık beklenti düzeylerinin henüz meslek yaşamlarına başlamadan tespit edilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Sınıf öğretmeni adaylarının akademik ayrıcalık beklenti düzeylerinin tespitinin, bu beklentiye yol açan içerik ve işleyişin ne yönde olduğu konusunda yapılacak yeni araştırmalara da ışık tutması beklenmektedir.

Son olarak bu araştırma ile öğretmen eğitimcilerinin akademik ayrıcalık beklentisini oluşturan tutum ve davranışlarını gözden geçirmeleri ve öğrencilerin daha gerçekçi beklentilere sahip olmasına yardımcı olacak, öğretim elemanı ile öğrenci arasında daha sağlıklı ilişkiler kurulmasına yol açacak bir anlayışla hareket etmeleri açısından önemli dönütler sunulacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda bu çalışmanın amacı, sınıf öğretmeni adaylarının akademik ayrıcalık beklenti düzeylerini cinsiyet, üniversite türü ve sınıf düzeyi değişkenleri bağlamında tespit etmektir.

Çalışma, nicel yaklaşımlardan tarama modeline göre gerçekleştirilmiştir. Çalışma evreni, 2018-2019 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde, Ankara ilinde yer alan biri vakıf biri devlete ait olmak üzere iki üniversiteden oluşmaktadır. Bu doğrultuda Gazi Üniversitesi ve Başkent Üniversitesi’nde öğrenim gören sınıf öğretmeni adaylarından veri toplanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen “Akademik Ayrıcalık Beklentisi Ölçeği” kullanılmıştır. Analizi süreci devam eden çalışmada betimsel istatistikler için frekans (f), yüzde (%), aritmetik ortalama (\bar{x}), standart sapma (s) hesaplanmakta, ayrıcalık beklentisinin değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğine bakmak için ise ikili karşılaştırmalarda bağımsız örneklem t testi, çoklu karşılaştırmalarda ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmaktadır. Normallik testi sonucunda verilerin normal dağılmadığı tespit edilirse bu testlerin non-parametrik karşılıkları kullanılacaktır. Verilerin analizi henüz tamamlanmadığından çalışma kapsamında elde edilen sonuçlar sunum sırasında paylaşılacaktır.

KAYNAKÇA

- Altıntaş, M. E. (2012). Bireycilik ve toplumculuk tartışmaları bağlamında değer eğitimi yaklaşımları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 10(24), 31-54.
- Anderson, D., Halberstadt, J., & Aitken, R. (2013). Entitlement attitudes predict students' poor performance challenging academic conditions. *International Journal of Higher Education*, 2(2), 151-158.
- Brown, C.A. (2013). *Examining the relationship between personality, narcissism types, and academic entitlement*. Master's Thesis, Valdosta State University Institutional Review Board, Valdosta.
- Cairns, J. (2017). *The myth of the age of entitlement: Millennials, austerity, and hope*. Canada: University of Toronto.
- Chowning, K., & Campbell, N. J. (2009). Development and validation of a measure of academic entitlement: Individual differences in students' externalized responsibility and entitlement expectations. *Journal of Educational Psychology*, 101, 982-997.
- Değirmen, B. S. (2015). *Haneke'nin kent/buzlaşma üçlemesinde modern bireyciliğin izleri*. Yüksek Lisans Tezi, Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Greenberger, E., Lessard, J., Chen, C., & Farruggia, S. P. (2008). Self-entitled college students: Contributions of personality, parenting, and motivational factors. *Journal of Youth and Adolescence*, 37, 1193-1204.
- Jackson, D.L., Singleton-Jackson, J.A., & Frey M.P. (2011). Report of a measure of academic entitlement. *American International Journal of Contemporary Research*, 1(3), 53-65.
- Kesikoğlu, S. (2016). *Felsefede bencillik kavramı ve Sosyal Darwinizm eleştirisi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Singleton-Jackson, J.A., Jackson, D.L., & Reinhardt, J. (2011). Academic Entitlement: Exploring Definitions and Dimensions of Entitled Students. *The International Journal of Interdisciplinary Social Sciences*, 5(9), 229-236.
- Twenge, J. M., Konrath, S., Foster, J. D., Campbell, W. K., & Bushman, B. J. (2008). Further evidence of an increase in narcissism among college students. *Journal of Personality*, 76(4), 919-928.

ÖĞRETİM ÜYELERİ VE LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE AKADEMİK ÖZGÜRLÜĞÜN İNCELENMESİ

Gülsün Atanur-Baskan^a & Sakine Sincer^b

^a*İstanbul Okan Üniversitesi, İstanbul, Türkiye*

^b*Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye*

Günümüzde üniversiteler, akademik ve bilimsel bilginin üretildiği, toplumların geleceğini biçimlendiren fikirlerin ortaya atıldığı, tartışıldığı ve sistemleştirildiği en önemli kurumlardan biri olarak kabul edilmektedir. “Bilgi çağı” olarak da adlandırılabilir günümüz dünyasında üniversiteler, bir toplumun, ülkenin veya insanlığın geleceğini gerek olumlu gerek olumsuz yönde biçimlendirmede önemli bir rol oynamaktadır. Diğer bir deyişle, bir toplumun ekonomik, kültürel ve siyasi bakımdan geleceği sadece üniversitelere bağlı olmasa da üniversiteler geleceğin en önemli belirleyici unsurlarının başında gelmektedir.

Üniversitelerin belirleyici rolünün olumlu yönde olması, üniversitelerin işlevlerini gerektiği gibi yerine getirmelerine bağlıdır. Akademik özgürlük bunun olmazsa olmaz ilk şartıdır. Bilimi üreten, paylaşan ve yayan insanların bağımsız ve baskı altında olmadan araştırma yapmalarına, öğrenmelerine ve öğretmelerine olanak tanınması açısından vazgeçilmezdir. Akademik özgürlük sayesinde, akademik çevrenin üyeleri, hiçbir otoritenin baskısını hissetmeden, hiçbir sansüre maruz kalmadan, iktidarın hiçbir türüne boyun eğmeden, araştırma, tartışma, öğrenme ve öğretme kanallarını serbestçe kullanabilmektedir. Akademik özgürlük üzerinde sıkça konuşulan ve tartışılan bir kavram olsa da tanımlanması, açıklanması ve uygulanması ülkeden ülkeye farklılık gösterdiği için tüm dünyada kabul edilen ortak bir tanımdan yoksundur.

Altbach (2001) akademik özgürlüğü “Orta Çağ’dan bu yana, akademik özgürlük öğretim üyelerinin kendi uzmanlık alanlarında dışarıdan herhangi bir baskı görmeden öğretme özgürlüğü anlamına gelmektedir,” sözleriyle tanımlamaktadır. Ancak, Humboldt’tan bu yana kabul gören ve yirmi birinci yüzyıla girerken üzerinde uzlaşmaya varılan haliyle akademik özgürlük, akademik topluluğun oluşturduğu bilim insanları, öğretim elemanları ve öğrencilerin, özgürce ve hiç-

bir baskı görmeden, akademik ve bilimsel çalışma konularını seçme, uygulama ve duyurma özgürlüğü şeklinde tanımlanmaktadır (UNESCO-IAU, 1998). Bu tanımdan yola çıkarak, akademik özgürlüğün ifade özgürlüğünü, öğrenme özgürlüğünü, öğretme özgürlüğünü ve araştırma yapma özgürlüğünü kapsadığını söylemek mümkündür.

Akademik özgürlük kavramının iki yüzü vardır: öğrencilerin özgürlüğü ve öğretim üyelerinin özgürlüğü. Akademik özgürlük sadece öğretim üyelerinin özgürlüğünü değil akademik çevrenin tüm bireylerinin özgürlüğünü ifade etmektedir. Bu açıdan öğrenciler, akademik özgürlüğe sahip olması gereken akademik çevrenin bir topluluğu sayılmaktadır. Bu noktada, akademik özgürlüğün tanımı ve kapsamı hem öğretme özgürlüğünü (Lehrfreiheit) hem de öğrenme özgürlüğünü (Lernfreiheit) içine alacak şekilde genişletilirken akademik özgürlüğün bu yeni tanımı, üniversitelerde öğretim ve araştırma faaliyetlerinin birbirinden ayıramayacağını ortaya koymaktadır (AAUP, 1915).

Bilimselliğin vazgeçilmezi olan akademik özgürlük kavramının Türkiye’de yeterince ve sağlıklı bir şekilde tartışıldığını söylemek pek mümkün değildir. Akademik özgürlük Türkiye’de genellikle üniversite özerkliği bağlamında ele alınmıştır. Elbette, üniversite özerkliği, akademik özgürlük için olmazsa olmaz şartlardan biridir (UNESCO, 2008). Ancak, üniversite özerkliği, akademik özgürlüğün sağlanması için tek başına yeterli değildir. Üniversite özerkliği bağlamında ele alınmış olsa da akademik özgürlük 1930’lardan günümüze kadar Türkiye’de tartışılan konulardan biri olmuştur. 1933, 1946, 1960, 1973 ve 1981 yıllarında üniversiteler ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır. Reform olarak adlandırılan bu düzenlemeler, sosyal ve siyasi açıdan önemli dönemlere denk gelmiştir. Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı akademik özgürlüğe sahip olması beklenen öğretim üyelerinin ve öğrencilerin akademik özgürlük konusundaki fikirlerini derinlemesine incelemektir.

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi tekniği kullanılacaktır. Bu doğrultuda, bir devlet ve bir vakıf üniversitesinde görev yapmakta olan öğretim üyeleri ve öğrenim gören öğrencilerle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilecek ve elde edilen veriler içerik analizine tabii tutulacaktır. Bu çalışmanın akademik özgürlük konusunda farkındalık oluşturması ve konu ile ilgili mevcut durumu saptaması beklenmektedir. Ayrıca, çalışmanın akademik özgürlüğe katkı sağlaması umut edilmektedir.

KAYNAKÇA

- AAUP. (1915). 1915 Declaration of principles on academic freedom and tenure. <http://www.aaup.org/file/1915-Declaration-of-Principles-o-nAcademic-Freedom-and-Academic-Tenure.pdf> Erişim Tarihi: 25.09.2014.
- AAUP. (1940). 1940 Statement of principles on academic freedom and tenure. <http://www.aaup.org/file/principles-academic-freedom-tenure.pdf> Erişim Tarihi: 25.09.2014.
- Akyüz, Y. (2013). *Türk Eğitim Tarihi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Altbach, P. G. (2001). *Academic freedom: international realities and challenges*. *Higher Education*, 41(1-2), 205-219.
- Arslan, A. & Selçuk, M. (2008). Üniversite ve özerklik: tek parti döneminde yükseköğretim (1923-1946). *Türk Araştırmaları Literatür Dergisi*, 6(12), 349-370.
- Balyer, A. (2011). *Academic freedom: perceptions of academics in Turkey*. *Eğitim ve Bilim*, 36(162), 138-148.
- Başkan, G. A. (1985). 12 Eylül 1980 Öncesi Dönemde Yükseköğretimde Sorunlar, Bu Tarihten Sonra Alınan Önlemler, İlk Sonuçlar. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara.
- Başkan, G. A. (1990). 1750 Sayılı Üniversiteler Kanunu ile 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun Örgüt Yapısı ve Yönetim Süreçleri Açısından Karşılaştırılması. *Doktora Tezi*. Ankara.
- Başkan, G. A. & Sincer, S. (2014). Yeni YÖK Yasa Tasarısı Çalışmaları Bağlamında Türkiye'deki Yükseköğretim Sisteminin Değerlendirilmesi, *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 4(2), 67-72.
- Bozkurt, S. (2012). Örgütsel Demokrasiyi ve Akademik Özgürlüğü Benimseme ve Türkiye'de Uygulanabilir Bulma Düzeyine İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşleri. *Doktora Tezi*. Ankara.
- Çetinsaya, G. (2013). Akademik özgürlük bildirisi. <http://www.yok.gov.tr/web/guest/ozgurluk> Erişim Tarihi: 20.09.2014.
- Doğramacı, İ. (2007). *Türkiye'de ve dünyada yükseköğretim yönetimi*. Ankara: Meteksan.
- Dünya Üniversiteler Servisi. (2003). Lima bildirgesi: Akademik özgürlük ve yükseköğretim kurumlarının özerkliği. *Eğitim Bilim Toplum*, 1(4), 88-93.
- European Universities Association. (1988). *Magna Charta Universitatum*. Bologna: EUA.
- Gürüz, K. (2003). *Dünyada ve Türkiye'de Yükseköğretim*. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Karran, T. (2007). *Academic freedom in Europe: A preliminary comparative analysis*. *Higher Education Policy*, 20, 289-313.
- Gedikoğlu, T. (2013). Yükseköğretimde akademik özgürlük. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*. 3(3), 179-183.
- International Association of Universities. (1998). *Academic freedom, university autonomy and social responsibility*. <http://archive.www.iau-aiu.net/he/af/> Erişim Tarihi: 26.09.2014.
- OECD. (2014). *Education at a Glance 2014*, Paris: OECD.
- SETA. (2014). *Geçmişten günümüze Türkiye'de akademik özgürlük*, 98.
- TBMM. (1946). *Üniversiteler Kanunu*. T.C. Resmi Gazete, no. 6336.
- UNESCO. (1997). *Records of the General Conference, Twenty-ninth Session Paris, 21 October-12 November 1997, Volume 1 Resolutions*, Austin, Paris. UNESCO, 26-36.

TÜRKİYE'DE MÜHENDİSLİK AKADEMYASINDA CİNSİYETÇİLİKLE BAŞ ETMEK İÇİN AKADEMİSYENLERDEN TAVSİYELER

Fatma Fulya Tepe

İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul, Türkiye

Bu bildirinin amacı, Türkiye'deki akademisyenlerin, mühendislik fakültele-
rindeki ya da bölümlerindeki genç kadın akademisyenlere cinsiyetçilikle başa
çıkma yönelik tavsiyelerine odaklanmaktır. Cinsiyetçilik terimi 1960'larda
kullanılmaya başlanmış bir terimdir. Erkekler ve kadınlar tarafından yapılan ya
da kullanılan, erkeklerin üstün, kadınların aşağı olduğuna dair sistematik ve ku-
rumlaşmış bir inancı ifade eden toplumsal düzenlemeler, politikalar, dil ve pra-
tiklere gönderme yapmaktadır (Code, 2000: 441). Batı ülkelerinde kadınların
bilimde karşılaştıkları cinsiyetçi pratikler en azından son 60 yıldır detaylı olarak
işlenmektedir (Lewin & Duchan, 1971; Jones & Lovejoy, 1980; Tripp-Knowles,
1995). Batı ülkelerinden gelen literatürde ayrıca kadın akademisyenlerin söz ko-
nusu cinsiyetçiliğe karşı kullandıkları başa çıkma stratejileri veya bu amaçla ver-
dikleri bazı tavsiyeleri de bulmak mümkündür. Örneğin tıp alanındaki kadınlar
mesleki alandaki engellerle başa çıkmada ve direnmede yardımcı olan dört stra-
teji tanımlamışlardır: Kendini-sessizleştirme, mikroçevreler yaratma, ev ve işi
dengeleme, ve eşzamanlı olarak iki kimlik sahibi olma: organizasyonda başarılı
olurken kültürünü değiştirmeye çalışma (Pololi & Jones, 2010). Avusturya kay-
naklı bir çalışmada ise kadın akademisyenlerin, haklarındaki olumsuz konuşma-
larla ya doğrudan yüzleşme ya da profesyonelliğe odaklanma yoluyla başa çıkma-
bileceği önerilmektedir. Aynı çalışmada erkek-egemen networklerle başa çıkmak
için ya sırf kadınlardan oluşan networkler ya da karma networkler önerilmekte;
aile ve hareketlilik meselelerinde ise ya ikisi arasında gidip gelme ya da bütün-
leştirme önerilmektedir (Fritsch, 2015: 15). İsveç'ten gelen daha yeni bulgularda
ise coğrafya alanından akademisyen kadınlar engellerle başa çıkmada inatçılık ve
irade gücü özelliklerini övmüşlerdir (Caretta & Webster, 2016).

Türkiye'de de son 40 yıldır kadın akademisyenlerle ilgili çalışmalar yapılmak-
tadır; ancak bu çalışmalarda üniversitede cinsiyetçilik önemli bir sorun olarak

görülmemektedir (Acar, 1983; Köker, 1988; Acar, 1991; Özkanlı & Korkmaz, 2000a, 2000b; Öztan & Doğan, 2015, Özkanlı et al., 2008). Son araştırmalar, Türkiye’de üniversitelerde cinsiyet ayrımcılığı konusunda bazı bulgular sundu. Mesela Ergöl ve diğerleri bir üniversitede çalışan 246 kadın araştırma görevlisinin %27.2’sinin işyerinde cinsiyet ayrımcılığı olduğunu söylediğini bulmuştur (Ergöl et al., 2012: 44). Başka bir araştırmaya göre mühendislik alanındaki akademisyen kadınlar işe alım ve yükseltmelerde ayrımcılık yaşadıklarını; ayrıca toplumsal cinsiyetleri nedeniyle teşvik edilmeme ve küçümsenme deneyimlediklerini belirtmektedirler (Tepe, 2019). Kadın akademisyenler ayrıca mühendislik akademiasında hem kadınlığın genel yönleri, hem de annelik, bedensel güç, otorite, sosyallik ve duygusallıkla ilgili olarak özcü görüşlerden acı çektiklerini söylemişlerdir (Tepe, Forthcoming). Ancak Türkiye kaynaklı literatürde üniversitede cinsiyetçilikle başa çıkma konusunda tavsiyeler yer almamaktadır. Bu çalışma literatürdeki bu açığı kapamaya yönelik bir adım olarak görülebilir.

Bu çalışmada başa çıkma (coping) kavramı kullanılmaktadır. Başa çıkma kavramı, 1960’lardan beri literatürde yer almaktadır. Jenerik bir kavram olarak düşünüldüğünde başa çıkma, kişinin psikolojik bütünlüğüne yönelik tehditlerle ilgilenen ego savunmalarını içermektedir (Lazarus, 1993: 234). Başa çıkma başlangıçta literatürde iki türde görülmüştür: (1) Kişilik özelliği olarak ve (2) süreç olarak (Lazarus, 1993: 234). 1970’lerde bu ikili tanımlama, yerini süreç olarak başa çıkma kavramına bırakmıştır. Başa çıkmaya süreç olarak yaklaşan bu perspektifte başa çıkma, zaman içinde ve içinde olduğu durumsal bağlamlara göre değişmektedir (Lazarus, 1993: 235). Süreç bakış açısından, başa çıkma, kişinin kaynaklarını aşar olarak değerlendirilen belli dış ve iç talepleri yönetmek için süregiden bilişsel ve davranışsal çabalar olarak tanımlanmaktadır ve başa çıkma terimi, süreç ister başarılı ister başarısız olsun kullanılmaktadır (Lazarus, 1993: 237). Bu yaklaşıma paralel olduğu söylenebilecek başka bir tanıma göre ise başa çıkma, insanları problematik toplumsal deneyimlerden zarar görmekten koruyan davranışlara gönderme yapar (Pearlin & Schooler, 1978). Başa çıkma davranışının koruyucu fonksiyonu üç şekilde işleyebilir: (a) problemlere yol açan koşulları yok etmek ya da değiştirmek; (b) deneyimin anlamını algısal olarak kontrol etmek (c) problemlerin duygusal sonuçlarını yönetilebilir sınırlarda tutmak (Pearlin & Schooler, 1978: 2).

Bu çalışma en iyi fenomenolojik bir çalışma olarak görülebilir. Araştırmadaki veriler on kadın ve dört erkek akademisyenle yapılan yarı-yapılandırılmış görüşmelere dayanmaktadır. Veri yorumunda yakın okuma tekniği kullanılmıştır ve

yapılan analiz en iyi betimsel analiz olarak tanımlanabilir.

Araştırmamanın bulgularına göre, çalışmaya katılan akademisyenler, genç kadın akademisyenlere ataerkil ve cinsiyetli kariyer engellerini çalışarak aşmalarını önermektedir; kadınların terfi alabilmek için yüksek düzeyde akademik kişisel etkinlik kullanmaları ve cinsiyetli bir öz-algıya dayanmamaları gerektiğini önermektedirler. Ayrıca genç kadın akademisyenlere akademik sistemi toplumsal cinsiyet açısından nötr görmeleri tavsiye edilmektedir. Bu akademisyenler bu şekilde eşitsizliği kafalarında yok etmektedirler ve görünmez kılmaktadırlar. Sonuç olarak, araştırmadaki akademisyenler kadınlara yönelik ayrımcılıkla savaşmak için herhangi bir yapısal değişim önermemekte; ama kadın akademisyenlerin kişisel-etkinlik temelli çabalarını teşvik etmektedirler. Bulguların diğer ülkelerden gelen cinsiyetçilikle başa çıkma stratejileriyle hem benzer hem de farklı yönleri bulunmaktadır. Farklı yönler üniversitelerde cinsiyetçilikle başa çıkmada kullanılan stratejilerin, ülkelere göre değişebileceğini gösterebilir. Bu konuda daha geniş kapsamlı araştırmalar yapılarak daha detaylı ve derin bulgulara elde edilmesine ihtiyaç vardır.

KAYNAKÇA

- Acar, F. (1983). *Turkish women in academia: Roles and careers*. ODTÜ Gelişme Dergisi, 10(4), 409-446.
- Acar, F. (1991). *Women in academic science careers in Turkey*. In: V. Stolte-Heiskanen, F. Acar, N. Ananieva, & D. Gaudart (Eds.), *Women in science, token women or gender equality* (pp. 147-173). Oxford and New York: Berg.
- Caretta M. A. & Webster N. A. (2016). "What kept me going was stubbornness": *Perspectives from Swedish early career women academics in geography*, *Investigaciones Feministas*, Vol. 7 Núm 2, 89-113.
- Code, L. (2000). *Sexism*. In: *Encyclopedia of Feminist Theories*, Edited by Loraine Code, Routledge: London and New York.
- Ergöl, Ş., Koç, G., Eroğlu, K., & Taşkın, L. (2012). *Türkiye'de Kadın Araştırma Görevlilerinin Ev ve İş Yaşamlarında Karşılaştıkları Güçlükler*. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2(1), 43-49.
- Fritsch, N.S. (2015). "At the leading edge – does gender still matter? A qualitative study of prevailing obstacles and successful coping strategies in academia", *Current Sociology*, 1-19.
- Köker, E. D. (1988). *Türkiye'de kadın, eğitim ve siyaset, yüksek öğrenim kurumlarında kadının durumu üzerine bir inceleme*. PhD diss. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Lazarus, R. S. (1993). "Coping Theory and Research: Past, Present, and Future", *Psychosomatic Medicine*, 55:234-247.
- Özkanlı, Ö., & Korkmaz, A. (2000a). *Turkish women in academic life: Attitude measurement towards gender discrimination in academic promotion and administration*.

Paper presented at the Academy of Business and Administrative Sciences, Prague, Czech Republic, 10–12 July 2000.

- Özkanlı, Ö., & Korkmaz, A. (2000b). *Kadın akademisyenler*. Ankara: Ankara Üniversitesi Yayını, no: 586.
- Özkanlı, Ö., Bickley, M., Fyfe, S., & Lord, L. (2008). *Attitudes and experiences of university academic leaders*. *Journal of Global Strategic Management*, 2(1), 105–113.
- Öztan, E., & Doğan, S. N. (2015). *Akademinin cinsiyeti: Yıldız Teknik Üniversitesi örneği üzerinden üniversite ve toplumsal cinsiyet*. *Çalışma ve Toplum*, 46(3), 191–221.
- Pearlin, L & Schooler, C, (1978). *The structure of coping*. *Journal of Health and Social Behavior* 19(1): 2–21.
- Pololi, L. H. & Jones, S.J. (2010). “*Women Faculty: An Analysis of Their Experiences in Academic Medicine and Their Coping Strategies*”. *Gender Medicine*, Vol. 7, No. 5.
- Tepe, F. (2019). *Women’s Discrimination in Engineering Faculties: A View from Turkey*. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (3), 199-209.
- Tepe, F. (Forthcoming). *Essentialist Views on Women and Men in Engineering Academia in Turkey*, *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN DEMOKRATİK TUTUM VE ELEŞTİREL DÜŞÜNME BECERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Emine Merve Uslu & Salih Zeki Genç

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, Türkiye

Eleştirel düşünme; analiz, sentez ve değerlendirme becerilerini kapsayan kişinin kendi düşüncelerine ait sorumluluklarının farkında olduğu bir süreçtir (Semerci,2016). Kişilerin karşı karşıya kaldıkları farklı durumlar karşısında seçim yapma, karşılarına çıkan sorulara en doğru cevapları bulma ve doğru karar alma süreçlerinde bireyin sahip olduğu demokratik tutum ve eleştirel düşünme becerisi önem arz etmektedir. Bu sebeple meslek yüksekokulunun farklı bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerinin bu özelliklere sahip olma durumları önemli görülmektedir.

Araştırmanın temel amacı Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulunda normal öğretimi ve ikinci öğretimi olan (Çocuk gelişimi, Halkla İlişkiler, İşletme Yönetimi ve Büro Yönetimi ve Muhasebe) bölümlerinden 280 öğrenci örneklem grubuna dahil edilmiştir. Veri toplamak için Gözütok(1995) tarafından geliştirilen “Demokratik Tutum Ölçeği” ve Semerci(2016) tarafından geliştirilen “Eleştirel (Kritik) Düşünme Eğilimi Ölçeği” kullanılacaktır.

Uygulama 2019-2020 eğitim öğretim yılı başladığında gerçekleştirileceğinden ortaya çıkan bulgu ve sonuçlar kongrede detaylı olarak ortaya konacaktır.

KAYNAKÇA

- Semerci, N. (2016). *Eleştirel Düşünme Eğilimi (EDE) Ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik revize çalışması. International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(9), 725-740.
- Gözütok, F. D. (1995). *Öğretmenlerin Demokratik Tutumları. Ankara: Türk Demokrasi Vakfı Yayınları*, 41-43.

MESLEK YÜKSEKOKULLARINDA GÖREV YAPAN AKADEMİK PERSONELİN KULLANDIĞI ÖLÇME- DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMLARI

Gökhan Demircioğlu & Esra Atabay

Trabzon Üniversitesi, Trabzon, Türkiye

Yükseköğretimde önlisans düzeyindeki eğitim kapsamında bulunan bölüm ve programların niteliğinin artırılması, bu programlarda kayıtlı öğrencilerin dersteki başarı durumlarının doğru ölçme teknikleri kullanılarak ölçülmesine ve sonuçlarının değerlendirilmesine bağlıdır. Bu şekilde meslek yüksekokullarındaki bölüm veya programlarda verilen eğitim eksikliklerinin, öğretim elemanı eksikliklerinin ve öğrenci algılarının tespit edilmesi sağlanarak verilen mezunların nitelikli ara eleman özelliğine sahip olabilmeleri daha da mümkün olmaktadır. Doğru ölçme ve değerlendirme teknikleri, ancak bu konuda yeterliliğe sahip öğretim elemanları tarafından kullanılabilir. Öğretim elemanlarının ölçme-değerlendirme konusundaki yeterlilikleri, bu konuda aldıkları derslere, hizmet içi veya dışı eğitimlere ve edindikleri bilgileri etkili bir şekilde kullanabilmelerine bağlıdır.

Meslek yüksekokullarında genel kanı, mevcut bölüm ve programlarda yer alan tüm derslerin meslek yüksekokulunda görev yapan tüm öğretim elemanlarınca anlatılabileceği yönündedir. Bir diğer ifadeyle, meslek yüksekokullarında öğretim elemanlarının belli bir alanda uzmanlaşmaları söz konusu olamamaktadır. Bu durum beraberinde öğretim elemanının her ders için görevlendirilebileceği fikrini ortaya çıkarmakta ve böylece öğretim elemanı kendi uzmanlık alanı dışında kalan derslerin de sorumlusu olmaktadır. Yani, öğretim elemanının uzmanlaşması engellenmektedir. Bununla birlikte, meslek yüksekokullarındaki öğretim elemanı ihtiyacı, yüksekokulun teknik, sosyal, turizm veya sağlık bilimlerine ilişkin bölümlerinin olmasına bağlı olarak karşılanmaktadır.

Bu süreçte, maalesef akademik personel olmak için başvuran adayların öğretim ve iletişim becerileri, ölçme-değerlendirme yeterlilikleri ile fiziki araçları kullanabilme yeterlilikleri sorgulanmamaktadır. Özellikle ölçme-değerlendirme yaklaşımındaki değişimin aynı zamanda öğretim yöntem ve tekniklerini etki-

lediği ve değişmesine neden olduğu bilinmektedir. Diğer bir ifade ile ölçme ve değerlendirme yaklaşımı değişmediği sürece, öğretim yöntem ve tekniklerindeki değişim yeterince etkili olmamaktadır.

Meslek yüksekokullarında görev yapan akademik personel alımlarında özellikle eğitim fakültesi mezunu olma veya formasyon eğitimi almış olma şartının olmaması, her bir meslek yüksekokulunun bünyesinde yer alacak bölüm ve programlara uygun öğretim elemanının tercih ediliyor olması, alım esnasında öğretim ve iletişim becerileri, ölçme-değerlendirme yeterlilikleri ile fiziki araçları kullanabilme yeterliliklerinin sorgulanmaması ve uzmanlaşmalarının önüne geçilmesi öğretim elemanlarının yanlış ölçme – değerlendirme yöntemlerini kullanmasına ve bu durum da beraberinde yanlış öğretim yöntem ve tekniklerinin tercih edilmesine neden olmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, meslek yüksekokullarında görev yapan akademik personelin kullandığı ölçme – değerlendirme yaklaşımlarını ve bu konudaki yeterlilik düzeylerini tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda, Trabzon Üniversitesine bağlı dört farklı meslek yüksekokulunda (Vakıfıkebir Meslek Yüksekokulu, Beşikdüzü meslek Yüksekokulu, Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokulu, Tonya Meslek Yüksekokulu) görev yapan akademik personelin ölçme-değerlendirme yaklaşımları ve bu konudaki yeterlilik düzeyleri incelenmiştir. Çalışma meslek yüksekokullarında görev yapan ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan 67 akademik personeli kapsamaktadır.

Akademik personelin ölçme-değerlendirme yeterlilik düzeylerinin tespit edilebilmesi amacıyla 5'i açık uçlu, 6'sı seçenekli olmak üzere toplam 11 sorudan oluşan bir anket kullanılmıştır. Anketteki sorular, örneklemin ölçme ve değerlendirme bilgisini, hangi ölçme ve değerlendirme yöntem ve tekniklerini kullandıklarını, ders öncesi ve sonrasında kullandıkları ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarını, ölçme aracı hazırlarken nelere dikkat ettiklerini ve geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarını nasıl yaptıklarını ve üniversitenin kullandığı ölçme ve değerlendirme yaklaşımı hakkındaki düşüncelerini ortaya koymaya yöneliktir. Açık uçlu sorulara verilen cevapların benzer olanları anlamı bozulmadan öz bir cümle ile birleştirilerek, farklı olanları ise değiştirilmeden aynen aktarılmıştır. Çoktan seçmeli sorulardan elde edilen veriler, frekans ve yüzde hesapları yapılarak sunulmuştur. Veriler tartışılırken, örneklemin cinsiyeti, akademik unvanı, mesleki tecrübesi, öğrettiği dersler ve çalıştığı meslek yüksekokulu değişken olarak değerlendirilmiştir. Çalışmada veri toplama süreci devam ettiği için diğer kısımlara yer verilmemiştir.

YÜKSEKÖĞRETİMDE ÖĞRENCİ KATILIMI, BAŞARI, MEMNUNİYET VE LİSANSÜSTÜ EĞİTİME KATILMA İSTEĞİ

Yakup Öz^a & Adnan Boyacı^b

^aKaramanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Karaman, Türkiye

^bAnadolu Üniversitesi, Eskişehir, Türkiye

Yükseköğretimde son yıllarda iyice belirginleşen kitleselleşme olgusunun yükseköğretimin bir ayrıcalık olmaktan çıkarak toplumun daha geniş kesimleri için daha ulaşılabilir hale gelmesi konusunda önemli bir rol oynadığı söylenebilir. Ancak yükseköğretimin kitleselleşmesine bağlı olarak artan okullaşma oranlarına rağmen, okul terki oranlarında da bir artış olmuştur. Bu nedenle özellikle ABD'deki üniversitelerde üniversitedeki birinci yıla özel çeşitli programlar, etkinlikler ve uygulamalar geliştirilmiştir (Kanny, 2014).

Türk yükseköğretim sisteminde de son yıllarda yaşanan kitleselleşmeyle beraber erişim ve katılımın bir göstergesi olarak okullaşma oranları 1989 yılına kadar elit, 2009 yılına kadar kitlesel, 2011 yılından itibaren de evrensel bir düzeye ulaşmıştır (Gök, 2016). Ancak bu durumun mezuniyet oranlarına ya da öğrenci başarısına nasıl bir katkı yaptığına ilişkin net bilgilerin olmadığı söylenebilir. Buna karşın, halihazırda bir üniversitede öğrenim gördüğü veya mezun olduğu halde tekrar üniversite sınavına giren öğrenci oranları incelendiğinde, öğrencilerin büyük bir kısmının öğrenim gördüğü ya da mezun olduğu bölüme ilişkin, orada edindiği deneyime bağlı olarak, olumsuz bir algı geliştirdiğinden söz etmek mümkündür. Özellikle 2010-2011 öğretim yılından başlanarak sekiz yıllık dönemde öğrencilerin sırasıyla %27,15, %26,87, %29,11, %29,29, %31,45, %30,75, %31,65, %32,07'si tekrar üniversite sınavına girmiştir (MEB, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018).

Dolayısıyla üniversiteye başlayan bir öğrencinin orada edindiği deneyime bağlı olarak elde edeceği kazanımların olumlu ya da olumsuz yönde değişmesi mümkündür. Yükseköğretimde öğrenci katılımı, öğrencinin üniversitedeki deneyiminin iyileştirilmesi ve öğrenci öğrenmesinin ve kazanımlarının daha iyi hale getirilmesi için olumlu katkı yapabilecek bir konudur (Kuh, Kinzie, Buckley, Bridges ve Hayek, 2006).

Bu çalışmanın amacı yükseköğretimde öğrenci katılımının öğrenci başarısı, üniversite deneyiminden memnuniyet ve lisansüstü eğitime katılma isteği üzerindeki rolünü incelemektir.

Yükseköğretimde öğrenci katılımı genel olarak öğrencinin ilgili eğitsel hedeflere ulaşmak için bireysel çabasını ve bu hedeflere ulaşmada yükseköğretim kurumunun ne kadar destekleyici olduğunu ifade eder (Kuh, 2009). Bu tanım, katılım deyince akla gelen Fredricks, Blumenfeld ve Paris'in (2004) bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olarak gruplandırıldığı ve daha çok K-12'ye kadar okullarda uygulanan katılım tanımından farklılaşır. Çünkü Kuh'un tanımı direkt olarak yükseköğretim kurumlarının araştırılmasına yönelik ortaya konan üniversite etki modellerinin bir uzantısıdır. Bu tanımda vurgu katılımın bilişsel ve davranışsal yönüne yapılır.

Üniversite etki modelleri bağlamında öğrencilerin yükseköğretime katılımına ilişkin çeşitli kuram ve modeller içerisinde Astin'in (1985) Öğrenci Katılım Kuramı, Tinto'nun (1975) Öğrenci Entegrasyon Kuramı, Pascarella'nın (1985) Değişimin Değerlendirilmesine İlişkin Genel Modeli ön plana çıkmaktadır. Bunun yanı sıra bir kuram ya da model olmamasına rağmen Chickering ve Gamson'un (1987) Lisans Eğitiminde İyi Uygulamalar için Yedi Prensipli yükseköğretimde öğrenci katılımına ilişkin alanyazında model ve süreçleri kılavuzlayan temel referans noktası olarak kabul görmektedir.

Çalışma karma yöntem araştırmalarından keşfedici sıralı desene göre tasarlanmıştır. Anadolu Üniversitesi'nden sekiz fakülte (Eczacılık, Edebiyat, Eğitim, Fen, Hukuk, İİBF, İletişim Bilimleri ve Mühendislik) evren olarak belirlenmiş, bu doğrultuda bu fakültelerden katılımcılarla nicel bir ölçme aracı hazırlanmış ve uygulanmıştır. Çalışmada esas olan ölçme aracının geliştirilmesi olduğundan keşfedici sıralı desen içerisinde nitel kısmın rolü ikincil bir konumda kalmıştır (Creswell ve Clark, 2007). Bu durum ölçek geliştirme çalışmalarında sıklıkla görülen bir durumdur (Brannen, 2005). Araştırmanın nitel boyutunda veriler yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla tüm fakültelerden 25 Türk, yedi diğer ülke vatandaşı olmak üzere 32 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Sonrasında ilgili alanyazın, nitel verilerin analizinden elde edilen tema ve kodlar ve uzman görüşüne göre Yükseköğretimde Öğrenci Katılımı Ölçeği (YÖKÖ) taslak alt boyutları ve madde havuzu oluşturulmuştur. İlk olarak 50 kişilik bir grup ile ölçeğin pilot uygulaması yapılarak maddelerin anlaşılabilirliği ve doldurulma süresine ilişkin katılımcılardan birebir görüş alınmıştır. Bundan sonra 60 maddelik online bir ölçme aracı ile 614 kişiden veri toplanarak açıklayıcı, farklı 406 kişiden veri toplanarak

doğrulayıcı faktör analizleri yapılmış, sekiz boyut (öğrenme stratejileri, üst düzey öğrenmeyi destekleme, işbirlikli öğrenme, öğretim elamanları ile etkileşim, etkili öğretim uygulamaları, kişiler arası ilişkiler, destekleyici çevre, kişisel kazanımlar), 37 maddeden oluşan YÖKÖ oluşturulmuştur. Sonrasında yine online olarak farklı 1327 kişilik bir örnekleme YÖKÖ uygulanmıştır.

Çalışma yeni olduğu için bulguların tartışılmasına daha başlanmamıştır. Ancak çalışma büyük ölçüde sonuçlandırıldığından konferansta tartışma yapılabilecektir. Ayrıca kelime sınırlılığından dolayı burada bütün bulgulara değinilmemiştir.

Çalışmada çoklu regresyon ve ikili lojistik regresyon analizi yapılmıştır. Analizler cinsiyet ve fakülteye göre ağırlıklandırılarak yapılmıştır. Buna göre:

- Öğrenci Başarısı (Akademik ortalama): Katılımın alt boyutları ile kurulan model öğrenci başarısının %6,0'ını açıklarken, bireysel özelliklerin eklendiği ikinci model ise öğrenci başarısının %27,1'ini açıklamıştır.

- Üniversite Deneyiminden Memnuniyet: Katılım alt boyutları ile kurulan model üniversite deneyiminden genel memnuniyetin %23,4'ünü açıklarken, bireysel özelliklerin eklendiği ikinci model ise memnuniyetin %29,7'sini açıklamıştır.

- Lisansüstü Eğitime Katılma İsteği: Katılım alt boyutları ile kurulan model lisansüstü eğitime katılma isteğinin %8,1'ini açıklarken, bireysel özelliklerin eklendiği ikinci model ise lisansüstü eğitime katılma isteğinin %15,6'sını açıklamıştır.

KAYNAKÇA

- Astin, A. W. (1985). *Achieving educational excellence*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Brannen, J. (2005). *Mixed Methods Research: A Discussion Paper*. ESRC National Centre for Research Methods. NCRM Methods Review Papers. NCRM/005. <http://eprints.ncrm.ac.uk/89/1/MethodsReviewPaperNCRM-005.pdf> 04/07/2019 tarihinde erişilmiştir.
- Chickering, A. W., & Gamson, Z. F. (1987). *Seven principles for good practice in undergraduate education*. AAHE bulletin, 3, 7.
- Creswell, J. W., ve Clark, V. L. P. (2007). *Designing and conducting mixed methods research*. Los Angeles: Sage.
- Fredricks, J. A., Blumenfeld, P. C., & Paris, A. H. (2004). *School engagement: Potential of the concept, state of the evidence*. *Review of educational research*, 74(1), 59-109.
- Gök, E. (2016). *The Turkish higher education system from the kaleidoscope of Martin Trow*. *Eğitim ve Bilim*, 41(184).
- Kanny, M. (2014). *Forks in the Pathway? Mapping the Conditional Effects of Dual Enrollment by Gender, First-Generation Status, and Pre-college Academic Achievement on First-Year Student Engagement and Grades in College* (Unpublished doctoral

- dissertation). University of California, Los Angeles, USA.
- Kuh, G. D. (2009). *What student affairs professionals need to know about student engagement*. *Journal of College Student Development*, 50, 683–706. doi:10.1353/csd.0.0099
 - Kuh, G. D., Kinzie, J. L., Buckley, J. A., Bridges, B. K., & Hayek, J. C. (2006). *What matters to student success: A review of the literature (Vol. 8)*. Washington, DC: National Postsecondary Education Cooperative.
 - MEB (2011). *Milli Eğitim İstatistikleri (2010-2011)*. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı.
 - MEB (2012). *Milli Eğitim İstatistikleri (2011-2012)*. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı.
 - MEB (2013). *Milli Eğitim İstatistikleri (2012-2013)*. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı.
 - MEB (2014). *Milli Eğitim İstatistikleri (2013-2014)*. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı.
 - MEB (2015). *Milli Eğitim İstatistikleri (2014-2015)*. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı.
 - MEB (2016). *Milli Eğitim İstatistikleri (2015-2016)*. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı.
 - MEB (2017). *Milli Eğitim İstatistikleri (2016-2017)*. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı.
 - MEB (2018). *Milli Eğitim İstatistikleri (2017-2018)*. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı.
 - Pascarella, E. T. (1985). *College environmental influences on learning and development: A critical review and synthesis*. In J. C. Smart (Ed.), *Higher education: Handbook of theory and research (1st ed.)*. New York, NY: Agathon.
 - Tinto, V. (1975). *Dropout from higher education: A theoretical synthesis of recent research*. *Review of Educational Research*. 45(1), 89-125.

TÜRK ARAŞTIRMA ÜNİVERSİTELERİNDE HEDEFLenen 21. YÜZYIL BECERİLERİ

Harun Serpil^a & Mehmet Şengül^b

^aAnadolu Üniversitesi, Eskişehir, Türkiye

^bHatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay, Türkiye

Küreselleşme süreci, tüm dünyada başta ekonomi olmak üzere, sosyal, toplumsal, kültürel dahil hemen her alanda önemli değişimlere yol açmıştır. Bu sürecin, üzerinde en çok etki yaptığı alanlardan biri de eğitim sektörüdür. Teknolojinin hızlı ilerlemesi, savaş ve göçlerin artması, nüfusun küresel sorun olması, siyasi anlaşmazlıklar ve fakirlik gibi sorunlar 21. yüzyıla damga vururken yükseköğretim alanı da bu gri havadan kısmen de olsa etkilenmektedir.

Gerek uluslararası düzeyde Erivan ve Paris Bakanlar Konferanslarında gerekse de ulusal toplantılarda mülteci sorunu, dezavantajlı gruplar, istihdam, hareketlilik, mezun yetkinliği ve yeterlikleri, diploma ve derecelerin tanınması, ortak işbirlikleri yükseköğretim gündeminin başlıca konularıdır. Öyle ki Wagner'ın (2008) 21. yüzyıl becerilerini hayatta kalma becerileri olarak nitelendirmesi dikkate alınması bir tanımdır. Bu bağlamda, Türk yükseköğretim sistemi de evrilmekte ve yükseköğretimden sorumlu kurum olan YÖK'ün Sessiz Devrim diye adlandırılan girişimleriyle Yükseköğretim Reform Paketi ile üniversitelerin ihtisaslaşması, stajların niteliğinin artırılması, proje çalışmalarının teşvik edilmesi ve bu sayede sanayinin geliştirilmesi ve üretimin artırılması hedeflenmektedir.

Bu küresel değişimler göz önüne alındığında, yükseköğretim mezunlarının sadece bilgiyi depolaması değil de 21. yüzyıl becerilerine sahip olması, hareketlilikten faydalanması, uluslararası mezun yetkinliğine sahip olması amacıyla Türk üniversiteleri sadece ülkemizde değil dünya üniversiteleriyle de yarış halindedir. Dolayısıyla, günümüzde tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de üniversiteler arasında veya daha genel çerçevede yükseköğretim camiası içerisinde dünya üniversitesi olma adına bir yarış ve rekabet olduğu gözlenmektedir. Bu çalışmada, YÖK tarafından belirlenen araştırma üniversitelerinin mezunlarında hedeflenen 21. yüzyıl becerileri araştırılmakta olup bu beceriler doğrultusunda alınan politika kararları ve/veya yapılan çalışmalar incelenmektedir.

Nitel bir desen üzerine planlanan bu çalışmamızda, araştırma evrenini 5 araştırma üniversitesinde görev yapan 12 üst düzey yönetici oluşturmaktadır. Görüşme tekniği ile yüz yüze veya telefon ile katılımcılarla görüşülmüş ve uzman görüşü alınarak oluşturulmuş açık uçlu sorular gönüllü olarak çalışmaya katılmak isteyen kişilere yönetilmiştir. Elde edilen görüşler görüşme formuna not edilmiş ve sonrasında e-posta olarak ilgili kişinin onayına sunulmuştur. Veri analizi kısmında, elde edilen bilgiler içerik analizi yoluyla temalar oluşturulmuş ve sınıflandırılmıştır.

Araştırma sonucunda ise araştırma üniversiteleri mezunlarına yönelik 21. Yüzyıl becerileri anketi için bir örnek ölçek tasarımı önerilmektedir. Bilim ve teknolojiye yaşanan gelişmeler neticesinde ekonominin ihtiyaç duyduğu insan gücünün, yükseköğrenim düzeyinde bir eğitim ve niteliğe sahip olması beklentisi üniversite düzeyindeki eğitim ile ekonomik sektörler arasındaki bağın güçlü olmasını zorunlu hale getirmektedir. Toprak et al. (2017) ekonomik sektörleri odağına taşıyan yükseköğrenim programlarının genellikle meslek yüksekokulu ve yüksek lisans düzeylerini baz alırken; temel doğal ve sosyal bilim programları ile akademik amaçlı programların lisans ve doktora düzeylerini hedeflediği bir yaklaşımın olduğunu tespit etmiştir. 21. yüzyıl becerilerinin evrensel okuryazarlık bağlamında sadece ülke ihtiyaçları gözetilerek değil de tüm dünyada yaşanan gelişmeler ve değişimler dikkate alınarak mezun profiline aktarılması vurgulanmaktadır (Akgündüz vd., 2015).

Uluslararası öğrencilerin sayısının Türk yükseköğretim kurumlarında hızlı artışı sonrası küresel becerilerin gerekliliği su götürmez bir durumdur. YÖK'ün 2017-2018 akademik yılı verilerine bakıldığında, 20.081 uluslararası öğrencinin araştırma üniversitelerinde eğitim gördüğü görünmektedir. Bu sayı, tüm üniversitelerde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin sayısına oranlandığında %17 oranıdır. Bu doğrultuda, bu çalışma bulguları ve örnek ölçek kullanılarak 21. yüzyıl becerileri bağlamında araştırma üniversitelerine özgü bir yeterlikler çerçevesi geliştirilebileceği ve bir AB projesi ile programlar arası bilgi alışverişinin sağlanabileceği güncellenebilir dijital bir platform oluşturulabileceği önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akgunduz, D., Aydeniz, M., Cakmakci, G., Cavas, B., Corlu, M. S., Oner, T., & Ozdemir, S. (2015). *STEM education Turkish report*. Istanbul: Scala Basim.
- Wagner, T. (2008). *The global achievement gap: Why even our best schools don't teach the new survival skills our children need-and what we can do about it*. New York: Basic Books.

TÜRKİYE'DE YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDA ÖĞRENME VE ÖĞRETME MERKEZLERİNİN TEKNOLOJİ KULLANIMI VE GELECEĞE BAKIŞI

Alev Elçi & Erdem İşeri

Aksaray Üniversitesi, Aksaray, Türkiye

Yükseköğretim kurumlarında öğrenme ve öğretme sürecinde dijital teknolojilerin kullanımı artırılarak, öğrencilerin gelecek için gerekli becerilerle donanması giderek önem kazanmaktadır. Öğrenme sürecinde öğrencilerin yenilikçi teknolojileri kolaylıkla kullanmalarına karşın, öğretme sürecinde bu değişim yeterince hızlı gerçekleşmemektedir. Yükseköğretim kurumlarının görevi gelecekte olacak değişimlere paralel yenilikçi fikirler ile öğretme sürecini geliştirmektir. Öğretim elemanlarına da, yaşam boyu öğrenen ve kendini sürekli geliştiren kişiler olmanın yanısıra öğrenme ve öğretme sürecinde teknolojinin etkili bir şekilde kullanılmasında önemli bir görev düşmektedir. Bu göreve öğretim elemanlarını hazırlamak için, pedagojik ve teknolojik yeterliklerini günümüz gereksinimleri doğrultusunda mesleki gelişimleri önem kazanmaktadır. Bu çalışmada amaçlanan Türkiye'de yükseköğretim kurumlarında öğretim elemanlarının öğrenme ve öğretme süreci için mesleki gelişimlerine yönelik; farklı adlarda açılmış olan öğretim ve öğrenme merkezi ve benzeri kurumsal yapıların teknoloji kullanımlarını ve bu konuda geleceğe yönelik çalışmaları hakkında görüşlerini incelemektir. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olarak anılan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Yükseköğretim Kurulu (YÖK) listesindeki tüm üniversiteler içinde Öğretim ve Öğrenme Merkezi olanlar saptanmış, kabul eden merkez yetkilileri ile derinlemesine görüşmeler yapılarak bu merkezlere ilişkin veriler toplanmıştır. Sonuçta merkezlerin yeni teknolojileri öğretirken kendi ölçütlerine dayalı farklı uygulama ve programlardan yararlandıkları belirlenmiştir. Bazı merkezlerin, öğretim elemanlarının mesleki gelişim ihtiyaçlarına ve öğretim programlarına yönelik teknoloji seçimine öncelik verdikleri belirlenmiştir. Bu merkezlerinin en dikkat çektikleri hususlardan biri öğretim elemanlarının öğretme sürecinde teknolojiyi bir araç olarak kullanmaya yönelik farkındalıklarının artırılarak mesleki gelişim etkinlerine yeterli katılımın sağlanması gerektiğidir.

YÜKSEKÖĞRETİMDE ERASMUS+ PROGRAMI (2014-2018): TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Bekir Burak Soyer^a, Hakan Şahin^b, & Ahmet Aypay^c

^aAnkara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara, Türkiye

^bMilli Eğitim Bakanlığı, Ankara, Türkiye

^cAnadolu Üniversitesi, Eskişehir, Türkiye

Erasmus+ Programı, eğitim-öğretim, gençlik ve spor alanlarında 2014-2020 yılları arasında yedi yıllık bir dönemi kapsayan Avrupa Komisyonu'nun önemli bir çalışma alanıdır. Bu program, eğitim-öğretim ve gençlik çalışmalarını modernize etmenin yanı sıra, bireysel becerileri ve istihdam edilebilirliği artırmayı amaçlamaktadır. İlgili bütçe çerçevesinde hibelenen projeler dahilinde sunulan imkanlar, sektörler ve kurumlar arasında bir rekabeti de beraberinde getirmektedir. Bu durum özellikle yükseköğretim camiasında çok daha fazla hissedilmekte, çünkü öğrenci ve akademik-idari personel için sunulan imkanlar oldukça fazladır ancak ilgili bütçe her geçen yıl daha çok üniversite arasında paylaşılma zorunluluğunu ortaya koymaktadır. Bu çıkış noktasından hareketle, bu çalışma Türkiye'deki yükseköğretim kurumları tarafından 2014-2018 yılları arasında 5 yıllık süreç içerisinde elde edilen hibe ve proje miktarlarını baz alarak yükseköğretimde Erasmus+ tablosunu ortaya çıkaracaktır. Bu çıkış noktası ile, Erasmus+ Programı'ndan hibe alma konusunda hangi üniversitelerin daha başarılı olduğu ve bu doğrultuda öğrencilerin yanı sıra akademik ve idari personelin bu programlardan ne ölçüde yararlanabileceğine ilişkin kapsamlı bir analiz ortaya konacaktır.

Bu çalışmada; Türkiye'deki üniversitelerin Erasmus+ Programı bünyesinde sunulan hibe ve proje fırsatlarından hangi düzeyde yararlandıklarının tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda şu soruların yanıtlanması hedeflenmektedir:

- Türkiye'de üniversiteler Erasmus+ Programı bünyesinde en çok hangi program türünden yararlanmaktadır?
- Türkiye'de Üniversitelerin Erasmus+ Programı'ndan yararlanma düzeyleri, 2014-2018 yılları arasında elde ettikleri AB proje ve hibeleri bakımından değer-

lendirildiğinde nasıl bir sıralama göstermektedir?

- Türkiye’de devlet ve vakıf üniversiteleri Erasmus+ Programı kapsamında AB proje ve hibeleri kullanımını noktasında bir farklılık göstermekte midir?

- Türkiye’de 2006 yılından sonra kurulan üniversiteler ile daha önce kurulan üniversiteler arasında Erasmus+ Programı kapsamında AB proje ve hibeleri kullanımını noktasında bir fark bulunmakta mıdır?

Yükseköğretimde uluslararasılaşma, uluslararası veya kültürler arası bir boyutun üniversitelerin eğitim, araştırma ve topluma hizmet fonksiyonlarına entegre edilme sürecidir (Knight, 2004). Bu doğrultuda küreselleşme ve teknolojinin hızla gelişim süreci, üniversiteleri dünyanın diğer yükseköğretim kurumları ile iş birliği kurmasının yanı sıra yeni kapasiteler oluşturmaya mecbur bırakmaktadır (Scott, 2000). AB eğitim ve gençlik programları üniversiteler bünyesinde sadece kişisel ve kurumsal kapasiteleri geliştirmekle kalmamakta aynı zamanda program yararlanıcısı bireylerin Avrupa vatandaşlığı bilincine sahip olmasını da katkı sağlamak ve özellikle öğrenci ve akademisyen değişimleri ile AB’nin temel kuruluş ilkelerinden birisi olan kültürlerarası etkileşimi güçlendirmektedir. (Michael, 2001; Reilly, 1993). Avrupa Komisyonu’nun sunmuş olduğu bu programlar ile hizmet ettiği bu temel ilke ve prensipler ise sağlam bir teorik temele dayanmaktadır. Sosyal iletişim teorisi (Deutsch, 1953), sosyal psikolojideki temas kuramı (Allport, 1954; Stephen, 1985) ve ortak grup içi kimlik modellerinde (Gaertner ve Dovidio, 2012) uluslararası ve gruplar arası iletişimin bir bilinç oluşturma noktasında fayda sağladığı, buna ek olarak taraflar arasında ön yargıların minimize edilerek iş birliği mekanizmalarının önemine ve güçlendirilmesine değinilmektedir. Bu teorilerden etkilenen birçok araştırmacı, Erasmus vb. uluslararasılaşma temalı program ve faaliyetlerin bu bağlamda bireylerin ve kurumların kendilerini tanıma ve konumlandırma noktasında etkili bir araç olduğunu ifade etmektedir (Mitchell, 2012). Bu bağlamda, uluslararasılaşma yolunda hareket eden üniversitelerimiz dış kaynaklı hibe ve projelerle bu kapasiteden azami şekilde faydalanma arzusundalardır. Özellikle AB üyeliği adaylık sürecinin başlangıcından günümüze dek Türkiye’de uygulamada olan ve Avrupa Komisyonu tarafından finanse edilen AB Eğitim ve Gençlik Programları günümüzde Erasmus+ adı altında faaliyet sürmekte ve ülkemizde birçok kurum ve kişi bu programlardan aktif olarak yararlanmaktadır.

Bu programların hali hazırda uygulamada olan kısmı ise, 2014-2020 yılları arasındaki dönemi kapsayan Erasmus+ Programı, Avrupa Komisyonu, Eğitim, Görsel İşitsel ve Kültür Yürütme Ajansı (EACEA) ve program ülkelerinde faaliyet

gösteren Ulusal Ajanslar tarafından yürütülmektedir. Erasmus+ Programı'nın toplam bütçesi bu yedi yıllık süre için yaklaşık 15 Milyar Avro'dur. Bu, dört milyondan fazla insanın, yükseköğretimde ise yaklaşık iki milyon öğrencinin Avrupa başta olmak üzere tüm dünyada AB projeleri ve hibeler aracılığıyla öğrenme fırsatları ile buluşabileceği anlamını taşımaktadır. Bu göstergeler ışığında, Erasmus+ Programı'nın diğer sektörlerin yanı sıra üniversitelerdeki öğrenci, akademik ve idari personeller için sunduğu farklı fırsatları ile yükseköğretim alanı için önemli bir yere sahiptir (European Commission, 2018).

Bu çalışma, nicel araştırma modeli kapsamında bir tarama çalışması olarak desenlenmiştir. Bu çalışma hali hazırda devam etmektedir. Ancak yapılan ön araştırmalar neticesinde, Türkiye'de 2014-2018 yılları arasında Erasmus+ Yükseköğretim, Erasmus+ Gençlik ve Erasmus+ Mesleki Eğitim programları bünyesindeki proje ve hibe sonuçları incelendiğinde devlet üniversitelerinin vakıf üniversitelerine göre daha fazla proje ve hibeye sahip oldukları, genç üniversitelerin ise özellikle Erasmus+ Mesleki Eğitim ve Erasmus+ Gençlik Programı türlerinde köklü üniversiteler ile başa baş bir rekabet içerisinde oldukları gözlemlenmiştir.

Bu çalışma, yükseköğretimde uluslararasılaşma yolunda önemli fırsatlardan birisi olan Erasmus+ göstergeleri ile ilgili bulgularıyla alana katkıda bulunması ve üniversitelerin bu bağlamda diğer üniversiteler içerisinde kendilerini konumlandırmaları sağlayarak uluslararasılaşma stratejilerini revize etme noktasında önemli bir gösterge olacağı ön görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Allport, G. (1954). *The Nature of Prejudice*. Cambridge, MA: Addison-Wesley.
- Deutsch, K. (1953). *Nationalism and Social Communication*. Cambridge, Mass.: MIT.
- European Commission. (2018). *Erasmus+ Programme Guide*. 05 Temmuz 2019 tarihinde erişildi.
- Gaertner, S. and Dovidio, J. (2012). 'Common Ingroup Identity Model', in D. Christie (ed.) *The Encyclopedia of Peace Psychology*. Malden, MA: Wiley-Blackwell.
- Knight, J. (2007). *Cross-border higher education: Issues and implications for quality assurance and accreditation*. In *Global University Network for Innovation (GUNI). Higher education in the World 2007: Accreditation for quality assurance: What is at stake?*. New York: Palgrave Macmillan.
- Michael, B. (2001) *Living and studying abroad: research and practice*. Great Britain: Multi-lingual Matters Limited.
- Mitchell, K. (2012). *Student mobility and European Identity: Erasmus Study as a civic experience?*. *Journal of Contemporary European Research*, 8(4), 490-518.
- Reilly, J. (1993). *The Erasmus experience*. In: Cunningham L, editor. *Student skills for the*

new Europe. Ledds: HEC.

- Scott, P. (2000). *Globalisation and Higher Education: Challenges for the 21st Century. Journal of Studies in International Education*, 4(1), 3-10.
- Stephen, W. (1985). 'Intergroup relations', in G.L.a.E. Aronson (ed.) *Handbook of social psychology*, New York: Random House.

TÜRKİYE İŞGÜCÜ PİYASASI VE ÜNİVERSİTE MEZUNU GENÇ İŞSİZLİĞİ SORUNU: “MÜHENDİSLİK ÖRNEĞİ”

Ahmet Şahin Ata

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara, Türkiye

Mühendislik Fakültesi mezunları arasında yaygın olan işsizlik, yetmiş insan gücünün israfı bakımından ülke ekonomisine ciddi zararlar vermektedir. Ülke ekonomisinde yaşanan kaybın yanında, bu durum yükseköğretim sistemine olan güveni de azalmakta ve yükseköğretimin bir iş bulmak için ne kadar gerekli olduğunu sorgulanır hale getirmektedir. Bu araştırmanın problemini, Türkiye’de her geçen gün yaygınlaşan genelde üniversite mezunu işsizliği, özeldeyse mühendislik fakültesi mezunu işsizliği oluşturmaktadır.

TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) (2019), referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiçbir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden son dört hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişileri işsiz olarak tanımlamaktadır. TÜİK verilerine bakıldığında, 2014’te 602 bin olan üniversite mezunu işsiz sayısı 2018’de 942 bine yükselmiştir. Bu kısa süreçte üniversite mezunu işsizliğinde yaşanan 340 binlik artış araştırma konusunun önemini göstermektedir. 2018 TÜİK verisine göre, mühendislik fakültesi mezunlarının 91 bini işsizdir. Bu çalışma, genç işsiz terimini, 29 yaş ve altındaki mühendislik fakültesi mezunu işsizler olarak tanımlamaktadır. Çalışma, söz konusu yaş aralığının genç işsizlerin çoğunu kapsadığını varsaymaktadır. Bu varsayımı destekleyen veriler mevcuttur. Örneğin, 2017 itibarıyla 770 işsiz mühendis ile yapılan bir çalışmada, yaş aralığına göre 31 ve altı yaş grubun %63,25’lik bir kesimi ifade ettiği belirtilmiştir (Örücü, 2017). Sonuç olarak, mühendislik fakültesi genç mezunları arasında önemli oranda bir işsizlik vardır.

İşsizliğin konjonktürel, yapısal ve demografik sebepleri olabilmektedir. Konjonktürel sebepler dönemsel olarak görülmektedir ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO, 2004)’nün belirttiği üzere, ekonomik durgunluk-yavaşlama dönemlerinde belirginleşmektedir. Yapısal nedenler olarak ise eğitim seviyesinin-kalitesinin,

iş gücü piyasasının ve ücret düzeyinin etkisi öne çıkmaktadır. Hess ve diğ. (1994) gençlerin marjinalliğe kayışının sebeplerini ve gelişmiş ülkelerde işsizliğinin nedenini araştırdıkları çalışmada, eğitim sisteminin iş gücü piyasasının talep ettiği yeterlilikte ve kalitede genç nüfus yetiştiremediğini ve bunun da genç işsizliğine yol açtığını ifade etmiştir. Demografik noktada ise, Korenman ve Neumark (1997) genç nüfusun fazlalığının genç işsizliği üzerinde etkili olduğuna ama temel etkenin pazar koşulları ile ilgili olduğuna değinmiştir.

İşsizlik, kişinin iradesine göre de iradi ve gayri iradi olarak ikiye ayrılmaktadır. Dinler'e (2003) göre iradi işsizlik kişinin işi, ücreti, işyerinin konumunu beğenmemesi sonucu kendi isteğiyle işsiz olmayı tercih etmesidir (akt. Yıldız, 2014). Gayri iradi işsizlikse, işsizlerin istihdamda kalamama veya istihdama katılmasının kendi iradeleri dışındaki engellerle meydana gelmesidir (Yıldız, 2014).

Çalışmada hem nitel hem nicel araştırma yöntemlerinden faydalanan karma yöntem kullanılacaktır. Karma yöntem, nitel ve nicel verileri birlikte elde eder. Elde edilen bu verilerin birbiri ile uyuşup uyuşmadığına dikkat edilir ve incelenir (Büyüköztürk ve diğ., 2017). Çalışmada, karma yöntem desenlerinden açıklayıcı desen kullanılacaktır. Açıklayıcı desende ilk olarak nitel araştırma gerçekleştirilir ve daha sonra bu verilerle nicel araştırma başlatılır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Çalışmanın nitel bölümünde sektör temsilcileri, oda yöneticileri ve öğretim elemanlarından oluşan katılımcıların ekonomik, sosyal, kültürel ve eğitim-öğrenim deneyimlerine dair bilgi edinilecektir. Tüm katılımcılar ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilecek ve onların tecrübelerinden ve düşüncelerinden yola çıkarak mühendislik fakültesi mezunları arasındaki genç işsizliğinin nedenleri ve bu probleme yönelik çözüm önerilerine ilişkin temalar oluşturulacaktır. Yıldırım ve Şimşek (2016) tarafından belirttiği üzere nitel yöntem, araştırılan konuyla ilgili okuyucuya betimsel ve gerçekçi bir resim sunmaya elverişlidir. Bu amaçla, çalışma boyunca toplanan verilerin detaylı olmasına, araştırma konusuna yönelik tecrübelerin ve fikirlerin olduğu gibi yansıtılmasına önem verilecektir.

Ayrıca, Creswell'in (2008) tavsiyelerine uyarak, araştırmanın iç tutarlığının sağlanması adına katılımcılarla uzun süreli etkileşimde bulunulması, görüşmeler sonunda elde edilen verilerin derinlemesine analizi, yorumlanması ve kavram-sallaştırılması planlanmaktadır. Genç işsizliği ve yükseköğretim arasındaki ilişkiye dair farklı bakış açıları geliştirebilmek adına çeşitleme yapılması, konunun uzmanlarının çalışmayı incelemesini ve geri dönüt vermesini isteyerek üye kontrolünün sağlanması ve ulaşılan sonuçların ve yorumların katılımcılar tarafından teyit edilmesi amaçlanmaktadır.

Nitel araştırma sonucunda elde edilen veriler betimsel analiz ve içerik analizi yöntemi ile incelenecektir. Kodlar ve temalar belirlenecek, elde edilen bulgular tablolaştırılarak sunulacaktır. Güvenirliliği artırmak için katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntılar yapılacak ve araştırmanın adımları detaylı bir şekilde rapor edilecektir. Geçerliliği sağlamak için çalışma ekonomisi, mühendislik ve ölçme-değerlendirme alanlarından birer uzmandan görüş alınacaktır. Araştırmayı oluşturan çalışma grubunun her bir alt grubundan bir paydaşla – yani bir öğretim elemanı, bir oda temsilcisi ve bir sektör temsilcisi ile – pilot uygulama yapılarak görüşme formunun anlaşılabilirliği test edilecektir.

Çalışmanın nitel kısmı tamamlandıktan ve analiz edildikten sonra, elde edilen temalar ile nicel veri toplama aracı olan mezun anketinin maddeleri oluşturulacaktır. Uzman görüşü sonucu yeniden düzenlenecek nicel ölçme aracının, örneklemin %5'i kadar (Büyüköztürk, 2017) katılımcıyla pilot uygulaması gerçekleştirilecektir. Bu uygulama sonucu toplanan veriler SPSS 21.0 programı ile incelenecek ve Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı elde edilecektir. Güvenirliliği düşürdüğü gözlemlenen maddeler yeniden kodlanacak veya anketten çıkarılacaktır.

KAYNAKÇA

- Büyüköztürk, Ş. ve diğ. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. (2008). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches (3rd edition)*. Los Angeles: SAGE.
- Hess, L. E., Petersen, A. C., & Mortimer, J. T. (1994). *Youth, unemployment and marginality: The problem and the solution*. In A. C. Petersen & J. T. Mortimer (Ed.), *Youth unemployment and society* (pp. 3-33). New York, NY, US: Cambridge University Press.
- International Labour Organization (ILO) (2004b). *Global employment trends for youth*, ILO, Geneva.
- Korenman, S., Neumark D., (1997). "Cohort crowding and youth labour markets: A cross-national analysis", *Working Paper Series, National Bureau of Economic Research*. (DOI): 10.3386/w6031.
- Örcü, E. O. (2017). *Türkiye'de mühendislik ve mühendislerin durumu*, Elektrik Mühendisleri Odası, 461, 9-14.
- TÜİK. (2019). *İşgücü İstatistikleri*. http://tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1007 adresinden elde edildi.
- Yıldırım A., Şimşek H. (2016) *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız K., (2014). *İşsizlik türleri, her bir işsizlik türünün toplam işsizlikteki payı ve çeşitli demografik parametrelerle ilişkisi*, *Akademik Bakış Dergisi*, Sayı. 45.

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ ÖĞRENCİ PROFİLİ (ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)

Adil Çoruk

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, Türkiye

Ülkelerin gelişmişlik düzeylerinde nitelikli insan gücü oldukça önemlidir. Nitelikli insan gücünün ise eğitim yoluyla sağlanacağı herkes tarafından kabul edilen bir gerçektir. Bireylerin eğitim yaşamlarının her aşaması önemli iken özellikle uzmanlaşmanın sağlandığı üniversite eğitimi ve özellikle de lisansüstü eğitim daha da önemli hale gelmektedir. Üniversitelerde verilen eğitim kalitesini yükseltmeye yönelik çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Profil araştırmaları da bu çalışmalar içerisinde önemli yeri olan ve alana katkı sağlayan çalışmalardır. Profil araştırmaları, ilgili hedef kitlenin mevcut durumunun birçok değişken açısından betimlenmesini sağlayan çalışmalardır. Eğitim alanında yapılan profil araştırmalarında, bireylerin içinde bulunduğu kültürel bağlam, sosyodemografik faktörler, bireysel özellikler vb. hakkında önemli veriler elde edilmektedir (Erkan ve diğerleri, 2002). Öğrenci profili ile ilgili çalışmalar, öğrencilerin sosyoekonomik kökenlerinin, üniversitedeki akademik ve sosyal yaşama ilişkin görüşlerinin ve gelecekte beklenenlerinin belirlenmesi bakımından önem taşımaktadır. Ayrıca alana yönelik yapılacak bilimsel çalışmalar için yol gösterici niteliktedir. Bunun yanı sıra eğitim sürecinin en önemli öğelerinden birisi olan öğrenci değerlendirmelerini yansıttıkları için üniversitelerin kaynaklarını etkin bir şekilde kullanımı konusunda da bir takım çıkarımlarda bulunmaktadır (Şenses, 2005). Geliştirici ve yönlendirici karar alma sürecinde öğrenci profilinin bilinmesi önemli katkılar sağlayacaktır (Ballack ve Botes, 2003). Lisansüstü eğitim, eğitim politikalarının belirlenmesinde, yürütülmesinde ve bilim insanı yetiştirmede en önemli eğitim kademelerinden birisidir. Bu nedenle lisansüstü eğitimin etkin bir şekilde planlanması ve yürütülmesi gerekmektedir (Alhas; 2006). Lisansüstü eğitimde; bireylere daha kapsamlı bilimsel araştırmalar yapma, karmaşık sorunların üstesinden gelebilme, mesleki anlamda uzmanlaşma, bilgi üretebilme ve sentez yapabilme yöntem ve becerisi kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bu bağlamda lisansüstü eğitime olan ihtiyaç her geçen gün artmaktadır (Karaman ve Bakırcı, 2010). Lisans-

süstü eğitim programları 4.11.1981 tarihinde kabul edilen Yükseköğretim Kanunu gereğince üniversitelere bağlı olarak kurulan enstitülerde yürütülmektedir. 03.03.1983 tarih ve 17976 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Lisansüstü Eğitim Öğretim Enstitülerinin Teşkilat ve İşleyiş Yönetmeliğine göre Türkiye’de lisansüstü eğitim veren enstitüler Sosyal Bilimler, Fen Bilimleri ve Sağlık Bilimleri Enstitüleri olarak sayılmaktadır (Buluç, 2012). 1/2/2010 tarihli ve 2010/103 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Üniversiteye bağlı olarak Eğitim Bilimleri Enstitüsü kurulmuştur (YÖK, 2010).

Eğitim Bilimleri Enstitüleri, ağırlıklı olarak öğretmen yetiştirme lisans programlarına dayalı tezli/tezsiz yüksek lisans programları ile doktora programlarından oluşmaktadır. Ancak bunların yanı sıra lisans eğitimleri bulunmayan Eğitim Yönetimi ve Denetimi, Eğitim Programları vb. bazı alanlarda da lisansüstü eğitim programları bulunmaktadır (Buluç, 2012). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü de 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nda belirlendiği şekli ile ilgili anabilim dallarında lisansüstü eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve uygulama yapmak amacıyla 10/12/2010 tarih ve 27781 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 2010/1120 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulmuştur. Alanyazın incelendiğinde farklı eğitim kademelerinde öğrenci profilini belirlemeye yönelik çeşitli çalışmaların olduğu (Şenses, 1999; Bilgili, Uçan ve Çetin, 2003; Başaran ve Aksu, 2005; Şenses, 2005; Çitil ve diğerleri, 2006; Yaylalı ve diğerleri, 2006; Yiğit, Esenay ve Derebent, 2007; Çevik ve Yiğit, 2009; Nartgün ve Yüksel, 2009; Keskin, Koraltan ve Öztürk, 2010; Sevüktekin, Nargeleçekenler ve Çetin, 2012; Sandal ve Karademir, 2013) görülmektedir. Ancak lisansüstü eğitim ve özelden Eğitim Bilimleri Enstitüsü öğrenci profilinin saptanmasına yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu doğrultuda, bu araştırmanın amacı, Eğitim Bilimleri Enstitüsüne bağlı anabilim dallarında lisansüstü eğitimini sürdürmekte olan öğrencilerin genel profilini ortaya koymaktır. Yapılan bu çalışmada araştırmanın amacına uygun olarak betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel çalışmalar bir durumu var olduğu şekliyle ortaya koyan araştırmalardır ve araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesnelere kendi koşulları içinde ve olduğu şekliyle tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2005). Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından ilgili literatür taranarak ve daha önce yapılmış profil çalışmalarından yararlanılarak hazırlanan anket formu kullanılacaktır. Araştırmanın evrenini 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsüne kayıtlı öğrenciler oluşturacaktır. Araştırmada, zamanın sınırlı olması ve evrenin tümüne ulaşma zorluğundan dolayı hedef evreni temsil

edeceği düşünülen büyüklükte bir örneklem alma yoluna gidilecek ve öğrenciler tesadüfi örneklem yöntemiyle belirlenecektir. Anket sorularının analizinde SPSS paket programından yararlanılacak, yüzde ve frekans dağılımları verilerek sonuçlar tablolarla desteklenerek sunulacaktır. Araştırmanın sonuçlarına bildiriye yer verilecektir. Araştırma sonuçlarının Eğitim Bilimleri Enstitüsü yöneticilerine, alandaki akademisyenlere ve bu alanda yapılacak sonraki çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Alhas, A. (2006). *Lisansüstü eğitim yapmakta olan Milli Eğitim Bakanlığı öğretmenlerinin lisansüstü eğitime bakış açıları (Ankara İli Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ballack, S. ve Botes, A. (2003). *Profile of Baccalaureate Curriculum Graduate Students in 1997*. *Curationis*, 26 (3); 60-68.
- Başaran, S. T. ve Aksu, M. (2005). *Anadolu öğretmen liselerinin öğrenci profili*. *Eğitim ve Bilim*, 30(137); 3-15.
- Bilgili, E., Uçan, O. ve Çetin, F. (2003). *ODTÜ İktisat, Erciyes ve Niğde Üniversiteleri İktisat ve İşletme Bölümü öğrencilerinin profillerinin karşılaştırılması*. *Erciyes Üniversitesi İİBF Dergisi*, 21; 1-18. Buluç, B. (2012). *Eğitim Bilimleri Enstitülerinde yaşanan sorunlar ve yeniden yapılandırma ihtiyacı*. *Eğitime Bakış Dergisi*, 8(23); 135-139.
- Çevik, O. ve Yiğit S. (2009). *Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Profillerinin Belirlenmesi-Amasya Üniversitesi Örneği*. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 33(1); 89-106.
- Çitil, M., İspir, E., Söğüt, Ö. ve Büyükkasap, E. (2006). *Fen Edebiyat Fakültesi öğrencilerinin profilleri ve başarılarını etkilediğine inandıkları faktörler: KSÜ örneği*. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2); 69- 81.
- Erkan, S., Tuğrul, B., Üstün, E., Akman, B., Şendoğdu, M., Kargı, E., Boz, M. ve Güler, T. (2002). *Okulöncesi öğretmenliği öğrencilerine ait Türkiye profil araştırması*. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23; 108-116.
- Karaman, S. ve Bakırcı, F. (2010). *Türkiye'de lisansüstü eğitim: Sorunlar ve çözüm önerileri*. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, II; 94-114.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Keskin, N., Koraltan, A. ve Öztürk, Ö. (2010). *Pamukkale Üniversitesi Buldan MYO öğrenci profili*. *MYO-ÖS 2010-Ulusal Meslek Yüksekokulları Öğrenci Sempozyumu*, 21-22 Ekim 2010, Düzce.
- Sandal, E. K. ve Karademir N. (2013). *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü öğrencilerinin profili, beklenti ve sorunlarının değerlendirilmesi*. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2); 129-155.
- Sevüktekin, M., Nargeleçekenler, M. ve Çetin, I. (2012). *Uludağ Üniversitesi öğrencilerinin sosyo-ekonomik profil araştırması*. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 31(2); 99-128.
- Sezgin Nartgün, Ş. ve Yüksel, E. (2009). *Ahi Evran Üniversitesi Kaman Meslek*

Yüksekokulu öğrencilerinin sosyo-ekonomik düzeylerinin belirlenmesi. Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10(2); 1-18.

- Şenses, F. (1999). Yükseköğretimde öğrenciler: ODTÜ İktisat Bölümü öğrenci profili. *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 26(1-2); 179-201.
- Şenses, F. (2005). ODTÜ İktisat Bölümü öğrenci profili-yeniden. *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 32(1); 185-198.
- Yaylalı, M. Oktay E., Özen Ü. vd. (2006). Üniversite gençliğinin sosyo-ekonomik profili araştırması. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları*, 109, Erzurum.
- Yiğit, R., Esenay F. I. ve Derebent, E. (2007). Türkiye'de hemşirelik son sınıf öğrencilerinin profili. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 11(3), 1-12.
- YÖK (2010). 2809 Sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında Kanun. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2809.pdf> adresinden 20.07.2019 tarihinde alınmıştır.

KYK'DAN ŞİKAYET VAR: BAĞIMSIZ YARARLANICI GÖRÜŞLERİ

Osman Çekiç & Kadir Tunçer

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, Türkiye

Üniversitelerde öğrenim görmekte olan öğrenciler çeşitli yollarla barınma, beslenme ve finansman ihtiyaçlarını karşılamaktadırlar. Aileleri maddi olarak yeterli seviyede olan öğrenciler bu ihtiyaçlarını bireysel olarak karşılarken, maddi olarak yeterli olamayan öğrenciler çeşitli kurumlar aracılığıyla bu ihtiyaçlarını karşılamaktadırlar. Bu bağlamda 1961 Anayasasının 50'nci maddesinde “Devlet maddi imkanlardan yoksun başarılı öğrencilerin, en yüksek öğrenim derecelerine kadar çıkmalarını sağlamak amacıyla burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar” hükmü yer almaktadır. Anayasa ile Devlete ait olduğu bildirilen bu görevlerin yerine getirilmesi için 22 Ağustos 1961 tarihinde yürürlüğe giren 351 sayılı Kanun ile Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu kurulmuştur. İlgili kanunda Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumunun amacının; yurt içinde ve dışında yükseköğrenim gören öğrenciler için yurtlar yapmak ve bunların işletmesini sağlamak, beslenme yardımı yapmak, eğitim, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerle milli ve manevi gelişmelerine katkı sağlamak, yükseköğrenim öğrencilerine kredi veya burs vermek, öğrencilerin yükseköğrenimlerini kolaylaştırmak olarak belirtilmiştir. Bunun yanında Kredi ve Yurtlar Kurumu'nun misyonu sosyal devlet anlayışı ve insan odaklı yaklaşımlarla yüksek öğrenim öğrencilerinin öğrenimlerine destek olmak ve kişisel gelişimlerine katkıda bulunmak için, kredi/burs, barınma, beslenme hizmetleri ile sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler sunmak şeklinde ifade edilmektedir.

Kredi ve Yurtlar Kurumu, 2018 yılında 1 milyon 662 bin 205 öğrenciye burs veya kredi ödemesi gerçekleştirmiş ve ülke çapındaki 781 KYK yurdunda, 689 bin öğrenciye barınma imkanı sunmuştur. Bu öğrencilerden bazılarının Kredi ve Yurtlar Kurumu'ndan aldıkları hizmetlerle ilgili birtakım sorunlarla karşılaştıkları görülmektedir. Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin Kredi ve Yurtlar Kurumu'ndan aldıkları hizmetlerle ilgili yaşadıkları sorunları ortaya koymak amaçlanmaktadır. Bu temel amaca bağlı olarak üniversite öğrencilerinin Kredi

ve Yurtlar Kurumu'ndan aldıkları hizmetlerle ilgili şikayetleri nelerdir sorusunun yanıtları aranmıştır. Bu çalışmanın üniversite öğrencilerinin Kredi ve Yurtlar Kurumu ile ilgili yaşadıkları sorunların belirlenmesine ve bunlara çözüm önerisi sunabilmesine katkı sunacağı düşünülmektedir.

Bu çalışma nitel araştırma deseni kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma bireylerin deneyimlerini nasıl yorumladıklarını, dünyalarını nasıl yapılandırdıklarını ve deneyimlerine ne anlam yüklediklerini kavramaya çalışan araştırma yaklaşımı biçimidir (Merriam, 2013). Ayrıca nitel araştırma gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda ortaya konulduğu bir araştırma olarak da tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmanın yöntemi olarak doküman analizi belirlenmiştir. Doküman analizi araştırılması planlanan olgular ile ilgili bilgileri kapsayan yazılı materyallerin analizi olarak ifade edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Bu kapsamda veri toplamada herhangi bir form hazırlama yoluna gidilmediği, şikayeti olan öğrencilerin 'www.sikayetvar.com' adlı siteye Kredi Yurtlar Kurumu etiketi ile gerçekleştirdikleri şikayetler yazılı materyaller olarak ele alınıp incelenmiştir. Adı geçen site tüketici şikayetlerine çözüm arayıp, ziyaretçilerine karar vermede yardımcı olarak, toplam yaşam kalitesini arttırmak ve müşteri ile marka arasında köprü olmayı misyon edinen bir web sayfasıdır. Ayrıca bu web sayfası şikayette bulunan bireylerin sorunlarının çözülüp çözülmediğinin takip edilmesine de imkân vermektedir. Elde edilen verilerin analizi içerik analizi tekniği kullanılarak yapılmıştır. İçerik analizinin temel amacı toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinde toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Araştırmanın olası sonuçlarına bakıldığında öğrencilerin en çok geri ödemeler, yemek ve temizlik konularında şikayetleri olduğu görülmektedir.

TÜRKİYE'DE LİSANSÜSTÜ EĞİTİMİNDE GÖZLENEN SORUNLAR

Fatma Öztürk

Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye

Lisansüstü eğitim hem bilim yapmakta hem de bilgi üretmektedir. Fakat ne yazık ki lisansüstü eğitimde birtakım sorunlar gözlenmektedir (Günay, 2018, s.84). Türkiye'deki lisansüstü eğitimde görülen birtakım aksaklıklardan dolayı araştırmada Türkiye'de öğrenim görmekte olan lisansüstü öğrencilerine göre Türkiye'de lisansüstü eğitiminde gözlenen sorunlar belirlenmek istenmiştir. Lisansüstü eğitim, ülkenin kalkınmasına katkıda bulunan ve araştırma ile bilim ve teknoloji üreten bilim insanı yetiştirmeyi amaç edinen, programlı ve planlı bir eğitim sürecidir (Varış, 1984, s.54). Üniversiteler, lisansüstü eğitim ile ihtiyaç duyduğu akademisyenleri yetiştirmektedir. Aynı zamanda toplumun ihtiyaç duyduğu araştırmacılar da en üst ve güvenilir olan lisansüstü eğitim ile yetiştirilmektedir. Buna göre yüksek lisans mezunu ve doktora öğrencisi olanlar araştırmacılıkta yolun başında olarak değerlendirilmekte; doktora mezunu olanlar ise, mükemmel araştırmacı olarak nitelendirilmektedir. Lisansüstü eğitim hem bilim yapmakta hem de bilgi üretmektedir. Fakat ne yazık ki lisansüstü eğitimde birtakım sorunlar gözlenmektedir (Günay, 2018, s.84).

Araştırma evrenini, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde birbirinden farklı üniversitelerde birbirinden farklı fakülte / enstitü ya da meslek yüksekokulunda birbirinden farklı bölümlerde lisansüstü eğitim almakta olan öğrenciler oluşturmaktadır. Kolay ulaşılabilir örnekleme ile seçilen 7 farklı bölgeden 12 üniversitede öğrenim görmekte olan 75 öğrenci, araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. 75 öğrenciye sadece 1 tane açık uçlu soru yöneltilmiştir. Öğrencilerin soruya verdikleri cevaplar nitel araştırma teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma neticesinde lisansüstü öğrencilerin gözünden Türkiye'deki lisansüstü eğitimde yer alan sorunlar keşfedilmiş ve bu konulara yönelik çözüm önerileri sunulmuş ve çalışmada sonlandırılmıştır.

KAYNAKÇA

- Günay, D. (2018). Türkiye'de lisansüstü eğitim ve lisansüstü eğitime felsefi bir bakış. *Journal of University Research*, 1(2), 71-88.
- Varış, F. (1984). Lisansüstü düzeyde eğitim elemanı yetiştirme. *Eğitim Bilimleri Sempozyumu*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, 136(2), 49-54.

ENDÜSTRİ 4.0'DAN EĞİTİM 4.0' A YÜKSEKÖĞRETİMİN GELECEĞİ

Nazan Yelkikalan, Sena Erden-Ayhün, Erdal Aydın, & Ünzüle Kurt

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, Türkiye

Endüstri 4.0, nesnelerin interneti (IoT), veri entegrasyonu, bulut bilişim ve diğer teknolojik gelişmeleri, üretim ve üretim sistemlerinin kalbine entegre ederek üretim ve üretim endüstrisinde devrim yaratan bir olgu olarak ifade edilmektedir. Son sanayi devrimi olarak da lanse edilen Endüstri 4.0 kavramı, yalnızca teknolojik bağlamda gelişmiş uygulamalar ve politikalar bütünü olarak değerlendirilmemelidir. Bu kapsamda standardizasyon, karmaşık sistemlerin yönetimi, endüstri için kapsamlı bir geniş bant altyapısı sunumu, emniyet ve güvenlik, iş organizasyonu ve tasarımı, eğitim ve sürekli mesleki gelişim, düzenleyici yapının oluşturulması ve kaynak verimliliği Endüstri 4.0'ın başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için sekiz temel alanı ortaya çıkarmaktadır. Dolayısıyla araştırma ve geliştirme faaliyetlerine uygun eylemlere ihtiyaç duyulan söz konusu sekiz temel alana ilişkin Endüstri 4.0 süreçlerinin gösterdiği gelişim, ilgili alanlardaki etkinlik, etkililik ve verimlilik kriterlerindeki başarı oranlarının gelişimine katkı sunabilecektir.

Endüstri 4.0 süreçlerinin başarılı bir şekilde uygulanabileceği alanlardan birisini de eğitim sektörü oluşturmaktadır. Endüstri 4.0 süreçlerinin temel alanlarından birisini oluşturan eğitim kurumlarında eğitim 4.0 süreçlerine geçilmesi, günümüz iş dünyasının insan kaynaklarından beklediği niteliksel özelliklere sahip bireylerin yetişmesinde önem teşkil edecektir. Eğitim 4.0; ezber odaklı eğitim sistemlerinin aksine, teknolojiden faydalanan ve kişiye özel eğitim sistemi çerçevesinde günümüz dünyanın beklentilerini karşılayan deneyim temelli yeni bir eğitim sistemi olarak ifade edilmektedir.

Yeni kuşakların Endüstri 4.0 dünyasının beklentilerini karşılayacak bu sistem; teknolojiyi, bireyselliği ve keşfe dayalı öğrenmeyi birbirine entegre etmekte ve yeni bir eğitim modeli olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğitim, ülkelerin sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan gelişmelerini beraberinde getiren önemli unsurlardan birisidir. Eğitim kurumlarından birisini oluşturan üniversitelerde verilen

eğitimlerin en önemli görevi; ülke ekonomisine katkıda bulunacak alanında uzman ve nitelikli insan kaynağı ihtiyacının karşılanmasına yardımcı olmaktır. Bu bağlamda dünyadaki hızlı değişime uyum sağlamak zorunda olan yükseköğretim kurumlarının mezun olan öğrencilerini sürekli geliştirme ve iyileştirme sürecinde, eğitim 4.0 süreçlerine odaklanmaları önem teşkil etmektedir.

Mezun olan pek çok öğrencinin beklentilerine uygun alanlarda istihdam edilememeleri, üniversitelerden mezun olan pek çok öğrencinin birden fazla diploması olmasına rağmen iş bulamama sorunları, üniversiteler ile iş dünyasının beklentileri arasında farklılıklar olduğunu göstermektedir. Ülkemizin nitelikli insan kaynakları ihtiyacının daha etkin karşılanabilmesi için, eğitim programlarının sektörle beraber ve sektörlerin ihtiyacı doğrultusunda yeniden yapılandırılması önem taşımaktadır. Bu bağlamda üniversiteler bünyesinde eğitim 4.0 süreçlerine entegre derslerin ders müfredatlarına yansımaları, buna ilaveten sektörlerin ihtiyacını karşılayabilecek yeni bölümlerin üniversiteler bünyesinde açılması, üniversiteler ile iş dünyasının etkileşim süreçlerinin hızlanmasına ve buna ilaveten mezun olan öğrencilerin beklentilerini karşılayabilecek sektörlerde istihdam edilebilmelerine olanak sunabilecektir.

Çalışmada Türkiye’de faaliyet gösteren devlet ve vakıf üniversitelerinin açmış oldukları bölümlerdeki ve müfredatlarına eklemiş oldukları derslerdeki eğitim 4.0 süreçlerine entegre dersler, web tabanlı olarak nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi yöntemiyle analiz edilecektir. Çalışma devlet ve vakıf üniversitelerinin bünyesinde işletme bölümü bulunan iktisadi ve idari bilimler fakültesi, işletme fakültesi, yönetim bilimleri fakültesi, sosyal bilimler fakültesi ile mühendislik fakültelerinin açmış olduğu eğitim 4.0 süreçlerini içeren dersler ve bölümleri ile sınırlıdır.

Yazında yapılmış araştırmalar eğitim 4.0 süreçlerine entegre bölümlerin, ders müfredatlarına eklenen derslerin, buna ilaveten ilgili üniversitelerden alınabilecek sertifika programlarının varlığını göstermektedir. Üniversitelerde eğitim 4.0 süreçlerini içeren bölümlerin ve müfredatlara eklenen derslerin Türkiye’deki üniversiteler bünyesindeki niceliksel dağılımının nasıl olduğunu belirleyebilmek çalışmanın araştırma sorusunu oluşturmaktadır. Bu kapsamda araştırmadan elde edilen veriler söz konusu fakülteler bünyesindeki eğitim süreçlerinin mevcut yapısı ve niteliksel dönüşüm süreci hakkında bilgi verecek, endüstri 4.0 süreçlerinin eğitim 4.0 süreçlerine yansımaları hakkında katkı sunacaktır.

KAYNAKÇA

- ACATECH, 2013, *Acatech: Recommendations for Implementing the Strategic Initiative Industrie 4.0, Final Report of the Industry 4.0 Working Group.*
- Alçın, Sinan, “Üretim İçin Yeni Bir İzlek: Sanayi 4.0”, *Journal of Life Economics*, sayı 8, s. 19-30, 2016.
- Aslangilay A. S., (2016), “Küreselleşme sürecinde inovasyonun önemi ve yükseköğretim kurumlarına düşen görevler”, *Bolum 10, Eğitim Bilimlerinde yenilikler ve nitelik arayışı*, Eds. Demirel Ö, Dincer S., Pegem Akademi, E-ISSN 9786053183563
- Crosier D. and Parveva T., (2013), *The Bologna Process: Its impact on higher education development in Europe and beyond*, UNESCO: International Institute for Educational Planning, ISBN: 978-92-803-1368-0
- Davies R., Coole T., Smith A., (2017), “Review of socio-technical considerations to ensure successful implementation of Industry 4.0”, *Procedia Manufacturing*, 11, pp. 1288 – 1295
- Liao Y., Deschamps F., Loures E., Ramos L. (2017), “Past, present and future of Industry 4.0 - a systematic literature review and research agenda proposal”, *International Journal of Production Research*, 55, (12), 3609–3629
- Michal Rosik (2017). *Education 4.0: Is there a synergy between Industry 4.0 and Education? International Workshop on Knowledge Management, IWKM'2017, 12 – 13 October 2017, Slovakia*
- Oztemel E., (2017). *Endüstri 4.0 ve sosyal etkileri, International Symposium on Industry 4.0 and Applications (ISIA 2017), 12-14 October 2017, Karabuk University, Karabuk, Turkey, (Invitedpaper- in Turkish), p. 12*
- TÜSİAD, 2016, “Türkiye'nin Küresel Rekabetçiliği İçin Bir Gereklilik Olarak Sanayi 4.0- Gelişmekte Olan Bir Ekonomi Perspektifi”, Yayın No: TÜSİAD-T/2016-03/576. <https://www.industrialintelligence.net/industry-4-0/>
- Drath R., Horch Alexander; “Industrie 4.0: Hit or Hype”, *IEEE Industrial Electronics Magazine*, Cilt: 8, Sayı: 2, 2014.
- B. Mrugalska, M.K. Wyrwicka; “Towards lean production in industry 4.0.”, *Procedia Engineering*, vol. 182, s. 466-473, 2017.
- Öztürk, E., Koç, K. H.; *Endüstri 4.0 ve Mobilya Endüstrisi, 4.Uluslararası Mobilya ve Dekorasyon Kongresi, Düzce / Türkiye, Ekim 2017*
- Pooworawan.Y.(2015). *Challenges of New Frontier in Learning: Education 4.0. Document by Innovative Learning Center, Chulalongkorn University, Bangkok*
- Wallner T., Wagner G., (2016), *Academic Education 4.0, International Conference on Education and New Developments, 12- 14 June 2016, Slovenia, pp. 155-159.*

ULUSLARARASI EĞİTİM MEZUNU TÜRK BİREYLERİN ÜLKELERİNE OLAN KATKI ALGILARI: KARŞILAŞTIRMALI BİR BAKIŞ

Yusuf İkbal Oldaç

Oxford Üniversitesi, Oxford, İngiltere

Yükseköğretim bireylerin kendi kendini yetiştirme imkânı bulduğu bir süreçtir. Bu öz-yetişim (self-formation, Marginson, 2014) süreci yurt dışında üniversite eğitimi gören bireylerde ayrı bir önem kazanmaktadır. Bunun sebebi bireylerin uluslararası eğitim tecrübeleri sırasında kendi ülkelerinde alışageldikleri düzenin dışına çıkmaları ve kendilerini farklı bir ülkenin değer yapıları ve eğitim sistemi içerisinde bulmalarındır. Böylesi farklı bir ortamı eğitim süresi boyunca birinci elden tecrübe etmek yoğunlaştırılmış bir öz-yetişim sürecini beraberinde getirmektedir (Marginson, 2014).

Bu çalışmanın amacı yurtdışında eğitim görmüş ve eğitimi sonrası göçmen olarak kalmış veya yurduna dönmüş Türk vatandaşlarının yurtdışı eğitimleri sırasındaki öz-yetişim süreçleri sonrası ülkelere olan potansiyel katkı algılarını irdelemektir. Çalışma teorik çerçevesini Marginson'un (2014) öne sürdüğü ve ardından Tran'ın (2016) geliştirdiği uluslararası yükseköğretim tecrübesinin bireylerin öz-yetişimi (self-formation) üzerinde önemli etkisi olduğu yaklaşımından almaktadır. Çalışma biyografik bir yaklaşımı benimsemekte ve uluslararası eğitim tecrübesi olan Türkiye vatandaşlarının hayatındaki önemli noktalara yoğunlaşmaktadır (Goodson & Sikes, 2001; Roberts, 2002). Verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış mülakatlar ve katılımcılar tarafından doldurulması istenen hayat tarih şeridi formu kullanılmıştır.

Literatürde farklı ülkelerde uluslararası eğitim görmüş mezunların ülkelere farklı şekillerde katkıda bulunabileceği öne sürülmektedir (Chankseliani, 2018; Spilimbergo, 2009). Bu bulgular farklı ülkelerde derece eğitimi almış olmanın bireyin öz-yetişimini farklı etkileyeceği düşüncesiyle de örtüşmektedir. Bu sebeple bu çalışma beş farklı ülkede gerçekleştirilmiştir. Bu beş ülkeden dördü (Almanya, Azerbaycan, Birleşik Krallık ve Bulgaristan) UNESCO İstatistik Enstitütüsü verilerine (2018) bakılarak Türkiye'nin en çok öğrenci gönderdiği on ülkeden

amaçlı bir şekilde seçilmiştir. Bu seçimde politik ekonomi, tarihi/kültürel bağlar, yükseköğretim kurumlarının kalitesi gibi kriterler kullanılmıştır. Saha çalışmasının yapıldığı beşinci ülke ise Türkiye'dir. Türkiye'de yukarıda bahsi geçen dört ülkede eğitimini tamamlayıp memleketine dönenler ile görüşülmüştür.

Uluslararası eğitim sonrası bireyin ülkesine dönmemesinin ülkeye katkıda bulunmasıyla aynı şey olmadığı (Campbell, 2017) ve eğitim sonrası yaşanan ülkenin kişinin öz ülkesine olan katkı algısını etkilediği (Campbell, 2018) tartışmaları uluslararası literatürde öne çıkmaktadır. Bu sebeple çalışmada hem uluslararası eğitimi sonrası Türkiye'ye dönüş yapmış hem de gittiği ülkelerde göçmen olarak kalmış Türkiye vatandaşlarının bulunmasına özen gösterilmiştir. Katılımcı seçimi için maksimum çeşitleme ve kartopu örneklem yöntemleri kullanılmıştır. Bu iki katılımcı grubunun karşılaştırılabilirliğini sağlayabilmek için Nielsen'in (2016) önerdiği eşleştirme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemle katılımcıların gittikleri ülke, cinsiyet ve çalışma alanları konusunda karşılaştırılabilir olması hedeflenmiştir. Çalışma kapsamında ev sahibi dört ülkeden en az beşi göçmen olarak kalmış ve beşi memleketine geri dönmüş olmak üzere en az 10'ar kişiyle görüşülmesi planlanmıştır. Hali hazırda çalışma kapsamında 50 katılımcıyla mülakat gerçekleştirilmiştir.

Saha çalışması yeni tamamlanmış olan bu çalışmanın tematik analizi (Miles, Huberman, & Saldana, 2014) devam etmektedir. Ön bulgulara göre yurt dışında derece eğitimi görmüş Türkiye vatandaşlarının yurt dışına gitmeden önce de ülkelere nasıl katkıda bulunabilecekleri üzerine fikir sahibi oldukları gözlemlenmiştir. Bununla birlikte eğitim için gidilen ülkeye göre farklı katkı algıları oluştuğunu gözlemlenmenin de mümkün olduğu söylenebilir. Ek olarak bazı katılımcıların hali hazırdaki ülke sınırlarını tartışmaya açtığı ve katkılarının tüm insanlığa olması gerektiğini öne sürdüğü görülmüştür. Analiz süreci devam etmektedir ve bulgular konferans sırasında daha detaylı tartışılacaktır.

Beş ülkede saha çalışması gerektiren bu çalışma British Association for International and Comparative Education tarafından layık görülen bir saha çalışması ödülü sonucu mümkün olmuştur. Bu çalışma araştırmacının doktora eğitimi kapsamında yürütülmektedir ve daha büyük bir projenin parçasıdır.

KAYNAKÇA

- Campbell, A. C. (2017). *How international scholarship recipients perceive their contributions to the development of their home countries: Findings from a comparative study of Georgia and Moldova. International Journal of Educational Development,*

- 55(April), 56-62. <https://doi.org/10.1016/j.ijedudev.2017.05.004>
- Campbell, A. C. (2018). 'Giving back' to one's country following an international higher education scholarship: comparing in-country and expatriate alumni perceptions of engagement in social and economic change in Moldova. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, 1-19. <https://doi.org/10.1080/03057925.2018.1540925>
 - Chankseliani, M. (2018). The politics of student mobility : Links between outbound student flows and the democratic development of post-Soviet Eurasia. *International Journal of Educational Development*, 62(July), 281-288. <https://doi.org/10.1016/j.ijedudev.2018.07.006>
 - Goodson, I. F., & Sikes, P. (2001). *Life history research in educational settings. Learning from lives. Doing qualitative research in educational settings.* Maidenhead: Open University Press.
 - Marginson, S. (2014). Student self-formation in international education. *Journal of Studies in International Education*, 18(1), 6-22. <https://doi.org/10.1177/1028315313513036>
 - Miles, M. B., Huberman, A. M., & Saldana, J. (2014). *Qualitative data analysis: A Methods Sourcebook. Qualitative Data Analysis (3rd eds.).* Thousand Oaks, CA: Sage. <https://doi.org/10.1080/0140528790010406>
 - Nielsen, R. A. (2016). Case Selection via Matching. *Sociological Methods and Research*, 45(3), 569-597. <https://doi.org/10.1177/0049124114547054>
 - Roberts, B. (2002). *Biographical research.* Buckingham: Open University Press.
 - Spilimbergo, A. (2009). Democracy and Foreign Education. *American Economic Review*, 99(1), 528-543.
 - Tran, L. T. (2016). Mobility as 'becoming': a Bourdieuan analysis of the factors shaping international student mobility. *British Journal of Sociology of Education*, 37(8), 1268-1289. <https://doi.org/10.1080/01425692.2015.1044070>
 - UNESCO Institute of Statistics. (2018). UNESCO UIS. Retrieved April 25, 2018, from <http://uis.unesco.org/>

TÜRKİYE YÜKSEKÖĞRETİM SİSTEMİNDEN ÖĞRENCİ BEKLENTİLERİ VE KARŞILANMA DÜZEYİ

Metin Işık^a & İsa Bahat^b

^aMilli Eğitim Bakanlığı, Ankara, Türkiye

^bKırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir, Türkiye

20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren tüm dünyada yükseköğretimin kitleleşmesi dolayısıyla gittikçe daha çok sayıda kişinin yükseköğretime erişimi sağlanmaya çalışılmaktadır (Çetinsaya, 2014: 25). Çünkü günümüzde bilimsel, teknolojik, toplumsal gelişmeler sebebiyle bireylerin sahip olması beklenen niteliklerin çeşitlenmesini/artmasını kaçınılmaz hâle getirmiştir. 21. yüzyıl bilgi toplumlarında bireylerin üst düzey düşünme, çalışma, yaşam becerilerine ve farklı alanlarda temel bilgilere sahip olması beklenmektedir (İlhan, 2018).

İnsan hayatının en önemli evrelerinden biri üniversite yılları olarak bilinmektedir. Üniversite eğitimi, yaşanılan çevre ve elde edilen kazanımlar öğrencilerin sonraki hayatında etkili olarak geleceğini şekillendirmektedir. Üniversite yıllarında öğrenciler çok farklı sosyo-kültürel ortamlardan gelen diğer öğrencilerle beraber etkileşime girerler (Özel 2006: 318). İnsan yaşamının en önemli aşamalarından biri olan üniversite öğrenciliği dönemi, yeniliklere ve değişimlere çok açık dinamik özellikler taşır. Öğrenciler bu dönemde ailelerinden ayrı yaşamak, yalnızlık, barınma ve beslenme gibi sorunlarla baş etmekte, boş zamanlarını değerlendirme, farklı sorumluluklar almakta ve daha farklı beklenti ve kaygılarla yaşamaktadır (Kır 2007: 315). Her ne kadar özgür hareket edebilmek gibi avantajlı durumlar yaşasalar da yaşadıkları diğer alanlarda zorlanmakta ve kendi ayakları üzerinde durmaları zaman almaktadır.

Üniversitede öğrenci olmak, üniversite yaşamı, genelde ülkemizde ve diğer ülkelerde kaygı ve stres üretecek bir ortamın niteliğini taşımaktadır. Üniversite öğrencisi, birey olarak kendi gelişimsel sorunları olan bir kişidir. Üniversitede öğrenci olmak, üniversite yaşamı, genelde ülkemizde ve diğer ülkelerde kaygı ve stres üretecek bir ortamın niteliğini taşımaktadır. Üniversite öğrencisi, birey olarak kendi gelişimsel sorunları olan bir kişidir (Çuhadaroğlu, 1989, s. 35). Öğrenciler, akademik, sosyal ve kültürel faaliyetlere etkin katılım göstererek akademik/

mesleki/ sosyal yaşamları için gerekli pek çok niteliği kazanabilir. Bu niteliklerin pek çoğu bireylerin akademik gelişimleriyle ilişkilendirilmektedir (İlhan, Çam & Çam; 2018: 214). Ayrıca etkili iletişim kurma, sorumluluk alma, girişimci olma, sosyal faaliyetlere katılma, yeniliklere açık olmak gibi nitelikler ise bireylerin yalnızca akademik değil sosyal ve kültürel gelişimi ile ilişkilidir.

Her üniversitenin kendi özellikleri ve sahip olduğu olanaklar çerçevesinde öğrencilerine araştırmaya dayalı eleştirel bakış, düşünsel zenginlik, sosyal bilinç ve akademik gelişimini desteklemesi gerekli görülmelidir. Öğrencilerin etkin katılımları ile planlanan sosyal ve bireysel öğrenme ortamları ve programları ile çeşitli kültürel etkinlikler aracılığıyla zengin bir üniversite deneyimi kazanmasını sağlaması beklenmektedir. Öğrencilerin üniversite yaşamına uyumunu kolaylaştırmalı ve onlara profesyonel yetkinlik ve becerilerini geliştirme fırsatları sunmalıdır. Öğrencilere destek olarak hem alanlarındaki akademik hedefleri hem de yaşam boyu öğrenme hedefleri doğrultusunda yol göstermesi, onların seçimlerini desteklemesi ve gelişimlerini takip etmesi çağımızın gereği olarak görülebilir. Bunun için yükseköğretim kademesinde öğrencilerin akademik kazanımlarının yanı sıra psikolojik, sosyal ve kültürel kazanımlara sahip olması gerekmektedir.

Araştırma sorularını ise;

- Öğrenim gördüğünüz üniversiteyi tercih etme gerekçenizi açılar mısınız?
- Öğrenim gördüğünüz üniversiteden beklentiniz / beklentileriniz nedir?
- Öğrenim gördüğünüz üniversite akademik gelişiminizi ne yönde etkilemiştir?
- Öğrenim gördüğünüz üniversite sosyal gelişiminizi ne yönde etkilemiştir?
- Öğrenim gördüğünüz üniversite psikolojik gelişiminizi ne yönde etkilemiştir?
- Öğrenim gördüğünüz üniversite kültürel gelişiminizi ne yönde etkilemiştir?

oluşturmaktadır.

Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji/olgubilim deseni kullanılacaktır. Olgubilim farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Bize tümüyle yabancı olmayan aynı zamanda da tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için olgubilim/fenomenoloji uygun bir araştırma zemini oluşturur (Yıldırım & Şimşek, 2011). Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul ilinde bulunan devlet üniversitelerinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmakta-

dır. Çalışma grubu amaçlı örneklem yöntemiyle belirlenecektir. Amaçlı örnekleme zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 107). Amaçlı örneklemede araştırmacı kimlerin çalışma grubuna seçileceği konusunda kendi yargısını kullanmakta ve araştırmacının amacına en uygun olan çalışma grubunu belirlemektedir (Balci, 2007: 90). Araştırmada ölçme aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılacaktır. Geliştirilecek form için alanyazın taranacak ve sorular uzman görüşüne sunulduktan sonra son hali verilecektir.

KAYNAKÇA

- Çetinsaya, G. (2014). *Büyüme, Kalite, Uluslararasılaşma: Türkiye Yükseköğretimi İçin Bir Yol Haritası, Yükseköğretim Kurulu Yayın No: 2014/2, Eskişehir.*
- İlhan, E. (2018). *Üniversitelerin lisans programlarında uygulanan çekirdek programın değerlendirilmesi (Yayınlanmamış Doktora tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.*
- Özel, Ali (2006) "Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapısı". *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 16: 317-336.
- Kır, İbrahim. (2007) "Yükseköğretim Gençliğinin Boş Zaman Etkinlikleri: KSU Örneği". *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2): 307-328.
- Çuhadaroğlu, F. (1989). "Üniversite Gençliğinde Kimlik Bocalamaları". *Üniversite Gençliğinde Uyum Sorunları Sempozyumu Bilimsel Çalışmaları. Ankara: Bilkent Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Araştırma Merkezi.*
- İlhan, E., Çam, Ş. S. ve Çam, Z. (2018). *Yükseköğretimde Öğrencilerin Akademik, Sosyal ve Kültürel Faaliyetlere Etkin Katılımı, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(2), 213-234.
- Balci, A. (2013). *Sosyal Bilimlerde Araştırma, Yöntem, Teknik ve İlkeler. Ankara: PEGEM Yayıncılık.*
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.*

LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİLERİN ALDIKLARI EĞİTİME İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Temel Çalık & Gülten Türkan Gürer

Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye

Ülkelerin sahip oldukları sorunlara yönelik araştırma yapma ve ülkenin ihtiyacı olan yüksek nitelikli insangücünü yetiştirme konusunda lisansüstü eğitim önemli bir yere sahiptir (Karakütük, 2007). Türkiye’de lisans eğitimiyle ilgili mevcut yasal dayanak olan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’na göre, lisansüstü öğretim; yüksek lisans, doktora, tıpta uzmanlık ve sanatta yeterlik kademelerini içermektedir. Lisansüstü eğitim, yükseköğretimde lisans programını izleyen derecelere götüren, araştırma yoluyla bilim ve teknoloji üretip ülkenin kalkınmasına rehberlik eden bilim insanının yetiştirilmesini amaçlayan planlı ve programlı eğitim sürecini ifade etmektedir (Varış, 1984). Bir başka tanıma göre ise lisansüstü eğitimi, belirli bir alanda uzmanlaşmaya dönük olarak verilen eğitimdir (Tosun, 1997). 21. yüzyılda mesleki anlamda ihtiyaç duyulan bilgi ve beceri düzeylerinin artması sonucunda lisans düzeyinde alınan eğitim, uzmanlaşmada yetersiz kalmakta ve yüksek düzeyli bir eğitimin gerekliliğini zorunlu kılmaktadır (Bülbül, 2003). Bu açılardan bakıldığında lisansüstü öğretimden, nitelikli insan gücü yetiştirmesi, araştırma yapması, bilim insanı, öğretim üyesi ve işyerlerine uzman eleman yetiştirmesi beklenmektedir (Sezgin, 2002).

Özellikle eğitim sisteminin önemli unsuru olan eğitim işgörenlerinin mesleki yaşantılarına katkıda bulunmak ve gelişim, bilgi aktarımı konularında bilgiyi üretmenin de ötesinde bilginin yayılmasına da yardımcı olması açısından oldukça değerli olan lisansüstü eğitim konusunda (Toprak & Taşgın, 2017), Vizyon 2023’de (Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu [TÜBİTAK], 2005) nitelikli insan gücünü yetiştirme konusunda anahtar rolün bu eğitim kademesinde olduğu; kaliteyi geliştirme ve yeniliğe teşvik etme konusunda da ihtiyaç duyulan önlemlerin alınmasının gerekliliğinden bahsedilmiştir. Lisansüstü eğitimden beklentilerin artması sebebiyle bu eğitim kademesine ilişkin yeterliklerin belirlenmesi de ayrıca önem kazanmıştır (Sezgin, Kavgacı & Kılınç, 2011).

Bu çalışma ile lisansüstü öğrenime devam eden öğrencilerin lisansüstü eği-

timi tercih sebepleri, lisansüstü eğitimden beklentilerinin neler olduğu, mesleki gelişimlerine bu eğitimin nasıl bir katkı sağladığı, lisansüstü eğitimleri sürecinde ne tür sorunlarla karşılaştıkları ve bu sorunları en aza indirerek etkili bir lisansüstü eğitim sürecinin gerçekleşmesine yardımcı olacak ne gibi çözüm önerilerinin olduğu konusuna ilişkin bütüncül bir değerlendirme yapılarak lisansüstü eğitimin amaca uygunluğu ve etkililiği noktasında veri sunması beklenmektedir. Bu çalışmadan elde edilecek bulguların lisansüstü eğitim programlarının içeriği ve uygulama boyutunun geliştirilmesi konusunda önemli bir veri kaynağı oluşturmanın yanı sıra eğitim işgörenlerinin lisansüstü eğitim programlarına katılmaları konusunda atılacak adımlarda yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışma, lisansüstü öğrencilerin aldıkları lisansüstü eğitim hakkındaki sahip oldukları düşüncelerin neler olduğunu belirlemeyi ve aldıkları derslerin mesleki gelişimlerine nasıl bir katkısı olduğunu belirlemenin yanı sıra eğitim sürecinde karşılaştıkları sorunları belirleyerek bu sorunları en aza indirecek çözüm önerilerinin neler olduğunu sunmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda, aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Lisansüstü öğrenim gören öğrencilerin, lisansüstü eğitimi tercih etme nedenleri nelerdir?
- Lisansüstü öğrenim gören öğrencilerin, aldıkları eğitimden beklentileri nelerdir?
- Lisansüstü öğrenim gören öğrencilere göre aldıkları lisansüstü eğitimin mesleki gelişimlerine katkısı nedir?
- Lisansüstü öğrenim gören öğrencilerin eğitim sürecinde karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
- Lisansüstü öğrenim gören öğrencilerin eğitim sürecinde karşılaştıkları sorunların çözümüne ilişkin önerileri nelerdir?

Lisansüstü öğrenim gören öğrencilerin, lisansüstü eğitime ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada bir olgunun derinlemesine irdelenmesi ihtiyacından hareketle nitel araştırma yöntemi kullanılacaktır. Yıldırım ve Şimşek'e (2011) göre nitel araştırma bir olguyu kişilerin bakış açısından incelemeyi ve böylece ilgili sosyal yapı ve süreçleri ortaya koymayı amaçlar.

Lisansüstü programlarında öğrenim gören öğrencilerin görüşleri ışığında lisansüstü eğitim programlarının mesleki gelişimlerine olan katkısını belirleme ve bu süreçte karşılaşılan sorunların neler olduğunu tespit ederek gerekli önerilerde bulunmak amacıyla gerçekleştirilen bu çalışma kapsamında; Gazi Üniversitesi'nde lisansüstü eğitimine devam eden ve amaçlı örnekleme yönteminden mak-

simum çeşitlilik örnekleme yoluyla belirlenen farklı lisansüstü programlarda öğrenim gören 12 lisansüstü öğrenciden yarı yapılandırılmış görüşme formu vasıtasıyla veriler toplanacaktır. Görüşme formunun hazırlanma sürecinde; yerli ve yabancı alanyazın taranacak ve alandaki akademisyenler ile görüşmelere dayalı olarak soru formu oluşturulacaktır.

Verilerin analizinde, nitel araştırma veri analizi tekniği olarak betimsel analiz ve içerik analizi kullanılacaktır. Böylece lisansüstü öğrenim gören öğrencilerin, lisansüstü eğitim programlarına ilişkin görüşleri ortaya çıkarılacaktır. Verilerin analizi sürecinde ise betimsel ve içerik analizi yapılacaktır. Araştırmanın iç geçerliği için verilerin anlamlılığına, bulguların kendi içinde tutarlı olup olmadığına, daha önceki kavramsal çerçeveye uyumuna bakılacaktır. Güvenirliği artırmak için ayrıca katılımcı teyidi sağlanacak ve önceden oluşturulan ayrıntılı bir kavramsal çerçeveye bağlı kalınarak analizler yapılacaktır. Bu çalışmada ortaya çıkan tema, kategori ve kodlamalar, Miles ve Huberman'ın (1994) formülü (Güvenirlik = görüş birliği / görüş birliği + görüş ayrılığı) formülü kullanılarak uzman ve araştırmacı değerlendirme arasındaki uyuma ilişkin güvenirlilik hesaplanması yapılacaktır.

Yapılan görüşmelerden doğrultusunda; öğrencilerin, lisansüstü programları tercih sebeplerinin neler olduğu, hangi beklentilerle lisansüstü eğitime başladıkları, aldıkları lisansüstü eğitimin mesleki gelişimlerine nasıl bir katkı sağladığı, eğitim sürecinde ne tür sorunlarla karşılaştıkları ve bu sorunlara ne tür çözüm önerileri getirdiklerine ilişkin oluşturulan temalar altında bulgular sunulacaktır.

KAYNAKÇA

- Karakütük K. (2007). *Öğretim üyesi ve bilim insanı yetiştirme-Lisansüstü öğretimin plnlanması*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: an expanded sourcebook (2nd ed.)*. USA: SAGE.
- Sezgin, F. (2002). *Araştırma görevlilerinin yetiştirilmesinde tez danışmanı öğretim üyelerinin yetiştiricilik rolleri*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sezgin F., Kavgacı H., & Kılınç, A. Ç. (2011). *Türkiye'de eğitim yönetimi ve denetimi lisansüstü öğrencilerinin öz değerlendirmeleri*. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1(3), 161-169.
- Toprak, E., & Taşgım, Ö. *Öğretmenlerin lisansüstü eğitim yapmama nedenlerinin incelenmesi*. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(13), 599-615.
- Tosun, İ. (1997). *Bilim adamı yetiştirme: Lisansüstü eğitim*. Ankara: TÜBA Yayınları.
- TÜBİTAK. (2005). *Vizyon 2023 teknoloji öngörü projesi: Eğitim ve insan kaynakları*

sonuç raporu ve strateji belgesi. Erişim: 30 Haziran 2019, https://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/vizyon2023/eik/EIK_Sonuc_Raporu_ve_Strat_Belg.pdf.

- Varış, F. (1984). *Lisansüstü düzeyde eğitim elemanı yetiştirme. Eğitim Bilimleri Sempozyumu. 49-54. Ankara: Ankara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları:136.*
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.*

İŞLETME LİSANS EĞİTİM PROGRAMLARININ YARATICILIK VE İNOVASYON KAVRAMLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ

Hakan Yaman^a & Murat Esen^b

^aMilli Eğitim Bakanlığı, İzmir, Türkiye

^bİzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, İzmir, Türkiye

Yaraticılık ister bilim ister sanat olsun ayrı disiplinlerde ayrı boyutlarda karışımıza çıkan bir olgudur. Disiplinlerin ortak paydası görünümündeki kavram, süreci kapsayan ve sonuç ile ilişkilendirilen bir olgudur. Yaraticılığın disiplinlerarası görünümü tanımını çeşitlendirmiş, farklılaştırmıştır. Bu nedenle yaraticılık ile ilgili tek bir tanıma ulaşmak zordur. Gardner (1993) için yaraticılık, başkaları tarafından da yararlı veya değerli bulunan yeni bir şey yapmaktır ya da yapma becerisidir. Bu deneyim birkaç dâhiye, bilime, sanata ya da sanat eserine özgü değildir (Seifert ve Sutton, 2009). Runco yaraticılığın çerçevesini, yaratıcı performans ve yaratıcı potansiyel arasında bir ayrımla yeniden düzenlemeyi önermiştir (Gruszka ve Tang 2017).

Yaraticılık eğitimi, potansiyelin kendine ya da ödüle şartlanma olmaksızın potansiyelin yerine getirilmesine odaklanmalıdır (Runco, 2014). Amabile'e göre Yaraticı performans yaratıcı düşünme, güdü ve donanım olarak üç bileşenin keşiştiği noktada oluşur (Amabile, 1997). Yaraticılığın farklı alanlarda ayrı ayrı görünümleri, tanım biçimleri bulunmaktadır. İnovasyon yaraticılığın sosyal tanımlarında kullanılan adlandırmalarından biridir. İnovasyon; eğitimde yaraticılık, ekonomide girişimcilik, sosyolojide inovasyon olarak kullanılmaktadır (Craft, 2001: 4; Ayob ve diğ., 2013: 8). İnovasyonun oluşması ticarileşme ve buluşun bir arada olmasını gerektirir. Buluş ya da ticarileştirme olmaksızın inovasyon olamaz (Aulet, 2013). İnovasyon bu iki kavramın ayrılmazlıkla yeni bir yapıya dönüşümüdür. İnovasyonu salt bir araya getirme olarak tanımlayan araştırmalar ayrıca yorumlanabilir; ancak inovasyon tanımı olarak yorumlanmamalıdır.

21.yüzyılda inovasyon üreticisi olarak kabul edilen yükseköğretim kurumlarının (Florida, 2006: 25) ekonomik, politik ve sürdürülebilir bir kalkınmaya öncülük etmesi gereklidir. Bu gereklilik yükseköğretim kurumlarının büyüyen

teknoloji hızına koşut, rekabet edilebilir bir değişime ayak uydurmasına ve bu yolla kendi değişimini şekillendirmesine bağlıdır. Yükseköğretim kurumları düşünce, iş ve eylem üretmenin yanında önemli bir insan kaynağı üreticisi olarak da görülmelidir. Bu nedenle “geleceği şekillendirecek olan inovasyon” (Kaku, 2016: 13) ve inovasyon üreticisi olarak yükseköğretim kurumlarında araştırma yapılmıştır. Bu çalışmada, (i) İşletme lisans eğitim programlarının yer aldığı fakültelerin, amaçlarında, (ii) İşletme lisans eğitim programlarının tanımlarında, amaçlarında, çıktılarında “yaratıcılık ve inovasyon” kavramlarına yer verilip verilmemesi, (iii) İşletme lisans eğitim programlarında “yaratıcılık ve inovasyon” ile ilgili derslerin yer alıp almadığı ve bu derslerin çeşitli boyutları ile analiz edilmesi amaçlanmıştır. Araştırma; işletme lisans programlarının program geliştirme çalışmalarına veri sağlaması açısından önemlidir.

Araştırma betimsel olarak yürütülmüş ve nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması olarak desenlenmiştir. Araştırma Türkiye’de 100 devlet ve 45 vakıf üniversitesine bağlı bulunan 207 lisans eğitim programı hedef evren olarak alınmıştır. Araştırmada işletme lisans eğitim programları, yaratıcı düşünme ve inovasyon bulguları doküman incelemesi veri toplama yöntemi ile toplanmış, doküman analizi yöntemiyle analiz edilmiştir.

Araştırmanın bulgularına göre; işletme lisans eğitim programları bağlı oldukları fakülte amacıyla yaratıcılık (%19,8), inovasyon (%28,5); program tanımında yaratıcılık (%9,2) inovasyon (%21,7); program çıktısında yaratıcılık (%25,6), inovasyon (%51,7) kullanımı bulunmaktadır. Yaratıcılık ve inovasyon ile ilgili 131 program çıktısına ulaşılmıştır. Türkiye’de bulunan toplam 207 işletme lisans eğitim programında tüm dersler arasında yaratıcılık ya da inovasyon ile adlandırılan 182 ayrı ders bulunmaktadır. 38 ders yaratıcılık dersidir. (sekiz dersi zorunlu, 30 dersi seçmeli). 137 ders inovasyon dersidir. (17 dersi zorunlu, 107 dersi seçmeli). Yedi ders seçmeli yaratıcılık ve yenilik dersidir. İnovasyon derslerinde 13 dersin seçmeli zorunlu tanımına ulaşamamıştır. Yarıyıl durumunda yedinci (34 ders), sekizinci (28 ders), yedinci ve sekizinci (11 ders) yarıyıl dersler diğer yarıyıl kümelenmelerinden fazladır. Ders tanımlarında en yüksek AKTS değeri beş AKTS (74 ders) olarak belirlenmiştir.

Üniversitelerin bilgi ve inovasyon üretiminde önemli bir ayırmda olduğunu vurgulayan Yiğit, üniversitelerin ekosistemdeki rolünü tam olarak gerçekleştirmediğini belirtmiştir. (Yiğit; 2018) Türkiye’de işletme lisans eğitim programlarında yaratıcılık ve inovasyon kavramları fakülte amaçlarından başlayarak program tanım ve çıktılarında amaç edinilmiş kullanılan, yaşayan ve güncel kavramlardır.

Bu durum üniversitelerin yaratıcı düşünme, inovasyon bilgi ve yeterliliğine sahip bireyler yetiştirmeyi amaç edindiklerinin açık bir göstergesidir. Araştırma bulguları zorunlu ya da uygulamalı derslerin azlığını, yetersizliğini göstermiştir.

Türkiye’de de işletme eğitiminde, bireysel ve örgütsel açıdan yaratıcılık tekniklerinin geliştirilmesi konusunu önemine vurgu yapan Kapu ve Baştürk, yaratıcı fikirlerin geliştirildiği ve bu fikirlerin yenilik süreciyle yeni sonuçlara dönüştürüldüğü yeni bir düşünme biçiminin kazanılmasına bağlı olduğunu belirtmektedir. (Kapu ve Baştürk, 2009) Tanımlı 207 programda işletme bölümü (Türkçe) programı ve diğer lisans programlarının ders tanımları koşutluk göstermektedir. Devlet ve vakıf üniversiteleri zorunlu seçmeli ders dağılımı benzerlik göstermektedir. Ders adlarının yazımında aynı ders için farklı üniversitelerde farklı yazımlar bulunmaktadır, bir standart bulunmamaktadır. Seçmeli ders tanımları birbirinden farklı seçmeli kümelenmeleri göstermektedir.

Türkiye’de yaratıcı düşünme temelli inovatif kültürün oluşumunu için öğretim programlarında yaratıcı düşünme desteklenmelidir. (Keleşoğlu ve Kalaycı, 2018) Araştırmada yaratıcı düşünme becerilerinin ve inovasyonun yalnızca işletme lisans programlarında değil tüm yükseköğretim programlarında hedeflenmesi ve yükseköğretimin yaratıcı bir ekosisteme dönüştürülmesi önerilmiştir.

KAYNAKÇA

- Amabile, T. M. (1997). *Motivating creativity in organizations: On doing what you love and loving what you do. California management review*, 40(1), 39-58.
- Aulet, B. (2013). *What is Innovation, Disciplined entrepreneurship: 24 steps to a successful startup. John Wiley & Sons. <https://books.google.com/?hl=tr> adresinden 10 Aralık 2018 tarihinde erişilmiştir.*
- Ayob, A., Hussain, A ve Majid, R. A. (2013). *A review of research on creative teachers in higher education. International Education Sciences*. 6(6), 8-14.
- Craft, A. (2001). *An analysis of research and literature on creativity in education. Qualifications and Curriculum Authority*, 1-37.
- Florida, R. (2006). *The flight of the creative class: The new global competition for talent, Liberal Education*, 92(3), 22-29.
- Gruszka, A. ve Tang, M. (2017). *The 4P's Creativity Model and its Application in Different Fields. In Handbook Of The Management Of Creativity And Innovation: Theory And Practice (pp. 51-71).*
- Kaku, M., (2016) *Geleceğin Fiziği, ODTÜ Yayıncılık.*
- Kapu, H ve Baştürk, F. (2009). *Yaratıcılık tekniklerinin işletme eğitimindeki yeri ve önemi. Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 8(16), 523-540.
- Keleşoğlu, S. ve Kalaycı, N. (2017). *Dördüncü sanayi devriminin eşliğinde yaratıcılık, inovasyon ve eğitim ilişkisi. Yaratıcı Drama Dergisi*, 12(1), 69-86.

- Runco, M. A. (2014). "Big C, little c" creativity as a false dichotomy: Reality is not categorical. *Creativity Research Journal*, 26(1), 131-132.
- Seifert, K. ve Sutton, R. (2009) *Educational Psychology (2nd Ed.)*. "Chapter 9: Facilitating Complex Thinking." pp. 204
- Yiğit, S. (2018). Türkiye'nin Ulusal İnovasyon Ekosistemi. *Girişimcilik İnovasyon ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 125-144.

ULUSLARARASI YÜKSEKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN YEREL EKONOMİYE KATKILARI: KENT ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİNDE BİR DEĞERLENDİRME

Adem Yaman

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, Türkiye

Günümüz Türkiye'sinde üniversite-kent ilişkisi kurulmayan il nerdeyse kalmamıştır. Seksen bir il-bölge düzeyinde ve hatta ilçe düzeyinde kampüs uygulaması bulunmakta olup bazı illerde ise mülki sınırlar bazında ekonomik kalkınmada fakülte ve öğrenci yerleşim alanları kısa süre içinde hizmet sektörlerinin lokomotifleri olarak görülmeye başlanmıştır. Sermaye ve endüstri yoğun olmayan birçok ilde özellikle yükseköğretim kurumları ve askeri birliklerin ihtiyaçlarıyla şekillenen ticarethanelerden müteşekkil ekonomik yapılar oluşmaya başlamıştır. Coğrafi ve iklimsel nedenlerden dolayı tarımsal üretim faaliyetleri sınırlı olan yerleşim alanlarında üniversite ve/veya fakülte ya da yükseköğretim kurumlarının açılması yerleşim yerleri için önemli bir fırsat olarak değerlendirilmektedir. Diğer bir söylemle beklenen düzeyde yatırım alamayan, cazip görülmeyen bölgeler için yükseköğretim kurumlarının açılması-planlanması birer ekonomik kaynak niteliğinde algılanmakta ve bacasız fabrikalar rolü yüklenmektedir. Yerleşim alanlarının beklenen/hedeflenen bölgesel kalkınmasına yönelik geliştirilen strateji ve projeksiyonlar da yükseköğretim kurumları etrafında şekillendirilmektedir. Açılan yükseköğretim kurumlarındaki sayı ile birlikte artan yükseköğretim öğrenci sayısındaki artışın öne çıkan sonuçlarından birisi de doğrudan veya dolaylı olarak yapılan harcama ile tüketim endüstrisi üzerindeki ekonomik etkileri olmuştur (Atik, 1999; Korkmaz, 2015).

Lewis'e (1998) göre üniversitelerin yerel ekonomiye katkısı üç boyutta incelenebilir; doğrudan katkılar, dolaylı katkılar ve toplam katkılar olarak gruplanmaktadır. Doğrudan katkılar; doğrudan ekonomik gelir ve istihdam katkısı olarak ifade edilmektedir. Yükseköğretim kurumlarında görev alan idari ve akademik personelin istihdam edilmesi ile bu kişilere verilen ücret doğrudan gelir katkıları olarak gösterilebilir. Dolaylı katkılar ise dolaylı yapılan işlem ve ey-lemler vasıtasıyla gelir ve istihdam sağlanmasıdır. Yükseköğretim öğrencilerinin

yaşadıkları ve öğretim gördükleri yerleşim alanlarına yaptıkları katkılar olarak söylenebilir. Toplam katkı ise doğrudan ve dolaylı katkılarla sağlanan gelir ve istihdam artışı olarak ifade edilmektedir (Atik, 1999). Türkiye’de iller arasında yer değiştiren nüfusun göç etme nedenlerine göre, “eğitim” maksadıyla yapılan göçler 2011 yılında % 23 gibi yüksek bir düzeye ulaşmıştır (TÜİK, b). O nedenle, Türkiye’deki üniversiteler, buldukları kentlerin nüfus miktarında, yaş aralığında, yaşam koşullarında önemli değişimlere yolaçmaktadır (Işık&Uğraş, 2018).

3837 sayılı Kanunla 3/07/1992 tarihinde kurulan Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (ÇOMÜ), Trakya Üniversitesi’nden devredilen Eğitim Fakültesi, Meslek Yüksekokulu ve Biga Meslek Yüksekokulu ile eğitim-öğretim hayatına başlamıştır. Üniversite bünyesinde 15 adet yerleşke bulunmakta olup ana yerleşke ise Terzioğlu Yerleşkesi’dir. ÇOMÜ’deki öğrenci sayısı 50.446 olmuştur. Mevcut öğrencinin 32.504’ü (%64) il merkezinde yer alırken, 17.942’si ise (%36) çoğunluğu Biga olmak üzere diğer ilçelerde öğrenim görmektedir (Işık&Uğraş, 2018). Çanakkale’nin coğrafi konumu itibariyle batıya açılan kapı olması, balkan ülkelerine yakın olması ile metropol niteliğindeki İstanbul ve İzmir’e kolay ulaşılabilmesi nedenleri ile çevre komşu ülkelerden yükseköğrenim talebi olmaktadır.

Bu çalışmada, 1992’de kurulan Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi’nin, Çanakkale’nin dış göç verileri üzerindeki etkilerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Başka bir ifadeyle, üniversitenin Çanakkale’nin dış göç verilerini ve nüfus artışını hangi yönde etkilediği, dış göçlerdeki ilginin yerel kent ekonomisinde ne gibi değişimler yarattığı, kent ekonomisinde net göç kazancının hangi değişimlere neden olduğu sorularına yanıt aranacaktır. Bu çalışmada, ÇOMÜ’deki uluslararası öğrencilerin 2019 yılında Çanakkale İl’ine yaptıkları ekonomik katkı araştırılmıştır. Çalışmada öncelikle ilgili literatür çalışmalarına yer verilmiştir. Analiz kısmında ise elde edilen istatistikî veriler değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır.

KAYNAKÇA

- Altuntaş, C., & Erilli, N. A. (2015). Cumhuriyet Üniversitesi’nin Sivas İli Ekonomisine Katkısı. *Siirt Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisadi Yenilik Dergisi*, 3(1), 11-21.
- Atik, H. (1999). Üniversitelerin yerel ekonomiye katkıları: Teori ve Erciyes Üniversitesi üzerinde bir uygulama. *Erciyes Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 15, 99-110.
- Işık, Ş., & Uğraş M. (2018). Üniversitenin Nüfus Artışı Ve İller Arası Göçler Üzerine Etkileri: Çanakkale Örneği. *Ege Coğrafya Dergisi* 27(2), 2018, 149-166.
- Korkmaz, Ö. 2015. Üniversite öğrencilerinin harcamalarının il ekonomisine katkısı: Bayburt Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri üzerine bir analiz. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 29(2), 233-250.

Lewis, J. A. (1988). *Assensing The Effect Of The Polytechnic, Wolverhampton On The Local Community. Urban Studies*, 25, 53-61.

TÜİK. (2019). http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1067 (Erişim Tarihi: 15.7.2019)

AKADEMİSYEN GÖZÜNDEN YENİ NESİL ÖĞRENCİLER

Ayşe Mahinur Tezcan

Muş Alparslan Üniversitesi, Muş, Türkiye

Bu çalışmada akademinin yeniden üretimi sorunsalı, akademik gelenek kavrayışı dâhilinde usta çırak ilişkisinin rolü ve süreç içerisinde aldığı biçim ile birlikte öğrencilerde gerçekleşen değişim irdelenerek incelenecektir. Farklı kuşaklardan akademisyenlerin, Z kuşaktan olan öğrencilere yönelik değerlendirmeleri analiz edilecektir. Post milenyum, Z kuşağı, kristal nesil gibi adlandırmalara sahip olan bu demografik kuşak 1997 sonrasında dünyaya gelenleri tanımlamaktadır. Demografik kuşak (kohort), belirli yaş gruplarının hayatlarını geçirdikleri bölgelerde gerçekleşen, belirli sosyal, kültürel dönüm noktalarından etkilenme durumlarının sebep olduğu benzer hayat deneyimlerine sahip kişilerden oluşmaktadır. Bu yönü ile kuşakların, ülkelerinin toplumsal, siyasi ve ekonomik olaylarından etkilenmeleri sebebiyle sahip oldukları değerleri, inançları, beklentileri ve sergiledikleri davranışları da etkilenecektir. Her kuşağın kendine has davranış biçimleri işgücü ve istihdam yapısının değişmesini gerektirmektedir. Z kuşağı teknolojinin içine doğması, ekonomik refah, küçülen ve değişen aile yapısı gibi sebepler ile kendinden önceki kuşaklardan belirgin bir biçimde ayrılmaktadır.

Çalışmada nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma geleneği içinde ortaya çıkan amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan kartopu ve kolay ulaşılabilir (convenient) durum örnekleme olarak da tanımlanan uygun örneklem kullanılmıştır. Örneklem grubu 35 kişiden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklem grubu öğretim üyesi akademisyenlerden oluşmaktadır. Akademik hayatının önemli bir dönüm noktasını geçmiş, ders verme yetkinliğine ulaşmış ve kendisi ile kendi hocaları arasındaki dönemsel farklılıkları ortaya koyabilecek olmalarından dolayı örneklem olarak öğretim üyeleri belirlenmiştir. Araştırmanın örneklemini üç ayrı akademik kuşağa mensup olan akademisyenler oluşturmaktadır. 1980 öncesi akademi oyununa girenler birinci kuşak akademisyenler, 1980-2002 arasında akademisyenliğe adım atanlar ikinci kuşak akademisyenler ve 2002 sonrasında akademiye dâhil olanlar üçüncü kuşak akademisyenler olarak belirlenmiştir.

Yapılan görüşmeler neticesinde birçok şeyde olduğu gibi öğrencilerin yapılarında da çeşitli değişimler olduğu ifade edilmektedir. Bu değişimler kendi öğrencilik dönemlerindeki öğrenci figürü ve şimdiki öğrenciler (kendi öğrencileri) kıyaslanarak verilmektedir. Öğrencilerin derslere ilgisi, hocalarla ilişkileri, hayata dair bakış açılarında çeşitli değişiklikler söz konusudur. Öğrencilerin değişimi meselesi genel olarak olumsuz bir yargıya sahiptir. Bu olumsuz değişimler, tembellikten saygısızlığa, sorumsuzluktan amaçsızlığa kadar çeşitlilik göstermektedir. Olumsuz olarak nitelenen bu değişimlerin yanında uyum sağlama, teknoloji den faydalanma vb. konulara ilişkin olumlu niteliklerden de bahsedilmektedir. Öğrencilerin niteliğinin düştüğünü, derslere ve öğrenmeye karşı ilgisiz olduklarını düşünen görüşmecilerimize karşılık, bu durumu tembellik olarak tanımlamasına rağmen geleceğe dair umudunu yitirmeyerek gençleri yetenekli ve adaptasyonları hızlı olduğu için takdir eden görüşmecilerimiz de vardır.

Teknolojinin, sosyo-kültürel ve küresel değişimlerin öğrencilerin yapısını değiştirdiğine inanan bütün görüşmecilerimiz hem kendi öğrencilik dönemleri ile hem de 1. ve 2. Kuşak akademisyenler 2000 öncesindeki öğrencilerle kıyaslamalar yaparak, Z kuşağından olan öğrencileri kolaycı, ilgisiz, daha az saygılı, yüksek imkânlarla sahip, umursamaz olarak değerlendirmektedirler. Yeni neslin değişen değer yargularında öne çıkan bireyci tutumlara yönelik eleştiriler ön plandadır. Bu durumun temel nedeninin yeni aile yapısında çocuğun merkezde konumlanması olduğu düşünülmektedir. Modern toplum, kadının iş hayatında daha etkin olduğu, çocuğun ilk eğitimi ve sosyalizasyonun daha erken dönemde ev/aile dışına yönelmesiyle geleneksel yapıda olmayan kurumların çocuk yetiştirilmesinde etkin olduğu bir yapıya sahiptir.

Çocuk sayısının düşmesi, teknolojik vb. imkânların artması gibi faktörler, bir çocuğun tüm sürecinin yönetilmesi ve onun ailedeki konumunun merkezleşmesinin belirleyicilerindedir. Ailede alınacak kararların çocuk eksenli olması ve Z kuşağı çocuklara dâhil oldukları çeşitli kurumsal ilişkilerde “patron”luk verilmesi ile Y kuşağı ve öncesindeki kuşakların eğitim hayatları boyunca duydukları “eti senin kemiği benim” (ebeveynlerinin öğretmenlerine söylediği) düsturunun ortaya çıkardığı fark bu kuşaklar arasındaki ayrımı görünür kılmaktadır. Araştırmanın sonucunda neoliberal politikaların etkisi ile değişen toplumsal yaşam pratikleri ve bireyci dünya algısının toplumun tüm kademelerini etkilemesi neticesinde üniversite öğrencileri geçmişle kıyaslandığında daha “çocuksu” görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Diana Oblinger, James Oblinger, “Is It Age or IT: First Steps Toward Understanding the Net Generation”, Ed. Diana Oblinger, James Oblinger and Joan K. Lippincot, *Educating the Net Generation*, Educause, 2005.
- Thomas C. Reeves, Eunjung Oh, “Generational Differences”, ed. Michael J. Spector, M. David Merrill, Jeroen van Merriënboer, Marcy Driscoll, *Handbook of Research on Educational Communications and Technology*, Taylor & Francis Group, 2008, pp. 295-303, p.297
- Aktaran: Elif Yolbulan Okan, Neva Yalman, “Türkiye’de Tartışmalı Reklamlar: Kuşaklararası Karşılaştırma,” *H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.31, Sayı: 2, 2013, s. 139. (Hung vd., 2007: 840) Akt. Okan, Yalman, A.e., s. 139. (Egri, Ralsston 2004: 213)
- Fatih Çakmak, Mehmet Yunus Çelik, “Türkiye’de İstihdamın Kuşaklara Göre Analizi”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı: 104, Ocak Mart 2017, s. 67.
- Ali Yıldırım, Hasan Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2000, s.69.

ÖĞRENCİLER ÜNİVERSİTELERİNDEN MEMNUN MU? TÜMA VERİLERİNİN BOYLAMSAL ANALİZİ

Engin Karadağ

Akdeniz Üniversitesi, Antalya, Türkiye

Eğitimde kalitenin tanımı, genel olarak kalite tanımına benzemektedir. Bu nedenle kavramı kullanan ilk kuşak araştırmacılar kalite kavramını eğitimde mükemmellik olarak tanımlanmıştır. Yönetimin bilimi açısından hizmet sektöründe hizmet edilen herkes müşteridir. Ancak eğitimde müşterileri ayırmak gerekir. Eğitim kurumlarında öğrenci, anne-baba, personel ve toplumdaki herkes yer alır ve eğitimin müşterilerini (i) iç ve (ii) dış müşteriler olarak iki grupta sınıflandırılır. Anne-baba, personel ve öğrenciler iç müşteri, şirketler ve toplum ise dış müşteri olarak değerlendirilmiştir. Buna sınıflandırmaya karşın; bazı sınıflandırmalarda eğitimin müşterilerini bölgelerinin esaslarına göre (i) birincil ve (ii) ikincil gruplar olarak sınıflandırmıştır. Eğiticiler (öğretmenler, hizmetli) birincil iç müşteri, öğrenciler (paydaş) ikincil iç müşteridir. Öğrenci ayrıca birincil dış müşteri ve anne-babaları ise ikincil dış müşteriler olarak sınıflandırmıştır.

Doksanlı yıllardan itibaren eğitim kurumları hizmet sektörleri arasında en başta gelen ve en hızlı büyüyen sektörlerden biri haline gelmiş; eğitim sektöründeki bu hızlı büyüme eğitim kurumlarında yönetsel ve fonksiyonel değişimlere neden olmuştur. Özellikle toplam kalite yönetimin yaygınlaşması ile yönetsel değişimler, diğer hizmet sektörlerinde olduğu gibi müşteri (öğrenci ve veli) odaklanılmasını zorunlu hale getirmiştir. Bu tip bir yönetim yaklaşımının temel amacı öğrenci ve veliyi memnun etme ve örgüt için sürekli kılmasıdır. Söz konusu bu gerekliliğe paralel olarak her sektörde olduğu gibi eğitim hizmetleri sektöründe de en önemli konulardan biri, eğitim hizmetlerinin yürütülmesinin her aşamasında dikkat edilmesi gereken unsurlardan biri olan algılanan hizmet kalitesini belirleyebilmektir.

Bu unsurun en önemli nedeni ilgili literatür incelendiği zaman karşılaşılan, hizmet kalitesi ile ilgili olarak yapılan araştırmalar hizmet kalitesinin; kurum performansı, müşteri memnuniyeti ve satın alma amacıyla ilişkisidir. Üniversitelerde öğrenci memnuniyeti artırılması son yıllarda gittikçe önem kazanan konu-

lardan birisidir. Öğrencilerin memnuniyetlerini artıran etkenlerin belirlenmesi ve öğrenci memnuniyetinin düzenli olarak değerlendirilmesi üniversitelerin hızla değişen koşullara uyum sağlayarak yönetilebilmesi açısından önemlidir. Bir başka deyişle, yükseköğrenim kalitesini geliştirirken öğrenci beklentileri ve memnuniyeti göz ardı edilmemelidir. Öğrenci beklentileri sadece bilgiye yönelik değildir, aynı zamanda bilgi aktarımı ve entelektüel gelişim süreçlerini destekleyen diğer hizmetlerin sunumu da onların beklentilerinin içerisinde ortaya çıkmaktadır. Kütüphane, kantin, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler için gerekli alt yapı benzeri fiziksel koşullar öğrencinin kalite algısını ve dolayısıyla memnuniyetini etkileyebilir. Bu nedenle, öğrenci memnuniyetini değerlendirmek ve üniversitelerin hizmet kalitesini artırmak için öğrenci görüşleri önemli bir veri kaynağı olarak ele alınabilir.

Türkiye’de üniversitelerin öğrencilerinin ihtiyaçlarına ve gelişimine ne düzeyde cevap verebildiği üzerine araştırmalar yok denecek kadar azdır. Literatürdeki en büyük ve boylamsal çalışma 2016 yılından itibaren gerçekleştirilen Türkiye’de gerçekleştirilen Türkiye Üniversite Memnuniyet Araştırmasıdır (TÜMA). TÜMA Türkiye’de üniversite öğrencilerinin deneyimlerini ve memnuniyetlerini anlama, öğrenci deneyimini zenginleştirmek ve üniversiteleri daha öğrenci merkezli uluslararası bir üniversite olma yolunda bir yol gösterici olması açısından önemlidir. Bu çalışmada TÜMA’nın 2016, 2017, 2018 ve 2019 yılı verileri kullanılarak Türkiye’deki üniversite öğrencilerinin memnuniyetlerinin boylamsal analizi gerçekleştirilecektir.

TÜMA’ya yıllara göre sıralıyla 10.894, 13.694, 25.513 ve 35.715 öğrenci katılmıştır. TÜMA’da veriler “Öğrenci Memnuniyeti Ölçeği” ile toplanmıştır. Öğrenci Memnuniyet Ölçeği öğrencilerin üniversitelerini 6 alanda değerlendirmeleri amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek; 10’lu Likert şeklinde 60 maddeden oluşmaktadır. Ölçeği oluşturan 6 alan ise şu şekildedir: (i) Öğrenim Deneyiminin Tatminkârlığı (10 madde; $\alpha=.94$), (ii) Yerleşke ve Yaşamının Doyuruculuğu (10 madde; $\alpha=.96$), (iii) Akademik Destek ve İlgi (10 madde; $\alpha=.95$), (iv) Kurumun Yönetim ve İşleyişinden Memnuniyet (10 madde; $\alpha=.94$), (v) Öğrenme İmkân ve Kaynaklarının Zenginliği (10 madde; $\alpha=.92$) ve (vi) Kişisel Gelişim ve Kariyer Desteği (10 madde; $\alpha=.93$).

MİMARLIK TEKNOLOJİSİ EĞİTİMİNDE YENİ BİR YAKLAŞIM: ZORLAYICI ÇEVRE ŞARTLARI İÇİN YAPI TASARIMI

Deniz Soyipek & Fatih Yazıcıoğlu

İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul, Türkiye

Teknolojik gelişmeler, küresel ısınmaya bağlı iklim değişiklikleri, ekonomik krizler, nüfus artışı gibi birçok nedenle dünyadaki kaynaklar hızla tükenmektedir. Yapılan ölçümlerde gelecekle ilgili çok da uzak olmayan tarihler için kıtlık, doğal afetler, aşırı sıcak/soğuk iklim koşulları hakkında çeşitli felaket senaryoları yayımlanmaktadır. Bu senaryolara karşı korunmak amaçlı çözümler üretmek mimarlığın da güncel konularından biridir ve yapılan çeşitli ölçeklerde tasarım çalışmalarında değişen düzendeki mimarlığın günümüzden oldukça farklı olacağı ön görülmektedir. İnsanların yaşam koşullarına en uygun çözümler sunmayı hedefleyen mimarlık için alışlagelmiş yöntemler artık yeterli olmayacak; çevre analizleri ile problemlerin iyi anlaşılması, değişen koşullara uyulanabilirlik ve mimari teknolojiyi kullanarak yaratıcı çözümlere ulaşılması tasarımın ana hedeflerini oluşturacaktır. Ek olarak binaların karmaşıklaşmasının sonucu mimari tasarım sürecinin grup çalışması haline gelmesi diğer bir belirleyici faktör olacaktır. Yapı sektöründe enerji kullanımını hesaplamaya yönelik benzetim programlarının kullanılması ve yüksek performanslı yapı malzemelerinin üretimi ile bu süreci destekleyecek çalışmalar günümüzde oldukça önem kazanmıştır. Yapıların, çevre koşullarına uyum sağlayıp beklenen performans gereksinimlerine cevap verebilmesi için onları tasarlayacak mimarların da yeterli donanıma sahip olması gerekmektedir.

Gelecekteki yeni sistemde tasarım yapacak mimarlar nasıl bir mimarlık eğitimi almalıdır sorusu çalışması gereken önemli bir konulardan biridir. Bu kapsamda geliştirilen 'zorlayıcı çevre şartları için yapı tasarımı' konulu araştırmada mimarlıkta teknoloji eğitimini geliştirmeye yönelik yeni bir yaklaşım oluşturulmuştur. Kurgulanan yaklaşımla 2019 Bahar döneminde, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Bölümü zorunlu derslerinden biri olan Mimari Yapı Elemanları Tasarımı dersinde bir alan çalışması gerçekleştirilmiştir. Alan çalışmasında ders

öğrencilerden oluşturdukları gruplar ile birlikte oldukça sıcak ve nemli iklime sahip Amazon Yağmur Ormanları bölgesi için birer araştırma istasyonu tasarımı yapılması istenmiştir. Hazırlanan ders izlencesi, gelecekteki problemlere göre şekillenen yeni mimarlık anlayışına yönelik geliştirilmiş; senaryo yazımı, grup çalışması, disiplinler arası seminerler, araştırma ve tasarım problemleri eklenmiştir. Böylece öğrencilerin konuya farklı bakış açılarından bakabilmeleri ve yeni bir tasarım deneyimi yaşamaları amaçlanmıştır.

Mimari Yapı Elemanları Tasarımı dersi kapsamında uygulanan alan çalışmasında verilen 'zorlayıcı çevre şartları için yapı tasarımı' problemine uygun çözümler ve özgün detay tasarımları üretebilmek çalışmanın ana hedefi olmuştur. Ders izlencesinde oluşturulan senaryoya göre 2040 senesinde dünya ikliminin oldukça değiştiği ve oluşan problemlere çözümler üretebilmek için dünyanın farklı yerlerinde araştırma istasyonları kurulacaktır. Mimarlık ekipleri de Amazon bölgesinde kurulacak araştırma istasyonunun tasarımında görevlendirilmiştir. Çalışmanın ilk aşamasında, öğrencilerin mimarlık ekiplerini (çalışma gruplarını) kurmaları ve verilen senaryoya ek olarak araştırma istasyonunun çalışma alanı, su ve elektrik enerjisi ihtiyacının belirlenmesi ve inşaa yöntemine yönelik kendi senaryolarını oluşturmaları istenmiştir. Bu noktada, minimum ya da sıfır enerji kullanımlı yapı tasarımı ve karbon ayak izi kavramları üzerinde durulmuştur. Sonrasında, verilen senaryoda yapı kabuğu tasarımında oldukça yüksek performans değerleri istenmiştir.

Bu değerlere ulaşabilmek için alışılmış yapı malzemelerinin kullanımı ve sıradan detay çözümleri yeterli olmayacaktır. Böylece öğrencilerin kaynaklardan buldukları hazır detay tasarımları kopyalamaları engellenmek istenmiş ve araştırma yaparak kendi özgün çözümleri üretmeleri hedeflenmiştir. Çalışmanın diğer bir amacı ise yapı teknolojisi konulu derslerin diğer mimarlık dersleri ile ilişkisinin kurulmasıdır. Bu nedenle kurgulanan yeni eğitim yaklaşımının disiplinler arası boyutta oluşturulması önemli bulunmuştur. Mimari yapının başarıya ulaşmasında kavramsal tasarımdan başlayan süreçle birlikte strüktür tasarımı, yapı elemanlarının tasarımı, malzeme seçimleri, detay tasarımı oluşturma, enerji kullanımı hesaplamaları ve yapım yönetimi aşamalarının her biri, birbiri ile bütüncül olarak düşünülmelidir. Bu kapsamda ders süresince alanında profesyonellerin katıldığı seminer dizisi düzenlenmiştir. Seminerlerde konuşmacılar 'zorlayıcı çevre şartları için yapı tasarımı' konusunu kendi süzgeçlerinden geçi-
rerek verilen tasarım problemine yönelik alanlarındaki bilgileri paylaşmışlardır.

Oluşturulan yeni yaklaşım ile uygulanan alan çalışmasının değerlendirilme-

sinde karma yöntem araştırması kullanılmıştır. Öğrencilere dönem ortasında ve dönem sonunda olmak üzere iki adet anket çalışması uygulanmış, dönem sonunda öğrencilerin teslim ettiği proje çalışmaları incelenerek yaklaşımı geliştirmeye yönelik veriler çıkarılmıştır. Ders süresinde çeşitli aşamalarda öğrencilerin görüşleri alınmış, seminer konuşmacılarının ve ders yürütücüsünden oluşan katılımcıların gözlemleri ve geri bildirimleri elde edilen sonuçlara eklenmiştir. Çalışmada, mimarlıkta teknoloji eğitiminin problem çözebilme, disiplinler arası çalışma ve özgün tasarımlara ulaşılabilmesi yönünde geliştirilmesi amacıyla uygulanan yeni eğitim yaklaşımı açıklanmış ve alan çalışması sonuçları ile elde edilen veriler sunulmuştur.

KAYNAKÇA

- Doruk, T. (1979). *Mimari Dizayn Öğretiminde Eğitim Durumları Düzeni Geliştirme İle İlgili Bir Çalışma*, İTÜ Yayınları.
- Nicol, D., Pilling, S. (2000). *Changing Architecture Education: Towards a New Professionalism*, Spon Press.
- Rich, P., Dean, Y. (1974). *Principles of Element Design*, Taylor and Francis.
- Roth, L. M. (2006). *Mimarlığın Öyküsü: Öğeleri, Tarihi ve Anlamı*. 3th edition, Kabalcı Yayınevi, İstanbul.
- Tavıl, A.G., Çelik, O. C. (2017). *ICBEST'17: Interdisciplinary Perspective for Future Building Envelope*, Istanbul Technical University.
- Yazıcıoğlu, F. (2017). *Detailing For A Research Centre In Antarctica, An Innovative Project Brief For Building Element Design Course*, Icat 2017, Alicante, Spain.

ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN SEMBOLİK DIŞLANMASI

Saliha Karaköse

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara, Türkiye

Uluslararası öğrenci sayısı son yıllarda tüm dünyada hızlı bir şekilde artış göstermektedir. Yaklaşık 3,5 milyon kişi öğrenim görmek için farklı bir ülkedeki üniversitelere kaydolmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık ve Avustralya uluslararası öğrenciler için önemli bir cazibe merkezidir. Türkiye bu ülkelere kıyasla çok daha az sayıda uluslararası öğrenci çekmesine rağmen son on yılda Türkiye'deki uluslararası öğrenci sayısı oldukça hızlı bir büyüme yaşamıştır. 2008 yılında 17 bin civarında olan uluslararası öğrenci sayısı 2018-2019 öğretim yılında 155 bin civarına yükselmiştir. Türkiye'yi tercih eden uluslararası öğrenciler ağırlıklı olarak, komşu ve yakın ülkelerdir. Buna ilaveten, Almanya gibi Avrupa ülkelerinden de yüksek sayıda Türkiye'ye üniversite öğrenimi için gelen öğrenciler vardır. Ancak bunların çoğunun Türkiye kökenli öğrenciler olduğu tahmin edilmektedir. Başka bir ifadeyle Türkiye'ye öğrenciler ağırlıklı olarak, Türki Cumhuriyeti, Ortadoğu ülkeleri ile Afrika ülkelerinden gelmektedir.

Uluslararası öğrencilerin öğrencilik deneyimi, öğrencilerin bir başka ülkede öğrenim görmeye karar vermesinden, eğitim almaya gittiği ülkeden mezun olmasına kadarki süreci kapsamaktadır. Bu süreç boyunca yaşadıkları sosyal, kültürel ilişkiler, barınma olanaklarının, okul ortamının ve eğitimin niteliği ve kalitesi, bütünsel olarak hizmetlerden, eğitimden ve sunulan imkanlardan duyulan memnuniyet düzeyi gibi konular bu öğrencilerin süreç içerisindeki deneyimlerinin bütününe kapsamaktadır. Öğrenim görmek için bir başka ülkeye giden uluslararası öğrenciler, öğrencilik süreci boyunca birçok sorunla karşı karşıya kalmakta ve bu sorunlar eğitim süreçlerini önemli ölçüde etkilemektedir. Özellikle Türkiye'ye gelen uluslararası öğrencilerin öğrencilik deneyimi, öğrencilik sürecindeki memnuniyetleri, karşılaştıkları zorluklar ve gelecek beklentilerini ortaya çıkarmak, Türkiye'deki öğrencilerin karşılaştıkları güçlüklerin çözülmesi, memnuniyetlerinin artması ve muhtemel öğrencilerin Türkiye yönelik ilgisinin artması için oldukça önemlidir. Bundan dolayı bu araştırmada uluslararası öğrencilerin öğrencilik deneyimlerini ortaya çıkarmak temel amaçtır. Bu çerçevede, eğitim

hizmetlerinin yeterliliği, memnuniyet durumları ve sosyal ilişkilerinin (Türk ve diğer uluslararası öğrenciler, idari ve akademik personel ile sosyal hayattaki diğer ilişkiler) niteliğini araştırmak hedeflenmiştir. Bu araştırmada, Türkiye’de daha yoğun olarak öğrenim gören Ortadoğu bölgesinden gelen öğrencilerin deneyimlerine odaklanılmıştır. Bu araştırma en temelde öğrencilik deneyimlerini, karşılaşılan güçlük ve memnuniyetleri ortaya çıkarmaya çalışıldığından yöntem olarak nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Araştırma deseni olarak da fenomenolojik yöntem kullanılmıştır.

Katılımcılardan en etkin ve verimli şekilde veri toplamak için derinlemesine mülakat yöntemi ile veri toplanmıştır. Bu çerçevede yarı yapılandırılmış soru formları mülakatlarda kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik ve kartopu örneklem teknikleri ile katılımcılar belirlenmiştir. Bahsedilen örneklem çerçevesinde 13 uluslararası öğrenci ile görüşme yapılmıştır. Çalışmanın kavramsal çerçevesi, bulgulardan yola çıkılarak Pierre Bourdieu’nun geliştirdiği sembolik şiddet kavramı, yabancı düşmanlığı ve oryantalizm temelli dışlama kavramları çerçevesinde oluşturulmuştur. Yapılan görüşmeler sonrasındaki ilk bulgulara göre şu hususların öne çıktığı görülmektedir. Uluslararası öğrencilerin ülkemize geldiklerinde birtakım sosyal sorunlarla karşılaştıkları görülmüştür. Birçoğu ev kiralama, denkliğin kabul edilmesi ve göç idaresindeki işlemler ekseninde birçok güçlük yaşamıştır. Öğrenciler yabancı olmaları bakımından kendilerine ev kiralama ve barınma imkanları konusunda zorluk çıkarıldığını düşünmektedirler.

Dil öğrenme konusunda sorun yaşayan öğrenciler, kendi ülkelerinden gelenlerle daha yoğun iletişim kurmaktadır. Yeterli düzeyde Türkçe öğrenemediklerinden, öğrenim dili Türkçe olan bölümlerde güçlük yaşamaktadırlar. İngilizce olan bölümlerde ise yabancı öğrencilerin entegrasyon durumlarının oldukça düşük olduğu, Türkçe öğrenme ve iletişim kurma konusunda oldukça zorluk yaşadıkları, dolayısıyla uyum ve kültürel kaynaşma/tanışma sürecini olumsuz etkilediği görülmektedir. İlişkiler bağlamında öğrencilerin okul idaresi ve idari personel ile pek sorun yaşanmazken, bazı öğretim elemanları Ortadoğu ülkelerinden gelen öğrencilere derslerde ciddi ayrımcı ve dışlayıcı tutum sergilediği gözlenmiştir. Özellikle Türk öğrencilerle çok sınırlı iletişim kurdukları, katılımcıların hemen hepsinin dışlayıcı ve ayrımcı bir tutum ile karşılaştığı görülmüştür. Sonuç olarak, uluslararası öğrenciler görünmez bir dışlama mekanizması olarak sembolik dışlamaya maruz kalmakta ayrıca yabancı düşmanlığı bağlamında da birtakım olumsuzluklarla karşılaşmaktadırlar. Öğrencilerin yaşadıkları sembolik dışlanma yaşadıkları ayrımları normalleştirmelerinde de görülmektedir.

TÜRKİYE'DE YÜKSEKÖĞRETİM ARAŞTIRMALARININ GELİŞİMİ VE KAPSAMI: YÜKSEKÖĞRETİM DERGİLERİNİN ANALİZİ

Mete Kurtoğlu

Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara, Türkiye

Yükseköğretim araştırmaları uluslararası ve disiplinler arası bir alan olarak dünyada ve Türkiye'de hızla gelişmektedir. 2018 itibari ile, Boston College'daki Uluslararası Yükseköğretim Araştırmaları Merkezi 'nin verilerine göre dünyada toplam 218 yükseköğretim araştırmaları merkezi ve 277 lisansüstü program olması ayrıca bu alanda İngilizce dilinde yayınlanmakta olan 120'den fazla akademik dergi bulunması (Tight, 2018a) bu gelişimin bir göstergesidir. Alanın Türkiye'deki gelişimi açısından 2011 yılından itibaren yayımlanan Yükseköğretim Strateji ve Araştırma Derneği'nin (YÖSAD) bilimsel yayın organı olan Yükseköğretim Dergisi ve Bülent Ecevit Üniversitesi Yükseköğretim Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından yürütülen Yükseköğretim ve Bilim Dergisi ile birlikte 2018 yılında DergiPark'ta yayın hayatına başlayan Üniversite Araştırmaları Dergisi önem taşımaktadır. Yine, 2011 yılından bugüne sekiz üniversitede Yükseköğretim Çalışmaları Araştırma ve Uygulama Merkezi açılmış olması ve bu alana özgü dört adet yüksek lisans programı bulunması bu alanın Türkiye'deki gelişimini sürdürdüğünün göstergeleridir. (Yıldırım ve Seggie, 2018). Alanın uluslararası gelişimine paralel olarak bu alandaki çeşitli akademik çalışmaların ve dergilerin incelenerek sınıflandırılması ve yükseköğretim araştırmalarının mevcut durumu ve geleceğine dair tartışmaların yürütülmesi de artan bir eğilimdir (bk. Teichler 1996, Tight 2012, 2018b).

Bu çalışmada, Türkiye'de alanın ilk akademik dergileri olan 'Yükseköğretim Dergisi' ve 'Yükseköğretim ve Bilim Dergisi'nin betimsel bir içerik analizi sunulmaktadır. Çalışma kapsamında bu iki dergide 2011-2018 yılları arasında yayınlanmış toplam 499 makale yazar sayısı, yazım dili, yazarın bağlı olduğu kurum/fakülte, anahtar kelimeler ve özet üzerinden analiz edilmiştir. Çalışmanın giriş bölümünde ilk olarak yükseköğretim araştırmalarının Amerika ve Avrupadaki tarihsel gelişimi, 1960'ların kitleleşme gündemine ve 1990'ların uluslararası

sılaşma ve küresel bilgi ekonomisine geçiş gündemlerine odaklanarak özetlenmektedir. Ardından Türkiye'deki gelişimi Bologna süreci uygulamalarının etkisi ve özellikle 2010'dan itibaren çeşitli bilimsel kongre, akademik dergi ve araştırma merkezinin oluşması üzerinden incelenmektedir.

Çalışmanın bulgular kısmında dergi profillerine ilişkin yazar sayısı, yazım dili, yazarın bağlı olduğu kurum/fakülte gibi veriler sayı ve yüzde olarak sunulmuştur. Anahtar kelimelerin analizinde kodlama yapılmadan kategoriler oluşturulmuş ve yazarların kullandığı anahtar kelimeler sıklıklarına göre bu kategoriler altında sunulmuştur. Özetlerin analizinde ise, her bir özetin içeriği incelenerek kodlanmış ve Tight'ın sınıflandırması kullanılarak sekiz başlık altında kategorilendirilmiştir (sistem politikaları, öğrenci deneyimi, müfredat tasarımı, kurumsal yönetim, akademisyenlik, eğitim ve öğrenme, kalite ve bilgi ve araştırma). Çalışma, Türkiye'de yükseköğretim araştırmalarında ele alınan konuların kapsamına odaklandığı için bu iki dergi arasında bir karşılaştırma amacı güdülmüştir. Bu bulgular ışığında, ön bilgi olarak, bu iki dergide yer alan makalelerin yaklaşık %40'ının Eğitim Fakültelerinde görev yapan akademisyenler tarafından hazırlandığı görülmektedir. İçerik olarak ele alınan araştırma konularında ise yükseköğretim politikaları (kitleleşme, genişleme, uluslararasılaşma, yeniden yapılandırma, finansman vb.) ve lisans eğitimi (müfredat tasarımı, öğrenim teknolojileri, Bologna süreci-bilgi paketi uygulamaları vb.) başlıkları makalelerin yaklaşık %60'ını oluşturmaktadır. Alanın disiplinlerarasılık iddiasına karşı, farklı fakülte/bölümlerden araştırmacıların ortak çalışma sayısının oldukça düşük olması dikkat çekicidir. Çalışmanın kısıtlılığı açısından, bu analizin sadece bu alana özgü iki dergiyi kapsadığı ve bu konular üzerine farklı bilimsel dergi ve kitaplarda yer alan çalışmaları kapsamadığını vurgulamak gerekir.

Sonuç bölümünde, bu iki derginin analizinden elde edilen veriler ışığında Türkiye'de yükseköğretim araştırmalarının gelişimi açısından değerlendirme ve öneriler paylaşılmaktadır.

KAYNAKÇA

- Akbulut Yıldırım, M. ve Seggie, F. N. (2018). *Yükseköğretim çalışmalarının akademik bir alan olarak gelişimi: Uluslararası ve ulusal düzeyde alanyazın incelemesi*. *Yükseköğretim Dergisi*, doi:10.2399/yod.18.027
- Teichler, U. (1996). *Comparative higher education: potentials and limits*. *Higher Education* 32: 431-465.
- Tight, M. (2012). *Researching Higher Education*. McGraw Hill International. Kindle Edition.

- Tight, M. (2018a). *Higher Education Research: An Emerging Field. International Higher Education*, 94, 22-24.
- Tight, M. (2018b). *Higher Education Research: The Developing Field. Bloomsbury 3PL*.

DIŞLANMA VE UMUT ARASINDA: SURIYELİ YÜKSEKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN DENEYİMLERİ

Sümeyye Ayyüce-Şahin & Zafer Çelik

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara, Türkiye

Güncel verilere göre Türkiye’de yaklaşık 400 bin civarında yükseköğretim çağında genç yaşamaktadır. Suriyeli gençler arasında yükseköğretime devam eden kişi sayısı 2018-2019 yılı verilerine göre 27 bin kişi Türkiye’de yükseköğretime devam etmektedir. Türkiye, Suriye’deki savaş sonrasında göç sürecinin başlamasından itibaren Suriyeli gençlere yükseköğretim imkânı sunmak için çalışmalar başlatmıştır. Bu çerçevede ilk olarak 2012 yılında Yükseköğretim Kurulu (YÖK) aldığı karar ile Suriye’den gelen öğrencilerin sınıra yakın 7 üniversitede öncelikli olarak özel öğrenci statüsünde ders alma imkânı tanıdı. Bu süreçte eksik evrak olanların beyanları esas alındı. Daha sonra Suriyeli öğrencilere yatay geçiş imkânı tanınmış ve 2014 yılında da öğrenim ücretleri kaldırılmıştır. Suriye’deki savaşın uzaması sonrasında yükseköğretim çağındaki gençlerin üniversiteye erişmesi için birçok uluslararası kuruluş oldukça sınırlı sayıda olmak üzere burs sağlamaya başlamıştır. Türkiye ise Avrupa Birliği fonları desteği ile Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı üzerinden yıllık ortalama 5 bin civarında Suriyeli gence burs desteği vermeye başlamıştır. Bu politikaların sonucu olarak her yıl yükseköğretim sistemine giren Suriyeli öğrenci sayısı artmaktadır.

Suriyeli gençlerin yükseköğretime erişimlerinin artması, bireysel refahlarının artmasına, Türkiye toplumu ile daha güçlü bağlar kurmasına, ekonomik, sosyal ve kültürel yaşama daha etkin bir şekilde katılmasına neden olacaktır. Ancak, Suriyelilerin yükseköğretime katılım süreçleri ve uyumlarını ele alan araştırma sayısı ise oldukça az sayıdadır. Suriyeli gençlerin, yükseköğretim süreçlerine erişimi, üniversite içerisinde idari ve akademik alanda yaşadıkları süreçler ve deneyimlerin tespiti, Türkiyeli akranları akademik ve idari personel ile kurdukları etkileşim ve deneyimleri ortaya çıkarmak oldukça önemlidir. Bundan dolayı, bu araştırma Suriyeli öğrencilerin yükseköğretim süreçlerindeki uyumu, memnuniyeti, öğrenci, idari ve akademik personel ile kurduğu ilişkiler gibi hususları tespit etmeyi amaçlamaktadır.

Suriyeli yükseköğretim öğrencilerin deneyimlerini anlamaya çalışan bu araştırma nitel bir araştırma olarak tasarlanmıştır. Araştırma desen olarak da fenomenolojinin uygun olduğu düşünülmüştür. Veri toplamak için derinlemesine mülakat tekniği kullanılmıştır. Mülakatlarda 14 soruluk yarı yapılandırılmış soru formu kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Ankara ilindeki yükseköğretim sürecinde bulunan toplam 14 Suriyeli lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcıları belirlerken maksimum çeşitlilik örnekleme tekniği kullanılmıştır.

Araştırma verileri yükseköğretime erişim, idari akademik süreçler ve sosyal ilişkiler olmak üzere 3 temel başlıkta analiz edilmiştir. Araştırma sonuçları kapsamında öğrencilerin yükseköğretime dahil olma ve yükseköğretim süreçlerinde yaşadıkları en temel problemin dil (Türkçe) olduğu görülmüştür. Öğrencilerin aldıkları dil eğitimi, akademik ve sosyal yaşamlarında yeterli değildir. Dil eğitiminin yeterli olmaması hem akademik başarılarını hem de eğitim hayatlarına dair umutlarını etkilemektedir.

Öğrencilerin tercih, sınav ve başvuru süreçlerinde bilgi eksikliklerinden, ekonomik etkenlerden kaynaklı ve aynı zamanda süreçte görevli kişilerin de süreci zorlaştırmalarından kaynaklı olarak yükseköğretime erişim aşamalarında zorluklar yaşadığı tespit edilmiştir. Suriyeli öğrencilerin kontenjanlarını üniversitelerin kendilerinin belirlemesi Yabancı Öğrenci Sınavı'nın belirli üniversitelerde yapılması erişimi zorlaştıran hususlardandır. Diğer önemli nokta sosyal ilişkilerdir. Suriyeli öğrencilerin sosyal ilişkilerinde, yerli öğrenciler, akademik personel ve idari personeller tarafından maruz kaldıkları ayrımcı tutumlar öğrencilerin akademik başarılarını ve uyum süreçlerini negatif yönde etkilemektedir.

Suriyeli öğrenciler, Türk öğrencilerden ziyade diğer uluslararası öğrencilerle iletişimde bulunmaktadır. Öğrencilerin, sosyal bilimlerde ve Türkçe ağırlıklı bölümlerde, mühendislik ve matematik ve fen bilimlerinin ağırlıklı olduğu bölümlere göre daha fazla zorluklar yaşadığı ortaya çıkmıştır. Yükseköğretime dahil olan öğrenci sayısına ve dahil olmaya aday öğrenci sayıları ile öğrenci deneyimleri dikkate alındığında Suriyelilere yönelik yükseköğretim politikalarının iyileştirilmeye ve daha uzun vadede ele alınmaya ihtiyacı bulunmaktadır.

YÜKSEKÖĞRETİMDE EĞİTİM-ÖĞRETİM ETİĞİNE YÖNELİK ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Özge Erdemli^a & Tuğba Güner-Demir^a & Gül Kurum^b

^aAnkara Üniversitesi, Ankara, Türkiye

^bTrakya Üniversitesi, Edirne, Türkiye

Yükseköğretim kurumları kişileri hem akademik hem de sosyal ve ahlaki yönden nitelikli şekilde hayata hazırlamakla sorumludur. Eğitim-öğretim sürecinde öğrencilerle doğrudan etkileşim içinde olan öğretim elemanları, öğrencilere rol model olarak bu konuda oldukça önemli bir görevi üstlenmektedir. Bu nedenle öğretim elemanlarının eğitim öğretim sürecinde bu sorumluluk bilincinde hareket ederek etik ilkelere uygun olarak davranması oldukça büyük bir öneme sahiptir.

Nitelikli bireylerin yetişmesi verilen lisans eğitiminin kalitesi kadar bu süreçte bireylere kazandırılan etik tutum ve davranışlarla da ilişkili olabilmektedir. Arslan (2014, 180) etiği “insan davranışlarını doğru-yanlış, iyi-kötü şeklinde sorgulayarak buna ilişkin bir değerlendirmede bulunmak” şeklinde ifade etmektedir. Cevzici (2002, 1) ise etik kavramını daha kapsamlı bir şekilde tanımlamış ve etiği “Belli bir yaşama idealini hayata geçirebilmek için mücadele eden, çağı ve üyesi olduğu toplumun yaşayışını eleştiren, hatta mahkûm eden, mevcut değerler silsilesi yerine alternatif değerleri koyan, yaşama kurallarını açık seçik tanımlayan, kısaca hayata anlam katan ahlaki ilkeler teorisi, felsefe disiplini” şeklinde ifade etmiştir. Bu bağlamda etiğin toplumdaki davranış biçimlerinin doğru-yanlış ve iyi-kötü olarak yapılan bir değerlendirmesi olduğu söylenebilir.

Başkaları hakkında ahlaki yargılarda bulunan, başka insanların eylemlerini öven ya da kınayan herkes ile ilgili olan etik, eğitimde özel bir öneme sahiptir. Çünkü öğretmenler ve yöneticiler, ahlaki sorunlarla kuşatılmalarının yanı sıra öğrencilerinin, yani gelecek kuşağın eğitiminin ve ahlaki iyiliğinin sorumluluğunu her zamankinden daha çok üstlenmektedirler (Haynes, 2002). Bu bakımdan eğitimcilerin etik tutum ve davranışlara sahip olması nitelikli bir gelecek kuşağa sahip olma açısından oldukça önemlidir. Ancak öğretmenlerin öğrencilere bu

tutum ve davranışları kazandırabilmesi kendilerinin bu değerlere sahip olmasına bağlıdır. Çünkü öğrencilere etik ilkeleri öğreten ancak bu ilkelere uymayan bir öğretmenin öğrenciler üzerinde etkisinin olmayacağı söylenebilir. O halde öğretmenlerin etik tutum ve davranışlara sahip bir şekilde yetiştirilmeleri önem kazanmaktadır. Bu nedenle de üniversitelere ve Eğitim Fakültelerine bu konuda önemli sorumluluklar düşmektedir.

Öğretim elemanlarının üniversite öğrencileri için bir rol model oldukları düşünüldüğünde, eğitim- öğretim sürecinde sergilemiş oldukları davranışlar özellikle öğretmen yetiştiren Eğitim Fakülteleri için son derece önemlidir. Nitekim öğretmen adaylarının öğretim elemanlarından gördükleri davranışları gelecekte kendi sınıflarında sergilemeleri olasıdır. Dolayısıyla özellikle Eğitim Fakültelerinde öğretim elemanlarının eğitim-öğretim sürecinde etik davranış ilkelerine göre davranması oldukça önem arz etmektedir.

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) yayımlanmış olduğu yükseköğretim kurumları etik davranış ilkeleri rehberinde öğretim elemanlarının eğitim-öğretim sürecindeki etik sorumluluklarını belirlemiştir. Bu kapsamda öğretim elemanları derslerini program içeriğine göre yerinde ve zamanında yürütmekle, engelli öğrencilere gereken destek ve yardımı sağlamakla, ders planı hazırlamakla ve öğrenci notlarını ilgili sistem dâhilinde açıklamakla sorumludur (YÖK, 2014). Diğer bir deyişle öğretim elemanlarının eğitim-öğretim sürecini izin ya da mazeret durumu dışında ders planına göre yürütmesi gerekmektedir. Bu kılavuz doğrultusunda öğretim elemanlarının hem öğrencilere hem eğitim-öğretim sürecine yönelik etik bağlamdaki sorumluluklarını ne düzeyde yerine getirdiklerinin belirlenmesi önemsenmektedir. Bu doğrultuda öğretim elemanlarının eğitim-öğretim etiği doğrultusunda öğrencilere karşı görev ve sorumluluklarını ne düzeyde yerine getirdiklerinin belirlenmesine yardımcı olacak bir ölçme aracına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmada yükseköğretimde öğrencilerin eğitim-öğretim etiğine yönelik görüşlerini belirleyen geçerli ve güvenilir bir ölçeğin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Bu çalışma kapsamında yükseköğretimde eğitim-öğretim etiğine yönelik öğrenci görüşleri ölçeğinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu eğitim fakültesi lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Bu çalışmada çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi ile belirlenecektir. Ölçüt olarak öğrencilerin kamu üniversitelerinin eğitim fakültelerinde 2-3-4. sınıflarında örgün eğitim görmeleri gerekmektedir. Ölçek geliş-

tirme çalışmalarında madde sayısının en az beş katı kişiye ulaşılması gerektiği belirtilmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2007). Bu nedenle bu çalışma kapsamında en az 250 kişilik bir çalışma grubuna ulaşılması hedeflenmiştir. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan ölçek formu kullanılacaktır. Bu form kişisel bilgiler ve ölçek maddeleri olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Bu doğrultuda katılımcıların kişisel bilgiler bölümünde beş soruyu, ölçek bölümünde ise 51 maddeyi cevaplaması beklenmektedir. Verilerin analizinde açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yapılacaktır. Ölçekte elde edilen verilerin güvenilirliği Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı ile, ölçekte yer alan maddelerin ayırt ediciliği için ise madde toplam puan korelasyonları incelenecektir.

Araştırma sonucunda yükseköğretimde eğitim ve öğretim etiğine ilişkin geçerliliği ve güvenilirliği sağlanmış bir ölçek geliştirilecektir. Hazırlanan ölçek taslağı öncelikle kapsam ve görünüş geçerliliği kapsamında uzman görüşüne sunulmuştur. Sekiz uzmanın görüşleri üç araştırmacı tarafından birlikte değerlendirilmiş ve ölçek taslağından bazı maddelerin çıkarılmasına, ölçek taslağına bazı maddeler eklenmesine, bazı maddelerin ise ifadelerinin değiştirilmesine karar verilmiştir. Buna göre ölçek taslağı 51 madde ile ön uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Ön uygulama gerçekleştirildikten sonra yapılan ölçeğin yapısını ortaya koyabilmek için temel bileşenler analizi, ortaya konulan yapının doğruluğunu sınamak için ise doğrulayıcı faktör analizi yapılacaktır. Geliştirilen ölçek ile yükseköğretimin farklı alanlarında ve seviyelerinde öğrencilerin eğitim- öğretim etiğine ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan araştırmacılara katkı sağlanması beklenmektedir.

KAYNAKÇA

- Arslan, M. (2014). *Felsefeye giriş (21. Baskı)*. Ankara: Adres Yayınları.
- Cevizci, A. (2002). *Etiğe giriş*. İstanbul: Engin Yayıncılık.
- Haynes, F. (2002). *Eğitimde etik*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics*. New York, USA: Harper Collins College Publishers.
- YÖK. (2014). *Yükseköğretim kurumları etik davranış ilkeleri*. Ankara: YÖK Yayınları.

TÜRKİYE YÜKSEKÖĞRETİM ALANINDAKİ DERGİLERDEKİ MAKALELERİN KONU ALANI/KAPSAM AÇISINDAN İNCELENMESİ

Enes Gök^a & Ali Faruk Yaylacı^b

^a*Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Karaman, Türkiye*

^b*Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya, Türkiye*

Yükseköğretimdeki son on yıllardaki niceliksel büyüme ve genişlemeyle uyumlu bir biçimde Türkiye yükseköğretim sisteminde de niceliksel bir büyüme söz konusu olmuştur. Bu hızlı büyüme ve genişleme, sistemin barındırdığı problemleri de daha kompleks hale getirmiştir. Yükseköğretim alanındaki bilimsel çalışmalara olan ihtiyacın gözle görünür şekilde arttığı yükseköğretim sistemlerinde alanın ihtiyaç duyduğu bilimsel faaliyetleri görünür kılacak yayın organlarının varlıkları büyük önem taşımaktadır. Bir taraftan politika yapıcılara ve uygulayıcılara yön verecek bilimsel bulgu ve çıkarımların odağındaki politika dergileri, diğer taraftan alandaki bilimsel bilgi üretimini genişletip tashih edecek yayınları barındıran araştırma dergilerine ihtiyaç duyulmaktadır. Yükseköğretimin yönetiminin Dünya'da bir bilim alanı olarak ortaya çıkmasına bir cevap olarak akademik yayıncılık anlamında bu alanda faaliyet yürüten saygın dergilerin ilk örneklerine 1930larda rastlanmaktadır.

Benzer bir ihtiyaç çerçevesinde, alan daha Türkiye yükseköğretim sisteminde bilimsel bir hüviyete kavuşmadan önce, alandaki bilimsel çalışmalara duyulan ihtiyacı karşılamak üzere iki bilimsel dergi yayın hayatına başlamıştır (Yükseköğretim Strateji ve Araştırma Derneği (YÖSAD) himayesinde yayınlanan Yükseköğretim Dergisi; Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi himayesinde yayınlanan Yükseköğretim ve Bilim Dergisi). Uluslararası rakipleriyle kıyaslandığında henüz ilk gelişim aşamalarında olan bu dergiler, hem araştırmacıların alana olan ilgileri, hem alanın Türk yükseköğretim sisteminde yeni yeni yer ediniyor olması hem de bilimsel faaliyetlerdeki bilgi birikimi gibi faktörlerin etkisinde ve neticesinde, yayınladıkları bilimsel makalelerin kapsam ve içerik açısından bir incelemeye tabi tutulması, alanın bilimsel faaliyetler açısından Türkiye özelinde geldiği konumu, yönelimleri ve problemlerini ortaya koyması açısından gerekli

görülmektedir. Bu nedenle, bu araştırmada, Türkiye’de yükseköğretim alanında yayın faaliyeti yürüten iki akademik dergide yayınlanan tüm hakemli bilimsel makalelerin (Kitap kritiği, editöre not, görüş, derleme vs. hariç) kapsam/konu alanı ve diğer bazı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu kapsamda iki dergide toplam 383 adet makaleye ulaşılmıştır. Çalışma kapsamında doküman incelemesi yoluyla toplanan veriler, içerik analizi araştırma yöntemiyle analiz edilmiştir. Çalışma kapsamında yürütülen ön inceleme sonuçlarına göre, iki dergide de kuruldukları ilk yıllardaki bilimsel makale sayılarında artış gözlemlendiği söylenebilir. 2011 yılında yayın hayatına başlayan Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, o yıla ait 3 sayısında toplam 25 bilimsel makaleye yer verirken, yine 2011 yılında yayın hayatına başlayan Yükseköğretim dergisi, o yıla ait 2 sayısında toplam 2 adet bilimsel makaleye yer vermiştir. Yükseköğretim ve bilim dergisinde yayınlanan makale sayılarının yıldan yıla istikrarlı denilebilecek bir şekilde artış gösterdiği gözlemlenmiştir. Dergi, 2018 yılına ait 3 sayısında toplamda 50 adet bilimsel makaleye ulaşmıştır. Diğer taraftan yükseköğretim dergisi, yıllar itibariyle ortalama 10 civarında bilimsel makaleyle bir istikrar yakalamış izlenimi oluşturmaya rağmen, son yıllarda bu dergide de yayınlanan bilimsel makale sayılarında artış yaşanmış ve dergide 2018 yılında 25 bilimsel makaleye yer verilmiştir.

Yapılan ön inceleme sonuçlarına göre, Türk yükseköğretim sisteminde alanın bilimsel bir hüviyet kazanmasına eş değer olacak şekilde, alanda yayınlanan bilimsel makalelerde niceliksel bir artış gözlemlenmiştir. Ön inceleme sonuçları, yine yükseköğretim alanında bilimsel anlamda araştırmaya konu edilen kapsam ve konu alanlarında da bir çeşitlenme yaşandığını ortaya koymaktadır. Ön inceleme sonuçlarının ortaya koyduğu bir diğer bulgu ise, alana yönelen akademisyenlerin sayı itibarı ile artması ve alanları itibariyle de farklılaşmasıdır. Bu da yükseköğretim alanının disiplinler arası doğasıyla uyumlu bir bulgu olarak not edilmiştir. Ön bulguların değerlendirilmesi neticesinde varılan bir diğer sonuç ise, her iki derginin de yükseköğretim alanına özellikle Türkiye ölçeğinde büyük katkılar veriyor olmalarına rağmen, uluslararası rakiplerine benzer şekilde bir kapsama (scope) odaklanma konusunda daha yeterli bir seviyeye ve doygunluğa ulaşamadıkları tespitidir. Bütün analizlerin tamamlanmasıyla ortaya konulacak bulgu ve yorumlarla, yükseköğretim alanının Türkiye’de akademik yayıncılık anlamında hangi seviyede olduğu, bugüne kadar hangi konu alanlarının çalışıldığı ve son dönemde hangi alanlara yönelimlerin olduğu tespitleri yapılabilecek ve bu tespitlerin gelecek bilimsel çalışmalara hem kaynaklık etme hem de yön verme açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

ULUSLARARASILAŞMA TRENDLERİ BAĞLAMINDA HOLLANDA YÜKSEKÖĞRETİMİNDE TÜRK ÖĞRENCİLER

Armağan Erdoğan

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, Ankara, Türkiye

Yükseköğretim içinde bulunduğumuz yüzyılda daha fazla ve sistematik bir şekilde uluslararasılaşmaktadır. Öğrencilerin, öğretim elemanlarının ve araştırmacıların hareketliliği dramatic bir şekilde artmaktadır. Yükseköğretimin eğitim-öğretim, araştırma ve topluma hizmet fonksiyonları da benzer şekilde daha fazla uluslararası boyuta sahip olmaktadır. 1970'lerde küresel boyutta bir milyondan az uluslararası öğrenci bulunuyorken 2015 yılında 4,6 milyona ulaşmıştır ve 2020 de 7 milyonun üzerinde bir sayıya ulaşacağı öngörülmektedir. Uluslararası kuruluşlar, hükümetler ve üniversiteler de giderek daha somut, ölçülebilir ve sürdürülebilir stratejiler geliştirmeye yönelmişlerdir. Bütün bu gelişmelere rağmen "uluslararasılaşma" kavramının herkes tarafından kabul gören ortak bir tanımı olduğu söylenemez. Çoğu zaman küreselleşme ve öğrenci hareketliliği ile özdeşleştirilerek kullanılmaktadır. Oysa ilk kullanıldığı dönemden bugüne kadar geçen sürede uluslararasılaşma kavramının daha derin, daha kapsayıcı ve daha komplike anlamları üzerinde durmak gerekir. Buna ilave olarak, son yıllarda tüm dünyada yaşanmakta olan siyasi tutarsızlık ve koşullar nedeniyle yükseköğretimde uluslararasılaşmanın önündeki engellerin kaldırılması ve öğrenci çeşitliliğinin sağlanması gibi konularda kaygılar bulunmaktadır.

Hollanda 2000'li yılların başından itibaren yükseköğretim alanında Avrupa'daki diğer ülkelerdeki öğrenciler için popüler bir ülke konumundadır. NUFFIC verilerine göre Hollanda yükseköğretiminde bulunan uluslararası öğrencilerin sayısı son 10 yılda ikiye katlanmış ve geçen yıl 122 bine ulaşmıştır. Uluslararası öğrenciler tüm öğrenci nüfusunun %10,7 sini oluşturmaktadır ve bu oran %5,6 olan OECD ortalamasının oldukça üzerindedir (NUFFIC, 2018). Öte yandan Türkiye nüfusunun %16'sı 15-24 yaş grubunda gençlerin oluşturduğu genç bir nüfusa sahiptir. 2 milyon öğrenci üniversite sınavına girmekte ve ancak yarısı kendisine bir yer edinebilmektedir (YKS, 2018). Yurt dışında üniversite eğitimi almak isteyen öğrenciler ise öncelikle İngilizce konuşulan ülkeleri

ve komşu ülkeleri tercih etmektedirler. Hollanda son yıllarda Türkiyeden giden üniversite öğrencileri için yeni bir destinasyon olmaya başlamıştır. Bu makale Hollanda yükseköğretim sisteminde bulunan Türk öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarını, akademik başarılarını ve gelecek beklentilerini araştırmak üzere yürütülen bir araştırmanın bulgularına dayanmaktadır. Hollanda'da öğrenim gören 81 öğrenci ile yapılan online anket ile Türk öğrencilerin Hollanda üniversitelerindeki deneyimleri ve Hollanda'nın uluslararasılaşma uygulamalarına dair mütevazı bir katkı sunmayı hedeflemektedir.

KAYNAKÇA

- NUFFIC. (2018). *Incoming student mobility in Dutch higher education 2017-2018*. Access: www.nuffic.nl/mobility-statistics
- YKS. (2018). *Higher Education Institutions National Exam Results*. Access: www.osym.gov.tr

İNSAN SERMAYESİ VE İSTİHDAM EDİLEBİLİRLİK İLİŞKİSİ: BİR ÖZEL MESLEK YÜKSEK OKULU ÖRNEĞİ

Mehmet Hilmi Koç^a, Tuncer Fidan^b, & Türker Kurt^c

^a*İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İstanbul, Türkiye*

^b*Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur, Türkiye*

^c*Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye*

20. yüzyılın son yıllarından itibaren işgücü piyasasında yaşanan değişimler üniversitelerin istihdam edilebilirlik kavramına yoğunlaşmalarına yol açmıştır. Öğrenciler üniversiteden mezun olduklarında istihdam edilebilir olmalarının sağlanması gerekmektedir. Artık üniversite bitirmek tek başına istihdam edilebilir olmak için yeterli değildir. Yükseköğretim kurumlarında öğrencilerin istihdam edilebilirliklerini artırmak için; iş bulma, iş sürdürme ve geliştirebilmenin önemini fark etmelerini, iş arama becerilerini geliştirmelerini ve öğrenmeyi sevmelerini ve sürekli öğrenme ihtiyacı hissetmelerini sağlayacak bir takım imkanlar sunulmalıdır (Harvey,2001). Ayrıca öğrencilerin gelecekteki iş dünyasına uyum sağlayabilmeleri için yeteneklerinin farkında olmalarının sağlanması gerekmektedir (Tien vd., 2012).

Büyüyen bazı iş kollarında yükseköğretim mezunları yüksek ücretli işler bulabilmelerine rağmen yükseköğretim mezun sayısının fazlalığı, kitlesel işsizlik, kamu sektörünün küçülmesi ve yeni bilgi teknolojilerine dayalı iş sektörü, yükseköğretim diplomasını giderek daha fazla riskli bir yatırım haline getirmiştir (Kivinen & Ahola, 1999). Türkiye’de yükseköğretim mezunları arasındaki işsizlik oranları giderek yükselmektedir. Otomasyon nedeniyle bazı mesleklerin ortadan kalkması ve küreselleşme nedeniyle üretim kapasitesinin istihdam maliyetlerinin daha ucuz olduğu ülkelere kayması eğitim ve istihdam arasındaki ilişkiyi zayıflatmaktadır. Üniversitelerin fakülte ve yüksekokul programlarındaki ders içerikleri ile piyasa talepleri arasında farklılıklar bulunması nedeniyle yükseköğretimin insan sermayesi üretme işlevi hakkında eleştiriler artış kaydetmektedir. Her geçen yıl tercih yapabileceği halde yapmayan aday sayısı ve üniversitelerdeki boş kontenjan sayısı artmaktadır (Apaydın, 2019). Belirtilen nedenlerden dolayı, üniversiteler yetiştirdikleri öğrencilerin tam istihdam edilebilir olmalarını sağlayacak

eğitimler vermeleri gerekmektedir. Bu çalışma ile yükseköğretim öğrencilerinin sahip oldukları insan sermayesi algılarının ortaya konması, istihdama katılım sürecinde yükseköğretim kurumlarının ne gibi katkılar yaptığının betimlenmesi amaçlanmaktadır.

İnsan sermayesi türleri ve istihdam edilebilirlik algısı ilişkisine odaklanan bu çalışmada ilişkisel tarama deseni türlerinden yordama (prediction) deseni kullanılmıştır. Çalışmanın hedef evrenini 2018-2019 akademik yılında İstanbul ilinde faaliyet gösteren iki vakıf üniversitesinin sağlık meslek yüksekokulu öğrencileri oluşturmaktadır. Kurumlardan gelen talep nedeniyle uygulama yapılan üniversitelerin adları açıklanmamıştır. A üniversitesi sağlık meslek yüksekokulunda 4573 ve B üniversitesi sağlık meslek yüksekokulunda 1150, toplamda ise 5723 öğrenci hedef evrende yer almaktadır. Buna göre örneklem büyüklüğü 360 olarak belirlenmiştir (Balcı, 2013). Örneklem A ve B üniversiteleri meslek yüksekokullarındaki öğrenci sayıları dikkate alınarak “tabakalı örnekleme” yöntemi kullanılmıştır. Meslek yüksekokullarındaki öğrenci sayıları toplam sayıya oranlanarak her bir meslek yüksekokulundan seçilecek öğrenci sayısı belirlenmiştir. Olası hatalara önlem olarak örneklem büyüklüğünden daha fazla sayıda, 450 öğrenciye ulaşılmıştır. Veri analizinde değişkenler arası ilişki düzeyi, yönü ve anlamlılığı Pearson korelasyon katsayısı ile hesaplanmıştır. Ardından öğrencilerin sosyal sermaye, kültürel sermaye, öğretimsel sermaye, psikolojik sermaye, piyasa değeri sermayesi ve istihdam edilebilirlik algılarının öğrenim görülen sınıf, cinsiyet, herhangi bir işte çalışma durumu ve aile gelir düzeyine göre farklılaşp farklılaşmadığı t-testi ve tek yönlü varyans analizi ile sınanmıştır. İnsan sermayesi türlerinin istihdam edilebilirlik algısı üzerindeki etkisini tespit etmek için regresyon analizi yapılmıştır.

Betimsel bulgular incelendiğinde öğrencilerin kültürel sermayenin aile etkisi boyutu ile piyasa değeri sermayesinin işgücü piyasasına hazırlık boyutu ve psikolojik sermayeleri diğer sermaye türlerine göre daha yüksek ortalamaya sahip olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca piyasa değeri sermayesinin beklenen gelir boyutu en düşük ortalamaya sahiptir. Sınıf düzeyine göre yapılan karşılaştırmalara bakıldığında birinci sınıfta okuyan öğrencilerin insan sermayeleri algıları ile ikinci sınıfta okuyan öğrencilerin insan sermayeleri algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Birinci sınıfta okuyan öğrencilerin istihdam edilebilirlik algıları ikinci sınıfta okuyan öğrencilere göre anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyet değişkenine göre yapılan karşılaştırma sonuçla-

rı ise araştırmaya katılan kadın öğrenciler erkek öğrencilere göre kültürel etkinliklere daha fazla katılmakta ve aileleriyle daha yakın ilişki kurmaktadır. Diğer taraftan sosyal sermaye, öğretimsel sermaye, psikolojik sermaye, iş gücü piyasasına hazırlık, beklenen gelir ve istihdam edilebilirlik ortalama puanları cinsiyete göre farklılaşmamaktadır. Bir işte çalışan öğrencilerin psikolojik sermayeleri ile istihdam edilebilirlik algıları çalışmayan öğrencilere göre daha yüksek çıkmaktadır. Buna göre bir işte çalışan öğrenciler psikolojik olarak iş hayatına kendilerini daha hazır hissettikleri ve istihdam edilebilirlik durumlarını daha iyi gördükleri ileri sürülebilir. Ayrıca katılımcıların aile gelir düzeyleri yükseldikçe işgücüne katıldıklarında elde edecekleri gelire ilişkin beklentileri de anlamlı bir şekilde yükseldiği tespit edilmiştir.

Araştırmanın sonuçları, sahip olunan insan sermayesi türleri ile istihdam edilebilirlik algısı arasında orta düzeyde anlamlı bir ilişki vardır. Sosyal sermaye, işgücü piyasasına hazırlık düzeyi ve psikolojik sermaye istihdam edilebilirlik algısının anlamlı yordayıcılarıdır. Buna göre öğrencilerin sahip oldukları insan sermayesi türlerinin kalitesi arttıkça istihdam edilebilir olma düzeylerinin de artacağı ileri sürülebilir. İstihdam edilebilir olmak sahip olunan beceriler ile yani insan sermayesi ile ilişkilidir (Jackson & Chapman, 2012). Öğrencilerinin insan sermayesinin beş boyutuna da yatırım yapan üniversiteler aynı zamanda onların istihdam edilebilir olma becerilerini de artırmış olmaktadır. Alanyazında üniversitelerin öğrencilere kazandırdığı insan sermayesi türleri ile istihdam edilebilirlikleri arasında pozitif ilişki bulunduğunu gösteren araştırmalar bulunmaktadır (Useem ve Karabel,1986; Baruch, Bell and Gray, 2005; Donald, Baruch & Ashleigh, 2017).

Araştırma bulgularına dayalı olarak üniversitelerin iş piyasasının taleplerini eğitim programlarına yansıtmasını sağlayacak mekanizmalar üretmesinin gerekli olduğu söylenebilir. Ayrıca öğrencilerin sahip oldukları insan sermayesi türleri ile iş arama ve bulduğu işte tutunma becerilerinin önemini fark etmelerini sağlayacak eğitimlerin de ön lisans düzeyinden başlayarak lisans düzeyi de dahil olmak üzere üniversite öğreniminde verilmelidir. Son olarak öğrencilerin üniversite yıllarında iş piyasasını tanımalarına ve kendi insan sermayelerini değerlendirmelerine imkan verecek iş tecrübeleri edinmeleri özendirilmelerinin önemli olduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Baruch, Y., Bell, M. P. & Gray, D. (2005). *Generalist and specialist graduate business*

- degrees: Tangible and intangible value. Journal of Vocational Behavior, 67(1), 51-68.*
- Donald, W., Baruch, Y. & Ashleigh, M. (2017). *The Good Organization and Sustainable Careers: Validation of a Conceptual Model of Graduate Employability. European Group for Organizational Studies.*
 - Jackson, D. & Chapman, E. (2012). *Empirically derived competency profiles for Australian business graduates and their implications for industry and business schools. The International Journal of Management Education, 10(2), 112-128.*
 - Kivinen O. & Ahola S. (1999). *Higher Education as Human Risk Capital: Reflections on Changing Labour Markets Higher Education, Changes in Higher Education and Its Societal Context as a Challenge for Future Research. Higher Education, 38(2), 191-208.*
 - Tien, H.S., Wang, Y., Chu, H.C. ve Huang, T. (2012). *Career adapt-abilities scale -taiwan form: Psychometric properties and construct validity. Journal of Vocational Behavior 80, 744-747*
 - Useem, M. & Karabel, J. (1986). *Pathways to top corporate management. American Sociological Review, 51(2), 184-200.*

ÜNİVERSİTELERDE SURİYELİ ÖĞRENCİLERİN YETERLİLİKLERİNİN TANINMASI: AYA ÇERÇEVESİNDE BİR DEĞERLENDİRME

Zeynep Özde-Ateşok

İstanbul Üniversitesi, İstanbul, Türkiye

Günümüzde artan çatışma ve şiddet sonucu yerinden edilme ve eğitimin kesintiye uğraması özellikle sığınmacı ve mülteci nüfusun eğitim hakkını tehdit ederken, yükseköğretimi neredeyse imkansız hale getirmiştir. Tüm dünyada son üç senedir %1'in altında seyreden okullaşma oranları sığınmacı ve mülteci nüfusunun yükseköğretime erişimi ile ilgili ciddi bir kriz ile karşı karşıya olduğumuzu gösterir niteliktedir. Hukuki statüye bağlı belirsizlikler, yetersiz ve kesintiye uğramış eğitim, dil engeli, eğitimin finansal yükü gibi pek çok sorunun yanı sıra yabancı yeterliliklerin tanınmaması sığınma ve mültecilik bağlamında yükseköğretime erişimin önündeki en temel engeller arasında sıralanmaktadır. Göç öncesi edinilmiş yeterlilik ve becerilerin sığınılan ülke tarafından tanınmaması yükseköğretime erişim kadar iş piyasasına katılımı engelleyerek, ciddi kaynak kayıplarına yol açarken yeni gelenler için uyum ve kendini gerçekleştirme süreçlerinin önündeki en temel engel olarak ekonomik ve sosyal yabancılaşma ve dışlanma riskini de artırmaktadır.

Akademik yeterliliklerin ispatı olabilecek sınav sonuç belgesi, sertifika, diploma gibi belgelerin eksikliği yabancı yeterliliklerin tanınma sürecini sığınmacı ve mülteciler için zorlaştırırken yükseköğretime geçişte çok büyük bir engel teşkil etmektedir. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi yükseköğretimin “yeteneklerine göre herkese tam bir eşitlikle açık olması” gerektiğini ifade ederken, Cenevre Konvansiyonu temel eğitim dışındaki konularda mültecilere “...yabancı ülke okullarından alınmış eğitim sertifikalarının, üniversite diplomalarının ve derecelerinin tanınması” konusunda mümkün olduğu kadar eşit ve adil davranılmasını beyan etmektedir. Bu bağlamda, Türkiye'nin de taraf olduğu, bölgedeki diğer ülkelerden alınmış derece ve öğrenim sürelerinin tanınmasına ilişkin usulleri belirleyen Avrupa Bölgesinde Yükseköğretim ile ilgili Belgelerin Tanınmasına İlişkin Lizbon Tanınma Sözleşmesi'nin 7. maddesi mülteciler, yerinden edilmiş kişiler

ve mülteci benzeri konumdaki kişilerin yeterliliklerinin tanınmasında tarafların mevcut mevzuatı dahilinde esneklik göstermesini ifa etmektedir.

Özellikle 2015 yılından itibaren artan sığınma talepleri ve sığınmacı sayısı bu nüfusun yükseköğretim talepleri ve Avrupa'daki yükseköğretim sistemlerine dahil edilmelerine yönelik ihtiyacı ön plana çıkarırken, yabancı yeterliliklerinin tanınmasına dair Lizbon Tanıma Sözleşmesi'nin uygulamasını ve üniversitelerin bu süreçteki rolünü de tartışmaya açmıştır. Bu doğrultuda çalışma Avrupa Yükseköğretim Alanı'nın bir parçası olarak Türkiye'deki geçici koruma altındaki Suriyeli gençlerin yabancı yeterliliklerinin tanınmasına dair olan süreçleri özellikle son yıllarda Avrupa Bölgesinde gelişmekte olan diploma ve derecelerin akademik tanınması bağlamında, tanıma, denklik ve intibak sorunları ekseninde değerlendirecektir. Bu doğrultuda çalışma öncelikli olarak Lizbon Tanıma Sözleşmesi ile yükseköğretime erişimde Avrupa Bölgesindeki akademik tanımaya ilişkin usulleri özellikle belge ibraz edemeyen sığınmacı ve mülteciler bağlamında bir değerlendirmesini sunduktan sonra Türkiye'deki Suriyelilerin yükseköğretime erişim ve katılımına dair mevzuatın gelişimi ile farklı üniversite örnekleri üzerinden uygulamasını irdelenecektir.

Çalışma detaylı bir doküman taraması ile farklı projeler bağlamında üniversitelerde idari personel ve öğrenciler ile yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular üzerinden Suriyeli öğrencilerin yükseköğretime erişiminde yeterliliklerinin değerlendirilmesi ve tanınmasına dair süreçlerin işleyişini, süreçteki engel ve fırsatları Lizbon Tanıma Sözleşmesi ve Avrupa Yükseköğretim Alanı çerçevesinde tartışmaya açmayı hedeflemektedir. Çalışmada tartışıldığı üzere Türkiye Suriye'den geçişlerin artmaya başladığı 2012 yılından itibaren Suriyeli gençlerin yükseköğretime erişiminin sağlanabilmesi adına aldığı bir dizi karar ile taraf olduğu Lizbon Tanıma Sözleşmesi'ndeki yükümlülüklerine uygun olarak bu öğrencilere yönelik kolaylaştırıcı ve esnek uygulamaların önünü açmıştır.

Bu kararların etkisi ile 2013-2014 akademik yılından itibaren kayıtlı öğrenci sayısı hızla artarken, yükseköğretim kurumları daha önce karşılaşmadıkları şekilde artan ve ihtiyaçları diğer uluslararası öğrencilerden farklılaşan Suriyeli öğrencilerin talepleri ile karşı karşıya kalmıştır. Bu süreçte Suriyeli öğrenci başvuru ve kabul sayıları hızla artarken, yabancı yeterliliklerinin değerlendirilmesi konusunda her kurumun kendi kaynak ve deneyimi çerçevesinde farklı stratejiler ve çözümler geliştirdiği, özellikle, uluslararası yeterlilik değerlendirme bilgi ve becerisi gerektiren yatay geçiş süreçleri kapsamında üniversitelerde ciddi bir bilgi birikimi ve verinin oluştuğu tespit edilmiştir. Öte yandan, Avrupa Yüksek-

köğretim Alanı'nın bir parçası olarak mevzuatta esneklik ve uygulamada oluşan bu bilgi birikimi sayesinde Türkiye yükseköğretim sistemine giriş yapan bu öğrencilerin bölgesel düzeyde entegrasyonunun da sağlandığı düşünüldüğünde bu konuda geliştirilmiş işbirliği olanakları ile koordineli bir yaklaşım ihtiyacı özellikle öne çıkmaktadır.

Diğer taraftan merkezi bir şekilde yönetilmeyen bu değerlendirme süreci kurumlar arasında ciddi eşitsizlikler ve uygulama farklılıklarına yol açmaktadır. Çok büyük iş yoğunluğu altındaki üniversite personeli ile yerel ve diğer uluslararası öğrenciler düşünüldüğünde gayet rekabetçi ve hassas bir konu olarak yükseköğretime erişimde bu sürecin daha eşit ve adil sürdürülebilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda ortak bir veri tabanı ile merkezi, standart bir iş akışının inşası süreci hızlandıracağı ve kolaylaştıracağı gibi adil olmayan uygulamaların ve sahtecilik gibi suçlamaların da önüne geçecektir. Dahası bu süreçte oluşan bilgi birikimi ve uzmanlığın, Avrupa Bölgesi'nde sürdürülebilir yapılar haline getirilmesi bölgesel uyum ve uluslararasılaşma sürecini kolaylaştırırken, bundan sonra yaşanabilecek göç dalgalarına karşı bölgedeki yükseköğretim sistemini güçlendirmiş olacaktır.

YÜKSEKÖĞRETİMDE ÖĞRENMEYİ GELİŞTİRMEK: “BİRLİKTE ÖĞRENELİM” PROGRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Esra Eret

Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara, Türkiye

Eğitimin her kademesinde olduğu gibi, yükseköğretimde de öğrencilerin öğrenmesini desteklemek ve öğrenme sürecinde öğrencilerin motivasyonlarını artırabilmek amacıyla günümüz değişen koşullarını, öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarını da dikkate alarak farklı yöntem ve metotların kullanılması tavsiye edilmektedir. Özellikle son yıllarda, öğrencilerin birbirlerinden öğrendikleri ve kendi öğrenme süreçlerinde aktif olarak yer aldıkları akran öğretimi ön plana çıkmaktadır (Aydin ve Güneri, 2014; Brooks ve Koretesky, 201; Comfort, 2011, Yıldırım & Canpolat, 2017). Akademik başarının artırılması, kişilerarası iletişimin ve sosyal becerilerin geliştirilmesi, geri bildirim alabilme ve geri bildirim sağlayabilme, başkalarına akademik anlamda destek olabilme, anlatılan konuyla ilgili olumlu tutum geliştirme, özgüven artışı akran öğretiminin ya da akran yoluyla öğrenmenin katkılarında bazılarıdır. Bu bağlamda, farklı yükseköğretim kurumlarında akran öğretimini destekleyecek programlar düzenlenmektedir.

Bu programlardan birisi de Orta Doğu Teknik Üniversitesi'ne bağlı olarak hizmet veren Öğrenme ve Öğretmeyi Geliştirme Merkezi (ÖGEM) tarafından koordine edilen Birlikte Öğrenelim Akademik Destek Programı'dır. Uygulanan bu programın temel amacı, hazırlık okulunda öğrenim görmekte olan başlangıç kuru öğrencilerinin, İngilizce alanında daha deneyimli ve donanımlı olan İngilizce Öğretmenliği Bölümü üçüncü öğrencilerinden Topluma Hizmet dersi kapsamında akademik destek almalarını sağlamak ve öğretmen adaylarının alan bilgilerini kullanacakları ve öğretme becerilerini geliştirecekleri ortamlar yaratarak kişisel ve mesleki gelişime katkıda bulunmaktır. Program, 2011 yılından itibaren merkez tarafından her bir akademik dönemde uygulanmaktadır. Bu kapsamda, bu çalışmanın amacı “Birlikte Öğrenelim Akademik Destek Programı”nın etkililiğini, programa dahil olan öğretmen adaylarına kişisel ve mesleki anlamda katkısı bakımından değerlendirmektir.

Çalışmada, 2018-2019 akademik yılı bahar döneminde 17. Birlikte Öğrenim Akademik Destek Programı ele alınmıştır. Çalışma, uygulamacıların aynı zamanda araştırmacı rolünde olduğu nitel araştırma desenlerinden eylem araştırması olarak planlanmıştır. Çalışmanın örneklemini programa dahil olan toplam 25 İngilizce Öğretmenliği bölümü 3. Sınıf öğrencisi oluşturmaktadır; veri toplama aracı olarak da araştırmacılar tarafından hazırlanan öğretmen adayları anketi, ara değerlendirme formu ve görüşme formu kullanılmıştır. Kişisel bilgiler ve programa yönelik görüşlerin yanı sıra, öğretmenliğe yönelik tutum ve öğretmen öz yeterlilik ölçeklerini de içeren öğretmen adayları anketi, program başında ve program sonunda ön test ve son test şeklinde katılımcılara uygulanmıştır. Programın ortasında “ara değerlendirme formu” uygulanmış ve program sonunda yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak programa dahil öğretmen adayları ile bire bir görüşmeler yapılmıştır. Bu çalışma için üniversitede yer alan Uygulamalı Etik Araştırma Merkezi'nde etik izni alınmıştır. Veri toplama süreci henüz tamamlanan çalışmanın, veri analizi süreci devam etmektedir.

Çalışmada elde edilen ilk bulgular, öğretmen adayları rolünde programa dahil olan öğrencilerin akran öğretimi sürecinde öğretmenliğe ve öğretime yönelik tutumlarını genel olarak olumlu yönde geliştirdiklerini ortaya koymuştur. Öğrencilerle birlikte çalışma sürecinin, öğretmen adayları üzerinde kişisel, sosyal ve mesleki anlamda istedik yönde etkilerinin olduğu belirlenmiştir. İlk analiz sonuçlarına göre, öğretmen adayları, bir başka kişiye yardımcı olmanın kendilerine iyi hissettirdiğini, öğretmen olma ve bir başkasına öğretme fikrine daha yakın hissettiklerini, başkalarıyla iletişim, ilişki ve empati kurabilme becerilerinin geliştiğini, öğretmen olarak kendilerini değerlendirme fırsatı bulduklarını ifade etmişlerdir.

Ayrıca bulgular, programın iyileştirilmesi gereken yanları olduğuna da işaret etmektedir. Programın iyileştirilmesi gereken yanlarından bazıları şu şekildedir: program boyunca öğrencilerin çalışmalarının daha yakından takip edilmesi, program dahil olan hazırlık öğrenciler için programın daha teşvik edici hale getirilmesi ya da birlikte çalışma yönünde motivasyonu yüksek olan ve çalışmaya gerçekten ihtiyaç duyan öğrencilerin programa dahil edilmesi, hazırlık öğrencilerinin programa devamının sağlanması, program boyunca uyulması gereken kuralların her iki tarafa da daha net bir şekilde belirtilmesi. Öğrencinin kendi öğrenme sürecinde aktif olarak yer alabildiği ve bilgisini akranlarıyla paylaşabildiği bu ve benzeri uygulamaların yükseköğretim kurumları tarafından daha fazla

kullanılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Aydın, G. & Yerin-Güneri, O. (2014). *Qualitative and quantitative evaluation of an English language peer tutoring program for low achieving students. INSTALL International Conference: Reflexivity in Higher Education: Research and Models of Intervention for Underachieving Students, Naples, Italy.*
- Brooks, B.J., & Karosky, M.D. (2011). *The influence of group discussion on students' responses and confidence during peer instruction. Journal of Chemical Education, 88, 1477-1484.*
- Comfort, P. (2011). *The effect of peer tutoring on academic achievement during practical assessments in applied sports science students. Innovations in Education and Teaching International, 48(2), 207-211.*
- Yıldırım, T., & Canpolat, N. *Akran Öğretiminin Etkililiğine İlişkin Öğrenci Görüşleri. Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, 12(24), 515-526.*

YÜKSEKÖĞRETİMDE AMORF BİR İNCİ: TOPLUMA HİZMET UYGULAMALARI DERSİ VE ARAŞTIRMALARA İLİŞKİN ANALİZ

Melike Türkan Bağlı

Maltepe Üniversitesi, İstanbul, Türkiye

Üniversitenin toplumsal işlevini ön plana çıkaran ve toplumdaki rolünün altını çizen yaklaşımlar, üniversiteyi oluşturan tüm bileşenlerin ve birimlerin toplumla bütünleşmiş bir biçimde çalışmasını ve kurumsal olarak işbirliklerine gitmesini öngörür. Buna göre çağdaş üniversitenin rolü sadece üst bir dil ve akademik üretim üzerinden tanımlanamaz. Bu çerçevede üniversitenin devreye soktuğu kavramlardan biri de topluma hizmet olarak belirlenmiştir. Yani üniversite, sadece eğitim ve araştırma yönüyle değil, toplumsal kurumlara götüreceği birebir hizmetlerle tanımlanmaktadır.

Topluma hizmet kavramının gündeme geldiği bir başka zemin de eğitim ve öğrenme hedefleridir. Anderson'a (1998) göre hizmetle öğrenme, hem bir felsefe hem de bir öğretim yöntemidir. Buna göre, eğitimin hedefi, öğrencilerin hizmet vermek yoluyla sosyal sorumluluk duygusunu kazanmaları ve demokratik yurttaşlığa hazırlanmalarıdır. Bu felsefi boyutun yanısıra hizmetle öğrenmenin, toplumdaki reel sorunların çözümü için aktif katılım içeren bir hizmet anlayışıyla bir dizi faaliyette bulunmayı da içeren yönetsel bir yanı da vardır.

Topluma hizmet kavramı çerçevesinde dile getirilebilecek bir başka boyut da, duyuşsal alan adı verilen duygu, tutum ve değerlerle ilgili öğrenme alanıdır. Eğitimde bir bakıma “motor” görevi yapması beklenen duyuşsal alan, üzerinde teorik olarak durulmakla birlikte, hayata geçirilmek konusunda yoğun ihmallerin yaşandığı bir öğrenme alanıdır. Topluma hizmet kavramı çerçevesinde yapılan uygulamalar ve çalışmalar göstermektedir ki, bu gayretler duyuşsal alan ile karakterize edilebilecek öğrenme yaşantıları açısından büyük bir potansiyel taşımaktadır. Bu potansiyeli bakımından topluma hizmet çalışmalarının çok dikkatli bir şekilde analiz edilmesi büyük önem taşımaktadır.

Türkiye’de 2006-2007 eğitim-öğretim yılında tüm eğitim fakültelerinde uygulanmak üzere Topluma Hizmet Uygulamaları (THU) dersi müfredata zorunlu

ders olarak dahil edilmiştir. Dersin temel amacı öğrencilerin toplumun güncel sorunlarını belirleme ve çözüm üretmeye yönelik projeler hazırlamalarını sağlamaktır (YÖK, 2007; Tezbaşaran, 2009). Bu doğrultuda dersin kazanımları da “eğitim fakültelerinde toplumsal sorumluluk, toplumla bütünleşme, toplumun sorunlarını teşhis etme ve onlara çözüm bulma, çeşitli kurum ve kuruluşları tanıma, onlarla işbirliği yapma, proje üretme gibi işlevleri yerine getirme, ...” olarak belirtilmiştir (YÖK, 2011).

Bugüne kadar THU dersi ile ilgili olarak çok sayıda araştırma ve tez çalışması yapılmış, makaleler ve kitaplar yayınlanmış durumdadır. Bu derse ilişkin olarak, dersi alan öğrencilerin görüşleri, algıları ve önerileri (ör. Aykırı, 2018; Can, 2012; Çetin ve Sönmez, 2009; Demir, 2019; Elma, Kesten, Kıroğlu, Uzun, Dicle, ve Palavan, 2010; Kaya, 2013; Soykan, Gündüz ve Tezer, 2015; Tilki, 2011), dersi veren öğretim elemanlarının görüşleri ve önerileri (ör. Cansaran, Orbay ve Kalkan, 2010; Ergül ve Kurtulmuş, 2014), dersin uygulanmasına dair sorunlar ve çözüm önerileri, dersin öğrencilere kazandırdığı bilgi, tutum ve beceriler (ör. Küçükoglu ve Koçyiğit, 2015) bu çalışmalara konu olmuştur. Bu araştırmaların bulgularına genel olarak bakıldığında öğrencilerin iletişim becerileri, empati becerileri, toplumla bütünleşme, toplumsal sorumluluk duygusu kazanma, eleştirel düşünme gibi alanlarda çeşitli kazanımları olduğu görülmektedir. Dersin daha etkili şekilde yürütülmesine dair öneriler de hem öğrenciler hem de öğretim elemanları tarafından ifade edilmektedir.

Bu bildiriye, THU dersine ilişkin olarak 2008’den bu yana yapılmakta olan ve çoğunluğu betimsel nitelikteki bu ampirik araştırmaların bütüncül bir değerlendirilmesi yapılmaya çalışılacaktır. Bu doğrultuda, THU dersi ile ilgili araştırmalar taranacak, araştırma soruları, kullanılan araştırma yöntemleri, veri toplama araçları ve genel bulguları istatistiksel olarak özetlenecektir. Ayrıca bu araştırmaların kavramsal arka planı ile bulguların yorumlanmasında kullanılan felsefi ve teorik perspektif belirlenmeye çalışılacaktır.

KAYNAKÇA

- Anderson, J. (1998). *Service-learning and teacher education*. Washington, DC: ERIC Clearinghouse on Teaching and Teacher Education [ED421481].
- Aykırı, K. (2018). *Tükendiler: Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tüketici hakları konusunda topluma hizmet uygulaması deneyimleri*. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5(12), 829–838.
- Cansaran, A., Orbay, K., ve Kalkan, M. (2010). *University-community bridge: Service learning to society*. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 2, 1687–1693. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2010.12.100>

org/10.1016/j.sbspro.2010.03.966

- Çetin, T., ve Sönmez, Ö. F. (2009). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamaları dersinin amaç ve içeriğine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(3), 851–875.
- Coşkun, Z. S. (2012). *Topluma hizmet uygulamalarının öğretmen adaylarının değer kazanımlarına etkisi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi)*. Atatürk Üniversitesi.
- Demir, B. (2019). İngilizce öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamaları hakkındaki görüşleri. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 15, 11–23. <https://doi.org/10.17244/eku.488171>
- Elma, C., Kesten, A., Kiroğlu, K., Uzun, E. M., Dicle, A. N., ve Palavan, Ö. (2010). Öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamaları dersine ilişkin algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(2), 231–252.
- Ergül, H. F., ve Kurtulmuş, M. (2014). Sosyal sorumluluk anlayışının geliştirilmesinde topluma hizmet uygulamaları dersine ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(49), 221–232.
- Kaya, B. (2013). *Social studies teacher candidates' views on the community service practices course*. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 106, 2419–2425. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.12.277>
- Soykan, E., Gündüz, N., ve Tezer, M. (2015). *Perceptions of the teacher candidates towards community service learning*. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 197, 2468–2477. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.07.314>
- Tezbaşaran, A. (2009). *Eğitim fakültelerinde topluma hizmet uygulamaları yönergesi (Sürüm 5)*. Mersin: Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi.
- Tilki, F. (2011). *Beden eğitimi ve spor eğitimi alan öğrencilerin topluma hizmet uygulamaları dersini algılama düzeyleri: Sakarya ili örneği (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi)*. Sakarya Üniversitesi.
- Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) (2007). *Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Fakülteleri (1982-2007) (Öğretmenin üniversitede yetiştirilmesinin değerlendirilmesi)*. Ankara: Yükseköğretim Kurulu.
- Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) (2011). *Eğitim fakültelerinde uygulanan topluma hizmet uygulamaları dersi yönergesi*. 17.02.2011

TÜRKİYE'DE İLETİŞİM PROGRAMLARININ AKADEMİK KİMLİĞİ: ÖĞRETİM ÜYELERİNİN ÇALIŞMA ALANLARI

Nevfel Boz^a & Bekir S. Gür^b

^aAnkara Sosyal Bilimler Üniversitesi, Ankara, Türkiye

^bAnkara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara, Türkiye

Türkiye'de yükseköğretime erişimi artırmak amacıyla gerek 1992-1994 yılları arasında 23 ilde yeni üniversitelerin kurulması gerekse de 2006-2008 arasında 41 ilde yeni üniversitelerin kurulması sonrasında eğitimin kalitesine ilişkin kaygılar dile getirilmiş ve tartışmalar bugüne değin sürmüştür (Altınsoy, 2011; Arap, 2010; Çelik, 2015; YÖK, 2007). Bu gelişmeler ve tartışmalara paralel olarak, başta tıp ve hukuk fakültelerindeki eğitim olmak üzere, mühendislik, eğitim, iletişim (Korkmaz, 2012; Ozupek & Ozer, 2015; Uzun, 2007) ve ilahiyat fakültelerindeki ve/veya programlarındaki eğitimlerin niteliği ve/veya istihdam meselesi gündeme gelmiştir. Aynı bağlamda, gerek dünyadaki gelişmeler gerekse de teknoloji-deki gelişmeler, birçok alanda verilen eğitimin yeterliliğinin sorgulanmasına yol açmıştır.

Medya sektörü özelinde ise bu sorunlar daha keskin bir şekilde ele alınmakta ve üniversiteler bünyesinde faaliyet gösteren medya/iletişim programlarına karşı genellikle olumsuz bir tutum öne çıkmaktadır (Uzun, 2007). Bu çerçevede, medya ve iletişim programlarındaki birçok öğretim üyesi ve ilgili sektör profesyonelleri, bu programların temel eğitim sorunlarına ve mezunlarının istihdam durumlarına ilişkin çeşitli toplantılar ve akademik çalışmalar öteden beri yapmışlardır (Tokgöz, 2003). Uzun (2011)'a göre, Türkiye'de gazeteciliğin ne olduğu ve dolayısıyla gazetecilik eğitiminin önceliklerinin neler olması gerektiği konusunda bir uzlaşma söz konusu değildir. Bunda, üniversiteler ve medya sektörünün, teori ve pratik derslerin ağırlıkları konusunda bir uzlaşmaya varamamalarının ve gazeteciliğin sürekli değişen doğasının önemli bir etkisi vardır.

Medya ve iletişim programlarının geneline bakıldığında, öğrencilerin psikolojiden sosyolojiye, medeniyetler tarihinden medya teorilerine kadar çok farklı alanlardan dersler aldıklarını ve bunun sonucunda kendilerini herhangi bir spesifik alanda veya yabancı dil kullanımında yetkin hissetmedikleri görülmektedir.

Dahası, iletişim fakültelerinin mezunlarına yeterli mesleki beceri (ör. haber yazma, halkla ilişkiler kampanyası, web tasarımı, foto muhabirlik vb.) kazandırma ve mezunlarda “araştırma isteği” uyandırma açısından da yetersiz olduğu görülmektedir (Arık & Bayram, 2011). Nitelikli insan sermayesinin yetersizliğinden sorumlu başat aktör olarak, üniversitelerin bünyesinde faaliyet gösteren medya/ iletişim programları eleştirilerden nasibini aldığı gibi, genellikle olumsuz bir bakışın da odağı olmaktadır.

Türkiye özelinde ise sayıları hızla artan iletişim fakültelerinin oluşturduğu istihdam sorunu, müfredat kaynaklı problemler, teknik yetersizlikler, farklılaşan paydaş tutumları, karşılanamayan öğrenci beklentileri, iş piyasasının talepleri ve daha birçok önemli başlık, sorunu daha da çetrefilli hale getirmektedir. Türkiye’de bugüne değin medya ve iletişim programlarına ilişkin yapılan akademik çalışmaların çoğunluğu, mevcut öğrencilerin, öğretim üyelerinin ve medya profesyonellerinin görüşlerine dayalı olarak yürütülmüştür (Arık & Bayram, 2011; Atabek ve Atabek, 2014; Balcı ve Gülnar, 2012; Karaduman ve Akbulutgiller, 2017). Ancak, iletişim programlarının kimliği üzerine kapsamlı bir araştırma yapılmamıştır.

Bu araştırmanın özgünlüğü, iletişim programlarının kimliğini belirleyen hem öğretim üyelerinin doktora derecelerinin hem de akademik çalışmalarının sosyal bilimlerin hangi alanı ile daha çok ilgili olduğunun ve iletişim programlarının kimliğinin incelemesi açısından literatürde bir ilki oluşturacak olmasından kaynaklanmaktadır. İletişimin bağımsız bir akademik disiplin olup olmadığı tartışması literatürde üzerinde tartışılan önemli konulardan biridir. Genellikle bir akademik veya araştırma disiplininin, konu ve teoride bir bütünlük arz etmesi beklenmektedir. Çalışma konusu olarak iletişim alanı hayatın her alanını kapsamakta ve bu kimlik krizi iletişim alanının akademideki varlığı ile yaşıt bir tartışmadır. Doğası gereği interdisipliner olan iletişim alanı aynı üniversite sistemi içerisinde bile başka başka isimlerle anıla bilmektedir. Müşterek bir çalışma konusu olmaması sebebi ile iletişim bölümlerinin kimliği ve profili hakkında genel bir değerlendirme yapabilmek için iletişim bölümlerinin öğretim üyelerinin akademik geçmişleri ve yayınlarına odaklanmak gerekecektir.

Bu araştırma, medya ve iletişim programlarında öğretim üyelerinin akademik geçmişleri ve çalışmalarının tekabül ettiği akademik kimliklerinin soruşturulması hedeflenmektedir. Bu çalışmada yöntem olarak hem medya ve iletişim programlarından bulunan öğretim üyelerinin YÖKSİS üzerindeki profilleri in-

celenecek ve nitel bir araştırma yaklaşımı olan kodlama yöntemi kullanılacaktır. Araştırmanın hedef kitlesi, Türkiye'deki tüm üniversitelerde lisans düzeyinde eğitim veren 22 medya ve iletişim programıdır. Bu bağlamda; Türkiye'deki lisans düzeyindeki medya ve iletişim programlarında (Gazetecilik ve Medya Çalışmaları 449, Görsel İletişim Tasarım 97, Halkla İlişkiler 447, İletişim Çalışmaları 809) toplam 1.802 civarında öğretim üyesi bulunmaktadır. Verisine ulaşılabilen tüm öğretim üyeleri araştırma kapsamındadır.

KAYNAKÇA

- Altınsoy, S. (2011). *Yeni devlet üniversitelerinin gelişimi: Sorunlar ve politika önerileri. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1(2), 98. <https://doi.org/10.5961/jhes.2011.015>
- Arap, S. K. (2010). *Türkiye yeni üniversitelere kavuşurken: Türkiye'de yeni üniversiteler ve kuruluş gerekçeleri. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 65(1), 1-29.
- Arık, M. B., & Bayram, F. (2011). *İletişim eğitimi ve iletişim akademisyenleri: Veriler ışığında genel bir değerlendirilme. Akdeniz İletişim*, (15), 81-98.
- Atabek, G. Ş., & Atabek, Ü. (2014). *İletişim Eğitiminde Farklı Perspektifler: Öğrenciler, Akademisyenler ve Meslek Mensuplarının İletişim Eğitimi Hakkındaki Tutumları. İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 0(38). Geliş tarihi gönderen <http://iletisimdergisi.gazi.edu.tr/site/index.php/IKAD/article/view/128>
- Balcı, Ş., & Gülnar, B. (2012). *Journalism education in Turkey: A survey about students' expectations. International Journal of Multidisciplinary Thought, CD-ROM*, 2(2), 25-41.
- Çelik, Z. (2015). *Turkish higher education system: Between expansion and quality. Higher Education in Russia and Beyond*, 2(4), 16-18.
- Karaduman, M., & Akbulutgiller, B. (2017). *Türkiye'de Gazetecilik Eğitimi: Lisans Müfredat Programları Karşılaştırması. Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 16(4), 1161-1181. <https://doi.org/10.21547/jss.303823>
- Korkmaz, A. (2012). *Gazetecilik Eğitimi Alan Öğrencilerin Gazetecilik Eğitimi ve Gazetecilik Mesleğine Bakışı. Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (16), 9-27.
- Ozupek, M. N., & Ozer, D. (2015). *Investigation Into the Education at Communication Faculties in Turkey. Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 191, 227-234. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.04.359>
- Tokgöz, O. (2003). *Türkiye'de İletişim Eğitimi: Elli Yıllık Bir Geçmişin Değerlendirilmesi. Kültür ve İletişim*, 6(1), 9-32.
- Uzun, R. (2007). *İstihdam Sorunu Bağlamında Türkiyede İletişim Eğitimi ve Öğrenci Yerleştirme. İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, (25), 117-135.
- Uzun, R. (2011). *Türkiye'de gazetecilik eğitimi: Değişimler ve eğilimler. Akdeniz İletişim*, (15), 119-132.
- YÖK. (2007). *Türkiye'nin yükseköğretim stratejisi. Ankara: Yükseköğretim Kurulu.*

YÜKSEKÖĞRETİMDE BİRİMLER ARASI EŞGÜDÜME DAYALI BİR UYGULAMA: YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ

Zeliha Zühal Güven

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya, Türkiye

Değişen dünya koşulları nedeniyle günümüzde yükseköğretim her geçen gün daha uluslararası hale gelmektedir. Türkiye’de yükseköğretimin giderek uluslararasılaşması yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören uluslararası öğrencilerin sayısının artmasına yol açmakta; bunun yansımalarından biri olarak Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi (YDTÖ) alanında kapsamlı çalışmalara ve uygulamalara ihtiyaç duyulmaktadır. YDTÖ ülkemizde üniversitelere bağlı dil uygulama ve araştırma merkezlerinde görevli öğretim elemanları tarafından verilmektedir. Mevcut uygulamalara bakıldığında bu öğretim elemanlarının göreve başlayabilmeleri için Türk Dili ve Edebiyatı, Türkçe Öğretmenliği, Dilbilim ve Çağdaş Türk Lehçeleri gibi dört yıllık lisans programlarından mezun olmaları gerekmektedir. Dil öğretim kuramları bağlamında incelendiğinde, Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinin ayrı bir uzmanlık alanı olarak değerlendirilmesi önerilmektedir. Şu anda üniversitelerde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi alanında lisans programı olmaması nedeniyle, üniversitelerin dil bölümlerinde YDTÖ’nin en azından seçmeli ders olarak yer alması çeşitli faydalar sağlayabilir. Bu alanda görev alma olasılığı yüksek olan geleceğin öğretim elemanı adaylarının lisans eğitimleri esnasında YDTÖ ilke ve yöntemleri ile tanışmaları hem insan kaynaklarının etkin bir şekilde değerlendirilmesi hem de alanın taşıdığı önem açısından dikkate değerdir. Bu tespitlerden hareketle Necmettin Erbakan Üniversitesi Dilbilim Lisans programına Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi iki dönem zorunlu ders olarak konulmuştur. Bu dersin kuramsal temelini oluşturan yine iki dönem zorunlu Uygulamalı Dilbilim dersinin ardından Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi dersini alan öğrencilerin edindikleri bilgi ve becerileri gözlemleyebilmeleri amacıyla Necmettin Erbakan Üniversitesi bünyesinde yer alan Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi’nde (KONDİL) bir dönem boyunca süren bir etkinlik gerçekleştirilmiştir. Bu etkinlik sürecinde öğrenciler be-

lirli bir program dâhilinde gözlemci olarak derslere katılmış ve dönem sonunda bir öğretim etkinliği uygulaması yapmışlardır. Üniversitenin iki birimi arasında resmi yazışmalara dayalı olarak eşgüdüm ve dayanışma içinde gerçekleştirilen bu etkinliğin değerlendirilebilmesi için bu süreçte yer alan öğretim elemanları ve öğrencilerin görüş ve düşüncelerinin belirlenmesine gerek duyulmuştur. Hem yükseköğretimde yenilikçi bir eğitim uygulamasının bilimsel olarak incelenmesi hem de üniversitelerin birimleri arasında eşgüdümlü çalışma bağlamında çıkarım yapılabilmesi açısından bu çalışma önem taşımaktadır.

Bu çalışma Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi dersi alan Dilbilim Bölümü öğrencilerinin öğrenim gördükleri üniversiteye bağlı Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde gözlemci olarak yer aldıkları ve birer ders sunumu gerçekleştirdikleri eğitim etkinliği hakkında uygulamada yer alan öğretim elemanları ve öğrencilerin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yükseköğretim kurumlarının araştırma, bilgi ve deneyimlerini paylaşmak ve kültürlerarası iletişimi artırmak için kullandıkları araçlardan birisi olan uluslararasılaşma son yıllarda alınan kararlar ve yapılan düzenlemeler sayesinde ülkemizde yükseköğretimin temel unsurlarından biri haline gelmiştir (YÖK, 2018). Bu gerekliliğin sonucunda giderek ön plana çıkan Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi üzerine yapılan araştırmalar incelendiğinde genellikle öğretim-öğrenim süreci ve karşılaşılan sorunlar üzerinde durulduğu görülmektedir (Aykaç, 2015; Biçer, vd., 2014; Candaş Karababa, 2009; Derman, 2010; Doğan, 1989). YDTÖ üniversitelere bağlı dil araştırma ve uygulama merkezlerinin yanı sıra Yunus Emre Enstitüsüne bağlı kültür merkezleri tarafından verilmektedir. Ancak bu merkezlerde ortak bir eğitim programının takip edilmemesi, eğitim etkinliklerinin bireysel çabalarla yürütülüyor olması ve bu alanda öğretim elemanı yetiştirecek lisans programının olmaması önemli problemler olarak görülmektedir (Bakır, 2014; Boylu ve Başar, 2016). Öğretim merkezlerinde uygulanan programların standartlaşması ve öğretim elemanı yeterliliği üzerine yapılan çalışmaların alandaki diğer sorunlar üzerine yapılan çalışmalara oranla oldukça az olduğu tespit edilmiştir.

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden Betimsel Analiz kullanılmıştır. Betimsel analiz yönteminde çeşitli veri toplama araçları ile elde edilen veriler daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenir ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu çalışmaya Dilbilim Bölümünde eğitim gören 20 üniversite öğrencisi, Dilbilim Bölümünde görevli bir öğretim görevlisi ve Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde görevli 7 öğretim elemanı katılmıştır.

Araştırmanın verileri katılımcıların yarı yapılandırılmış görüşme formunda dile getirdiği görüş ve fikirlerin yanı sıra odak grup görüşmelerinde ve birebir yapılan derinlemesine görüşmelerde elde edilen bilgilerden oluşmaktadır.

Çalışmada elde edilen verilerin tematik çerçeveye göre kodlanarak çözümlenmesi kısa bir süre önce tamamlandığı için bulgular kısmında yer alması gereken ayrıntıların yorumlanması devam etmektedir. Şu ana kadar elde edilen verilerin analizi sonucunda katılımcıların gerçekleştirilen etkinlik hakkında olumlu görüş ve fikirler dile getirdiği görülmüştür. Katılımcıların formlarda yazılı olarak ve yüz yüze görüşmeler esnasında sözlü olarak dile getirdikleri görüş ve düşünceler “gözlem”, “etkin katılım”, “hayata hazırlık”, “dayanışma ve paylaşım”, “eleştiriler”, “öneriler” başlıkları altında ön bulgu olarak sınıflandırılmıştır.

Bu çalışmada elde edilen verilerin analiz süreci henüz tamamlandığı için tartışma ve sonuç kısmında yer alması gereken yorumlamalar şu anda devam etmektedir. Şimdiye kadar elde edilen veriler lisans programlarındaki YDTÖ temelli derslerde kuramsal olarak edinilen bilgilerin dil öğretim ve uygulama merkezlerinde gerçekleştirilecek çeşitli etkinliklerle desteklenmesinin alana önemli katkılar sağlayacağı şeklinde bir kanı oluşturmuştur. Bu çalışmada elde edilecek sonuçların Yükseköğretimde YDTÖ alanında geliştirilecek eğitim programlarına katkıda bulunabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aykaç, N. (2015). *Yabancı Dil olarak Türkçe Öğretiminin Genel Tarihçesi ve Bu Alanda Kullanılan Yöntemler. Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(3), 161-174.
- Bakır, S. (2014). *Türkiye'deki Yabancılara Türkçe Öğretim Merkezleri ve Atatürk Üniversitesi Dil Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi. A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi (TAED)*, 5, 435-456.
- Biçer, N., Çoban, İ. ve Bakır, S. *Türkçe Öğrenen Yabancı Öğrencilerin Karşılaştığı Sorunlar: Atatürk Üniversitesi Örneği. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(29), 125-135.
- Boylu, E. ve Başar, U. (2016). *Türkçe Öğretim Merkezlerinin Güncel Durumu ve Standartlaştırılması Üzerine. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(24), 309-324.
- Candas Karababa, Z. C. (2009). *Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi ve Karşılaşılan Sorunlar. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(2), 265-277.
- Derman, S. (2010). *Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye Türkçesi Öğreniminde Karşılaştıkları Sorunlar. Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 29, 227-247.
- Doğan, A. (1989). *Yabancıların Türkçeyi Öğrenirken Karşılaştıkları Güçlükler ve Yaptıkları Bazı Hatalar, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 6(1-2), 259-261.

- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- YÖK (2017). *Yükseköğretimde Uluslararasılaşma Strateji Belgesi 2018-2022*. Erişim adresi: https://www.yok.gov.tr/Documents/AnaSayfa/Yuksekogretimde_Uluslararasılaşma_Strateji_Belgesi_2018_2022.pdf

EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN KARIYER PLANLAMA FARKINDALIĞI

Çetin Kürşat Bilir, Fatma Yalman, Nihal Agduk & Merve Akkelek

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir, Türkiye

Bu çalışma eğitim fakültesi öğrencilerinin kariyer planlaması ile ilgili algılarını tespit etmek aynı zamanda kariyerlerine yatırım amaçlı öğrenim süreleri boyunca neler yaptıklarını öğrenmek amacıyla yapılmıştır. Gelecekte arzu edilen bir toplum için büyük öneme sahip öğretmen eğitimini yeniden ve daha güçlü şekillendirmek için bugünkü durumu çok yönlü analiz etmek gerekmektedir. Kariyer planlamanın önemli bir unsur olup bireysel cabanın önemi paha biçilemezdir (Hughes ve Karp, 2004; Laker ve Laker, 2007; Walker ve Levesque, 2006). Bu öneme binaen bu çalışmada aşağıdaki araştırma sorularının cevaplanmıştır.

1. Eğitim Fakültesi öğrencileri buldukları bölüm ve/veya üniversiteden memnunlar mı?
2. Eğitim Fakültesi öğrencileri kariyerlerine yatırım amaçlı neler yapıyorlar?
3. Eğitim Fakültesi öğrencileri üniversite bittikten sonra nasıl bir yol izlemeyi düşünüyorlar? Planladıkları gibi gitmezse herhangi bir B planları var mı? Kariyer planlamasıyla ilgili uzman yardımı aldılar mı? Uzman yardımı almak istiyorlar mı?
4. Eğitim Fakültesinden mezun olup farklı birimlerde çalışanların kariyer planlamasına yönelik kesikleri var mı? Bu konuda üniversite öğrencilerine tavsiyeleri nelerdir? Öğrencilere, kariyer nedir? Sorularına karşılık mezunlara, kariyer planlamasıyla ilgili yardım aldınız mı?

Bu çalışma 2018-2019 eğitim ve öğretim yılı bahar döneminde İç Anadolu'da bulunan bir şehrimizde gerçekleştirilmiştir. Çalışmamız kapsamında eğitim fakültesinden dört farklı bölümlle (ilköğretim matematik öğretmenliği, okul öncesi öğretmenliği, PDR ve sınıf öğretmenliği) toplamda 80 öğrenciyle görüşmeler yaptık. Bununla beraber bugünkü eğitim fakültesi öğrencilerine daha kaliteli bir yönlendirme yapmak için eğitim fakültesi mezunu 40 kişi ile görüşme yaptık. Tüm katılımcılar çalışmaya gönüllü olarak katılmışlardır.

Bulgular Analiz süreci tam olarak tamamlanmadığından burada ilk bulgu-

ları paylaşacağız. Grafik 1 de gösterildiği gibi sadece PDR bolumunde memnun olmayanlar çoğunluktadır. Onun disindaki uc bolumde memnun olanlar çoğunluktadır. Memnun olanların ana başlıkları hayallerindeki bölümde olmaları, memleketlerine yakın ya da memleketlerinde olmaları elde edilmiştir. Gerek bolumunden memnun olmayanlar gerek bolumunde memnuniyetini belirtele-
rin cogu üniversiteye yönelik memnun olmadıkları bir kac noktaya değindiler. Memnun olmayanların verilerinde ana başlıklar üniversite sosyal alanı ve üniversite eğitim durumu, şehrin sosyal yapısı ve şehir olanakları elde edilmiştir.

Grafik 1 Eğitim Fakültesi öğrencilerinin bölümlere göre memnuniyeti

Öğrenciler, üniversite de kariyerlerine yatırım amaçlı, sertifikalı kurslara giderek kişisel gelişimlerini desteklediklerini; kurs, seminer, konferanslara katılarak mesleki gelişimlerini desteklediklerini belirttiler. Ayrıca mesleki gelişimlerine katkı olarak özel kurumlarda çalışarak tecrübe edindiklerini söylediler. Bununla beraber KPSS çalışan öğrencilerde çoğunluktadır. Görüşmelerimiz sonucunda 5 PDR öğrencisi ve 5 okul öncesi öğretmenliği öğrencisinin herhangi bir çaba sarf etmediğini belirledik. Geri kalan 70 öğrencinin kendilerini geliştirmek için çabaladığını gördük. Öğrencilere, üniversite bittikten sonra nasıl bir yol izlemeyi düşünüyorsunuz? Sorusuna öğrenciler, KPSS, yüksek lisans, yurtdışı ve özel sektör konularına değindiler. KPSS ve yüksek lisansa dört bölümde değinirken yurt dışı eğitime sadece sınıf öğretmenliği bölümü değinmiştir. Özel sektörde çalışmaya ise okul öncesi öğretmenliği ve sınıf öğretmenliği bölümünden öğrenciler değinmiştir. PDR ve ilköğretim matematik öğretmenliğinden öğrencilerin değinmemesi dikkat çekmiştir. Verilere Grafik 2 de yer verilmiştir.

Grafik 2 Öğrencilerin üniversite sonrası izleyecekleri yollar

Sorularımızın devamında öğrencilere planladığınız gibi gitmezse herhangi B planınız var mı? Sorusunu yönelttik. Edindiğimiz verilerde kendi iş yerlerini açmak, özel sektör, başka mesleğe yönelmek, yüksek lisans, KPSS, evlilik yer alıyor. Kariyer planlamasıyla ilgili uzman yardımı sorusuna yalnızca 3 öğrencinin yardım alıp, 77 öğrencinin uzman yardımı almadığı dikkat çekmiştir. Peki, uzman yardımı almak ister misiniz? Sorusuna ise 56 öğrencinin uzman yardımı almak istediği fakat 24 öğrencinin uzman yardımı almak istemediği saptanmıştır. Eğitim Fakültesi öğrencilerine daha etkili bir yardım da bulunmak için eğitim fakültesi mezunlarının önerilerine yönelik soru sorduk. Mezunların çalışma hayatlarına yönelik bilgiyi grafik 3te bulabilirsiniz.

Grafik 3 Mezunların çalışma alanları

Mezunlara üniversite yıllarını için keşke dedikleri bir şeyler var mı diye

sorduğumuzda 40 mezundan 32'sinin keşke dediği konuların olması dikkat çekmiştir. Bunlar uzman yardımı almamaları, kişisel ve mesleki eğitimlerine gerekli zamanı ayırmamaları, üniversite de bekledikleri sosyal hayatı yaşayamamaları, tercih hatası, yüksek lisans yapmamaları gibi konulardan keşke dediklerini ve öğrencileri uyardıklarını belirttiler. Verilere Grafik 3 te yer verilmiştir. Grafik 3 Mezunların pismanliklari Mezunlardan 28'i maalesef herhangi bir uzman yardımı almadığını, 12 mezun ise yardım aldığını belirtmiştir. Mezunla uzman yardımı konusunda öğrencileri uyararak, son ana bırakmadan kariyer planlarını yapıp uzman görüşüyle birlikte emin adımlar atmalarını tavsiye ediyorlar. Bununla birlikte öğrencilik yıllarında sosyal hayatlarını iyi değerlendirmeleri, gerekli çalışmalarla kişisel ve mesleki gelişimlerine önem vermelerini öneriyorlar.

İlk bulgulara baktığımızda eğitim fakültesi öğrencilerimizin gelecek adına kapsamlı ve çok yönlü bir kariyer planlamaları söz konusu değil. Gelecek adına bir kaç bilindik mesleğe değinmek ile dar bir çerçevede yol almaktadırlar. Özellikle mezunlarında tavsiyesi doğrultusunda eğitim fakültesi öğrencilerine kariyer planlamalarında acil uzman yardımı gerekmektedir. Zaten bir çok öğretmen adayıda bu konuda yardım ihtiyaçlarını belirtmişlerdir. Analiz sürecini tamamladığımızda bulgularımızı daha derinlemesine tartışabileceğiz.

KAYNAKÇA

- HUGLES, K. L. and KARP, M. M. (2004), *School-Based Career Development: A Synthesis of the Literature*. Columbia: NTSC.
- LAKER, D. R. and LAKER, R. (2007), *The Five Year Resume: A Career Planning Exercise*, *Journal of Management Education*, 31(1), 128-141.
- WALKER, H. F. and LEVESQUE, J. (2006), *Climbing the Career Ladder: It is up to You*, *Quality Progress*, 39(10), 28-32.

ÖĞRETMEN ADAYLARININ YANAL DÜŞÜNME İLE BİLİŞSEL ESNEKLİK BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Çiğdem Şahin-Taşkın & Hanife Esen-Aygün

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, Türkiye

Yanal düşünme, bir probleme yönelik çok yönlü bakış açısı geliştirebilme becerisi olarak tanımlanmaktadır. Alanyazın yanal düşünmenin içgörü, yaratıcılık ve mizah kapasitesini içerdiğini vurgulamaktadır. Ancak, yanal düşünme hususları içermenin yanı sıra bilinçli bir düşünme becerisidir. Bir diğer ifade ile yanal düşünme bir duruma ilişkin yeni bakış açıları üretmeye istekli olmak olarak tanımlanabilir. Yeni fikirler üretme açısından yaratıcı düşünme ile benzerlik gösterse de; yanal düşünmeyi diğer düşünme biçimlerinden ayıran en temel özelliği aynı anda farklı bakış açılarına yönelebilmesidir. Bu doğrultuda, yanal düşünmenin farklı bakış açılarına odaklanmasının bilişsel esnekliğin alternatif üretme boyutu ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Araştırmacılar bilişsel esnekliğe sahip bireyleri çok sayıda alternatifi işe koşan çözümleyici bireyler olarak tanımlamaktadır (Alper & Deryakulu, 2010).

Bu bilgilerden hareketle, sınıf içerisinde pek çok farklı durumla karşılaşabilecek olan öğretmenlerin, olaylara çeşitli açılardan bakabilen ve çeşitli çözümler üretebilen bireyler olması gerektiği düşünülmektedir. Öğretmen adaylarının düşünme becerilerini konu alan çalışmalar incelendiğinde yanal düşünme ile eleştirel düşünme ve yaratıcı düşünme becerileri arasındaki ilişkinin incelendiği sınırlı sayıda çalışmada dikkati çekmektedir. Bu çalışmalar sonuçları bakımından incelendiğinde birbirine karşıt bulgular içerdiği anlaşılmaktadır. Örneğin, bazı çalışmalar öğretmen adaylarının kendilerini yanal düşünmede yetersiz gördüklerini vurgularken; bazı çalışmalar öğretmen adaylarının yanal düşünme eğilimi düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu doğrultuda, öğretmen adaylarının yanal düşünme eğilimlerinin ayrıntılı olarak incelemesi gerektiği düşünülmektedir.

Ayrıca, öğretmen adaylarının yanal düşünme eğilimleri ile bilişsel esneklik düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceleyen herhangi bir çalışmaların bulunmadığı

anlaşılmaktadır. Öğretmen adaylarında yanal düşünme eğiliminin gelişmesinin öğrencilerde de çeşitli düşünme biçimlerinin gelişmesi bakımından öğretimin niteliğine katkı sağlaması beklenmektedir. Bu doğrultuda, bu çalışmada Temel Eğitim Bölümü'nde öğrenim gören Okul Öncesi ve Sınıf Öğretmeni adaylarının bilişsel esneklik becerileri ile yanal düşünme eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu ana amaç doğrultusunda araştırma soruları aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

- Öğretmen adaylarının cinsiyetleri ile yanal düşünme eğilimleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri anabilim dalı ile yanal düşünme eğilimleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- Öğretmen adaylarının sınıf düzeyleri ile yanal düşünme eğilimleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- Öğretmen adaylarının anne eğitim durumu ile yanal düşünme eğilimleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- Öğretmen adaylarının baba eğitim durumu ile yanal düşünme eğilimleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- Öğretmen adaylarının bilişsel esneklik düzeyleri ile yanal düşünme eğilimleri arasında ilişki bulunmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının yanal düşünme eğilimleri ile bilişsel esneklik kapasiteleri arasındaki ilişkiyi inceleyen bu çalışmada ilişki tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma Araştırmancının örneklemini 2018–2019 akademik yılı bahar yarıyılında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Temel Eğitim Bölümü'nde öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırma verilerinin toplanmasında Bilişsel Esneklik Envanteri (Sapmaz & Doğan, 2013) ve Yanal Düşünme Eğilimi Ölçeği (Semerci, 2016) kullanılmıştır. Yaklaşık 400 öğretmen adayından veri toplanmıştır. Verilerin toplanmasında basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Verilerin analizinde öncelikle veri setinin normalliği incelenerek uygulanması gereken test türüne karar verilecektir. Daha sonra, yanal düşünme çeşitli değişkenler açısından incelenecek ve yanal düşünme ile bilişsel esneklik becerisi arasında ilişki incelenecektir. Verilerin analiz süreci devam etmektedir. Bulgular öğretmen adaylarının yanal düşünme eğilimleri ve bilişsel esneklik düzeyleri hakkında bilgi vererek; yanal düşünme eğilimleri ve bilişsel esneklik düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koyacaktır.

Yanal düşünme ve bilişsel esneklik becerileri yeni durumlar karşısında hızlı ve etkili çözümler üretme becerisi ile ilgilidir. Farklı gelişimsel özellikteki çocuk-

ların olduğu bir sınıf ortamında öğretmen gün içinde sık sık çeşitli problemler ile karşı karşıya kalmaktadır. Yanal düşünme eğilimi ve bilişsel esneklik kapasitesi öğretmene karşılaştığı bu sorunların etkili çözümünde katkı sağlamak- tır. Bu doğrultuda her öğretmenin yanal düşünme eğilimi ve bilişsel esnekliğe sahip olması gerekmektedir. Çalışmada yanal düşünmenin çeşitli değişkenler ve bilişsel esneklik ile olan ilişkisinden hareketle, yanal düşünme eğilimi üzerinde etkili olan unsurlar araştırılacaktır. Çalışmadan elde edilen bulgulara dayalı olarak, öğretmen eğitiminde yanal düşünme ve bilişsel esneklik becerilerinin kullanımı ve gelişimine yönelik öneriler sunulacaktır. Elde edilen sonuçların, öğretmen eğitiminin niteliğinin artırılmasına yönelik katkı sağlaması beklen- mektedir.

KAYNAKÇA

- Alper, A., & Deryakulu, D. (2010). *Web ortamı problemlere dayalı öğrenmede bilişsel esneklik düzeyinin öğrenci başarısı ve tutumları üzerindeki etkisi. Eğitim ve Bilim, 33(148), 49-63.*
- Semerci, Ç. (2016). *Developing A Lateral Thinking Disposition (Latd) Scale: A Validity and Reliability Study/Yanal Düşünme Eğilimi (YADE) Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Eğitimde Kuram ve Uygulama, 12(1), 358-371.*
- Sapmaz, F., & Dogan, T. (2013). *Assessment of cognitive flexibility: Reliability and validity studies of Turkish version of the Cognitive Flexibility Inventory. Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences, 46(1), 143-161.*

LİSANSÜSTÜ EĞİTİME SAĞLANAN ULUSAL DESTEKLER: YÖK 100/2000 DOKTORA BURS PROGRAMI

Fırat Koç & Vahdet Özkoçak

Hitit Üniversitesi, Çorum, Türkiye

Akademik kariyer, profesyonel yaşama katkı ve özelleşme, görevde yükselme gibi amaçlarla günümüzde daha da cazip bir hale gelen lisansüstü eğitim, bir takım merkezi sınav şartlarının yerine getirilmesi vasıtasıyla kazanılabilecek bir haktır. Halen sağlanmakta en fazla zorlanılan kabul şartının “yabancı dil” koşulu olduğu bilinmektedir. Yabancı dil eğitimi çok küçük yaşlardan itibaren en iyi şekilde verilmeli ve günümüzde bir sorun olmaktan çıkmalıdır (Demirel, 2019). Lisansüstü eğitim görmek isteyen adayların önemli bir bölümü herhangi bir iş yerinde çalışmayan ve bu eğitim sürecini finanse etmekte zorlanması muhtemel bireylerden oluşmaktadır. Önceliğini ve çabasını akademik başarıya vermek isteyen adayların bu noktadaki en büyük destekçisi burs imkanı sağlayan kurumlardır. Yükseköğretim Kurulu (YÖK), TÜBİTAK, Milli Eğitim Bakanlığı, Üniversiteler ve çeşitli Kamu Kurum ve Kuruluşları destekleyici eğitim faaliyetlerini geliştirerek sürdürmektedir. Bunlara ek olarak üniversiteler mevcut kaynaklarını kullanarak lisansüstü eğitim sürecindeki öğrencileri BAP (Bilimsel Araştırma Projesi) kapsamında ciddi anlamda desteklemektedir.

YÖK tarafından belirlenen ve her çağrı döneminde güncellenen 100 öncelikli alanda 2000 doktora öğrencisi yetiştirerek ülkemizin doktoralı insan kaynağı açığının giderilmesi amacıyla hayata geçirilen 100/2000 Doktora Burs Programı, önemli burs programlarının başında gelmektedir. Program sadece akademisyen yetiştirmeyi amaçlamamaktadır; ülkemizin ilerleyen yıllarda ihtiyacı olması beklenen alanlarda özelleşen ve uzmanlaşan çalışmacıların kazanılması da hedeflenmektedir. Herhangi bir işyerinde çalışmayan öğrenciler tam, kamu kurumlarının öğretim elemanı kadroları dışındaki pozisyonlarda çalışmakta olan öğrenciler ise kısmi olarak burslardan faydalanmaktadırlar (YÖK 100/2000 Usul ve Esaslar, 2016).

(https://yuzikibinbursu.yok.gov.tr/Documents/AnaSayfa/100_2000_Usul_Esaslar.pdf).

Çalışmamızda YÖK tarafından 12 ay boyunca ve 4 yıl süreyle verilmekte olan 100/2000 Doktora Burs Programı' na bağlı olarak lisansüstü eğitimine devam eden öğrencilerin sorunları ve beklentileri üzerine yoğunlaşılacaktır. Bu bağlamda 100/2000 Doktora Burs Programı' nın nitelikleri, avantajları, programa yönelik hedefler ve beklentiler, bursiyerlerin doktora sonrası sürece dair kaygıları ve programın yürütülmesine yönelik öneriler sunulmaktadır, mevcut programın geliştirilmesine katkı sağlamak amaçlanmaktadır (Önder ve Ateş, 2018).

Ülkemizde 1000 kişiye 0,4 doktoralı insan düşmektedir. Bu sayı Çin' de 1000 kişiye 2.2, ABD'de 1000 kişiye 1.7, AB ülkelerinde 1000 kişiye 1.5 kişidir. Kalınmış ülkeler göz önünde bulundurulduğunda, ülkemizdeki doktoralı insan sayısının artması gerektiği muhakkaktır. Bu düşüncelerle ortaya çıkan 100/2000 Doktora Burs Projesi, YÖK tarafından her çağrı döneminde güncellenen 100 öncelikli tematik alanda 2000 doktora öğrencisinin desteklenerek lisansüstü eğitimin tercih edilirliliğini arttırmak ve ülkemizdeki doktoralı insan kaynağı açığını ortadan kaldırmak amacıyla hayata geçirilmiştir.

Bu programın yürütülmesinden üniversiteler, denetiminden ise YÖK sorumludur. Altı aylık olarak aktarılan kaynaklar, üniversitelerin Strateji Geliştirme Daire Başkanlıkları vasıtasıyla öğrencilere ödenmektedir. Bu noktada ortaya çıkan bir takım sorunlar vardır. Bunların başında ortalama otuzlu yaşlarda eğitim almaya devam eden bireylerin sigorta başlangıçlarının yapılmaması ve bunun paralelinde sağlık güvencesinin olmaması, özellikle medeni hali "evli" olan öğrencilerin ciddi anlamda problemler yaşamasına neden olabilmektedir.

Ayrıca birçok anabilim dalında tam zamanlı olarak çeşitli iş ve sorumluluklar yüklenen bursiyerler hakkında tam olarak bir görev tanımı da yapılmamıştır. Bu durum bazı karmaşık durumları da beraberinde getirmektedir. Bahsi geçen bu "mesai" türü uygulamada tutarlılığın olmaması da problem yaratabilmektedir. Öğrencilerde mevcut olan gelecek kaygısı ise işin çok daha ciddi bir boyutudur. Doktora öğrenimi sonunda yaşını almış ve işsiz bir birey olarak hayatla mücadele etme düşüncesi, öğrencileri kaygılandırmakta ve motivasyonlarını düşürmektedir.

Ülkemiz için hayati bir önemi olan 100/2000 Doktora Burs Programı' nın çok daha kesin ifadelerle ve geleceğe yönelik maddelerle düzenlenerek zenginleştirilmesiyle, programın kalitesinin artacağı ve üstlenmiş olduğu misyonun çok daha ileri noktalara ulaşacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Önder ve diğ. (2018), *Sınıf Tekrarı Yapan ve Yapmayan Öğrencilerde Okul Aidiyeti, Eğitim Yönetimi Araştırmaları (e-kitap)*, 156-166.
- Demirel Ö, *Yabancı Dil Öğretimi*, Pegem Akademi, Ankara, 2019.
- Erişim Kaynağı: <https://yuzukibinbursu.yok.gov.tr/> (01/07/2019)
- Toprak E. ve diğ. (2017), *Öğretmenlerin Lisansüstü Eğitim Yapmama Nedenlerinin İncelenmesi*, 7 (13): 601-615.

TÜRKİYE'DE REKTÖR BELİRLEME SÜRECİNDE YAŞANAN DEĞİŞİKLİKLERE İLİŞKİN ÖĞRETİM ÜYELERİNİN GÖRÜŞLERİ

Gülsün Atanur-Baskan^a & Feyza Gün^b

^a*İstanbul Okan Üniversitesi, İstanbul, Türkiye*

^b*Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Karaman, Türkiye*

Günümüzde yaşanan hızlı değişim ve dönüşümlerin beraberinde getirdiği küreselleşme ve uluslararasılaşma ihtiyacı her ülkenin kendi koşulları içerisinde yeni kavramlar, yeni amaçlar ve bunun sonucunda da yeni yönetim biçimleri aramasına neden olmuştur. Toplumdan etkilenen ve toplumu etkileyen kurumlar olarak üniversiteler de bu durumdan etkilenmiş ve üniversitelerden beklenenlerin değişmesi ile birlikte bu kurumlar sadece bilime katkıda bulunan ya da nitelikli insangücünü yetiştiren kurumların da ötesinde görülmeye başlamıştır. Üniversitelerin üzerindeki bu büyük sorumluluğun yanında, yaşanan değişim ve dönüşümlere ayak uydurabilme ihtiyacı, bu değişimi yönetebilecek, bugünden geleceği görüp o doğrultuda kararlar alabilecek ve planladıklarını uygulamaya geçirebilecek yöneticilere olan ihtiyacı artırmaktadır. Bu bağlamda üniversiteleri en iyi şekilde yönetecek olan rektörlerin belirlenmesi sürecinin incelenmesinin, bu süreçte yaşanan değişikliklerin neler olduğunun ve bu değişikliklerin öğretim üyelerince nasıl karşılandığının belirlenmesinin önemli olduğu değerlendirilmiştir. Buradan hareketle öncelikle geçmişten günümüze rektörlerin nasıl belirlendiği ele alınacak daha sonra yükseköğretim sisteminin en önemli parçalarından birini oluşturan öğretim üyelerinin yapılan son değişikliklerle birlikte mevcut rektör belirleme sürecine ilişkin alınan görüşleri doğrultusunda genel bir değerlendirmede bulunulacaktır.

Cumhuriyet sonrası dönem incelendiğinde, 1933-1946 yılları arasında rektör atamalarının Milli Eğitim Bakanının önerisi ile Cumhurbaşkanı tarafından yapıldığı görülmektedir (Baskan, 2001; Doğramacı, 2007). 1946 yılında üniversitelerde özerklik anlayışı çerçevesinde yürürlüğe giren 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu'nun 12. maddesi uyarınca rektörlerin, fakülte profesörler kurullarının bir arada yapacakları toplantıda iki yıl için, aylıklı ordinaryüs profesör veya

profesörler arasından, sıra ile her seçim döneminde başka bir fakülteden olmak üzere salt çoklukla seçilebileceği hükmü getirilmiş ve 1981 yılına kadar rektör atamaları bu şekilde gerçekleştirilmiştir. 1961 yılındaki anayasa değişikliği ile üniversitelerin kendi seçtiği kişilerce yönetileceği ve denetleneceği güvence altına alınmıştır. 1960 ile 1980 arası dönemde üniversiteler, öğretim üyeleri tarafından seçilen rektörler tarafından yönetilmiştir.

6 Kasım 1981 tarihinde 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile yükseköğretim kurumlarının yönetiminden sorumlu bir kurum olarak Yükseköğretim Kurulu (YÖK) kurulmuş, ilgili kanunun 13. maddesi ile rektörün seçimi ve görev yapısı yeniden düzenlenerek, rektörün seçimle değil, YÖK'ün önerceği en az on beş yıl hizmet vermiş ikisi üniversitelerde görevli profesörlerden olmak üzere dört aday arasından devlet başkanınca beş yıl için atanacağı hükmü getirilmiştir. Böylece 1981 öncesi dönemde rektörler eşitler arasında birinci (primus inter pares) kişiler olarak Kıta Avrupası Modeline göre göreve gelirken, bu yasa ile birlikte Anglo-Sakson Modeline uygun olarak geniş yetkilerle donatılan rektörler atanmaya başlamıştır. Fakat 7 Temmuz 1992 tarihinde çıkarılan 3826 sayılı kanun ile rektör atanması düzeni kaldırılarak üniversitelerde seçim sistemi uygulanmaya başlanmıştır (Doğramacı, 2007). Yapılan değişikliğe göre, her üniversitede en çok oy alan altı aday arasından üçünün YÖK tarafından belirlenmesi ve bu üç adaydan birinin cumhurbaşkanınca atanması benimsenmiştir.

2016 yılına kadar uzun bir süre seçim usulü devam etmiştir. 2016'da 676 sayılı "Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" ile rektörün YÖK tarafından önerilecek üç aday arasından Cumhurbaşkanınca atanacağı hükmü getirilmiştir. 2018 yılında yapılan son değişiklikle rektörlerin belirlenmesinde çeşitli değişikliklere gidilmiştir. 703 sayılı "Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" ile YÖK'ün üç kişiyi belirleme yetkisi kaldırılarak rektörlerin Cumhurbaşkanınca atanmasına karar verilmiştir. Ayrıca rektör adaylarının profesör olma koşulu ve belirli bir yıl çalışmış olmaları şartı kaldırılmış, rektörün kaç yıl için atandığı ya da kaç kez atanabileceğine işaret eden herhangi bir maddeye yer verilmemiştir. Aynı yıl yayımlanan 3 sayılı "Üst Kademe Kamu Yöneticileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Atama Usullerine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi" ile rektörlerin profesörler arasından atanması koşulu geri getirilmiş ve rektörün görev süresinin dört yıl olacağı belirtilmiştir. Böylece rektörlerin atama yetkisi doğrudan cumhurbaşkanına verilmiş, YÖK'ün rektör

belirleme sürecindeki rolü ortadan kalkmıştır.

Üniversitenin izleyeceği politikalarda ve tüm finansal kaynakların kullanılmasında esas yetkili konumunda bulunan rektörler büyük bir gücü elinde bulundurmakta, üniversitenin hangi alanlara ağırlık vereceği, akademik ve idari personel alımı ve fakülterele dağılımında nasıl bir yol izleneceği gibi konularda belirleyici rol oynamaktadır. Bu durum küresel eğilimlerin dinamiklerine ayak uydurabilecek, kurumun mevcut imkanlarını en iyi şekilde değerlendirebilecek, eğitim-öğretim ve bilimsel araştırma faaliyetlerinin eşgüdümlü bir şekilde yürütülmesini sağlayabilecek, elindeki kaynakları en iyi şekilde yönetebilecek, gelecekte meydana gelebilecek ihtiyaçlara yönelik önceden tedbirlerini alabilecek yeterliğe ve beceriye sahip rektörlerin görev başına gelmesini gerekli kılmaktadır.

Rektörlerin belirlenmesinde geçmişten günümüze gelinen süreçte çeşitli anlayışlar çerçevesinde farklı uygulamaların gerçekleştiği görülmektedir. Bu uygulamalara ilişkin sistemin içerisinde bulunan ve bu uygulamalardan en fazla etkilenen gruplardan biri olan öğretim üyelerinin bu süreçlere ilişkin görüşlerinin alınmasının önemli olduğu değerlendirilmiştir. Buradan hareketle bu çalışmada rektör belirleme sürecinde yaşanan değişikliklerin incelenmesi ve günümüzdeki sürecin yansımalarına ilişkin öğretim üyelerinin görüşlerinin alınması amaçlanmıştır.

Nitel araştırma modeli ile desenlenen bu çalışmada öğretim üyelerinin görüşleri yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla odak grup görüşmesi yapılarak alınmış ve elde edilen veriler içerik analiziyle değerlendirilerek raporlaştırılmıştır.

KAYNAKÇA

- *Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (2018, 9 Temmuz). Resmi Gazete (Sayı: 30473 (3.Mükerrer). Erişim adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180709M3.pdf>*
- *Baskan, G. A. (2001). Türkiye'de yükseköğretimin gelişimi. G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 21(1), 21-32.*
- *Doğramacı, İ. (2007). Türkiye'de ve dünyada yükseköğretim yönetimi. Ankara: Meteksan Yayınları.*
- *Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (2016, 29 Ekim). Resmi Gazete (Sayı: 29872). Erişim adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/10/20161029-5.htm>*
- *Üniversiteler Kanunu (1946, 18 Haziran). Resmi Gazete (Sayı: 6336). Erişim adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/6336.pdf>*

- *Üst Kademe Kamu Yöneticileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Atama Usullerine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (2018, 10 Temmuz). Resmi Gazete (Sayı: 30474). Erişim adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180710-3.pdf>*
- *Yükseköğretim Kanunu (1981, 6 Kasım). Resmi Gazete (Sayı: 17506). Erişim adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/17506.pdf>*

TÜRKİYE'DEKİ DEVLET ÜNİVERSİTELERİ MEZUNLARININ NİTELİK UYUŞMAZLIĞI SORUNU

Harun Serpil^a & Mehmet Şengül^b

^aAnadolu Üniversitesi, Eskişehir, Türkiye

^bHatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay, Türkiye

Tüm dünyada önemi ve hızı artan otomasyon ve küreselleşme diğer bütün alanları olduğu gibi yükseköğretim alanını da derinden etkilemektedir. İstihdam, mezun yetkinliği ve yeterlikleri, mesleki anlamda mezunların niteliklerindeki uyumsuzluk, üniversite ve özel sektör ortak işbirlikleri konuları artan düzeyde öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, Türk yükseköğretim sistemi de güncel gelişmeler paralelinde yeni adımlar atma ihtiyacı hissetmekte, YÖK ise Yükseköğretim Reform Paketi ile üniversitelerin ihtisaslaşması, stajların niteliğinin artırılması, proje çalışmalarının teşvik edilmesi ve bu sayede sanayinin geliştirilmesi ve üretimin artırılmasını hedeflemektedir. Mezun nitelikleri bağlamında artık yükseköğretim mezunlarının sadece bir bilgi deposu olmaları yerine istihdam edilebilir niteliklere sahip olması, sektörün beklediği niteliklerle donanmış olması ve uluslararası düzeyde yetkinliklere sahip olması beklenmektedir.

Özellikle özel sektörün ihtiyaç duyduğu insan gücünün istihdam edilebilir bir niteliğe sahip olması beklentisi üniversite düzeyindeki eğitim ile sektörler arasındaki bağı güçlü olmasını zorunlu hale getirmektedir. Aktaş (2017) Türkiye'deki üniversite mezunlarının işgücü piyasasının nitelik beklentilerine cevap veremediğinin altını çizmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi 2019 Ağustos ayında Üni-Veri adlı çevrimiçi bir rapor yayınlamıştır (Üni-Veri, 2019). Üni-Veri, ülkemizdeki üniversitelerin bölüm bazında iş bulma sürelerini, ilk bir yıl içindeki istihdam ve kamuda işe girme oranlarını, ortalama ücretlerini, istihdamın sektörel dağılımını ve nitelik uyumsuzluğunu ortaya koyan ulusal bir araştırmadır. Üni-Veri, Yükseköğretim Kurumu'ndan alınan mezun bilgileri ile Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan alınan istihdam verilenlerinin birleştirilerek analiz edilmesiyle hazırlanmıştır ve 2014-2018 dönemini kapsamaktadır. Bu raporda 70 farklı bölüm mezunlarının nitelik uyumsuzluğu derecelendirilmiştir. Buna göre nitelik açısından en az uyumsuzluk "Eczacılık"ta (0.01), en fazla

uyuşmazlık ise “Turizm” (1.68) bölümünde görülmektedir.

Bu çalışmada, devlet üniversitelerinin mezunlarındaki nitelik uyuşmazlığı araştırılmış ve bu nitelikler ile ilgili politika kararları ve/veya yapılan çalışmalar (örn. İş-Kur’un Ulusal Gençlik İstihdam Eylem Planı, 2011 ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Ulusal İstihdam Stratejisi, 2017) Üni-Veri raporu ışığında incelenmiştir. Nitel bir desen ile tasarlanan bu çalışmamızın araştırma evrenini 10 özel sektör temsilcisi ile 5 farklı devlet üniversitesinden 6 yönetici, 18 akademisyen ve 20 üniversite son sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği ile yüz yüze veya telefon ile katılımcılarla görüşülmüş ve uzman görüşü alınarak oluşturulmuş açık uçlu sorular gönüllü olarak çalışmaya katılmak isteyen katılımcılara yöneltilmiştir. Veri analizi devam etmektedir. Veri analizi kısmında, elde edilen katılımcı görüşlerinin içerik analizi yapılarak temalar oluşturulacak ve sınıflandırılacaktır. Araştırma sonuçları temelinde üniversite mezunlarının nitelik uyuşmazlığının çözümüne yönelik bazı öneriler getirilecektir. Ayrıca bu çalışmanın bulguları doğrultusunda nitelik uyuşmazlığı bağlamında devlet üniversitelerine özgü bir yeterlikler çerçevesi geliştirilebilir ve güncellenebilir dijital bir platform oluşturulabilir.

KAYNAKÇA

- Aktaş, M. T. (2017). 2008 Küresel Ekonomik Krizi Sonrasında İşgücü Piyasasının Beceri Uyuşmazlığı Açısından Değerlendirilmesi: Eskişehir Örneği. *Çalışma ve Toplum*, 2017/2, 617-643.
- Ulusal Gençlik İstihdam Eylem Planı (2011). İŞKUR. <https://media.iskur.gov.tr/13499/ulusal-genclik-istihdam-eylem-planı.pdf> Erişim Tarihi: 07.08.2019.
- Ulusal İstihdam Stratejisi (2017). Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. www.uis.gov.tr/media/1437/uis2014-2023.pdf Erişim Tarihi: 07.08.2019.
- Üni-Veri (2019). Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi. https://univeri.cbiko.gov.tr/?fbclid=IwAR1IV_uPxR6egDTSmM8zkYk1qKzDys_MrMf1_j7oViTUWBlFnS9BSS_K1sE Erişim Tarihi: 07.08.2019.

TÜRKİYE'DE ÜNİVERSİTE REKTÖRLÜĞÜ

Ahmet Aypay^a & Merve Alıcı^b

^a*Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, Türkiye*

^b*Milli Eğitim Bakanlığı, Eskişehir, Türkiye*

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de üniversite rektörlerinin profilini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda, Türkiye'de 2016 yılına kadar rektörlerin görev yaptıkları üniversiteler, tarihler, süreler, alanları ve özgeçmişleri incelenmiştir. Çalışmanın teorik çerçevesini Devlet ve özel üniversitelerde görev yapmış toplam 420 rektör çalışmaya dâhil edilmiştir. Çalışma doküman incelemesi şeklindedir. Veriler üniversite web sayfalarından derlenmiştir.

En uzun rektörlük yapan rektörler, Çukurova Üniversitesi rektörü Prof. Dr. Mithan Özsan 4 dönem (1973-76 ve 1979-1992) yılları arası ve Atatürk Üniversitesi rektörlük görevini 1976-1992 (17 yıl) arasında dört dönem üstlenen Ziraat Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Hurşit Ertuğrul'dur. Prof. Ertuğrul aralıksız bu görevi yürütmüştür. Bu rektörler aynı üniversitede rektörlük yapmışlardır. En az rektörlük, birkaç ay görev yapan rektörler bulunmaktadır. Ankara Üniversitesi'nin ilk yıllarında rektörler genellikle 2 yıllık dönemler halinde görev yapmışlardır. Prof. Dr. Yüksel Bozer Hacettepe Üniversitesi'nde 13 yıl görev yapmıştır (1982-1995). YÖK sonrası en uzun görev yapan rektörlerden birisidir. Vakıf üniversitelerinde en uzun rektörlük görevini Prof. Dr. Abdurrahim Özgenoğlu Atılım Üniversitesi'nde 2004-2015 yılları arasında yapmıştır. Prof. Dr. Arif Çağlar Fırat Üniversitesi rektörlüğünü 10 yıl yürüttükten sonra, Manas Üniversitesi rektörlüğünü yürütmüştür.

Eskiden en çok tıp ve İİBF kökenli rektörler varken, son dönemlerde özellikle vakıf üniversitelerinde mühendislik kökenli rektörlerin sayısı artmaya başlamıştır. İİBF kökenli rektörlerin sayısı da oldukça yüksektir. Bazı üniversiteler de, rektörlerin neredeyse tamamı İİBF kökenlidir. Örneğin Anadolu Üniversitesi'nde sadece bir tıp ve 1 hukuk kökenli rektör görev yapmıştır. Arkeoloji kökenli rektörlük görevi yapan sadece iki rektör bulunmaktadır. Rektörler nadiren istifa yoluyla ayrılmışlardır. Rektörler genellikle yükseköğretim kurumlarında yöneti-

cilik yapmışlardır. Birkaç rektör de görevden alınma sonucu görevden ayrılmışlardır. Son dönemde vekaleten görevlendirme sürelerinin oldukça uzun olduğu (1 yıl) rektörlükler bulunmaktadır.

Konferans tarihine kadar 2016 sonrası rektörlerle ilgili eksiklikler tamamlanarak değerlendirilecektir. Ayrıca yeni kurulan üniversiteler de çalışmaya dahil edileceklerdir. Diğer bulgularla ilgili çalışmalar devam etmektedir.

11. KALKINMA PLANINDA YÜKSEKÖĞRETİME İLİŞKİN HEDEFLERİN 2023 EĞİTİM VİZYON BELGESİ KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Adil Çoruk

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, Türkiye

Kalkınma toplumun her yönüyle istenilen bir düzeye gelmesini ifade eden bir kavramdır (Berber, 2006). Bir ülkenin kalkınabilmesi için sürekli ve istikrarlı bir siyaset ortamının bulunması, gelişmiş ulaşım olanaklarına sahip olması, iyi bir iletişim ve finans ortamının olması ve yeterli çapta eğitim düzeyine ulaşılmış olması gibi bir takım asgari koşullar söz konusudur (Aktaş-Eroğlu, 2001). Uzun dönemli kalkınma hedeflerinin birtakım kurallar belirlenerek düzenlenmesi anlamına gelen kalkınma planlaması, bir ülkenin ekonomik, sosyal ve siyasal durumunun toplumun ulaşmak istediği amaçlara ve hedeflere uygun bir şekilde ulaşabilmesi için elde bulunan kaynakların yöneticiler tarafından etkin bir şekilde kullanılmasını ifade eden bir kavramdır (Başol ve diğerleri, 1999). Türkiye’de 1933-1950 yılları arasında planlama konusunda ilk girişimlerin yapıldığı, 1950’li yılların sonlarından itibaren ise planlı kalkınma politikasına yönelik adımları atıldığı söylenebilir (Küçükler, 2008).

Türkiye’de 1960 yılından itibaren Kalkınma Planlarının hazırlanması ve uygulanması fikri ortaya çıkmıştır. Buradaki temel amaç ekonomik, sosyal ve kültürel anlamda kalkınmayı hızlandırmak, uygulanan politikalar arasında uyumu sağlamak, toplumsal ve kültürel dönüşümü uyumlu bir şekilde yönlendirmek ve ekonomiye rasyonel olarak kamu müdahalesinde bulunmaktadır (DPT, 2009). 30 Eylül 1960 tarihinde çıkarılan kanunla Başbakanlığa bağlı olarak Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) kurulmuştur. 1961 Anayasası’nda da planlama ile ilgili hükümler getirilmiş ve planlama sürecinin yasal dayanağı oluşturulmuştur. Eğitim de kalkınmanın temel araçlarından birisi olarak kabul edilmiş, ekonomik ve toplumsal hedefleri destekleyecek şekilde, kalkınma planlarının içinde yer almıştır (Küçükler, 2008).

1963 yılındaki birinci kalkınma planından günümüze kadar onbir tane kalkınma planı yayınlanmıştır. 1960 yılında kurulan Devlet Planlama Teşkilatı (DPT)

Müsteşarlığı, 2011 yılında çıkarılan 641 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Kalkınma Bakanlığı olarak yeniden yapılandırılmıştır. Böylelikle, DPT'nin kuruluşundan bu yana üstlendiği kalkınma misyonunu bu tarihten itibaren Bakanlık üstlenmeye başlamıştır. 2018 yılında çıkarılan 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 147. maddesi ile Kalkınma Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı şeklinde değiştirilmiştir. Yine 2018 yılında yayınlanan 30488 sayılı resmi gazete ve 13 sayılı Strateji ve Bütçe Başkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kalkınma planı hazırlama görevi Strateji ve Bütçe Başkanlığı'na verilmiştir. Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından hazırlanan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin ilk Kalkınma Planı, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda komisyon- da 2019 yılının Temmuz ayında kabul edilmiştir.

2023 Eğitim Vizyon Belgesi Millî Eğitim Bakanı Ziya Selçuk tarafından 23 Ekim 2018 günü kamuoyuna açıklanmıştır. Bu belgede 2023 Eğitim Vizyonu'nun temel amacı; çağın ve geleceğin becerileriyle donanmış ve bu donanımı insanlık hayrına sarf edebilen, bilime sevdalı, kültüre meraklı ve duyarlı, nitelikli, ahlaklı bireyler yetiştirmek olarak ifade edilmiştir. Planlan dönüşümün üç yıllık bir aşamalandırmayı içerdiği ifade edilmektedir. İlk safha olan 2018-2019 eğitim öğretim yılında, tasarım, simülasyon, öncü pilotlamalar ve yeniliklerin kısmi uygulamasıyla başlayacağı, 2019-2020 eğitim öğretim yılında ülke ölçekli pilotlamalar ve tasarımı biten eylemlerin uygulamalarının gerçekleştirileceği ve 2020-2021 eğitim öğretim yılında ise ana hedefler altında sıralanan eylemlerin tümünün hayata geçirilmesi ve bazı eylemlerin etki analizlerinin yapılmasının sağlanacağı vurgulanmıştır (MEB, 2018). Doğan (2019) daha önce yapılan girişimlerle karşılaştırıldığında 2023 Eğitim Vizyonunun içerik olarak daha kapsayıcı olduğunu, eğitim ile ilgili tüm başlıklara ilişkin yeni düşüncelerin geliştirildiğini ifade etmektedir.

Bu çalışmanın temel amacı; 2023 Eğitim Vizyon Belgesi'nde yer alan yükseköğretime ilişkin hedeflerle 11. Kalkınma Planında yükseköğretime ilişkin hedeflerin ne ölçüde örtüştüğünün ortaya konulması ve alınan kararların uyumlu olup olmadıklarının tespit edilmesidir. Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden belge (doküman) analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem, "araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır" (Yıldırım ve Şimşek, 2002). Doküman analizinde öncelikle ilgili dokümanlara ulaşılır. Ulaşılan dokümanlar iyi bir şekilde okunduktan ve anlaşıl-

dıktan sonra analize geçilir. Son olarak ise yorumlama ve değerlendirme süreci gerçekleştirilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu araştırmanın veri kaynakları; on-birinci kalkınma planı ve 2023 Eğitim Vizyon Belgesi'dir. Veri analizi bağlamında betimsel analiz tekniği kullanılacaktır. Bu analiz biçiminde amaç ulaşılan bulguların okuyucuya özet ve yorumlanmış bir şekilde ve alıntılarla da desteklenerek sunulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu bağlamda araştırmanın verilerini oluşturan Onbirinci Kalkınma Planı ve 2023 Eğitim Vizyon Belgesi öncelikle yükseköğretimle ilgili alınan kararlar çerçevesinde betimlenecek ve uyumluluklarını tespit etmek üzere eşleştirilecektir. Daha sonra ilgili kararlar ve hedefler betimsel analiz yoluyla başlıklar doğrultusunda incelenerek yorumlanacak ve elde edilen sonuçlara dayalı varsayımlarda bulunulacaktır. Araştırma verilerin analizi aşamasında olup bulgulara ve sonuçlara bildiride yer verilecektir. Araştırmanın sonuçlarının ülkenin eğitim politikalarının belirlenmesinde uygulayıcılara ve araştırmacılara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aktaş-Eroğlu, A. Aktaş (2001). *Türkiye'de eğitime ayrılan kaynaklar ve iktisadi kalkınmada eğitimin rolü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.*
- Başol, K., Han, E., Karluk, R., Yıldırım, K. ve Şıklar, İ. (1999). *Türkiye Ekonomisi. Mustafa Özer (Ed.). T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları No:1149, Açıköğretim Fakültesi Yayınları No: 608, Eskişehir, 378-379.*
- Berber, M. (2006). *İktisadi büyüme ve kalkınma. Trabzon: Derya Kitabevi.*
- Doğan, S. (2019). *2023 Eğitim Vizyonu Belgesine ilişkin okul yöneticileri ve öğretmen görüşleri. Cumhuriyet International Journal of Education, 8(2), 571-592.*
- Küçükler, E. (2008). *Kalkınma planları kapsamında yapılan eğitim planlarının analizi (1963-2005). Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.*
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2002). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.*
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.*
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.*

TÜRK BURSİYERLERİNİN GELECEK KAYGISININ ARAŞTIRILMASI

Tugay Durak^a & Yusuf İkbal Oldaç^b

^aUniversity College London, Londra, İngiltere

^bOxford Üniversitesi, Oxford, İngiltere

Son yıllarda uluslararası öğrenci hareketliliğindeki artışa paralel olarak pek çok ülke kendi vatandaşlarını yurt dışında okutmak için ulusal burs programlarını finanse etmeye başlamıştır. Verimlilik bazlı ekonomiden teknoloji odaklı ekonomiye geçmekte olan geçiş aşamasındaki birçok ülke, bu tarz burs programları geliştirerek beşeri sermayesini artırmak, yetişmiş insan ihtiyacını karşılamak ve ulus inşası süreçlerini hızlandırmak gibi hedefler gütmektedir (Perna, Orosz, & Jumakulov, 2015). Geçiş aşamasındaki ülkelere biri olan Türkiye de 1929 yılından beri süregelen burs programını 2005 yılında revize edip yurt dışına gönderilen öğrenci sayısını artırarak 5 yılda 5000 öğrenci gibi yüksek bir hedef koymuştur.

Burs kılavuzlarında programın temel amacı, “ülkemizin ihtiyaç duyduğu yetişmiş insan kaynağı ihtiyacını karşılamak” olarak belirtilmiştir. Her ne kadar yıllık ortalama 1000 öğrencinin seçildiği gözlemlense de son yapılan araştırmalara göre 2014 yılı itibarıyla yurt dışı eğitimini tamamlayıp ülkeye dönen sayısı ortalama 280 civarındadır (Gür, Çelik, & Yurdakul, 2019). Yani bazı bursiyerlerin ülkeye dönmemek gibi bir karar aldıkları gözleniyor ve aynı zamanda bursiyerlerle yapılan bazı çalışmalar bursiyerlerin hem eğitim süresince hem de görevlerine döndükten sonraki kısımda çeşitli sıkıntılarla karşılaştıklarını gösteriyor (Çelik, 2012; Gokbel, Akbas, Alpaslan, Aydın, & Guven, 2013).

Bunun yanında yurtdışı eğitiminin bireylere kazandırdıkları neticesinde eğitim sonrası ülkeye geri dönüş endişeleri oluşmaktadır. Uluslararası yükseköğretim süreci aynı zamanda bursiyerler için bir öz-yetişim (self-formation, Marginson, 2014) süreci olarak değerlendirilebilir. Marginson’a (2014) göre uluslararası yükseköğretim tecrübesi sırasında bireyler kendilerini birçok farklı yönden yetiştirmektedirler. Bu yurtdışı eğitimi sırası tecrübe edilen öz-yetişim süreci sonucu bireyler yeteneklerini geliştirme imkanı bulmakta ve daha önce yapma

imkanı bul(a)madıkları şeylere hakim hale gelebilmektedirler. Bunun sonucu olarak edindikleri becerileri ülkelerine dönünce kullanamama düşüncesi dönüş endişeleri getirebilmektedir.

Temel bilimler ve mühendislik alanlarında ülkeye dönüldüğünde yeterli ekipman veya laboratuvar imkanlarının olmaması durumu veya sosyal bilimler mezunlarının elde ettiği üst seviye bilgi birikiminin yeteri kadar değerlendirilemeyeceği düşüncesi bu konuya örnek olarak verilebilir (Perna et al., 2015). Bunun yanında yurt dışına eğitime gönderilen bursiyerler kayda değer bir süre boyunca yurt dışında yaşamakta ve farklı bir değerler sistemi ve yönetim yapısını birinci elden tecrübe etmektedirler (Chankseliani, 2018). Bir süredir yaşayageldikleri sistemde kendilerini idare etmeye alışan öğrencilerin dönüşlerinde topluma tekrar entegre olma konusunda endişeleri olabilmektedir (Perna et al., 2015).

Bursun gereği olarak, bursiyerler yurt dışı eğitim sürelerinin iki katı kadar, eğitimlerine başlamadan önce yaptıkları tercihlere göre bir kamu kurumunda veya üniversitede görev almak üzere Türkiye'ye dönmek zorundadır. Bu durum Türk devleti tarafından yapılan yatırımın karşılığı olarak görülse de yurt dışında eğitime devam eden birçok bursiyerin gelecek kaygısına sahip olmasına sebep olmaktadır. Yapılan yatırımın karşılığını en iyi alabilmek için henüz daha görevlerine başlamamış bursiyerlerin gelecek endişelerini ortadan kaldıracak adımlar atılmadan önce bu endişelerin detaylıca tespit edilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, bu çalışmada yurt dışında eğitime devam eden bursiyer öğrencilerden bursun geri dönüş yükümlülüklerini değerlendirmeleri istenmiş ve bursiyerlerin gelecek endişeleri ve bu endişelerin sebepleri saptanmaya çalışılmıştır.

Çalışmada kavramsal çerçeve olarak, uluslararası öğrencilerin yurt dışı deneyimlerini bireyin kişiliğini dönüştüren bir safha olarak ele alan öz-yetişim (self-formation) (Marginson, 2014) yaklaşımı kullanılmıştır. Çalışmada nitel araştırma yönetimi kullanılmış ve maksimum çeşitlilik ilkesine dayalı olarak amaçlı örneklem tekniği kullanılarak son sınıfta olan 5 doktora öğrencisi araştırmaya dahil edilmiştir. Bu öğrencilerle yarı-yapılandırılmış mülakat gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan öğrenciler Türkiye devlet burslusu olup çeşitli İngiliz üniversitelerinde doktora eğitimlerine devam etmektedir.

Yapılan ilk mülakatlar sonucunda elde edilen verilere göre bursiyerlerin çeşitli düzeylerde gelecek kaygısı taşıdığı gözlemlenmiştir. Evli bursiyerlerden (her ikisi de bursiyer) farklı kuruma dönecek olanların aynı kuruma dönecek olanlara oranla çok daha fazla gelecek kaygısı taşıdıkları gözlenmiş, bekarlarda ise cinsi-

yetin kaygı seviyesi üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Bekar-erkek bursiyerler çalışma lokasyonu konusunda bekar-kadın bursiyerlere göre daha az endişeli gözükmektedir. Ayrıca, hemen hemen bütün bursiyerler yurt dışında edindikleri bilgi ve birikimi çalışmaya başlayacakları kurumda kullanıp kullanamayacakları konusundaki endişelerini dile getirmişlerdir. Ek olarak bir bursiyer, İngiltere’de uzun yıllar yaşadıkdan sonra tekrardan Türkiye’deki yaşama adapte olma konusunda sıkıntı çekebileceğini ifade etmiştir. Çalışmaya katılan bursiyerler ülkeye dönüş yükümlülüğü konusunda sıkıntı duymazlarken, zorunlu çalışma süresinin uzunluğundan ve yurt dışı eğitimlerinin hemen ardından dönme mecburiyetinden dolayı duydukları hoşnutsuzluğu dile getirmişlerdir. Bursiyerlerden bir kısmı çalışma yeri ve süresi konusunda esneklik talep ederken, bir kısmı da kendilerine yurt dışında tecrübe kazanmalarına olanak sağlayacak ek süre verilmesini istemektedir.

Sonuç olarak farklı seviye ve sebeplerle Türk bursiyer öğrencilerin gelecek kaygısı taşıdığı gözlemlenmiştir. Ciddi yatırımlarla gerçekleşen böyle bir uygulamadan en iyi şekilde istifade edilebilmesi için eğitime devam eden bursiyerlerin gelecek endişelerine en kısa sürede kulak verilmeli ve bu endişelerin ortadan kaldırılması için gerekli adımlar atılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Çelik, S. (2012). *Turkey ’s Ministry of National Education Study-Abroad Program : Is the MoNE Making the Most of Its Investment ? The Qualitative Report*, 17(Article 40), 1–31.
- Chankseliani, M. (2018). *The politics of student mobility: Links between outbound student flows and the democratic development of post-Soviet Eurasia*. *International Journal of Educational Development*. <https://doi.org/10.1016/j.ijedudev.2018.07.006>
- Gokbel, V., Akbas, E., Alpaslan, B., Aydın, A. M., & Guven, U. (2013). *Ministry of National Education’s Study Abroad Scholarship: Issues and Suggestions*. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.22748.39047>
- Gür, S. B., Çelik, Z., & Yurdakul, S. (2019). *Yükseköğretime Bakış 2019*. Ankara.
- Marginson, S. (2014). *Student Self-Formation in International Education*. *Journal of Studies in International Education*. <https://doi.org/10.1177/1028315313513036>
- Perna, L. W., Orosz, K., & Jumakulov, Z. (2015). *Understanding the human capital benefits of a government-funded international scholarship program: An exploration of Kazakhstan’s Bolashak program*. *International Journal of Educational Development*. <https://doi.org/10.1016/j.ijedudev.2014.12.003>

İŞLETME LİSANS PROGRAMLARI AKADEMİSYENLERİNİN YARATICILIK VE İNOVASYON EĞİTİMİNDEKİ GÖRÜŞLERİ

Hakan Yaman^a & Murat Esen^b

^aMilli Eğitim Bakanlığı, İzmir, Türkiye

^bİzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, İzmir, Türkiye

Yaraticılık üzerine araştırmalar XX.yüzyılın ilk yarısında psikoloji alanında başlamıştır (May, 2012; Andreassen, 2017). Guilford 1950’li yılların başında Amerikan Psikologlar Birliği Yıllık Kongresi’nde bilimsel bir etkinlik olarak yaraticılığın çalışılması gereğine dikkat çekmiştir (aktaran Rouquette, 2007: 120). Yaraticılık, tüm insanlar tarafından erişilebilen bilişsel, duygusal olarak yönlendirilebilen ya da değiştirilebilen (manipulative) bir deneyimdir. “Yaraticılık özel zihinsel süreçlerle gerçekleşen fikirlerin inovasyonu ve geliştirilmesi ile ilgilidir” (Gnezda, 2011: 47). İnovasyon ise rekabet avantajı yaratmak için temel bir öge ve ekonomik sürdürülebilirlik için bir gerekliliktir.

Disselkamp, inovasyondan sonra sürekli olarak yeni bir rekabet avantajı elde eden kuruluşların, piyasada uzun süreli hayatta kalmanın hazzını yaşayabileceğini belirtmiştir (Louw ve diğ., 2018: 155). Aulet çalışmasında inovasyonun olabilmesi için buluş ve ticarileştirme kavramlarının zorunluluğuna vurgu yapmaktadır. Buluş ya da ticarileştirme olmaksızın inovasyon olamaz (Aulet, 2013). İşletme dünyası ile eğitim, öğretim farklı seviyeleri ve her öğrenme biçiminde inovasyon ve girişimciliği teşvik etmeye yardımcı olabilir. (ET:2020). Öğretim üyelerinin öğretim modelleri konusunda bilgilendirilmesi ve yetkin duruma getirilmeleri öğrenci merkezli bir yaklaşıma ve yükseköğretim vizyonuna katkı sağlayabilir. (Kurul, 2007).

Yaraticı öğrenme ve inovatif öğretimin ortaya çıkmasına, yaraticı kültürün oluşumu konusunda öğretmenler ve öğrenciler için paylaşılan bir inancın olması gerekir. Bu inanç tüm eğitim paydaşları tarafından da tanınmalıdır. Asıl zorluk, okul değerleriyle (standartlaşma, itaat, uygunluk ve doğruluk gibi eğitime yansımaların) keskin bir karşıtlık içinde olan yaraticılık ve inovasyonu (risk alma, kuralların ötesinde keşif, uygunsuzluk) karakterize eden değerlerde yatmaktadır (Ferrari ve diğ., 2009). Her ekosistemin kendi zorluğu bulunmaktadır. “Yaraticı

insanlar kaynakların kullanımı ve şehirlerin inşası yoluyla uyarlanabilir tedbirler geliştirmektedir.” (Dlouhy, 2012: 30).

Yükseköğretim temel olarak pratik eylemler için hazır olan yetkin girişimcilerin oluşumuna odaklanma yeteneğine sahiptir. Üç ana bileşen içerebilir, uygun eğitim programları, uygun öğretim stili, üniversite temelinde girişimcilik ortamı yaratma araçları (Mitchelmore ve Rowley, 2010; Akhmetshin ve Kozachek, 2019). Bu nedenle araştırma akademisyen görüşleri içermektedir. Bu araştırmanın amacı; Türkiye’de yaratıcı düşünme ve inovasyon eğitiminin işletme lisans programları akademisyenleri tarafından değerlendirilmesidir.

Araştırma; işletme lisans programlarını program geliştirme çalışmalarına, veri sağlaması açısından önemlidir. Betimsel bir araştırma olarak yürütülen bu araştırma üniversitelerde eğitiminin var olan durumuna özgü ilgili akademisyenlerin görüşlerini içerdiğinden, durum çalışması olarak desenlemiştir. Araştırmada çalışma grubunu Türkiye’de 100 devlet ve 45 vakıf üniversitesine bağlı bulunan 207 işletme lisans programının yer aldığı fakültelerde görev yapan 30 akademisyen oluşturmaktadır. Bu sayının belirlenmesinde ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın verileri kapalı (dört soru) ve açık uçlu (21oru) sorulardan oluşan “Yaratıcı Düşünme Becerisi ve İnovasyon Anketi” ile toplanmıştır. Nicel veriler betimsel istatistik, nitel veriler içerik analizi yöntemleri kullanılmıştır. Yaratıcılık ve inovasyon kavramları beşer farklı temada tanımlanmıştır.

Akademisyenlere göre yaratıcı düşünme ve inovasyon eğitimi gerekli ve yetersizdir. Akademisyenler yaratıcı düşünme becerisi ve inovasyon eğitim için bir eğitim programını gerekli görmektedir. Akademisyen eğitimi gereklidir. Eğitim ve öğretimin niteliğinin artırılması için yaratıcı düşünme ve inovasyon eğitimi uygulamalı olarak yapılmalıdır. Lisans derslerinde uygulamalar yaratıcı düşünme ve inovasyonu geliştirirken ezber ve anlatım tekniği engelleyen durumlardır. Lisans dersleri dışında yaratıcı düşünme ve inovasyonu klüpler geliştiren eğitim sistemi ise engelleyici durumlardır.

Akademisyenler görev yaptığı üniversitelerde yaratıcı düşünme ve inovasyon stratejisini gerekli görmektedir ve oluşturulacak stratejiler yaratıcı düşünme ve inovasyon eğitiminde etkilidir. Akademisyenler yaratıcılık ve inovasyonu beşer ayrı temada tanımlamışlardır. İnovasyon yaratıcılık olarak, yaratıcılık inovasyon olarak tanımlanmıştır. Bu durumun ankette ardıl sorular olmasının neden olduğu düşünülebilir; ancak inovasyon disiplinlerarası görünümünün (Craft, 2001; Ayob ve diğ., 2013) bir sonucudur.

Üniversitelerde akademisyenlerin yaratıcı ve inovatif olmak için kurumsal

desteğe ihtiyaçları vardır (Ferrari ve diğ., 2009). Anlatım tekniği, öğretim yöntemleri, ezber vb. temaların uygulayıcı öznesi olarak akademisyen, araştırmanın farklı sorularında kaşımıza çıkmaktadır. Araştırmaya göre akademisyen, öğrenci ile etkileşimi daha iyi duruma gelmesi gereken önemli bir figürüdür. Araştırmada yaratıcı düşünme becerilerinin ve inovasyonun tüm yükseköğretim programlarında hedeflenmesi ve yükseköğretimin yaratıcı bir ekosisteme dönüştürülmesi önerilmiştir.

KAYNAKÇA

- Akhmetshin, E. M., ve Kozachek, A. V. (2019). *Acquisition of entrepreneurial skills and competences: curriculum development and evaluation for higher education. Journal of Entrepreneurship Education*, 22(1)
- Andreassen, N. C. (2015). *Yaratıcı Beyin (K. Güney Çev.) Ankara: Akılçelen Kitaplar.*
- Aulet, B. (2013). *What is Innovation, Disciplined entrepreneurship: 24 steps to a successful startup. John Wiley & Sons* <https://books.google.com/?hl=tr> adresinden 10 Aralık 2018 tarihinde erişilmiştir.
- Ayob, A., Hussain, A ve Majid, R. A. (2013). *A review of research on creative teachers in higher education. International Education Sciences*. 6(6), 8-14.
- Craft, A. (2001). *An analysis of research and literature on creativity in education. Qualifications and Curriculum Authority*, 1-37.
- Dlouhy, D. R. (2012). *Undergraduate students' attitudes toward creativity: the development of the undergraduate perceptions of creativity survey (Unpublished doctoral dissertation). University of Houston, USA.*
- ET (2020): *A Strategic Framework For European Cooperation In Education And Training 2009/C 119/02, Official Journal of the European Union*
- [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52009XG0528\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52009XG0528(01)&from=EN) adresinden 10 Aralık 2018 tarihinde erişilmiştir.
- Ferrari, A., Cachia, R. ve Punie, Y. (2009). *Innovation and creativity in education and training in the EU member states: Fostering creative learning and supporting innovative teaching. JRC Technical Note*, 52374.
- Gnezda, N. M. (2011). *Cognition and emotions in the creative process. Art Education*, 64(1), 47-52.
- Louw, L., Schutte, C., Seidel, C., & Imser, C. (2018). *Towards a flexible innovation process model assuring quality and customer needs.*
- May, R. (2012). *Yaratma Cesareti, (Alper Soysal Çev.), İstanbul: Metis Yayınları.*
- Mitchelmore, S., & Rowley, J. (2010). *Entrepreneurial competencies: A literature review and development agenda. International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 16(2), 92-111
- Rouquette, M., L. (2007). *Yaratıcılık. (İsmail Yerguz, Çev.) Ankara*
- YÖK. (2007). *Türkiye'nin yükseköğretim stratejisi. http://www.yok.gov.tr/*

documents/10279/30217/yok_strateji_kitabi/27077070-cb13-4870-aba1-6742db37696b sayfasından erişilmiştir.

İDEAL AKADEMİ ÇERÇEVESİNDE AKADEMİSYENLERİN TÜRK AKADEMİSİNE BAKIŞ AÇILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Ayşe Mahinur Tezcan

Muş Alparslan Üniversitesi, Muş, Türkiye

İdeal Akademi Kavramı Çerçevesinde Akademisyenlerin Günümüz Türk Akademisine Bakış Açılarının Değerlendirilmesi Akademi bilginin, bilimin üretildiği ve yayıldığı yer olarak çeşitli misyonlara sahiptir. Bu misyonları eda edebilmesi ise kendi içinde ihtiva edeceği belli başlı unsurlarla mümkündür. Bu misyonlar ve unsurlar ideal akademinin belirleyenleri olacaktır. İdeal akademiye oluşturan unsurların başında ideal çalışma ortamı (mekân), ideal akademisyen (aktör) ve akademik zihniyet (etik) gelmektedir. Bu çalışmada, akademisyenlerin ideal akademi kavramı çerçevesinde günümüz Türk akademisine ilişkin değerlendirmeleri analiz edilecektir. İdeal akademi yeniden üretimin belirli bir akademik gelenek içerisinde gerçekleştiği bir alandır. Bu noktada öğrencilerin yeniden üretim sürecine dâhil olmaları ve oluş süreçleri de akademinin niteliğine ilişkin önemli ipuçları vermektedir.

Bu çalışmada yöntem olarak nitel araştırma kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini öğretim üyesi olan ve çeşitli akademik kuşağa ve akademik unvana sahip olan 35 akademisyen oluşturmaktadır. Araştırmaya özellikle öğretim üyelerinin dâhil edilme sebebi, kendilerinin akademik hayatın önemli bir dönemini geçmiş ve ders verme yetkinliğine/tecrübeye ulaşmış olmalarıdır.

Görüştüğümüz akademisyenlerin ideal akademi hakkındaki değerlendirmelerinin temelinde akademik özerklik kavramı yer almaktadır. Akademik özerklik, YÖK sonrası merkezîyetçi bir yapıya dönüşen üniversitelerin yönetimlerinin özerkliğini içerdiği kadar, söz söylemeyi ve bilimsel üretimi rahat bir şekilde yapabilmeyi içermektedir. Akademik özgürlüklerin tüm dönemler boyunca olmadığını düşünenlerin oranı hayli yüksektir. Bununla beraber, akademik özgürlükler dönemsel olarak makbul ideolojik yapılarla olan uyuma ve edinilen tecrübelerle göre, akademiye özgürlük dönemlerinin algılanma biçimlerini değiştirmektedir.

Örneğin kimi aktörler son dönemi akademik özgürlükler açısından sorunlu olarak değerlendirirken, kimileri de 1990'ların sonlarını akademik özgürlüklere ket vurulduğu bir dönem olarak değerlendirmektedir. Akademik özgürlük ideal akademinin temelini oluşturmaktadır. Eğer ki akademisyen fikirlerini, araştırmalarını yaparken üzerinde bir baskı, zorlama hissediyorsa bilimin gelişmesi sekteye uğrayacaktır. Akademik özgürlük yanında araştırmaların destekleneceği fonlar da ideal akademinin kök salabilmesi için temel unsurlardandır. Akademik özgürlük, akademisyenlerin, üniversitelerin ve yayınların nitelikleri gibi unsurlar dolayısı ile görüşmecilerin çoğu ideal akademinin günümüz akademisinden uzak bir yerde olduğuna inanmaktadır.

İdeal akademinin var olabilmesi ancak nicelikten ziyade niteliklerin belirleyiciliğine bağlıdır. Şöyle ki, üniversitenin atmosferinden, hocaların kendilerini geliştirmeye verdikleri önem ve ayırabildikleri zaman dâhil olmak üzere ideal akademi ancak pek çok bileşenin bir arada bulunmasıyla ulaşılabilecek bir hedefdir. İdeal akademinin oluşabilmesi ideal bir araştırma ortamının yanında ideal bir akademisyene ihtiyaç duymaktadır. İdeal akademisyene ilişkin değerlendirmeler ise akademisyenliği meslek olarak değerlendirilip değerlendirilmemesi ayrımını ortaya çıkarmaktadır. İdealde bir akademisyenin merak duygusunun ön planda olması gerekmektedir. Merak arzusu olmadan, okumaya ve öğrenmeye karşı ihtiyaç hissetmeden akademisyenlikte ideali yakalamak mümkün değildir.

Günümüzdeki akademisyenin temel sorunu, üretmesindeki motivasyonun sistemin gereklerini yerine getirerek bir an önce akademik unvanlarını almaya endeksli olmasıdır. İdeal akademisyen, yaptığı işi tüm hayatına yaymak zorundadır. Akademisyen, disiplinlerarası bir yaklaşıma sahip olan, yeniliklere açık ve kendini geliştirmeye aday olandır. Sonuç olarak ideal akademisyen ancak ideal bir akademi ortamında kök salabilecektir. İdeal bir akademisyenin olmazsa olmaz şartı “merak” ve “heyecan” sahibi olmaktır. Araştırmaya karşı duyulacak heyecan ve araştırma sorusuna ilişkin merak ancak araştırma ortamının da olması halinde verimli olacaktır.

Görüşmecilerimizin tamamına yakını günümüz Türk akademisinin ve akademisyenin ideal akademi ve akademisyen kavramlarından çok uzakta olduğunu düşünmektedir. Özellikle akademiye nicelik artışının hem akademisyen hem de üniversitelerin yapılanması anlamında niteliği sekteye uğrattığı düşünülmektedir. Bununla birlikte, nicelik artışlarının hemen ardından nitelik konusundaki düşüşün olağan olduğunu ve zaman içerisinde bu durumun düzeleceğine inanılanlar da söz konusudur.

Akademisyenler kibir sahibi, garip hırslara sahip oldukları ve fildişinden kulesinde oturdukları yönünden eleştirilmektedir. Bilime karşı duyulan araştırma ve merak duygusunun köreltiği ve hatta okumayan profesörlerin olduğu düşünülmektedir. Dolayısı ile yeniden üretimin sağlıksız olduğu düşünülmektedir. Nihayetinde, Türk akademisi sosyal sermayenin, himaye ilişkilerinin, etkin olduğu ve akademik kültürün, ideal akademinin özelliklerinin (akademik merak, özerklik, etik vb.) akademisyenlerce içselleştirilemediği, artan nicelik artışına niteliğin eşlik edemediği, siyasetin hayli etkili olduğu bir alan olarak eleştirilmektedir.

KAYNAKÇA

- Ömer Lütfi Antalyalı, “Tarihsel Süreç İçerisinde Üniversite Misyonlarının Oluşumu”, *SDÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl:2007/2, Sayı: 6, s. 25-26.
- Emre Dölen, *Türkiye Üniversite Tarihi 1: Osmanlı Döneminde Darülfünun 1863-1922*, 5 c. C.I, İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2010, s. 3.
- Durmuş Günay, “Yirmibirinci Yüzyılda Üniversite”, *Değişim Çağında Yükseköğretim: Global Trendler-Paradigmatal Yönelimler*, Ed. Coşkun Can Aktan, İzmir, Yaşar Üniversitesi Yayınları, 2007, s. 77.
- Ferhat Kentel, “Bilgi Otoriter Olmamalı”, *Monograf: Türkiye’de Akademi Konuşmaları*, Söyleşen: Özge Ata, Yıl:2014/2, s. 292.
- Hüsamettin Arslan, “Aydınlanmış Devlet Patronluğunda Bilim: 1933 Türk Üniversite Reformu ve Sürgün Alman Bilimadamları”, *Muhafazakar Düşünce*, Sayı:35, Ocak-Şubat-Mart 2013, s. 51.
- Ömer Açıkgöz, “Yükseköğretim Üzerine Bir Değerlendirme: Yeniden Yapılanma Sürecinde Bir Sistem Önerisine Giriş”, *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, C.2, Özel Sayı, Kasım 2012, ss. 11-17.
- Bekir Gür, “Önsöz,” *2000’li Yıllar Türkiye’de Eğitim*, Ed. Bekir S. Gür, İstanbul, Meydan Yayıncılık, 2011. ss.7-15.

MİMARLIKTA TEKNOLOJİ KONULU DERSLERDE KULLANILAN EĞİTİM YÖNTEMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİNE VE GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK BİR ÇALIŞMA¹

Deniz Soyipek & Fatih Yazıcıoğlu

İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul, Türkiye

Günümüzde genellikle okul ve kurs gibi ortamlarda insanlara bir aradayken verilen eğitim, geleneksel ya da yenilikçi birçok yöntemi sistematik olarak içinde barındırır. Ancak toplu şekilde yapılan bu eyleminin sonucu her bireyde farklı şekilde ortaya çıkar çünkü bireydeki karşılığı olan öğrenme, tamamen kişiye özgü bir durumdur. Zaman, mekân, süre, yöntem gibi birçok faktör bireyin öğrenmesini olumlu ya da olumsuz etkileri vardır. Eğitim kalitesini iyileştirmek için öğrenme düzeyini arttırmak gerekir ki bu da her bireyin sahip olduğu farklı öğrenme şekline hitap edebilmeyi gerektirir. Bu farklılıkları açıklamaya ve geliştirmeye yönelik pedagoji alanında yapılan çalışmalardan biri Gardner tarafından oluşturulan çoklu zekâ kuramıdır. Çoklu zekâ kuramına göre Gardner, zekânın tek ve baskın bir özellik olmadığını, çeşitlendirilebileceğini ve özneliğini savunur. Bu kurama göre zekâ testleri belli bir ya da birkaç zekâ türlerindeki seviye anlaşılabilir ve geleneksel eğitim yöntemi bu sınırlı türleri geliştirmeye yöneliktir. Oysaki farklı zekâ türleri vardır ve bunların gelişebilmesi ve değerlendirilebilmesi için farklı yöntemler ve ölçütler gerektirmektedir. Matematiksel-mantıksal, sözel-dilsel, görsel, içsel, sosyal, müziksel, bedensel ve doğa zekâsı şeklinde çeşitlendirilen zekâ türleri farklı yetenekler ve davranışların sonucudur. Bireylerde bu zekâ türlerinin hepsi olabileceği gibi gelişme ve gelişme seviyesine göre -ki bu gelişiminde ana rolü bireyin çevresi oynar- öğrenme süreci belirlenir.

Mimarlık disiplini, kendi içinde farklılaşan alanlara sahip olmakla birlikte güzel sanatların, mühendisliğin ve beşeri bilimlerin barındırdığı birçok disiplin ile ilişki halindedir. Bu çok yönlü yapıya sahip mimarlık disiplininin alanları-

¹ Bu çalışma devam etmekte olan yüksek lisans tez çalışmasının bir parçasıdır.

na hitap edebilmek için eğitiminde de çeşitli yöntemlerin bir arada kullanılması gerekmektedir. Temel olarak tasarım, yapı teknolojisi, mimarlık tarihi ve restorasyon olmak üzere dört ana başlığa ayrılan mimarlık eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalarda genellikle ana ders olarak kabul edilen tasarım stüdyosu üzerinden, bu çok yönlü yapıya değinilmiş ve tasarım konulu derslerin geliştirilmesine yönelik öneriler yapılmıştır. Yapı teknolojisi alanındaki dersler ise tasarım derslerinden farklılaşan yönere sahiptir ve ayrıca çalışılması gereken bir konudur. Bu çalışmada yapı teknolojisi konulu derslerde uygulanan eğitim yöntemlerini analiz etmek ve meslek pratiğinde gerekli olan becerilen kazandırılması yönünde geliştirilen yaklaşım sunulmuştur.

Çalışmanın ilk bölümünde mimarlık lisans eğitiminde, mimarlıkta yapı teknolojisi alanındaki derslerin geliştirilmesine yönelik araştırma ve analizlere yer verilmiştir. Bu kapsamında yapılan çalışmada, NAAB (American National Architectural Accrediting Board) tarafından uluslararası eşdeğerlik almaya hak kazanan İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Bölümü lisans programı dersleri temel alınmıştır. İlk olarak yapı teknolojisi alanında verilen derslerin ders katalog formları incelenmiş, kullanılan eğitim yöntemleri belirlenmiştir ve eğitim programındaki baskınlıkları analiz edilmiştir. İkinci aşamada ilgili derslerde uygulanan eğitim yöntemleri; bilgi edinme kaynakları ve çalışma yöntemleri başlıklarında listelenmiş ve bu eğitim yöntemlerinin çoklu zekâ kuramı kapsamındaki zekâ türleri ile ilişkisi incelenmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde çalışmada temel alınan kurumda uygulanan alan çalışması ve anket verileri paylaşılmıştır. Mimarlık eğitimi hakkında yapılan literatür taramasında meslek hayatında karşılaşılan grup çalışması, iki boyutlu ve üç boyutlu tasarım programlarına hâkimiyet ve parçaların birbiri ile bütüncül düşünülmesi problemleri ile başa çıkılabilmesi için mimarlık eğitimi süresince bu konuları destekleyen uygulamalara ağırlık verilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Böylece kurgulanan yeni eğitim yaklaşımı bu yönde geliştirecek uygulamalar eklenmiştir. Alan çalışması Mimarlık Bölümü zorunlu derslerden biri olan Mimari Yapı Elemanları Tasarımı dersinde uygulanmış, verilen tasarım problemi öğrenciler tarafından oluşturulan çalışma grupları ile birlikte çözülmüştür. Derste, hem iki boyutlu ve üç boyutlu çizimler hem de fiziksel maket çalışması eş zamanlı kullanılarak yapı elemanlarının birbiri ile ilişkisi kurgulanmış ve detay tasarımları geliştirilmiştir. Böylece çalışma sürecinde tasarım yöntemleri ve araçlarının çeşitlendirilmiş, değerlendirmede sürecinde de öğrencilere birden

fazla boyutta projesini sunma imkânı tanınmıştır. Öğrencilerin grup içinde iyi oldukları noktalara odaklanmaları ve iş paylaşımı yapmaları istenmiştir. Böylelikle kişisel olarak etkin oldukları zekâ ve becerileri öne çıkarılmak istenmiştir, zayıf oldukları diğer becerileri de grup arkadaşlarından destek alarak geliştirmeleri ön görülmüştür.

2019 Bahar döneminde gerçekleştirilen alan çalışmasında uygulanan yaklaşımın değerlendirilmesi için ders öğrencilerine iki adet anket uygulanmıştır. İlk anket, öğrencilerin yatkın oldukları zekâ türünü belirlemek ve aldıkları diğer yapı teknolojisi konulu derslerde uygulanan eğitim yöntemlerinin pratikteki durumunu anlamaya yöneliktir. İkinci anket çalışması dönem sonunda yapılmış ve alan çalışması sürecinde uygulanan eğitim yöntemlerinin değerlendirilmesine yöneliktir. Alan çalışmasının çeşitli zamanlarında ara değerlendirme yapma amacıyla öğrencilerin ve ders yürütücüsünün görüşleri alınmış ve yapılan gözlemler ile birlikte anket sonuçlarına eklenmiştir. Mimarlıkta yapı teknolojisi konulu derslerin geliştirilmesi amacıyla yapılan çalışma sonucunda kullanılan yöntemlerin etkinlikleri, olumlu ve olumsuz yönleri belirlenmiş, üzerinde durulması ve dikkat edilmesi gereken noktalar listelenmiştir.

KAYNAKÇA

- Doruk, T. (1979). *Mimari Dizayn Öğretiminde Eğitim Durumları Düzeni Geliştirme İle İlgili Bir Çalışma*, İTÜ Yayınları.
- Gardner, H. (1993). *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*, Fontanal Press.
- Nicol, D., Pilling, S. (2000). *Changing Architecture Education: Towards a New Professionalism*, Spon Press.
- Yazıcıoğlu, F. (2007). *Mimarlık Ofislerinde Uygulamaya Yönelik Ayrıntıda Tasarım Süreci, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.*
- Yazıcıoğlu, F. (2013). *Bütünsel Mimarlık Eğitiminin Bir Bileşeni Olarak Mimarlıkta Teknoloji Eğitimi İçin Model Önerisi, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.*

ULUSLARARASI ÜNİVERSİTE SIRALAMALARININ TÜRKİYE'DEKİ GAZETELERDEKİ TEMSİLİ

Ali Faruk Yaylacı^a & Enes Gök^b

^a*Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya, Türkiye*

^b*Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Karaman, Türkiye*

Yükseköğretim kurumları medyanın ve kamuoyunun gündeminde yer alan önemli konu başlıklarından birisidir. Özellikle küresel ekonomik işleyişin zorlayıcı etkileri yükseköğretimin günümüz dünyasında farklı bir yer edinmesine ve yeni anlamlar kazanmasına yol açmıştır. Yükseköğretimin amaçları bağlamında, piyasanın gereksinim duyduğu nitelikte insan gücü yetiştirme hedefi giderek daha belirleyici hale gelmiştir. Yükseköğretim kurumları söz konusu koşullara uyum sağlamak üzere dönüşmeyi birincil hedefleri olarak görmeye başlamıştır. Bu dönüşüm, küresel düzenin belirleyici etkilerine cevap vermekten çok bu etkilerin ürünü olarak küresel rekabet ortamında var olabilme ya da ayakta kalabilme çabası biçiminde tezahür etmektedir. Yükseköğretim kurumları arasındaki uluslararası rekabet anlayışı standardizasyona ve benzeşmeye yol açarken rekabetin yıkıcı etkileri üniversitelerin klasik işlevlerini ve niteliklerini de aşındırmaktadır.

Eleştirel yaklaşımlara karşın yükseköğretim kurumlarında yaşanan bu dönüşümlerin gerek akademik çevrelerde gerek kamuoyunda oldukça olumlu karşılandığı da söylenebilir. Bu durumda medyanın güçlü bir etkisi olduğu yadsınamaz. Üniversiteler, medya aracılığıyla ve özellikle uluslararası sıralamalar bağlamında gündeme gelmeyi giderek daha çok önemsemektedir. Alan yazında da vurgulandığı üzere söz konusu sıralamalar aynı zamanda medya için oldukça verimli ve işlevsel bir alan niteliğindedir. Gazeteler örneğinde söylenecek olursa medya organlarının temel işlevinin kamuoyunu bilgilendirmek olduğu söylenebilir. Bununla birlikte haberleştirme süreci aynı zamanda bir kurgu süreci olduğundan kamuoyuna belirli bir bakış açısının yansıtılması da söz konusu olabilmektedir. Medya organları ile kamuoyu arasında karşılıklı bir etkileşim olduğu söylenebilir. Gazeteler okuyucu kitlelerine hitap edebilecek bir kurgu gözetirken okuyucu kitlesinin bakış açısı da haberler tarafından şekillendirilebilmektedir. Dolayısıyla sıralamaların yapısı, işlevleri ve etkilerine ilişkin araştırmaların ya-

nında bu sıralamaların medya organları aracılığı ile kamuoyuna sunulmuş tarzlarının ve kamuoyundaki algılanışlarının araştırılmasının anlamlı olacağı öne sürülebilir. Bu bağlamda bu çalışmanın temel amacı uluslararası üniversite sıralamalarının Türkiye’de yayın yapan ulusal gazetelerdeki temsil edilişlerine ilişkin genel bir değerlendirme yapabilmektir.

Bu doğrultuda Türkiye’de yayın yapan ulusal gazetelerde 2003-2019 döneminde yayınlanan haberler incelenmiştir. “Yükseköğretim Sıralamaları”, “Üniversite sıralamaları” “Uluslararası sıralamalar”, “Rankings” anahtar kelimeleri ile aranan haberlere PRNet ve Google aracılığı ile ulaşılmıştır. Ulaşılan haberler içerik analizi ve eleştirel söylem analizi bağlamında çözümlenerek yorumlanmıştır. Bu doğrultuda ilk aşamada haberler, yayın tarihleri, gazetelerin söz konusu haberleri yayınlama yoğunlukları, haber başlıklarında kullanılan ifadeler, haberlerin sıralamalara ilişkin yaklaşımlar vb. açısından analiz edilmiştir.

İkinci aşamada ise haberlerin içeriğinde kullanılan söylem eleştirel söylem analizi ile irdelenerek haberleştirme tarzının düşünsel arka planı sorgulanmıştır. Bulgular, gazetelerin 2008 yılından başlamak üzere sıralamalara daha çok yer verdiğini göstermektedir. Alan yazında eğitim haberlerinin gazetelerde görece az yer bulduğuna ilişkin bulgular bu araştırmanın inceleme alanına giren haberler açısından da geçerlidir. Ancak haberlerin sayısında son yıllarda bir artış olduğu görülmüştür. Haberler, uluslararası sıralamalara ilişkin oldukça olumlu bir yaklaşıma sahiptir. Söylem açısından bakıldığında genel olarak, üniversite sıralamalarına ilişkin haberlerin “yakınma” ve “gurur duyma” olarak ifade edilebilecek iki uçta toplandığı söylenebilir. Haberlerde genellikle Türkiye’deki üniversitelerin bu sıralamalarda yer alamayışından yakınılırken, az sayıdaki üniversitenin bir şekilde bu sıralamalarda yer almasından da övgüyle söz edilmektedir. Her iki durumda da kullanılan söylemin arka planı irdelendiğinde dünyada yükseköğretim alanında yaşanan gelişmeler, yabancı üniversiteler ve Türkiye’deki üniversitelere ilişkin olarak oldukça belirgin kalıp yargıların, popüler değerlendirmelerin ve politik kaygıların etkisi dikkat çekmektedir. Diğer bir önemli bulgu ise uluslararası sıralamalara ilişkin olarak eleştirel bir bakış açısına yer verilmemiş olmasıdır.

ÖĞRENCİLERİN ÜNİVERSİTEYE YÖNELİK KALİTE ALGISI İLE ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIK DAVRANIŞLARI İLİŞKİSİ

Temel Çalık^a & Hasan Hüseyin Atasayar^b

^aGazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye

^bKırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale, Türkiye

Günümüzde artan rekabet koşulları, mal veya hizmet üreten kamu ve özel sektör örgütlerini etkilemektedir. Bu durum örgütlerin daha kaliteli mal ve hizmet üretmesi, gibi bir zorunluluğu beraberinde getirmektedir. Hizmet üreten örgütler, hizmeti alanlar ile daha çok karşılıklı etkileşim sürecinde bulduklarından söz konusu kimselerin hizmet sunumu hakkındaki düşünceleri örgütlerin hizmet performanslarını iyileştirmeleri için bir fırsat olarak değerlendirilebilir. Son yıllarda yönetim alanda yapılan açık sistem teorisi, toplam kalite yönetimi, örgütsel etkililik, örgütsel vatandaşlık, stratejik yönetim, farklılıkların yönetimi gibi çalışmalar, bu düşünceyi desteklemektedir. İlk defa Chester Barnard tarafından kullanılan örgütsel vatandaşlık kavramı, bir örgütte çalışanların, örgütteki rollerine ek olarak gönüllü ve ekstra sergilediği davranışlar olarak tanımlanmaktadır. Diğer bir deyişle çalışanlar, örgütün amaçlarına ulaşabilmesi için yazılı olarak tanımlanmış görevlerinin dışında diğer çalışanlarla işbirliği içinde roller üstlenmeye isteklilik göstermektedir.

Örgütsel vatandaşlık kavramından türetilen müşteri vatandaşlık kavramı müşterilerin kendilerini tıpkı çalışanlar gibi örgütün bir parçası olarak görmeleri anlayışına dayanır. Mal ya da hizmet alan ve karşılığında ücret ödeyen kimse müşteri olarak tanımlanmaktadır. Bu şekilde ele alındığında müşteri, müşteri yönetimi, müşteri vatandaşlığı gibi kavramlar daha çok işletme yönetiminin ilgilendiği konular olarak düşünülebilir. Bu nedenle de müşteri memnuniyetini sağlamak, müşteri sadakati oluşturmak, yeni müşteriler bulmak işletme yönetiminin amaçları arasında sayılabilir (Baytekin, 2012) Oysa bütün toplumlar tarafından kamu hizmeti olarak kabul edilen eğitim hizmetleri, özel sektör aracılığıyla sunulsa bile kamu hizmeti olma niteliğini kaybetmez. Bu nedenle eğitim hizmeti alan öğrenciler tam olarak bir mal ya da hizmet alan müşteri gibi düşünülmemelidir. Eğitim sektöründe özellikle yükseköğretim kurumlarında sunulan hizmetten faydalan-

ma konumundaki öğrencilerin, sunulan hizmetin kalitesine etki edebileceği ve hizmet kalitesinin iyileştirilmesinde önemli katkıları olabileceği söylenebilir.

Öğrencilerin hizmet aldıkları örgüte karşı örgütsel vatandaşlık davranışları sergileyebilmeleri için eğitim örgütlerinin öğrenci memnuniyetini sağlanmaları gerekir. Öğrenci memnuniyetini sağlamanın başlıca yolu ise örgütlerin hizmet kalitesini iyileştirmesidir. Bu nedenle eğitim kurumlarında özellikle üniversitelerde sunulan hizmetlerin kalitesinin ölçülmesi elde edilen veriler doğrultusunda hizmet kalitesini artırma çalışmalarının eğitim alanında faaliyet gösteren tüm kuruluşlara önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin üniversiteye ilişkin kalite algısı ile örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Bu amaca yönelik olarak aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır. Öğrencilerin üniversitenin; 1. İdari işlerine yönelik kalite algısı ile örgütsel vatandaşlık davranışları arasında ilişki var mıdır? 2. Akademik işlerine yönelik kalite algısı ile örgütsel vatandaşlık davranışları arasında ilişki var mıdır? 3. İmaj ve erişilebilirliğine yönelik kalite algısı ile örgütsel vatandaşlık davranışları arasında ilişki var mıdır? 4. İdari işlerine yönelik kalitesi algısı, örgütsel vatandaşlık davranışlarını yordamakta mıdır? 5. Akademik işlerine yönelik kalite algısı, örgütsel vatandaşlık davranışlarını yordamakta mıdır? 6. İmaj ve erişilebilirliğine yönelik kalite algısı, örgütsel vatandaşlık davranışlarını yordamakta mıdır? 7. Öğrencilerin üniversiteye yönelik kalite algısı ve vatandaşlık davranışları; a. cinsiyet b. sınıf c. fakülte değişkenlerine göre farklılık var mıdır?

Bu araştırmanın evrenini Kırıkkale Üniversitesi'nin 2018-2019 öğretim yılı bahar döneminde öğrenim gören öğrenciler, örneklemini ise eğitim fakültesi, İslami İlimler Fakültesi ve Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma verileri anket tekniği ile elde edilecektir. Anket formu müşteri vatandaşlık davranışları Rosenbaum ve Massiyah (2007) ile Groth'un çalışmalarından Gelibolu ve Kerse (2018) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ayrıca ölçekte katılımcıların belirtmek istedikleri görüşlerini ifade edebilecekleri açık uçlu bir soru yöneltecektir. Araştırmada veri analizi SPSS paket programı kullanılarak yapılacaktır. Araştırmada bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla korelasyon analizi yapılacaktır. Bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenleri yordama düzeylerini tespit etmek amacıyla regresyon analizi yapılacaktır. Katılımcıların görüşleri arasındaki farklılığı tespit etmek amacıyla T testi ve ANOVA analizi yapılacaktır. Bu araştırmanın veri analizi çalışması devam etmektedir.

KAYNAKÇA

- Baytekin, E. P. (2005). Pazarlamada yeni bir yaklaşım: müşteri ilişkileri yönetimi (CRM). *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 22.
- Bektaş, H., Ulutürk Akman, S. (2013). Yükseköğretimde hizmet kalitesi ölççeği: güvenilirlik ve geçerlilik analizi. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Ekonometri ve İstatistik Dergisi*, 18, 116-133.
- Bettencourt, L.A. (1997), Customer voluntary performance: customers as partners in service delivery. *Journal of Retailing*, 73, 383-406.
- Devrani Korkmaz, T., Tüzün Kalemci, İ. (2008). Müşteri vatandaşlık davranışının öncüllerinin belirlenmesine yönelik araştırma. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (13), 193-208.
- Fowler, J. G. (2013). Customer citizenship behavior: an expanded theoretical understanding. *International Journal of Business and Social Science*, 4 (5), 1-8.
- Gelibolu, L., Kerse, y. (2018). Yükseköğretimde hizmet kalitesinin müşteri vatandaşlık davranışına etkisi. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 19 (1), 361 – 380.
- Groth, M. (2005), Customers as good soldiers: examining citizenship behaviors in internet service deliveries. *Journal of Management*, 13(1), 7-27.
- Gruen, T.W., Summers, J.O. & Acito, F. (2002). Relationship marketing activities, commitment, and membership behaviors in professional associations. *Journal of Marketing*, 64, 34-69.

Sempozyum

RESEARCH COMPETENCIES AND SOCIAL MEDIA RESOURCES USAGE FOR DOCTORAL RESEARCH COMPLETION IN PAKISTAN

Muhammad Zaheer Asghar^a, Elena Barbera Gregori^a & Khalid Mehmood^b

^aOpen University of Catalonia, Barcelona, Spain

^bUniversity of Management and Technology Lahore, Lahore, Pakistan

Social media resources are widely utilised by students for social networking, entertainment, education, research and other purposes. This study was aimed to find out mediating role of social media in the relationship of research competences and research completion among doctoral students in Pakistan.

The objectives of the study were as following:

- a) To study the effect of social media on completion of student's research work
- b) To study the impact of subjective norms on research competences and social media usage for research completion
- c) To study the mediating role of social media usage in relationship of the research competences and doctoral research completion

Research framework comprised of social media usage, subjective norms, research competences and research completion variables. MPhil leading to PhD scholars in the universities of Pakistan were target population of the study. A questionnaire was conducted from 440 students. SPSS and AMOS software were used for descriptive and inferential analysis. Findings revealed that subjective norms of the researchers such as peers, teachers and mentors negatively encourage for the use of social media for research. Researcher's knowledge about research, research skills, and positive attitude for social media usage constitutes the research competences. The research competences of the researchers inclined them for social media usage for research purposes. The social media usage for research helps researchers to complete their research work. Higher education in-

stitutions can utilise this research to develop a policy to incorporate social media for doctoral student's research training and capacity development. Future study can be conducted to develop a social media model for continuous professional development of the researchers.

REFERENCES

- Ahmed, R. (2016). *Social media integration in secondary education in Pakistan*. *Journal of Education and Educational Development*, 3(1), 74-99.
- Ajzen, I. (1985). *From intentions to actions: A theory of planned behavior*. In *Action control* (pp. 11-39). Springer, Berlin, Heidelberg.
- Asiamah, N., Mensah, H. K., & Oteng-Abayie, E. F. (2017). *General, target, and accessible population: Demystifying the concepts for effective sampling*. *The Qualitative Report*, 22(6), 1607-1621.
- Baran, B., & Ata, F. (2013). *The situation of the use of web 2.0 technologies by university students the level of their skills, the situation of their educational benefits*. *Education and Science*, 38(168), 192-208.
- Benslimane, D., Dustdar, S., & Sheth, A. (2008). *Services mashups: The new generation of web applications*. *IEEE Internet Computing*, 12(5), 13-15.
- Boulos, K., Maged, & Wheeler, S. (2007). *The emerging Web 2.0 social software: an enabling suite of sociable technologies in health and health care education*. *Health Information & Libraries Journal*, 24(1), 2-23.
- Boulos, K., Maged, N., & Wheeler, S. (2007). *The emerging Web 2.0 social software: an enabling suite of sociable technologies in health and health care education*. *Health Information & Libraries Journal*, 24(1), 2-23.
- Bourke, S., Holbrook, A., Lovat, T., & Farley, P. (2004, November). *Attrition, completion and completion times of PhD candidates*. In *AARE annual conference, Melbourne* (Vol. 28).
- Bryer, T. A., & Zavattaro, S. M. (2011). *Social media and public administration: Theoretical dimensions and introduction to the symposium*. *Administrative Theory & Praxis*, 33(3), 325-340.
- Cherry, K. (2018, October 12). *Cross-Sectional Research Method: How Does It Work?* Retrieved December 05, 2018, from *Cross-Sectional Research Method: How Does It Work?*: <https://www.verywellmind.com/what-is-a-cross-sectional-study-2794978>
- Cormode, G., & Krishnamurthy, B. (2008). *Key differences between Web 1.0 and Web 2.0*. *First Monday*, 13(6). Retrieved from <https://doi.org/10.5210/fm.v13i6.2125>
- Cormode, G., & Krishnamurthy, B. (2008). *Key differences between Web 1.0 and Web 2.0*. *First Monday*, doi.org/10.5210/fm.v13i6.2125.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational Research: Planning, Conducting, and Evaluating Quantitative and Qualitative Research*. Boston: Addison Wesley.
- Dabbagh, N., & Kitsantas, A. (2012). *Personal Learning Environments, social media, and self-regulated learning: A natural formula for connecting formal and informal learning*.

The Internet and higher education, 15(1), 3-8.

- DeValero, & Ferrer, Y. (2001). *Departmental factors affecting time-to-degree and completion rates of doctoral students at one land-grant research institution*. *The Journal of Higher Education*, 72(3), 341-367.
- Duman, M. (2015). *Graduate students' use of social media tools for thesis/dissertation research*. Doctoral dissertation, Middle East Technical University.
- Hertzog, C., & Kramer, A. F. (2008). *Enrichment effects on adult cognitive development: can the functional capacity of older adults be preserved and enhanced? Psychological science in the public interest*, 9(1), 1-65.
- Ho, S. S., Yang, X., Thanwarani, A., & Chan, J. M. (2017). *Examining public acquisition of science knowledge from social media in Singapore: an extension of the cognitive mediation model*. *Asian Journal of Communication*, 27(2), 193-212.
- Khalid, H. (2017). *The effects of social networks on Pakistani students*. *Information Technology & Software Engineering*, doi, 10, 2165-7866. Li, J., & Greenhow, C. (2015). *Scholars and social media: tweeting in the conference backchannel for professional learning*. *Educational Media International*, 52(1), 1-14.
- Poschen, M., Snee, H., Voss, A., et al. (2010). *Adoption and use of Web 2.0 in scholarly communications*. *Philosophical Transactions of the Royal Society of London A: Mathematical, Physical and Engineering Sciences*, 368(1926), 4039-4056.
- Rathore, A. S. (2009). *Using satellite technology for higher education: Chinese and Indian experiences*. *Journal of Development Communication*, 20(2), 72. Russo, A., Watkins, J., & Groundwater-Smith, S. (2009). *The impact of social media on informal learning in museums*. *Educational Media International*, 46(2), 153-166.
- Safko, L., & Brake, D. (2009). *The social media bible*. Hoboken: NJ: Wiley.
- Sams, S., Lim, Y. S., & Park, H. W. (2011). *E-research applications for tracking online socio-political capital in the Asia-Pacific region*. *Asian Journal of Communication*, 21(5), 450-466.
- Selwyn, N. (2009). *Faceworking: exploring students' education-related use of Facebook*. *Learning, media and technology*, 34(2), 157-174. Semingson, P., O'Byrne, I., Alberto Mora, R., & Kist, W. (2017). *Social scholarship and the networked scholar: Researching, reading, and writing the web*. *Educational Media International*, 54(4), 360-372.
- Tariq, W., Mehboob, M., Khan, M. A., & Ullah, F. (2012). *The impact of social media and social networks on education and students of Pakistan*. *International Journal of Computer Science Issues (IJCSI)*, 9(4), 407-411. Voivonta, T., & Avraamidou, L. (2018). *Facebook: a potentially valuable educational tool?*. *Educational Media International*, 55(1), 34-48.
- Wei, R. (2009). *The state of new media technology research in China: a review and critique*. *Asian Journal of Communication*, 19(1), 116-127.

STUDENT MOBILITY, EPISTEMOLOGICAL ACCESS AND DEGREE COMPLETION IN PAKISTAN

Muhammad Zaheer Asghar^a, Seema Arif^b, & Irfana Umer^b

^aOpen University of Catalonia, Barcelona, Spain

^bUniversity of Management and Technology Lahore, Lahore, Pakistan

Higher education is one of the fields critically affected by globalization. Globalization is the procedure that is expanding the flow of individuals, society, thoughts, values, learning, technology and economy in cross-borders bringing about a more connected and dependent world. Globalization has influenced every country in various ways and can have positive or negative results as indicated by a country's particular history, customs, culture needs and assets. Internationalization of higher education is the key dimension of globalization.

The mobility of students at undergraduate and postgraduate level is and will remain a key of internationalization scheme for higher education institutions. Universities must create dynamic strategies for their own students to study overseas as well as for their foreign students on their campuses. It has become commonplace to believe that international student mobility – defined as “students who cross national borders or the purpose or in the context of their studies” has a wide range of benefits at different levels. For individual students, there are presumed benefits regarding their personal development and labor market returns. For higher education institutions, a high level of mobility among students – incoming and outgoing – is a sign of prestige and quality, not in the least because internationalization nowadays is an important indicator in global rankings. Finally, at the country level, mobility enhances international competitiveness, stimulates effective labor markets, and supports the interaction between citizens of different countries.

Pakistan has lot of outgoing mobility but a little incoming one. Pakistan was a celebrated educational hub in 1960s, when lot of students from South Asia, Middle East and Gulf States used to come for professional education. Due to dictatorship, strict government policies during wars and deteriorating security conditions Pakistan lost its status. However, after the establishment of Higher

Education Commission in Pakistan, the focus on internationalization and quality assurance has multiplied. Now the government of Pakistan wants to regain its lost status.

Research in the area of access to higher education has often been critiqued by lack of theoretical grounding arguing it is restricted to the quality of infrastructure or pedagogic quality to some extent. If 'access' to higher education is 'gaining' of a place to study in higher education institutes then 'epistemological access' is 'meaningful access' to available resources: infrastructure, teaching services, and learning environment at higher education institutions to transform educational experiences into purposeful opportunities in the broader society. Epistemological lens to address the complex problem of quality in higher education helps to understand its multiple theoretical underpinnings and solve problems related to students' 'access to' and 'satisfaction with' services provided in their universities. With the spread of massification of higher education, balancing quantity and quality in the midst of quantitative expansion has been a real challenge for higher education institutions across the globe.

Governments, universities and candidates are concerned about time of degrees completion of the students and attrition rates. Programs completion rates and times are vested interest of stakeholders such as universities and governments. Students are also interested in their degrees completion rates as they have to fund their studies fully or partially and they want to make sure degree completion wisely.

The term 'degree completion rate' at post graduate level is referred to give percentage of the candidates those have submitted their research work for assessment and examination. However, this term may be misleading due to fact that research students have not yet completed their degree program and this may also not be declared completion rate without mentioning time and duration of the degree program. There is need to make distinction between research submission and research completion in terms of percentage and times.

Time period required to complete a graduate degree is increased just because of students themselves and institution from where they studied. In literature capability of a student to complete a graduate degree in prescribed time period is addressed by considering different factors like fee structure of the program, student's relationship with their fellows and with teachers. For this reason, characteristics of an individual and institution were associated with the completion of degree.

The panel aim to discuss the student mobility, epistemological access and degree completion rate in the context of Pakistani higher education system. Three studies will be discussed in the panel those are attached here with.

INCREASING STUDENT MOBILITY: SCOPE FOR PAKISTAN

Seema Arif

University of Management and Technology Lahore, Lahore, Pakistan

Higher education is one of the fields critically affected by globalization. Globalization is the procedure that is expanding the flow of individuals, society, thoughts, values, learning, technology and economy in cross-borders bringing about a more connected and dependent world (Knight, 2015). Globalization has influenced every country in various ways and can have positive or negative results as indicated by a country's particular history, customs, culture needs and assets. Internationalization of higher education is the key dimension of globalization; Knight (2010: 23) has defined it as the "procedure of incorporating an international, intercultural or worldwide direction into the motive, tasks, capacities or exchange of higher education".

The mobility of students at undergraduate and postgraduate level is and will remain a key of internationalization scheme for higher education institutions (Rivza and Teichle, 2007). Universities must create dynamic strategies for their own students to study overseas as well as for their foreign students on their campuses (Bhandari and Blumenthal, 2013; Albatch, 2015).

It has become commonplace to believe that international student mobility – defined as "students who cross national borders or the purpose or in the context of their studies" (Kelo, 2006: 5) – has a wide range of benefits at different levels. For individual students, there are presumed benefits regarding their personal development and labor market returns (Papatsiba, 2005; Bracht et al. 2006). For higher education institutions, a high level of mobility among students – incoming and outgoing – is a sign of prestige and quality (Wildavsky, 2010; Green, 2012), not in the least because internationalization nowadays is an important indicator in global rankings. Finally, at the country level, mobility enhances international competitiveness, stimulates effective labor markets, and supports the interaction between citizens of different countries (Wielemans 1991; Institute of International Education, 2011).

Pakistan has lot of outgoing mobility but a little incoming one. Pakistan was a celebrated educational hub in 1960s, when lot of students from South Asia, Middle East and Gulf States used to come for professional education. Due to dictatorship, strict government policies during wars and deteriorating security conditions Pakistan lost its status. However, after the establishment of Higher Education Commission in Pakistan, the focus on internationalization and quality assurance has multiplied. Now the government of Pakistan wants to regain its lost status.

The study addresses following questions and draw future implications for higher education policy for Pakistan:

1. What are various obstacles to draw students to Pakistan?
2. Whether or not current student mobility schemes offered by HEC suggest overcoming those obstacles and barriers?
3. How could the achievability of Malaysian or Turkish Model be replicated in Pakistan?

Exploratory research was held in qualitative paradigm to answer the above-mentioned questions. 50 semi-structured interviews were conducted with administration of 10 universities (public and private) including rector, deans and senior professors of the university, the representatives of internationalization and quality assurance offices. Interpretive phenomenological analysis was performed on the acquired data. The analysis highlights two-pronged approach to increase student mobility to Pakistan: one focusing on strengths of Pakistani higher education and better dissemination of this information. The other is about the weaknesses in the present system and suggestions to improve the system for better mobility of students. The findings will be shared in full research article and power-point presentation.

REFERENCES

- Altbach, P. G. (2015). *Higher education and the WTO: Globalization run amok. International Higher Education*, 23, 2-4.
- Bhandari, R., & Blumenthal, P. (2011). *Global student mobility and the twenty-first century silk road: National trends and new directions*. In R. Bhandari & P. Blumenthal (Eds.), *International students and global mobility in higher education: National trends and new directions* (pp. 1-24). New York: Palgrave Macmillan.
- Bracht, O., Engel, C., Janson, K., Over, A., Schomburg, H. & Teichler, U. (2006). *The professional value of ERASMUS mobility*. Kassel: International Centre for Higher Education Research, University of Kassel.
- Green, M.F. (2012). *Measuring and assessing*

internationalization. Washington: NAFSA, association of international educators (e-publication).

- *Institute of International Education (2011). Open Doors 2011: Report on International Educational Exchange. New York: IIE.*
- *Kelo, M., Teichler, U., & Wächter, B. (Eds) (2006). Eurodata. Student mobility in European higher education. Bonn: Lemmens. Knight, J. (2010). Internationalization and the competitiveness agenda. In L. M. Portnoi, D. Rust, & S. S. Bagley, (Eds). Higher Education, Policy, and the Global Competition Phenomenon (pp. 205-218). New York: Palgrave Macmillan*
- *Knight, J. (2015). Updated definition of internationalization. International Higher Education, 33, 2-3.*
- *Papatsiba, V. (2005). Political and individual rationales of student mobility: A case study of ERASMUS and a French Regional Scheme for Studies Abroad. European Journal of Education, 40(2), 173-188.*
- *Rivza, B. & Teichler, U. (2007). The changing role of student mobility. Higher Education Policy 20(4), 457-475.*
- *Wildavsky, B. (2010). The great brain race: How global universities are reshaping the world. Princeton: University of Princeton Press.*

UNIVERSITY EFFORTS FOR QUALITY TO ENSURE EPISTEMOLOGICAL ACCESS TO HIGHER EDUCATION IN PAKISTAN

Irfana Umer & Seema Arif

University of Management & Technology Lahore, Lahore, Pakistan

Research in the area of access to higher education has often been critiqued by lack of theoretical grounding arguing it is restricted to the quality of infrastructure or pedagogic quality to some extent. If 'access' to higher education is 'gaining' of a place to study in higher education institutes then 'epistemological access' is 'meaningful access' to available resources: infrastructure, teaching services, and learning environment at higher education institutions to transform educational experiences into purposeful opportunities in the broader society. Epistemological lens to address the complex problem of quality in higher education helps to understand its multiple theoretical underpinnings and solve problems related to students' 'access to' and 'satisfaction with' services provided in their universities. With the spread of massification of higher education, balancing quantity and quality in the midst of quantitative expansion has been a real challenge for higher education institutions across the globe. The notion of quality is dealt as 'quality control' or 'quality assurance' in higher education and same is the forte Higher Education Commission of Pakistan. However, researchers have adopted more dynamic concept of quality assessment, that is, service quality as perceived by the students studying in the 6th semester in their respective universities.

The research design was correlational conforming to the positivist paradigm. All male and female students who have completed 2.5 years of education in their universities (both public and private) were the population of study. According to Higher Education Commission (HEC) website (13th June 2018, there are 189 universities (117 public and 89 private) in Pakistan. Of these universities, Punjab has 61, Sindh 55, Khyber-Pakhtunkhwa 35, Islamabad Capital Territory (ICT) 21, Balochistan 8, Azad Jammu and Kashmir 7, and Gilgit-Baltistan has 2 in total. Multistage sampling technique was used to draw sample. 8 universities were

conveniently selected from Lahore, Rawalpindi and Islamabad (capital territory). 2 faculties from each university (information technology & business administration) were selected purposively, since these two faculties were common in all universities, as well as, these are most thickly populated faculties. 200 students from these two faculties (100 each) was selected by taking the 6th semester as a cluster. this effort generated data of 1600 students from 8 universities under study.

In order to assess university efforts for quality to ensure epistemological access to undergraduate students studying in Public and private universities in Pakistan, the researchers have selected only three sensitizing dimensions of service quality (empathy, responsiveness, and assurance), which have been reported to have the most gap scores in the international research around the globe during 2008-2018. A self-constructed questionnaire comprising closed ended items based on 5 point Likert Type Scale was used. The proposed measure of quality for epistemological access was a 35-item scale, consisting of 13 items adapted from SERVPERF, and 23 items generated from literature review. The questionnaire consisted of 2 parts: PART-I was comprised of demographic characteristics of the undergraduate students, such as age, gender, and average GPA; PART-II was comprised of quality measurement scale consisting of 22-items representing 3-dimensions of SQ (empathy-7 items, responsiveness-7 items, and assurance-8 items), 8-items representing epistemological access, and 5-items representing student satisfaction. As instruments' reliability and validity values are imperative, repeated pilot studies were conducted for improvement of the items to achieve the desired level of reliability so that the instrument could be used in future for the similar studies. The overall reliability was found to be 0.918 and KMO and Bartlett's Test was .928. The Cronbach coefficient for Empathy-dimension was 0.773, for Responsiveness-dimension was 0.672, for Assurance-dimension was 0.670, for Epistemological Access was 0.816, for student satisfaction was 0.834.

Data was recorded in SPSS21. Means percentages, and standard deviation were calculated at the first level of analysis. Explanatory factor analysis was used to factorize the data and correlation and regression was used to find relationship among the factors. The results indicated that all factors were positively and significantly correlated with each other. It was inferred from regression results that empathy and responsiveness are the most critical factors for epistemological access, whereas, empathy and epistemological access are the significant predic-

tors of student satisfaction. The study not only confirms the role of empathy and responsiveness as strong predictors of satisfaction with service quality; it also informs the policy makers, leaders and managers of higher education that they need to work on the soft dimension of quality, i.e. empathy, responsiveness and assurance.

Sempozyum

YÜKSEKÖĞRETİMDE DEĞİŞEN BECERİLER, MESLEKLER VE İSTİHDAM EDİLEBİLİRLİK

Nihat Erdoğan

Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul, Türkiye

Dünyadaki politik, ekonomik, sosyal, teknolojik, hukuki ve çevresel değişimler diğer alanları olduğu gibi yükseköğretim alanını da derinden etkilemektedir. Yükseköğretim alanının karşı karşıya kaldığı gelişmeler ve meydan okumalar, ülkemizde yükseköğretim konusunu yeniden ve gelecek odaklı bir yaklaşımla ele almayı gerektirmektedir. Değişimin en belirgin yaşandığı alanların başında ise yükseköğretimde arz-talep dengesinde yaşanan değişimler gelmektedir.

Yükseköğretim alanında son yıllarda gerileyen talep, boş kontenjan, kayıt yetersizliği, kayıt dondurma gibi sorunlarda artış dikkat çekicidir. Yükseköğretim alanında talepteki değişimin arzdeki değişimden daha hızlı olduğu açıkça görülmektedir. Özellikle talebin gerilemesinde üniversite kapasitesinin doygunluğa ulaşması ve planlama hataları gibi sebepler yanında, adayların iş garantili bölümleri seçme eğiliminde olması da çok belirleyicidir. Hatta mezuniyet sonrası iş bulabilme ve istihdam, tercihleri etkileyen en önemli faktörlerin başında gelmeye başlamıştır. Bu yüzden mezuniyet sonrası iş bulabilme konusunda mezuniyet sonrası gerekli becerileri kazanmak ve istihdam imkanı yüksek mesleklere yönelmek öne çıkmaktadır.

Dünyada ve Türkiye’de yükseköğretim alanında yaşanan değişimlerin stratejik bir bakış açısıyla ele alınması gerekmektedir. Erdoğan (2019) tarafından hazırlanan “Geleceğin Türkiye’de Yükseköğretim” raporunda, 12 tema üzerinden bir yükseköğretim vizyonu ortaya konulmuştur. Bu temalar arasında “öğrenci tercihlerine cevap üretebilen bir yükseköğretim sistemi”, “öğrencilere değer katan bir eğitim ve öğrenme anlayışı” ve “yeni kariyer anlayışına uygun danışmanlık hizmeti” üç önemli tema olarak öne çıkmıştır. Bu üç temanın ortak noktası, geleceğin ihtiyaçlarına göre bölüm ve programları yapılandırma, öğrenciye gelecekte öne çıkacak becerileri kazandırma ve geleceğin dünyasında gerekli kariyer

ve meslek gelişimi farkındalığı ve becerileri kazandırma olarak özetlenebilir.

Bu çalışmada yukarıda çizilen çerçevede, geleceğin mesleki becerileri, sanayi sonrası toplumlarda mesleklerde yaşanan değişim ve üniversite mezunlarının istihdam edilebilirliği birbiriyle ilişkili ve birbirini tamamlayıcı bir biçimde ele alınmaktadır. Bu sempozyumun odaklandığı temel konu; gelecekte gerekli beceriler, mesleklerdeki değişimler ve istihdam edilebilirlik açısından yükseköğretim kurumlarının yapması gereken öğrenciye değer katacak düzenlemelerdir.

Öğrencilere geleceğin becerileri, mesleklerdeki değişimler ve istihdam edilebilirlik yanında kariyer danışmanlığı desteği de verilmelidir. Öğrencilerin doğru meslek/kariyer tercihinde bulunmaları ve doğru becerileri kazanarak hayata atılmalarında kariyer danışmanlığı önemli bir işlev görmektedir. Öğrencilerin kariyerlerini nasıl yönetecekleri konusu, öğrencilik yıllarında zihinlerini en fazla meşgul eden konuların başında gelmektedir. Öğrenciler için kariyer seçme ve kariyer kararı verme önemli bir ihtiyaçtır. Çünkü belirsizliğin ve esnekliğin arttığı bir zamanda öğrenciler, zaman içindeki gelişimlerine bağlı olarak daha sık kendileri ve seçecekleri işler arasında eşleştirme yapma ve tercihte bulunma durumuyla karşı karşıya gelecektir. Bu yüzden kariyer kararı verme becerilerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Kariyer danışmanlığının bir diğer işlevi, öğrencilerin kariyer farkındalıklarının artırılması, gelecekte çalışma hayatında ilerleyecekleri yolların (kariyer patikası) belirlenmesi ve bunu karşılamak için kişisel eğitim ve gelişim deneyimleri tasarlamalarına destek verilmesidir. Bu bağlamda yükseköğretim kurumlarında kariyer danışmanlığının, kişisel farkındalığın artırılması ve istihdam becerileri kazandırmaya yönelik yapılandırılması ve kariyer danışmanlığı sürecinde uzman desteği sağlanması büyük önem arz etmektedir.

Bu kapsamda sempozyumda üç bildiri sunulmaktadır. Bu bildiriler:

- Endüstri 4.0, geleceğin mesleki becerileri ve eğitim
- Mesleklerin endüstri toplumu sonrası dönüşümü: Diploma önemini kaybediyor mu?
- Yükseköğretim mezunlarının istihdam edilebilirliğini artırmada kullanılacak politika araçları için gerekli olan veri ihtiyacının değerlendirilmesi.

ENDÜSTRİ 4.0, GELECEĞİN MESLEKİ BECERİLERİ VE EĞİTİM

Veysel Bozkurt

İstanbul Üniversitesi, İstanbul, Türkiye

Big datanın, nesnelere internetinin, yapay zekânın, siber fiziksel sistemlerin, 3D yazıcıların, nano-teknolojilerin, akıllı fabrikaların eşlik ettiği Endüstri 4.0 olarak adlandırılan yeni endüstriyel dönüşüm günümüzün en çok tartışılan konularından birisi haline gelmiştir. Milyarlarca insan mobil cihazlarla birbirine bağlanmıştır. Bilgiye erişim ve bilgiyi depolama hiç olmadığı kadar kolaylaşmıştır. Yapay zeka ile çalışan robotların yakıtı olan big data hiç görülmedik boyutlara ulaşmıştır. Sensörler, 3D yazıcılar, rüzgâr ve güneş enerjisi üretimi hızla ucuzlamaktadır.

Diğer taraftan Endüstri 4,0'ın yeni teknolojileri halen yapılmakta olan çok sayıda işi tehdit etmektedir. Daha şimdiden yapay zekânın hukuki uyumsuzluklarda ve uzun bir meslek deneyim gerektiren radyoloji alanında elde ettiği sonuçların uzmanlarından daha fazla doğruluk oranına ulaşmıştır. Bir diğer ifade ile Endüstri 4.0, halihazırda yapılmakta olan çok sayıda mesleği ortadan kaldıracak ya da değiştirecektir. Mevcut dönüşümün doğal bir sonucu olarak yeni mesleki beceriler de zorunlu hale gelmektedir.

Eğitim geleceğe yapılan yatırımdır. Bugün eğitim almakta olan öğrencilerin önemli bir bölümü, mezun olduktan sonra halen icat edilmemiş işlerde çalışacaklardır. Teknolojinin ve mesleklerin hızla değiştiği bir dünyada eğitim kurumlarının öğrencilere kazandırması gereken beceriler de değişecektir. Oysa mevcut eğitim sistemi, geçmişin ihtiyaçlarına göre biçimlenmiştir.

Yeni endüstriyel dönüşüm sürecinde, yapay zeka, robotik, data bilimi, insan-makine ara yüzü gibi mühendislik becerileri yanında, teknoloji okuryazarlığı, problem çözme becerisi, eleştirel düşünce, yaratıcılık, bilgi yönetimi, liderlik, takım çalışması, yaşam boyu öğrenme, kararların toplumsal etkilerini kavrama (etik/sürdürülebilirlik) ve öz yönelim her zamankinden daha önemli hale gelmektedir.

Bu tebliğde, mevcut literatüre dayanarak Endüstri 4.0'a geçiş sürecinde, mes-

leki becerilerdeki değişim ve mevcut dönüşümün ihtiyaçlarına uygun bir eğitimin nasıl olması gerektiği konusu tartışılacaktır.

MESLEKLERİN ENDÜSTRİ TOPLUMU SONRASI DÖNÜŞÜMÜ: DİPLOMA ÖNEMİNİ KAYBEDİYOR MU?

Lütfi Sunar & Elyesa Koysak

İstanbul Medeniyet Üniversitesi, İstanbul, Türkiye

Blau ve Duncan'ın Amerikan Mesleki Yapısı (1968) adlı çalışmasından beri mesleki prestij, sosyo-ekonomik statü ve tabakalaşmanın temel bir göstergesi olarak kabul edilmiştir. 2014 ve 2019 yıllarında beş yıl arayla Türkiye'nin kırsal ve kentsel bölgelerinden 2500 kişiden oluşan örnekleme yaptığımız nicel bir araştırmaya dayanan bu tebliğ ISCO-08 sınıflamasına uyarlanmış 126 meslek grubundan oluşan mesleki prestij ölçeği çerçevesinde yükseköğretimde yaşanan dönüşümün mesleklere yansımalarını analiz etmeyi amaçlamaktadır. Prestij puanlarını nesnel sosyo-ekonomik koşullar ile ilişkilendirmek için çalışma, 1980 sonrası iş ve meslek yapısının nasıl dönüştüğünü sunarak başlamaktadır.

Türkiye, son 40 yılda tarım toplumundan yetersiz sanayileşme düzeyine sahip ve hizmet odaklı bir topluma geçiş yaşamıştır. Bu geçiş düşük ücretli istihdamın artması, gelir kutuplaşması ve vasıfsız hizmet işlerinin dengesiz büyümesinin önünü açmıştır. Yükseköğretime kitlesel katılım, büyükşehir bölgelerine devam eden iç göçle birleştğinde diplomanın aşınmasına neden olmuş, böylece hem gelir hem de prestij açısından mesleki statüde bir çözülme başlamıştır.

Buna göre, anketimizin sunduğu mesleki prestij ölçeği, mevcut proleterleşme ve emek çeşitliliğinin, kol emeğine dayalı olan ve olmayan işlerin sosyal saygınlığı üzerindeki etkilerini karşılaştırmalı olarak göstermektedir. Hekimden dansöze, geleneksel ve yeni ortaya çıkan mesleklerin prestij puanları arasındaki keskin zıtlıklar ve ayrımları, eğitim düzeyi, cinsiyet ve katılımcıların gelirleriyle ilişkili olarak analiz ettik.

Görünen o ki yükseköğretim yaygınlaştıkça beklenen sonuçlar ortaya çıkmadığı için "iyi" beyaz yakalı işlere ve çalışma hayatına atfedilen sosyal itibar aşınmaktadır. Bu aşınmada eğitimin plansız ve geç bir biçimde genişlemesi kadar sanayi sonrası dönüşümle birlikte iş ve meslek piyasalarının değişimi de etkili olmuştur. Diplomalı işsizlik dalgası artık en itibarlı ve muhkem mesleklere dahi ulaşmaktadır.

YÜKSEKÖĞRETİM MEZUNLARININ İSTİHDAM EDİLEBİLİRLİĞİNİ ARTIRMADA KULLANILACAK POLİTİKA ARAÇLARI İÇİN GEREKLİ OLAN VERİ İHTİYACININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Yusuf Alpaydın

Marmara Üniversitesi, İstanbul, Türkiye

Emek piyasalarında yükseköğretim mezunların sayıları ve nitelikleri bakımından arz ve talep arasındaki uyumsuzluklar Türkiye’de önemli bir sorun olarak devam etmektedir. Bazı yükseköğretim programlarının mezunları yoğun bir işsizlik problemi ile karşılaşırken, bazı alanlarda mezun sayıları talebin altında kalmaktadır. Yine işverenler mezunların yükseköğretimde kazandığı yetkinliklere yönelik eleştirilerine devam etmektedir. Bu uyumsuzluklarının azaltılmasında temel politika araçları yükseköğretim programlarının kapasitelerinin ekonomideki beceri ihtiyaçlarına dayalı olarak belirlenmesi, eğitim kurumları ile işverenlerin eğitim sürecine katılımını sağlayan kurumsal yapıların oluşturulması, iş arayanlara yönelik eşleştirme ve danışmanlık hizmetleriyle çalışan ve işsizlere yönelik yaşamboyu eğitimler olmaktadır.

Tüm bu politikaların uygulanabilmesi ise ekonominin halihazırda ve gelecekte yüksek öğrenim düzeyindeki becerilere olan ihtiyacının öngörülmesine bağlı olmaktadır. Bu öngörü süreci ülkelerin ekonomik, sosyal ve kurumsal yapılarına göre farklılık arz etmektedir. Türkiye’de yükseköğretim düzeyindeki insan kaynağı ihtiyaçlarının öngörülmesi için öncelikle emek piyasası bilgi sistemlerinin geliştirilerek meslek ve eğitime göre istihdam projeksiyonlarının gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu makro verilerin derinleştirilmesi ve yükseköğretim mezunlarının yetkinliklerini de kapsayacak şekilde genişletilmesi için ise okuldan işe geçiş araştırmaları, mezunların emek piyasası deneyimlerini inceleyen araştırmalar, yerel ve sektörel düzeyde insan kaynağı ihtiyacı tespiti araştırmaları ve işveren anketleri gibi beceri ihtiyacı araştırmaları uygulamaya konulmalıdır.

Son olarak eğitim kurumları ile istihdamı yapan ve düzenleyen kuruluşlar arasında koordinasyonu güçlendirecek organların oluşturulması ve mesleki yeterliliklerin tanımlanması gibi kurumsal çalışmalar gerçekleştirilmelidir. Bu

çalışmada mezunlarının istihdam edilebilirliğini artırmada kullanılacak politika araçları için gerekli veri ihtiyacı değerlendirilmekte ve bu konuda önerilerde bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

- Alpaydin, Y. (2015). *Identifying higher-education level skill needs in labor markets: The main tools usable for Turkey. Educational Sciences: Theory and Practice*, 15(4), 945-967.
- Alpaydm, Y. (2018). *Geleceğin Türkiyesinde eğitim (Geleceğin Türkiyesi Raporları No. 1). İstanbul: İLKE İlim Kültür Eğitim Derneği.*
- Altbach, P. G. ve Salmi, J. (2011). *The road to academic excellence: Emerging research universities in developing and transition countries (s. 1-8). Washington, DC: The World Bank.*
- Bozkurt, V. (2006). *Endüstriyel & post-endüstriyel dönüşüm: Bilgi, ekonomi, kültür. Bursa: Ekin Kitabevi.*
- Deem, R., Mok, K. H. & Lucas, L. (2007). *Transforming higher education in whose image? Exploring the concept of the 'World-Class' university in Europe and Asia. Higher Education Policy*, 21, 83-97.
- Erdoğan, N. (2018). *Geleceğin Türkiyesinde yükseköğretim. (Geleceğin Türkiyesi Raporları No. 2). İstanbul: İLKE İlim Kültür Eğitim Derneği.*
- Erdoğan, N. (2018). *Araştırma üniversitesi yapılanması: İmkânlar ve zorluklar (Politika Notu No. 2018/07). İstanbul: İLKE İlim Kültür Eğitim Derneği.*
- Erkut, E. (2018a). *Devlet üniversitelerinde sonbahar. <http://erhanerkut.com/wp-content/uploads/2018/09/>.*
- Erkut, E. (2018b). *Vakıf üniversitelerine kış geliyor. <http://erhanerkut.com/wp-content/uploads/2018/09/DevletUnivSonbahar>.*
- Günay, D., & Günay, A. (2017). *Türkiye'de Yükseköğretimin Tarihsel Gelişimi ve Mevcut Durumu. Yükseköğretim Dergisi*, 7(3), 156-178.
- Gür, B. S. (2016). *Egemen üniversite: Amerika'da yükseköğretim sistemi ve Türkiye için reform önerileri. İstanbul: EDAM.*
- Gür, B. S., Çelik, Z. & Yurdakul, S. (2018). *Yükseköğretime bakış 2018: İzleme ve değerlendirme raporu. Ankara: Eğitim Bir-Sen Stratejik Araştırmalar Merkezi.*
- Liu, N. C., Wang, Q. & Cheng, Y. (Eds.). (2011). *Paths to a world-class university: Lessons from practices and experiences. Rotterdam: Sense Publishers.*
- Lukanic, B. (2014, Nisan). *5 bold predictions for the future of higher education. Fast Company. <https://www.fastcompany.com/3029109/5-bold-predictions-for-the-future-of-higher-education>.*
- Mintz, S. (2013, Temmuz). *The future is now: 15 innovations to watch for. The Chronicle of Higher Education.*
- PWC (2016). *Five megatrends and their implications for global defense & security.*
- QS Intelligence Unit (2018). *The global skills gap in the 21st Century. Institute of Student Employers.*

- Salmi, J. (2009). *The challenge of establishing world-class universities*. World Bank.
- Sams, A. & Bergmann, J. (2012). *Flip your classroom: Reach every student in every class every day*. International Society for Technology in Education. Sunar, L. ve Kaya, Y. (2016). *Türkiyede değişen sosyo-ekonomik yapı içerisinde meslekler*. Matbu Kitap, İstanbul.
- Üçer-Şaylan, D., Aayers, Z. & Alpar, M. A. (2016). *Bir çekirdek eğitim programı hikayesi-temel geliştirme programı*. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 6(3).
- Wang, Q. H., Wang, Q. & Liu, N. C. (2011). *Building world-class universities in China: Shanghai Jiao Tong University*. In P. Altbach & J. Salmi (Eds.). *The road to academic excellence: The making of world-class research universities* (pp. 33–62). Washington: The World Bank.
- World Economic Forum (2018). *Future of jobs report 2018*.
- YÖKAK. (2018). *Yükseköğretim değerlendirme ve kalite güvencesi 2017 yılı durum raporu*. <http://yokak.gov.tr/Raporlar/faaliyet-raporlari>.
- YÖK (2018). *YÖK'ün tercih anketi sonuçlandı*. <http://www.yok.gov.tr/documents>.
- *Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi* (2019).

Yükseköğretim
çalışmaları
derneği | 2015

ÇANAKKALE
ONSEKİZ MART
ÜNİVERSİTESİ